

Program Ochrony Przyrody

**RDLP
w
Katowicach**

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W KATOWICACH**

PLAN URZĄDZENIA LASU

**NADLEŚNICTWO
Węgierska Górka**

**na okres gospodarczy
od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2033 r.**

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Krakowie**

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie ul. Senatorska 15, 30-106 Kraków
tel. (12) 421 95 42, faks (12) 421 66 94 sekretariat@krakow.buligl.pl www.krakow.buligl.pl NIP: 525-000-78-85

Wykonano na zlecenie

Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach
Kraków 2023

Wykonawca

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie
ul. Senatorska 15, 30-106 Kraków
tel. (12) 421 95 72, faks (12) 421 66 94
e-mail: sekretariat@krakow.buligl.pl

Program ochrony przyrody opracowała:

Monika Grzesik

Spis treści

WSTĘP	11
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA	13
1.1. Położenie	13
1.2. Położenie Nadleśnictwa Węgierska Górka na mapie	14
1.3. Podział na Leśnictwa	15
1.4. Regionalizacja przyrodniczo-leśna	17
1.4.1. Charakterystyka mezoregionów	17
1.5. Położenie fizyczno-geograficzne	18
1.5.1. Charakterystyka mezoregionów	20
1.6. Przynależność geobotaniczna	22
1.7. Klimat	22
1.8. Wody powierzchniowe, podziemne, tereny źródliskowe, retencja	25
1.9. Rzeźba terenu i budowa geologiczna	30
1.10. Gleby	32
1.11. Typy siedliskowe lasu	33
1.12. Struktura użytkowania ziemi w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa	35
1.13. Ilość i wielkość kompleksów leśnych	35
1.14. Funkcje lasów	36
1.15. Podział na gospodarstwa	38
1.16. Zestawienie typów drzewostanów i orientacyjne składy odnowień	38
1.17. Wybrane zagadnienia z zakresu turystyki, rekreacji i edukacji leśnej	39
2. SZCZEGÓLNE FORMY OCHRONY PRZYRODY	45
2.1. Rezerваты przyrody	45
2.1.1. Rezerwat przyrody „Kuźnie”	46
2.1.2. Rezerwat przyrody „Romanka”	48
2.1.3. Rezerwat przyrody „Lipowska”	52
Propozycja poszerzenia rezerwatu „Romanka”	55
2.1.4. Rezerваты w zestawieniach tabelarycznych	56
2.2. Parki krajobrazowe	59
2.2.1. Żywiecki Park Krajobrazowy	60
2.2.2. Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego	61
2.3. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000	62
2.3.1. PLH240005 – „Beskid Śląski” – specjalny obszar ochrony siedlisk	63

2.3.2. PLH240006 – „Beskid Żywiecki” – specjalny obszar ochrony siedlisk....	98
2.3.3. PLB240002 – „Beskid Żywiecki” – obszar specjalnej ochrony ptaków..	117
2.4. Siedliska przyrodnicze.....	128
2.5. Pomniki przyrody	129
2.6. Ochrona gatunkowa.....	131
2.6.1. Flora, gatunki prawnie chronione.....	132
2.6.2. Fauna, gatunki prawnie chronione i rzadkie.....	134
2.6.3. Strefy ochrony	142
3. POZAUSTAWOWE FORMY OCHRONY PRZYRODY, INNE OBIEKTY O DUŻYCH WALORACH, POZOSTAŁE OBSZARY FUNKCJONALNE	143
3.1. Lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego	143
3.2. Drzewostany cenne przyrodniczo.....	144
3.3. Lasy na siedliskach wilgotnych i łągowych	144
3.4. Baza nasienna	145
3.5. Korytarze ekologiczne.....	146
3.6. Bagna, moczary, torfowiska	147
3.7. Leśny Kompleks Promocyjny	148
3.8. Miejsca o charakterze historycznym i kulturowym.....	149
4. ZAGROŻENIA I FORMY DEGRADACJI EKOSYSTEMÓW LEŚNYCH	152
4.1. Ocena stanu zdrowotnego lasów Nadleśnictwa	152
4.2. Zagrożenia abiotyczne.....	154
4.3. Zagrożenia biotyczne.....	155
4.3.1. Szkody od zwierzyny	156
4.3.2. Choroby grzybowe	157
4.3.3. Szkodniki owadzie.....	158
4.3.4. Ochrona pożytecznej fauny	160
4.4. Czynniki antropogeniczne; bezpośrednie negatywne formy oddziaływania na środowisko leśne	161
4.4.1. Antropopresja	161
4.5. Formy degeneracji ekosystemu leśnego	162
4.5.1. Aktualny stan siedliska	163
4.5.2. Borowacenie	166
4.5.3. Monotypizacja	167
4.5.4. Neofityzacja.....	168
5. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO, REGULACJI UŻYTKOWANIA ORAZ WYKONYWANIA PRAC LEŚNYCH	169

6. PLAN DZIAŁAŃ Z ZAKRESU OCHRONY PRZYRODY	173
6.1. Kształtowanie stosunków wodnych	173
6.2. Kształtowanie granicy polno-leśnej	173
6.3. Kształtowanie strefy ekotonowej	174
6.4. Ochrona bioróżnorodności	176
6.4.1. Ochrona kręgowców – zalecenia.....	178
6.4.2. Ochrona fauny bezkręgowców – zalecenia	180
6.4.3. Ochrona cennych roślin naczyniowych – zalecenia.....	180
6.4.4. Ochrona siedlisk hydrogenicznych – zalecenia.....	180
6.5. Organizmy związane z martwym i rozkładającym się drewnem	181
6.6. Rozwój rekreacji i turystyki	184
6.7. Edukacja ekologiczna i leśna.....	185
7. ZESTAWIENIE ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY PRZYRODY	186
8. LITERATURA	205
9. KRONIKA.....	206

Spis tabel:

TABELA 1. WSPÓŁRZĘDNE GEOGRAFICZNE SKRAJNYCH PUNKTÓW GRUNTÓW NADLEŚNICTWA ORAZ WSPÓŁRZĘDNE JEGO SIEDZIBY	14
TABELA 2. POWIERZCHNIA GRUNTÓW NADLEŚNICTWA WĘGERSKA GÓRKA W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH	14
TABELA 3. PODZIAŁ NA LEŚNICTWA.....	15
TABELA 4. REGIONALIZACJA PRZYRODNICZO-LEŚNA GRUNTÓW NADLEŚNICTWA	17
TABELA 5. PODZIAŁ FIZYCZNO-GEOGRAFICZNY GRUNTÓW NADLEŚNICTWA	19
TABELA 6 ZASIĘG PIĘTER KLIMATYCZNYCH W BESKIDACH (HESS 1965).....	22
TABELA 7. ROZKŁAD ŚREDNICH MIESIĘCZNYCH TEMPERATUR I OPADÓW DLA MIASTA SZCZYRK 1999-2021	23
TABELA 8. UDZIAŁ TYPÓW I PODTYPÓW GLEB W NADLEŚNICTWIE WĘGERSKA GÓRKA WG. OPISÓW TAKSACYJNYCH	32
TABELA 9. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI I UDZIAŁU PROCENTOWEGO TYPÓW SIEDLISKOWYCH LASU W NADLEŚNICTWIE WĘGERSKA GÓRKA	33
TABELA 10. PODZIAŁ SIEDLISK ZE WZGLĘDU NA ŻYŻNOŚĆ	34
TABELA 11. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI NADLEŚNICTWA (BEZ WSPÓŁWŁASNOŚCI)	35
TABELA 12. ZESTAWIENIE KOMPLEKSÓW LEŚNYCH W NADLEŚNICTWIE.....	35
TABELA 13. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI LEŚNEJ ZALESIONEJ I NIEZALESIONEJ WG GŁÓWNYCH FUNKCJI LASU	36
TABELA 14 ZESTAWIENIE POWIERZCHNI LASÓW OCHRONNYCH WEDŁUG PRZYJĘTYCH KATEGORII OCHRONNOŚCI	37
TABELA 15. PODZIAŁ NA GOSPODARSTWA	38
TABELA 16. TYPY DRZEWOSTANÓW I ORIENTACYJNY SKŁAD GATUNKOWY ODNOWIEŃ, WG TYPÓW SIEDLISKOWYCH LASU DLA NADLEŚNICTWA	38
TABELA 17 ZESTAWIENIE TYPÓW DRZEWOSTANÓW DLA SIEDLISKA PRZYRODNICZYCH	39
TABELA 18. OBIEKTY TURYSTYCZNE W NADLEŚNICTWIE WĘGERSKA GÓRKA	44
TABELA 19. ZESTAWIENIE LICZBY I POWIERZCHNI OBIEKTÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ NA GRUNTACH NADLEŚNICTWA WĘGERSKA GÓRKA	45
TABELA 20. IDENTYFIKACJA ZAGROZEŃ ORAZ SPOSOBY ICH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIA DLA REZERWATU „ROMANKA”	50
TABELA 21. OKREŚLENIE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH NA OBSZARZE OCHRONY CZYNNEJ DLA NADLEŚNICTWA WĘGERSKA GÓRKA.	50
TABELA 22 ZESTAWIENIE ZADAŃ OCHRONNYCH DLA REZERWATU LIPOWSKA NA TERENIE NADLEŚNICTWA WĘGERSKA GÓRKA	54
TABELA 23 ZESTAWIENIE REZERWATÓW NA GRUNTACH NADLEŚNICTWA WĘGERSKA GÓRKA	56
TABELA 24. SZCZEGÓŁOWA CHARAKTERYSTYKA REZERWATÓW PRZYRODY.....	57
TABELA 25 SIEDLISKA PRZYRODNICZE BĘDĄCE PRZEDMIOTEM OCHRONY DLA OBSZARU NATURA 2000 BESKID ŚLĄSKI WRAZ Z LOKALIZACJĄ	64
TABELA 26 GATUNKI ROŚLIN BĘDĄCE PRZEDMIOTEM OCHRONY DLA OBSZARU NATURA 2000 BESKID ŚLĄSKI	65
TABELA 27 GATUNKI ZWIERZĄT BĘDĄCE PRZEDMIOTEM OCHRONY DLA OBSZARU NATURA 2000 BESKID ŚLĄSKI	65
TABELA 28 TABELA XXII ZESTAWIENIE ZAGROZEŃ ORAZ DZIAŁAŃ OCHRONNYCH DLA PRZEDMIOTÓW OCHRONNYCH DLA OBSZARU PLH240005 „BESKID ŚLĄSKI”, KTÓRE DOTYCZĄ NADLEŚNICTWA WĘGERSKA GÓRKA	67
TABELA 29 ZESTAWIENIE SIEDLISK PRZYRODNICZYCH, BĘDĄCYCH PRZEDMIOTEM OCHRONY DLA OBSZARU NATURA 2000 „BESKID ŻYWIECKI”	99
TABELA 30 GATUNKI ROŚLIN I ZWIERZĄT BĘDĄCE PRZEDMIOTEM OCHRONY DLA OBSZARU NATURA 2000 „BESKID ŻYWIECKI”	100
TABELA 31 TABELA XXII ZESTAWIENIE ZAGROZEŃ ORAZ DZIAŁAŃ OCHRONNYCH DLA PRZEDMIOTÓW OCHRONNYCH OBSZARU PLH240006 „BESKID ŻYWIECKI”, KTÓRE DOTYCZĄ NADLEŚNICTWA WĘGERSKA GÓRKA.....	102
TABELA 32 ZESTAWIENIE GATUNKÓW PTAKÓW BĘDĄCYCH PRZEDMIOTEM DLA OBSZARU NATURA 2000 „BESKID ŻYWIECKI”	117
TABELA 33. TABELA XXII ZESTAWIENIE ZAGROZEŃ ORAZ DZIAŁAŃ OCHRONNYCH DLA PRZEDMIOTÓW OCHRONNYCH DLA OBSZARU „BESKID ŻYWIECKI” – PLB2400002, KTÓRE DOTYCZĄ NADLEŚNICTWA WĘGERSKA GÓRKA	119
TABELA 34. WYKAZ POMNIKÓW PRZYRODY POŁOŻONYCH NA GRUNTACH NADLEŚNICTWA.....	129

TABELA 35. WYKAZ ROŚLIN I GRZYBÓW CHRONIONYCH ZINWENTARYZOWANYCH NA GRUNTACH NADLEŚNICTWA WĘGERSKA GÓRKA	133
TABELA 36 WYKAZ DRZEWOSTANÓW NA SIEDLISKACH ŁĘGOWYCH I WILGOTNYCH WYŁĄCZONYCH Z UŻYTKOWANIA	144
TABELA 37. WYKAZ REGIONÓW NASIENNYCH NADLEŚNICTWA WĘGERSKA GÓRKA	145
TABELA 38. ZESTAWIENIE OBIEKTÓW BAZY NASIENNEJ W NADLEŚNICTWIE	145
TABELA 39 ZESTAWIENIE WYDZIELENI WCHODZĄCYCH W SKŁAD ZESPOŁU DWORSKO – PARKOWEGO W KAMESZNICY	149
TABELA 40. POWIERZCHNIE USZKODZONYCH DRZEWOSTANÓW WG PRZYCZYN I STOPNI USZKODZENIA (WG PROGRAMU TAKSATOR)	152
TABELA 41. POWIERZCHNIA WYSTĘPOWANIA SZKÓD OD ZWIERZINY (DANE Z PROGRAMU TAKSATOR)	157
TABELA 42. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI [HA] I MIĄŻSZOŚCI [M ³] WG GRUP TYPÓW SIEDLISKOWYCH LASU, STANU SIEDLISKA I GRUP WIEKOWYCH (POWIERZCHNIA LEŚNA ZALESIONA)	163
TABELA 43. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI WG FORM DEGENERACJI LASU – BOROWACENIE	166
TABELA 44. NEOFITYZACJA W DRZEWOSTANACH NADLEŚNICTWA WĘGERSKA GÓRKA	168
TABELA 45. TABELA XXI. ZESTAWIENIE MIĄŻSZOŚCI DREWNA MARTWEGO	182
TABELA 46.TABELA XXIII ZESTAWIENIE ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE WĘGERSKA GÓRKA	186

WSTĘP

Gospodarka leśna opiera się na produkcji biologicznej, wykorzystującej naturalne siły przyrody i właściwości środowiska leśnego (warunki glebowe, klimatyczne, rzeźbę terenu), kształtujące zarówno skład i strukturę drzewostanu, jak i skład, strukturę i funkcjonowanie całego ekosystemu leśnego. Wynika stąd istotna rola lasów i gospodarki leśnej dla ochrony przyrody – zarówno dla ochrony flory i fauny, jak i potencjału produkcyjnego gleb, rzeźby terenu i krajobrazu. Eksploatacyjny stosunek człowieka do lasów w minionych wiekach przejawiający się bezplanowym wycinaniem drzew do celów przemysłowych, gospodarczych i dla uzyskania powierzchni pod osadnictwo i rolnictwo przyczynił się do szybkiego zmniejszania się powierzchni leśnej na całym świecie (także w Polsce) i pojawienia się zjawiska deficytu drewna. Pierwszą odpowiedzią na ten stan rzeczy była idea lasu normalnego i gospodarka zrębowa wprowadzona pod koniec XVIII wieku przez leśników europejskich. Dzięki temu osiągnięto stały wzrost zasobów drzewnych, przy równoczesnym wzroście pozyskania drewna. W wyniku wieloletnich obserwacji zauważono szereg niekorzystnych zjawisk towarzyszących tej gospodarce takich jak: pogorszenie stanu zdrowotnego lasów i zanik pierwotnego bogactwa przyrodniczego.

Nadrzędnym celem stało się, zatem zachowanie lasów i ich korzystnego wpływu na środowisko, a duże znaczenie uzyskały pozaprodukcyjne funkcje lasów:

- środowiskotwórcze (wodochronne, glebochronne, klimatyczne),
- ochronne.

Tendencje te znalazły wyraz w licznych dokumentach międzynarodowych, a szczególnie w Zasadach Leśnych przyjętych przez UNCED na Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 r. Uchwalono wówczas następujące dokumenty:

- Konwencję w sprawie zmian klimatu i emisji gazów cieplarnianych,
- Agendę 21 – katalog celów ochrony do realizacji w XXI w.,
- Konwencję o zachowaniu różnorodności biologicznej,
- Deklarację o kierunkach rozwoju, ochrony i użytkowania lasów,
- Kartę Ziemi.

Lasom i leśnictwu europejskiemu poświęcono konferencje w Strasburgu (1990), Helsinkach (1993) i Lizbonie (1998) gdzie ministrowie leśnictwa wyrazili wolę zastosowania nowoczesnej koncepcji trwałego rozwoju lasów i leśnictwa wg zasad:

- zachowania i wzmacniania udziału lasów w globalnym bilansie węgla,
- utrzymania zdrowia i żywotności ekosystemów leśnych,
- utrzymania produkcyjnej zasobności lasów,
- zachowania biologicznej różnorodności lasów,
- ochrony zasobów glebowych i wodnych w lasach,
- utrzymania i wzmocnienia długofalowych i wielostronnych korzyści społecznych płynących z lasów.

Międzynarodowe zobowiązania Polski na rzecz ochrony środowiska spowodowały opracowanie i przyjęcie w 1990 r. Polityki ekologicznej państwa, oraz uchwalenie przez Sejm RP w 1991 r. fundamentalnych dla gospodarki leśnej ustaw: Ustawy o lasach i Ustawy o ochronie przyrody. W 2001 r. uchwalono ustawę Prawo ochrony środowiska. W roku 1997 Rada Ministrów zatwierdziła dokument pt. Polityka leśna państwa. Ustawa o lasach w art. 18, ust. 4, pkt 2a, wprowadziła do Planów urządzenia lasu, w sposób obligatoryjny, Program ochrony przyrody, definiując go jako: część Planu urządzenia lasu zawierającą kompleksowy opis stanu przyrody, zadania z zakresu jej ochrony i metody ich realizacji, obejmujące całość

gruntów Nadleśnictwa. Ustawa o ochronie przyrody reguluje całokształt zagadnień związanych z polityką państwa w tym zakresie: określa formy jej ochrony oraz działania zmierzające do utrzymania równowagi ekologicznej i stabilności ekosystemów, zachowania różnorodności gatunkowej, dziedzictwa geologicznego i kulturowego, zapewnienia ciągłości istnienia gatunków i ekosystemów, działania dla zabezpieczenia obszarów o aktualnym i potencjalnym znaczeniu dla wypoczynku, kształtowania właściwych postaw człowieka wobec przyrody oraz przywracania do właściwego stanu zasobów przyrody. Ustawa o Lasach określa z kolei podstawowe zasady współczesnej gospodarki leśnej:

- trwałości lasów i ciągłości wykorzystania ich wielostronnych funkcji,
- powiększania zasobów leśnych i wzmacniania ich korzystnego wpływu na warunki życia człowieka i funkcjonowanie całości przyrody,
- powszechnej ochrony lasów.

Przystąpienie Polski do UE wymusiło dalsze starania nad dostosowaniem ustawodawstwa do szerszych ram wspólnotowych. Zostały wyznaczone obszary istotne dla wspólnej (całościowej) ochrony przyrody spełniające niejako funkcję rezerwuaru cennych gatunków roślin zwierząt czy też siedlisk przyrodniczych. Sprawilo to, że decyzje podejmowane w odniesieniu do przedmiotów ochrony zlokalizowanych na gruntach LP muszą spełniać rolę zadań ochronnych w stosunku do elementów środowiska ważnych dla Wspólnoty.

W nowoczesnym ustawodawstwie leśnym rezygnuje się z priorytetu funkcji surowcowej, na rzecz istotnych funkcji ekologicznych: obiegu wody (szerzej – materii i energii), ochrony gleb, powietrza, oraz funkcji społecznych – rekreacyjnych, zdrowotnych, oświatowych, krajobrazowych. Nie oznacza to rezygnacji z funkcji ekonomicznych, a jedynie uznanie ich wymienności z pozostałymi. Jest to podstawowa cecha wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej.

Od 1996 r. jest sporządzany Program ochrony przyrody dla Nadleśnictw, jako część Planu urządzenia lasu i dotyczy obecnie wyłącznie lasów będących własnością Skarbu Państwa i znajdujących się w zasięgu terytorialnym poszczególnych Nadleśnictw.

Program ma na celu:

- zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów,
- przedstawienie walorów przyrodniczych i zagrożeń dla lasów,
- doskonalenie gospodarki leśnej i sposobów wykonywania ochrony przyrody, a w szczególności doskonalenie prac hodowlano-ochronnych,
- prezentację obiektu na tle regionu i kraju,
- ustalenie funkcji poszczególnych kompleksów leśnych,
- wskazanie nowych przedmiotów ochrony, oraz określenie celów i metod ochrony,
- uświadomienie wszystkim grupom społeczeństwa obecnych i potencjalnych zagrożeń lasów i środowiska przyrodniczego.

Niniejszy program zaktualizowano według zaleceń Komisji Założeń Planu dla Nadleśnictwa Węgierska Górka oraz zgodnie z obowiązującą Instrukcją urządzania lasu z 2011 r. Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Węgierska Górka według ustaleń Komisji stanowi odrębne opracowanie z okresem obowiązywania takim jak opracowywany PUL dla Nadleśnictwa Węgierska Górka tj. od 1.01.2024 r. do 31.12.2033 r.

W Programie ochrony przyrody nie są podawane tzw. „dane wrażliwe” dotyczące szczegółowej lokalizacji występowania gatunków chronionych roślin i zwierząt. Dane te zostały ujęte w specjalnym niepodlegającym upublicznieniu załączniku do planu. Dane te zawierają też materiały przeznaczone celowo dla leśniczych, gdyż są oni bezpośrednimi realizatorami planu. Wyciągi dla leśniczych również nie podlegają upublicznieniu.

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA

1.1. Położenie

Nadleśnictwo Węgierska Górka wchodzi w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach. Jest Nadleśnictwem dwuobróbowym, z obrębami leśnymi LIPOWA oraz WĘGIERSKA GÓRKA. Nadleśnictwo położone jest w południowej części RDLP w Katowicach i graniczy z 4 Nadleśnictwami: Bielsko, Jeleśnia, Ujszoły, Wisła.

Powierzchnia ogólna gruntów Nadleśnictwa wynosi:

- według ewidencji – 9 378,7695 ha
- według opisów taksacyjnych – 9348,86 ha (bez współwłasności)
- powierzchnia gruntów we współwłasności – 4,3645 ha.

Różnica w powierzchni wynika z zaokrągleń oraz ze sposobu rozliczania powierzchni pododdziałów.

Zestawienie gruntów we współwłasnościach zawiera tabela w Elaboracie.

W Nadleśnictwie nie ma gruntów spornych.

Siedziba Nadleśnictwa usytuowana jest w miejscowości Węgierska Górka, w obrębie leśnym Węgierska Górka, w leśnictwie Zielona, w oddziale 254 j.

Dane teleadresowe Nadleśnictwa Węgierska Górka:

- adres siedziby: 34-350 Węgierska Górka, ul. Zielona 62
- telefon +48 33 864 12 14
- adres elektroniczny e-mail: wegierska@katowice.lasy.gov.pl
- strona internetowa: <http://www.wegierska-gorka.katowice.lasy.gov.pl>

Mapa 1. Położenie Nadleśnictwa Węgierska Górka na obszarze RDLP w Katowicach

Tabela 1. Współrzędne geograficzne skrajnych punktów gruntów Nadleśnictwa oraz współrzędne jego siedziby

Punkty skrajne	Współrzędne skrajnego zasięgu ALP	Lokalizacja w oddziałach	Współrzędne skrajnego zasięgu obszaru terytorialnego	Lokalizacja na granicy zasięgu
N	19° 03' 12" 49° 41' 45"	obręb Lipowa, oddz. 1, masyw Niesłychanego Gronia	19° 07' 04" 49° 42' 25"	wieś Kalna
S	19° 08' 32" 49° 31' 37"	obręb Węgierska Górka oddz. 124, Sucha Góra	19° 11' 07" 49° 31' 37"	droga między Boraczym, a Redykałnym Wierchem, między oddziałami 77, a 87 obrębu Węgierska Górka
E	19° 14' 30" 49° 33' 39"	obręb Węgierska Górka oddz. 53, góra Romanka	19° 15' 26" 49° 37' 31"	Góra Jastrzębica między Sopotnią Małą, a Juszczyzną Górną
W	18° 58' 42" 49° 33' 45"	obręb Węgierska Górka oddz. 253, pod szczytem góry Tyniok	18° 58' 42" 49° 33' 45"	obręb Węgierska Górka oddz. 253, pod szczytem góry Tyniok

1.2. Położenie Nadleśnictwa Węgierska Górka na mapie

Nadleśnictwo w obecnym kształcie istnieje od 1973 r., tj. od reformy administracyjnej w Lasach Państwowych, kiedy połączono istniejące od 1946 r. Nadleśnictwa Lipowa i Węgierska Górka w jedną jednostkę administracyjną – nadleśnictwo, pod nazwą Węgierska Górka. Obszar Nadleśnictwa ma charakter rolniczo – leśny z niewielkim udziałem lokalnego przemysłu. W granicach zasięgu terytorialnego niewielkim ośrodkiem przemysłowym jest Węgierska Górka ze starymi tradycjami metalurgicznymi, a tuż przy północnej granicy zasięgu miasto Żywiec ze sławnym browarem. Ośrodkiem przemysłowym o istotnej wielkości i ponadregionalnym znaczeniu jest Bielsko – Biała położona w prostej linii, w odległości ok. 25 km od siedziby Nadleśnictwa, a w odległości ok. 14 km od oddziałów 1 i 3 obrębu Lipowa.

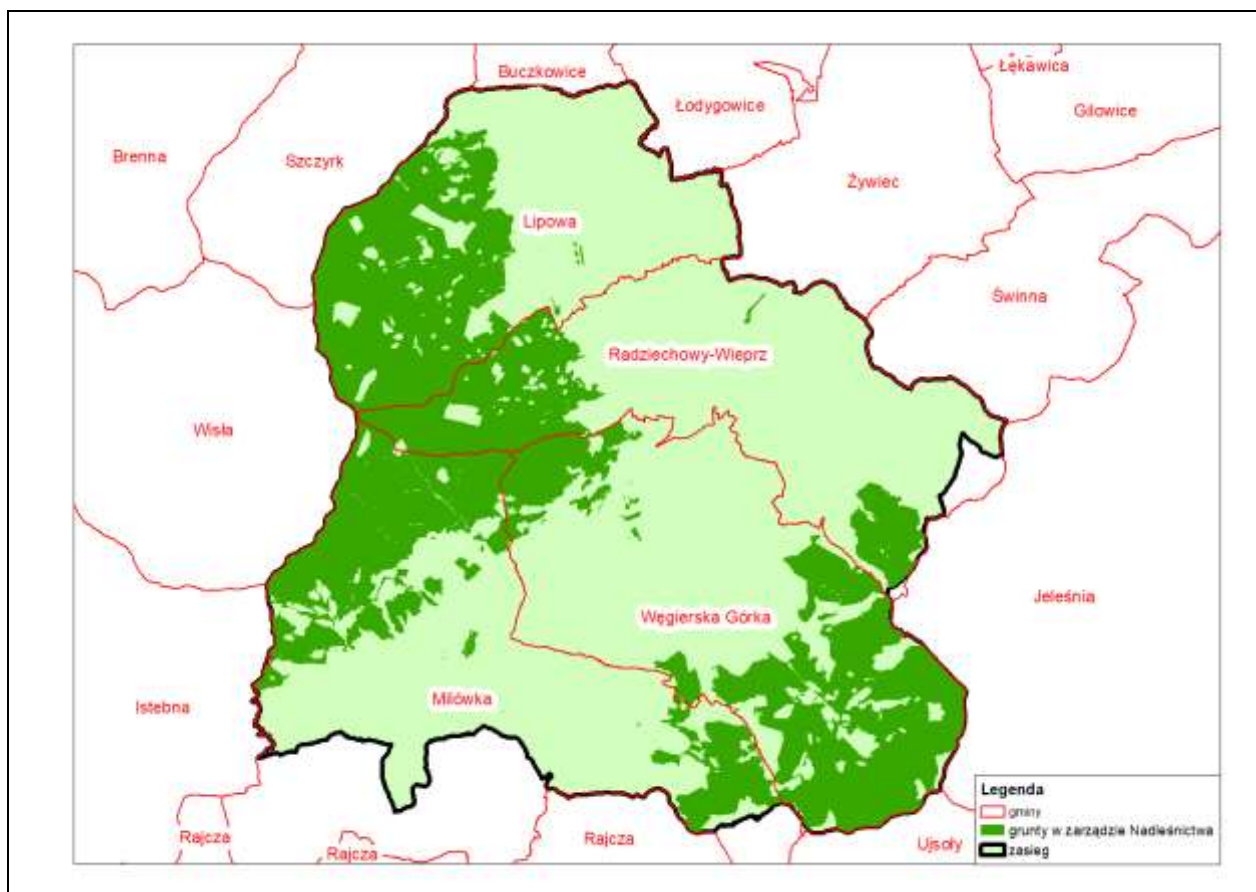
Grunty Nadleśnictwa Węgierska Górka, według podziału administracyjnego kraju położone są w południowej części województwa śląskiego, w jednym powiecie, czterech gminach (*Tabela 2.*)

Tabela 2. Powierzchnia gruntów Nadleśnictwa Węgierska Górka w poszczególnych gminach

Obręb leśny	Gmina	Obręb ewidencyjny (lub jego część)
Lipowa	Lipowa	Lipowa, Ostre, Twardorzeczka
	Radziechowy - Wieprz	Radziechowy (część), Wieprz
	Węgierska Górka	Cisiec (część)
	Powiat żywiecki, województwo śląskie	
Węgierska Górka	Milówka	Kamesznica, Milówka
	Radziechowy - Wieprz	Bystra, Juszczyzna, Radziechowy (część),
	Węgierska Górka	Cięcina, Cisiec (część), Węgierska Górka, Żabnica
	Powiat żywiecki, województwo śląskie	
Razem Nadleśnictwo Węgierska Górka: zasięg terytorialny 264,87 km ²		

Szczegółowe zestawienia dotyczące gruntów Nadleśnictwa znajdują się w *Elaboracie*.

Mapa 2. Nadleśnictwo Węgierska Górka na tle podziału administracyjnego

1.3. Podział na Leśnictwa

Nadleśnictwo podzielone jest na 13 Leśnictw. Średnia powierzchnia Leśnictwa wynosi 721,45 ha. Wielkość Leśnictw waha się od 457,58 ha (leśnictwo Kalonka) do 980,00 ha (leśnictwo Sikorczane).

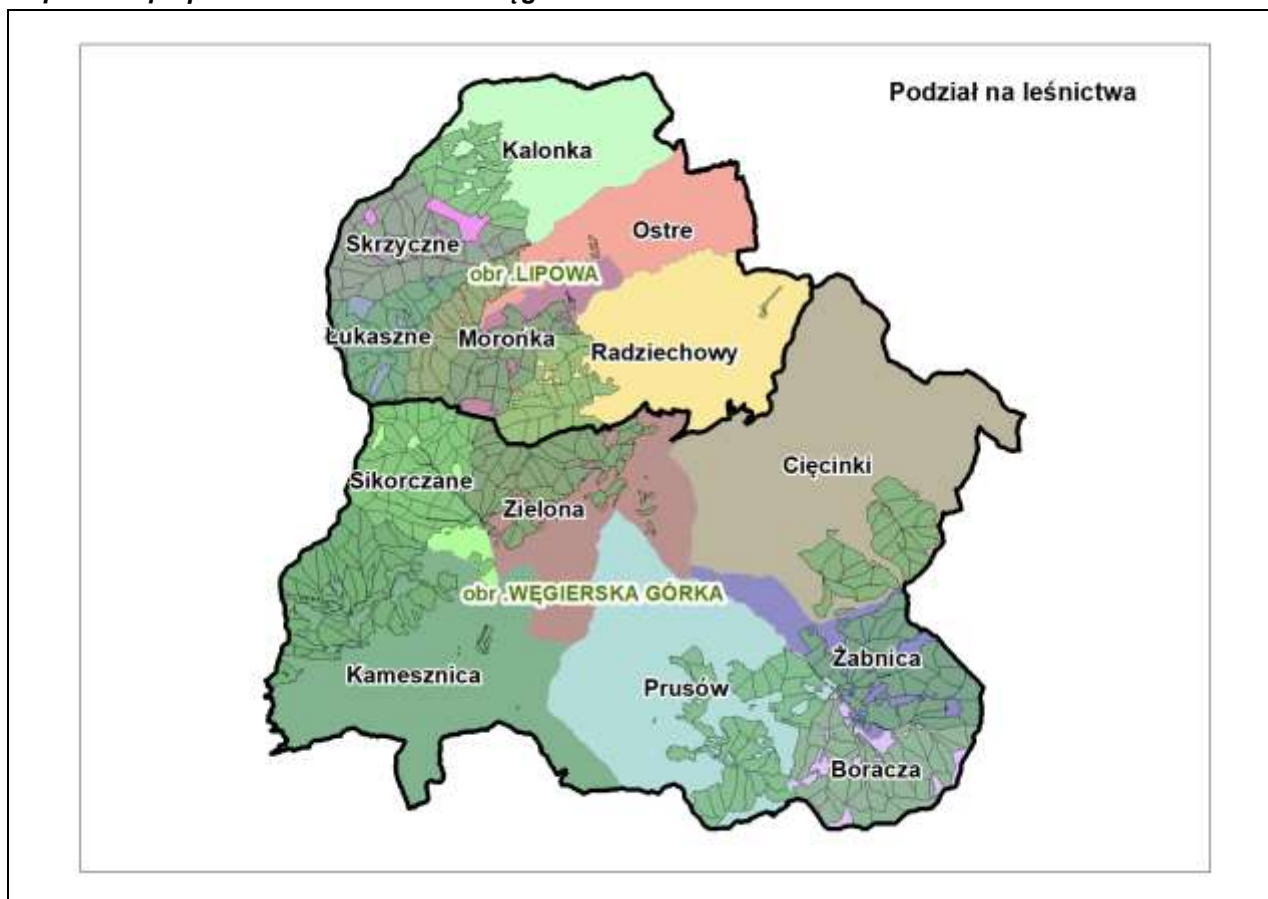
Tabela 3. Podział na Leśnictwa

Leśnictwo, numer	Oddziały	Grunty zalesione i niezales.	Grunty związane z gosp. leśną	Razem grunty leśne	Grunty nieleśne	Ogółem
		Powierzchnia [ha]				
Obręb LIPOWA						
8 Kalonka	1-19, 116	448,79	7,70	456,49	1,09	457,58
9 Skrzyczne	20-44, 117-122	846,25	26,26	872,51	0,72	873,23
10 Ostre	64-79, 127	436,10	18,85	454,95	3,99	458,94
11 Łukaszne	45-63, 123-126	574,08	15,29	589,37	-	589,37
12 Morońka	80-97, 128	461,62	12,43	474,05	1,83	475,88
13 Radziechowy	98-115	500,73	14,82	515,55	-	515,55
Razem		3267,57	95,35	3362,92	7,63	3370,55
Obręb WĘGIERSKA GÓRKA						
1 Cięcinki	1-24	584,90	15,58	600,48	0,69	601,17
2 Żabnica	25-54, 56-57, 81	831,54	25,48	857,02	8,41	865,43
3 Boracza	55, 58-80, 82-91,	911,28	33,43	944,71	0,06	944,77

Leśnictwo, numer	Oddziały	Grunty zalesione i niezales.	Grunty związane z gosp. leśną	Razem grunty leśne	Grunty nieleśne	Ogółem
		Powierzchnia [ha]				
	97					
4 Prusów	92-96, 98-125	801,88	30,39	832,27	1,35	833,62
5 Kamesznica	214-253, 255	937,15	23,46	960,61	6,85	967,46
6 Sikorzane	167-213	946,46	30,86	977,32	2,68	980,00
7 Zielona	126-145, 148-166, 254	776,61	23,34	799,95	15,91	815,86
Razem		5789,82	182,54	5972,36	35,95	6008,31
Ogółem nadleśnictwo		9057,39	277,89	9335,28	43,58	9378,86

* Powierzchnia bez współwłasności (4,36 ha wg opisów taksacyjnych). Znajdują się one w leśnictwie Zielona

Mapa 3. Mapa podziału Nadleśnictwa Węgierska Górka na leśnictwa

1.4. Regionalizacja przyrodniczo-leśna

Według obowiązującej w LP regionalizacji przyrodniczo-leśnej (R. Zielony, A. Kliczkowska, 2010), grunty Nadleśnictwa położone są w 1 krainie i 2 mezoregionach.

Tabela 4. Regionalizacja przyrodniczo-leśna gruntów Nadleśnictwa

Kraina	Mezoregion	Lokalizacja (oddziały)	Pow. [ha]
VII KARPACKA	VIII.6. Beskidu Śląskiego i Małego	cały obręb Lipowa, w obrębie Węgierska Górka oddz.: 126 – 145, 148 – 253, 254cz., 255cz	6128,11
	VIII.7. Beskidu Żywieckiego	obwód Węgierska Górka: oddziały: 1 – 125, 254l,n, o,p,r,s,t,w,x,y,z,ax-hx, 255m, z, ax	3255,11

1.4.1. Charakterystyka mezoregionów

MEZOREGION BESKIDU ŚLĄSKIEGO I MAŁEGO (VIII.6) – Mezoregion zajmuje powierzchnię 1075 km², z czego lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują 58%. Dominują krajobrazy średniogórskie erozyjne regła dolnego oraz krajobrazy krzemianowe i glinokrzemianowe erozyjne pogórzy. Niewiele jest krajobrazów zalewowych den dolin akumulacyjnych, jeszcze mniej krajobrazów obniżzeń denudacyjnych i kotlin w terenach wyżynnych i górskich. Północno-wschodnia część mezoregionu – Beskid Mały, wyróżnia się dużymi różnicami wysokości masywów górskich, dochodzącymi do 500 m. Najwyższy szczyt Czupel osiąga 933 m n.p.m. Część południowo-zachodnią mezoregionu zajmuje Beskid Śląski, w skład którego wchodzi grzbiety Czantorii i Baraniej Góry. Najwyższym wzniesieniem jest Barania Góra (1220 m n.p.m.), na stokach której znajdują się tereny źródłiskowe Wisły. Pasma górskie zbudowane są głównie z utworów geologicznych z okresu kredy – piaskowców, mułowców, margli i zlepieńców. Wzdłuż południowo-wschodniej granicy mezoregionu występują utwory z okresu paleogenu – piaskowce, łupki, iłowce i rogowce oraz zlepieńce i margle, które budują najwyższe wzniesienia. W okolicach Żywca jest duża powierzchnia lessów piaszczystych i pyłów lessopodobnych. Występują tam także holocenyjskie piaski, żwiry, mady rzeczne, torfy i namuły, wypełniające doliny rzek Soły i Koszarawy oraz Jeziora Żywieckiego. Przeważa krajobraz roślinny reglowych buczyn górskich. Znacznie rzadziej spotkać można krajobraz grądowy w wariantach podgórskim.

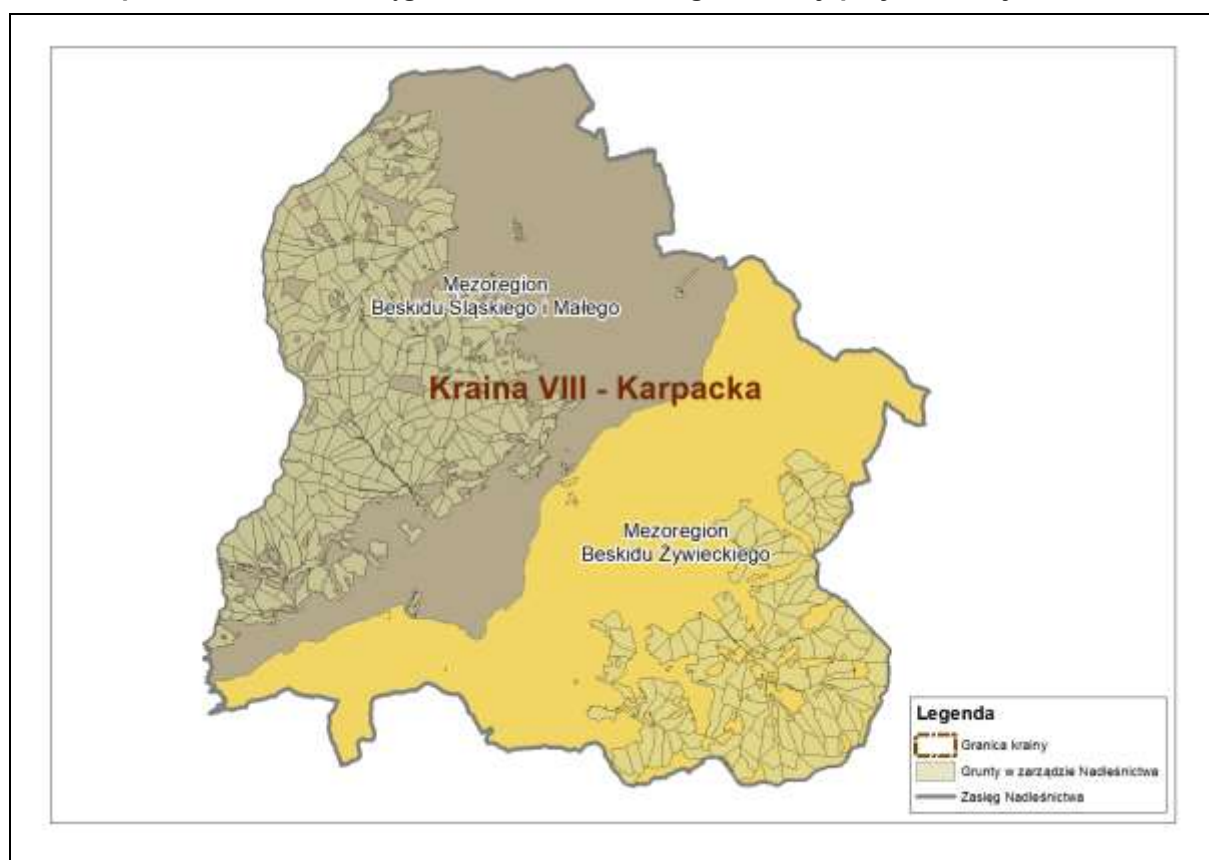
Lesistość wynosi 55%. Lasy zajmują około 590 km², z czego 68% jest w zarządzie RDLP w Katowicach (nadleśnictwa: Ustroń – cz. poł.-wsch., Bielsko – cz. pld., Andrychów – cz. pld., Sucha – cz. ptn.-zach., Jeleśnia – cz. ptn., Węgierska Górka – cz. zach., i Wisła – cz. ptn.)

MEZOREGION BESKIDU ŻYWIECKIEGO (VIII.7) – Mezoregion zajmuje powierzchnię 1472 km², z czego lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują 52%. Przeważają krajobrazy naturalne krzemianowe i glinokrzemianowe erozyjne pogórzy. Mniejszy obszar zajmują krajobrazy średniogórskie erozyjne regła dolnego, a bardzo nieliczne są krajobrazy zalewowych den dolin – akumulacyjne. Mezoregion obejmuje najwyższe pasma górskie Beskidów, w tym: Babogórskie (1725 m n.p.m.), Pilska (1557 m n.p.m.) i Wielkiej Raczy (1236 m n.p.m.). Zbudowane są one z utworów geologicznych z okresu paleogenu, głównie piaskowców z cienkoławicowymi mułowcami i iłowcami, oraz piaskowców, łupków, zlepieńców i margli. W dolinach licznych potoków oraz zagłębieniach terenowych występują holocenyjskie piaski, żwiry, mady rzeczne, torfy i namuły. Dominuje krajobraz roślinny reglowych buczyn górskich, rzadko występuje krajobraz grądowy. Masyw Babiej Góry jest

jedynym miejscem w Beskidach, gdzie występują, podobnie jak w Tatrach, wszystkie piętra roślinne.

Lesistość mezoregionu jest bardzo duża i wynosi 48%. Lasy tworzą rozległe kompleksy. Łącznie zajmują około 708 km², z czego 51% jest w zarządzie RDLP w Katowicach (nadleśnictwa: Wisła – cz. pld., Węgierska Górka – cz. pld.-wsch., Ujszoły, Jeleśnia – cz. pld., i Sucha – cz. pld.) oraz RDLP w Krakowie (nadleśnictwa: Myślenice – cz. pld.-zach., i Nowy Targ – cz. pld.-zach.). W Lasach Państwowych dominują siedliska LMG – 54% i LG – 37%. Gatunkiem panującym w drzewostanach jest świerk, który zajmuje 69%; buk panuje na 18%, a jodła 10%. Średni wiek drzewostanów wynosi 75 lat, a przeciętna miąższość na 1 ha to 340 m³. Lasy ochronne zajmują 98% powierzchni. W granicach mezoregionu znajduje się Babiogórski Park Narodowy o pow. 3393 ha, w tym 3227 ha (95%) lasów.

Mapa 4 Nadleśnictwo Węgierska Górka na tle regionalizacji przyrodniczej

1.5. Położenie fizyczno-geograficzne

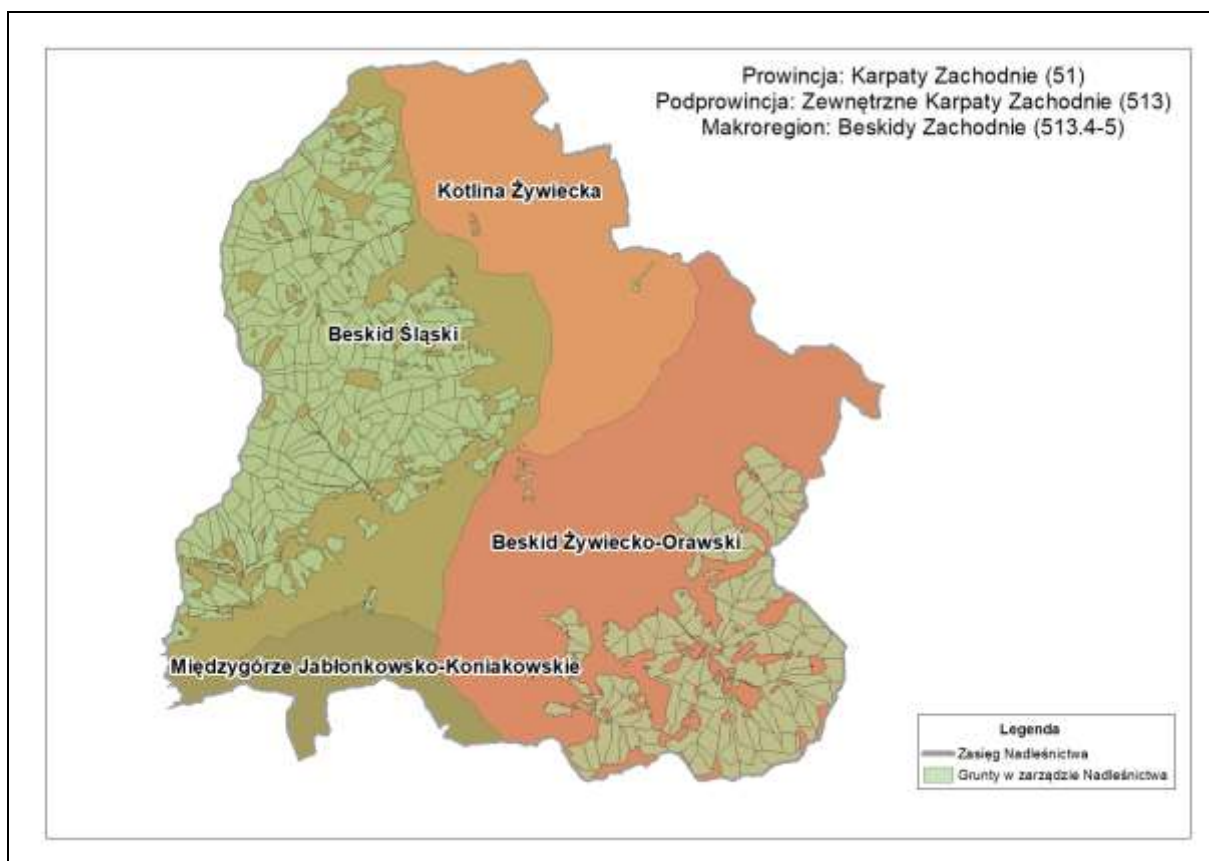
Podstawą regionalizacji fizyczno-geograficznej jest zróżnicowanie warunków przyrodniczych (budowy geologicznej, rzeźby, klimatu, wód, jednostek geobotanicznych, zoogeograficznych, glebowych) oraz zagadnienia antropogeograficzne.

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej (J. Kondracki, 2018) obszar Nadleśnictwa Węgierska Górka należy do Prowincji Karpaty Zachodnie (51) w Makroregionie Beskidy Zachodnie (513.4-). Szczegóły dotyczące podziału fizyczno-geograficznego zawiera poniższa Tabela 5 oraz Mapa 5.

Tabela 5. Podział fizyczno-geograficzny gruntów Nadleśnictwa

Obszar: Europa Zachodnia (I)		
Podobszar: Region Karpacki (5)		
Prowincja: Karpaty Zachodnie (51)		
Podprowincja: Zewnętrzne Karpaty Zachodnie (513)		
Makroregion: Beskidy Zachodnie (513.4)		
Mezoregion	Obręb Lipowa	Obręb Węgierska Górka
	oddziały/pow. [ha]	
Beski Śląski (513.45)	1-66, 67 a-j, bx, 68-108, 109 a-d pow. 3352,92 ha	126-145, 148-253, 255 pow. 2742,50 ha
Beskid Żywiecko- Orawski (513.51)	-	1-125, 254 a pow. 3262,24 ha
Kotlina Żywiecka (513.46)	67 j-ax, 109 f, g pow. 13,53 ha	
Międzygórze Jabłonkowsko- Koniakowskie (513..55)	-	255 m, 255 t-x, 255 ax, Pow. 2,07 ha

Mapa 5. Nadleśnictwo Węgierska Górka na tle regionalizacji fizyczno-geograficznej

1.5.1. Charakterystyka mezoregionów

BESKID ŚLĄSKI (513.45) – jest najdalej na zachód wysuniętą częścią Beskidów Zachodnich, a jednocześnie najdalej sięgającą na zachód częścią polskich Karpat. Od zachodu ograniczony jest doliną Olzy, od wschodu doliną Soły i Kotliną Żywiecką, na południu pokrywa się, w przybliżeniu, z granicą państwa na linii: Przełęcz Zwardońska – Przełęcz Jabłonkowska, a na północy granicą jest wyraźny próg Pogórza Śląskiego. Do obszaru Nadleśnictwa należą jedynie wschodnie stoki Pasma Wiślańskiego, zwanego także Pasmem Baraniej Góry. Temu obszarowi nadaje się niekiedy rangę mikroregionu. Zachodnia granica Nadleśnictwa pokrywa się z najbardziej wyrazistym odcinkiem Pasma Baraniej Góry, tj. od szczytu Karolówki na południu (931 m n.p.m.) do Skrzycznego (1257 m n.p.m.) na północy. Skrajnie południowy, mniej wyrazisty odcinek pasma, a jednocześnie granicy Nadleśnictwa biegnie szczytami i grzbietami od Karolówki przez Gańczorkę (909 m n.p.m.) i Przełęcz Koniakowską (766 m n.p.m.) do drogi Koniaków – Milówka.

Beskid Śląski jest częścią Karpat Zewnętrznych, jednostki geologicznej zbudowanej ze skał osadowych: piaskowców, łupków, zlepieńców, niekiedy również margli i wapieni. Wskutek ruchów tektonicznych warstwy skał osadowych zastały pofałdowane, niekiedy silnie przemieszczone i przesunięte na północ. W efekcie niekiedy osady młodsze są przykryte starszymi.

Beskid Śląski, z uwagi na wysunięcie obszaru ku zachodowi, cechuje się wyższymi opadami od pasm położonych dalej ku wschodowi; nieco wcześniej (o ok. 10 dni) rozpoczyna się tu też okres wegetacyjny. Miejscami zachowały się naturalne (zgodne z roślinnością potencjalną) lasy bukowe, jednak wskutek napływu zanieczyszczeń powietrza z Górnego Śląska oraz Moraw – drzewostany są silnie zdegradowane, szczególnie w partiach grzbietowych oraz na skłonie zachodnim. Z uwagi na położenie w pobliżu gęsto zaludnionych obszarów Górnego Śląska, mezoregion pełni ważną rolę turystyczną. Beskid Śląski pokrywa gęsta sieć szlaków turystycznych, znajduje się tu też kilkanaście schronisk. Większą część mezoregionu (z wyjątkiem dolin z gęstą zabudową) obejmuje park krajobrazowy Beskidu Śląskiego, a także nieco specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000. W mezoregionie znajduje się kilka rezerwatów przyrody, do najważniejszych należą: Barania Góra, Czantoria, Wisła (obejmujące źródłowe potoki Wisły) i Kuźnie (z wychodniami skalnymi i jaskiniami). Nazwa Beskid Śląski pochodzi od położenia w obrębie krainy historycznej Śląsk. W mezoregionie Beskidu Śląskiego znajduje się większość lasów Nadleśnictwa – ok. 65%, tj. prawie cały obręb Lipowa (bez fragmentów w Kotlinie Żywieckiej) i ok. 46% powierzchni obrębu Węgierska Górka.

BESKID ŻYWIECKO-ORAWSKI (513.51) - jest największą i najwyższą grupą górską w Beskidach Zachodnich. Położony jest w najbardziej na południe wysuniętej części województwa śląskiego i zbudowany jest z najodporniejszych piaskowców magurskich. Budowa geologiczna sprzyja tu powstawaniu osuwisk. Beskid Żywiecki dzieli się na dwie grupy: Wielkiej Raczy (1236 m n.p.m.) i Pilska (1557 m n.p.m. – kulminacja po stronie słowackiej, 1534,1 m n.p.m. po stronie polskiej – na jego stokach). Grupa Wielkiej Raczy ma widlasty układ i jest rozcięta głębokimi V-kształtnymi dolinkami o stromych zboczach. Grupa Pilska obejmuje, oprócz kopuły Pilska, grzbiet Lipowskiej-Romanki (1324, 1366 m n.p.m.). Układ grzbietów ma tu charakter rozrogu. Na Pilsku występuje piętro subalpejskie. Niektórzy naukowcy znajdują tu elementy rzeźby glacialnej oraz gołoborza.

Większość obszaru zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa w ramach submezoregionu charakteryzuje się typem rzeźby górskim gór średnich o zwartym układzie masywów górskich poroździelanych głębokimi dolinami, o stromych, prostych lub wypukłych stokach.

Rzeźba typu pogórskiego występuje jedynie wzdłuż północnego zasięgu, ale na nieistotnym obszarze i poza zasięgiem lasów. Niewielkie znaczenie ma także typ rzeźby den dolin rzecznych i kotlin spotykany w dolinie Soły. Opisywana w mezoregionie asymetria stoków, związana z upadem warstw skalnych, na opisywanym obszarze nie jest widoczna.

Współcześnie rzeźbę terenu kształtuje erozja rzeczna, szczególnie wsteczna, powodująca podcinanie stromych zboczy w lejach źródliskowych i powstawanie osuwisk. Innego typu osuwiska polegają na ześlizgiwaniu się warstw piaskowców po warstwach łupków nasiąkniętych wodą. Są one dość powszechne w całych Karpatach, szczególnie w latach „mokrych”, a w opisywanym terenie znane są z masywu Lipowskiego Wierchu i Romanki.

W granicach Beskidu Żywieckiego znajduje się wschodnia część obrębu leśnego Węgierska Górka. Szacunkowo ta część zasięgu terytorialnego zajmuje prawie 25% powierzchni submezoregionu.

KOTLINA ŻYWIECKA (513.46) – jest obniżeniem śródgórskim między Beskidem Śląskim i Żywieckim oraz Małym i Makowskim. Zarysem zbliżona jest do trójkąta zwróconego wierzchołkiem na południe – we wsi Cięcina, a podstawą zwróconą na północ jest linia Wilkowice – Ślemień.

W sensie geologicznym jest to okno tektoniczne zbudowane z nieodpornych łupków serii podśląskiej i cieszyńskiej w których spotyka się pojedyncze wyniesienia ostańcowe zbudowane ze skał odporniejszych, np. Studniska, Plebańska Góra, Grojec.

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa znajduje się południowo – wschodni fragment kotliny o powierzchni nieco ponad 43 km², co stanowi niecałe 14% powierzchni mezoregionu. Zachodnią granicę Kotliny Żywieckiej w ramach zasięgu terytorialnego należy przyjąć, mniej więcej, wzdłuż warstwy ponad 500 m n.p.m., a wschodnią na wysokości ok. 400 m n.p.m.

Dno kotliny jest pokryte w większości lessopodobnymi utworami pylastymi, dlatego została ona wcześniej wylesiona i zasiedlona, a proces osadniczy, którego konsekwencją jest obecny kształt większości obszaru kotliny, rozpoczął się już w XII i XIII w. Wcześniejsze osadnictwo odbywało się na mniejszą skalę i nie pozostawiło trwałych śladów na terytorium Kotliny. Obecnie lasy, niewątpliwie wtórne, istnieją tu w ilości szczątkowej głównie wzdłuż dolin potoków i na terenach nieprzydatnych pod zabudowę i uprawę. Pod względem potencjalnej roślinności naturalnej mezoregion jest zróżnicowany na część zachodnią, gdzie przeważa siedlisko żyznego grądu w formie podgórskiej oraz część wschodnią, z dominacją siedlisk żyznej buczyny zachodniokarpackiej w postaci podgórskiej. Doliny cieków są najczęściej zajęte przez siedliska nadrzecznej olszyny górskiej. Obrzeża Kotliny Żywieckiej, u podnóża przylegających pasm górskich, znajdują się w otulinach trzech parków krajobrazowych: Beskidu Śląskiego, Beskidu Małego i Beskidu Żywieckiego. W granicach Kotliny Żywieckiej znajduje się jedynie 13,63 ha lasów Nadleśnictwa Węgierska Górka.

MIĘDZYGÓRZE JABŁONKOWSKO-KONIAKOWSKIE (513.55) - region położony w zachodniej części Beskidów Zachodnich, na pograniczu Polski, Słowacji i Czech. Stanowi wyraźne obniżenie pomiędzy Beskidem Śląskim na północy i Beskidem Żywiecko-Kisuckim na południu. Od obu tych regionów oddzielają go wyraźne granice morfologiczne. Na zachodzie, wzdłuż doliny górnej Soły, graniczy z Beskidem Żywiecko-Orawskim. Zajmuje powierzchnię 183 km², z czego na terytorium Polski – 100,5 km² (55%). O odrębności regionu decyduje charakter rzeźby (wysokie pogórza i niskie góry), wynikający ze znacznie mniejszej odporności skał w stosunku do regionów sąsiadujących (warstwy istebniańskie jednostki śląskiej), a także położenia w strefie tektonicznej u czoła nasunięcia serii magurskiej. Najwyższe wzniesienie to Ochodźta (895 m n.p.m.). Obszar odwadniany jest

przez Olzę (dorzecze Odry), Sołę (dorzecze Wisły) oraz Kisucę (dorzecze Dunaju), stąd przez mezoregion przebiega Europejski Dział Wodny. W porównaniu do innych regionów beskidzkich stosunkowo dużą powierzchnię zajmują obszary rolnicze, głównie użytki zielone. Wyższe partie są zalesione, przy czym naturalne zbiorowiska (głównie dolnoreglowe bory świerkowo-jodłowe i buczyna karpacka) zostały w znacznej mierze zastąpione przez wtórne świerczyny. Region ma charakter turystyczny. Znajdują się tu też niewielkie ośrodki narciarskie. Międzygórze Jabłonkowsko-Koniakowskie leży w większości w otulinie Żywieckiego Parku Krajobrazowego. W granicach Międzygórzja Jabłonkowsko-Koniakowskiego znajduje się jedynie 2,07 ha lasów Nadleśnictwa Węgierska Górka.

1.6. Przynależność geobotaniczna

Według regionalizacji geobotanicznej Polski (W. Matuszkiewicz, 2008) obszar Nadleśnictwa Węgierska Górka leży w zasięgu następujących jednostek geobotanicznych:

Prowincja: Środkowoeuropejska (Działy A-F)

Dział H: *Dział Zachodniokarpacki*

Kraina H.1: *Kraina Karpat Zachodnich*

Podkraina H1.a.: *Podkraina Zachodniobeskidzka*

Okręg H.1a.5.: *Okręg Beskidzki Żywiecki*

Podokręg H.1a.5.a: *Beskidu Śląskiego*

Podokręg H.1a.5.b: *Zachodniej Części*

Beskidu Żywieckiego

Podokręg H.1a.5.c: *Kotliny Żywieckiej*

1.7. Klimat

Polska na tle wielkich jednostek klimatycznych Europy znajduje się w klimacie przejściowym należącym do grupy klimatów ciepłych w strefie umiarkowanej. Teren Nadleśnictwa Węgierska Górka (wg W. Okołowicza 1965) znajduje się w zasięgu Krainy Karpackiej nr 67 w klimacie kształtowanym pod silnym wpływem gór.

Na obszarze Nadleśnictwa można mówić o typie klimatu ukształtowanego na obszarach górskich, który jest wynikiem współoddziaływania czynnika wysokości n.p.m. i czynnika orograficznego. Uwarunkowania klimatu doprowadziły do wyróżnienia stref pięter klimatycznych (Hess 1965). Jednak piętrowość stosunków klimatycznych nie zatępiła cech klimatu właściwych dla strefy klimatu umiarkowanego charakterystycznego dla obszaru Polski (Woś 1999).

Tabela 6 Zasięg pięter klimatycznych w Beskidach (Hess 1965)

Piętro klimatyczne	Średnia wieloletnia temperatura roku [°C]	Wysokość nad poziomem morza [m]			
		Beskid Żywiecki i Średni	Beskid Śląski	Beskid Wyspowy, Sądecki, Niski	Kotliny
Zimne	od -4 do -2	-	-	-	-
Umiarkowanie zimne	od -2 do 0	od szczytów do 1670	-	-	-
Bardzo chłodne	od 0 do +2	od 1670 do 1400	-	-	-
Chłodne	od +2 do +4	od 1400 do 1080	od szczytów do 980	od szczytów do 1100	do 950
Umiarkowanie chłodne	od +4 do +6	od 1080 do 680	od 980 do 670	od 1100 do 750	od 950 do 500

Piętro klimatyczne	Średnia wieloletnia temperatura roku [°C]	Wysokość nad poziomem morza [m]			
		Beskid Żywiecki i Średni	Beskid Śląski	Beskid Wyspowy, Sądecki, Niski	Kotliny
Umiarkowanie ciepłe	od +6 do +8	od 680 do 260	od 670 do 250	od 750 do 280	od 500 do 200

Wartości wieloletnie głównych elementów klimatycznych przedstawiają się następująco:

Średnia temperatura roku	od 2,5 °C (1100 m n.p.m.) do 8,6 °C (250 m n.p.m.)
Średnia temperatura stycznia	-3,5 °C
Średnia temperatura lipca	17,3 °C
Suma opadu atmosferycznego	od 988 mm (250 m n.p.m.) do 1380 mm (1100 m n.p. m.)
Dni z opadem	186
Dni z przymrozkiem	110
Długość okresu wegetacyjnego	150 dni (1 100 m n.p.m.) do 225 dni (250 m n.p.m.)
Długość zalegania pokrywy śnieżnej	Od 65 do 140 dni

Temperatura powietrza i opady

Tabela 7. Rozkład średnich miesięcznych temperatur i opadów dla miasta Szczyrk 1999-2021

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Śr. Temperatura (° C)	-3.5	-2.3	1,5	7,3	12,1	15,5	17,3	17,0	12,5	8,0	3,6	-1,4
Min. Temperatura (° C)	-6.6	-5.8	-2.7	2,0	7,0	10,8	12,8	12,4	8,4	4,6	0.8	-4,0
Max. Temperatura (° C)	-0.7	0.9	5,5	12,0	16,4	19,4	21,2	21,2	16,5	11,7	6,6	1,1
Opady / Opady deszczu (mm)	72	68	79	82	124	128	147	111	107	77	74	71
Wilgotność (%)	85	83	78	70	73	75	76	75	78	81	84	84
Deszczowe dni (d)	11	10	11	10	12	12	13	10	10	9	9	10
Godziny słoneczne (g)	3,2	4.0	5,5	8,2	9,1	9,8	10	9,4	6,8	5,00	3,9	3,2

Dane w tabeli pozyskano ze strony internetowej: <https://pl.climate-data.org>

Wiatry

Głównie zachodnie i północno-zachodnie, związane są z cyrkulacją polarno– morską, ale w dolinach o kierunku decyduje rzeźba terenu: w przebiegającej południkowo dolinie Soły prze-ważają wiatry południowe i północne. Przez większość roku przeciętna szybkość wiatru wynosi ok. 5 m/s, ale epizodycznie może osiągać znacznie większe wartości, np. 15 stycznia 1981 roku na Skrzycznym średnia prędkość wiatru osiągnęła 35 m/s (ponad 120 km/h). Dla drzewostanów o niższej stabilności biologicznej niebezpieczne są już wiatry o szybkości z przedziału 13,9 – 20,7 m/s, tj. 51 – 75 km/h (7–8 w skali Beauforta).

Wiatry fenowe

Ciepłe i gwałtowne zstępujące wiatry południowe, występujące najczęściej w półroczu zimowym (XI – IV), powodują szybki wzrost temperatury (nawet o 20° w ciągu kilku godzin), raptowny spadek ciśnienia i topnienie pokrywy śnieżnej. Prędkość wiatrów fenowych może przekraczać 30 m/s, osiągając w porywach 45 m/s. W Bielsku - Białej, w grudniu 1989 r. odnotowano szybkość wiatru o wartości 48 m/s.

Wiatry fenowe powodują znaczne straty w gospodarce leśnej. Praktycznie w każdym roku, w Nadleśnictwie Węgierska Górka i w pozostałych okolicznych Nadleśnictwach powstają wiatrołomy i wiatrowały spowodowane przez wiatry fenowe. Cyklicznie powtarzają się szkody o charakterze klęskowym, kiedy jednorazowo powalone zostają drzewa o masie liczonej w dziesiątkach tysięcy m³, np. w latach: 1964, 1968, 1986, 1990, 2007. Ale największe szkody (o charakterze katastrofalnym) powstały w listopadzie 2004 roku, kiedy rozmiar strat w RDLP Katowice oszacowano na 710 tys. m³ powalonego drewna.

Na szkody od wiatrów fenowych najbardziej narażone są lasy położone na grzbietach i w pobliżu przełęczy oraz w górnej i środkowej części stoków odwieznych o nachyleniu 25° i więcej.

Okres wegetacyjny

Wynosi ok. 225 dni w najniższej położonych obszarach (co praktycznie nie ma znaczenia dla gospodarki Nadleśnictwa), a na wysokości ponad 1100 m n.p.m. spada do 150 dni. Gradient temperatury powoduje, że od wysokości 780–800 m n.p.m. nie ma lata klimatycznego, tj. okresu ze średnią dobową temperaturą większą od +15 °C.

Okres przymrozkowy, tj. ilość dni ze średnią dobową temperaturą większą od 0 °C, w których nastąpił chwilowy spadek temperatury poniżej 0 °C. Na obszarze Nadleśnictwa ilość dni przymrozkowych jest zmienna i wynosi od ok. 60 dni do nawet 110 dni w zależności od rejonu. Najwięcej dni przymrozkowych występuje w kotlinach i na stokach południowych, a najmniej na szczytach i wierzchołkach. Większość dni przymrozkowych występuje w okresie wiosennym, koncentrując się w marcu. Najrzadziej przymrozki występują w maju, ale dla gospodarki leśnej te właśnie są najbardziej niebezpieczne, ponieważ mogą spowodować całkowitą utratę wiosennego przyrostu w najmłodszych odnowieniach, a nawet starszych podrostach. W warunkach górskich, we wklęsłych formach terenu incydentalne spadki temperatur poniżej 0 °C są możliwe w ciągu całego roku.

Usłonecznienie i zachmurzenie

Na obszarze Nadleśnictwa wynosi od 1350 do 1550 godzin/rok. Średnio wynosi 3,7 – 4,2 godz./dzień, w lecie 5,8 godz., zimą 1,5 godz./dzień.

Opady

Obszar Nadleśnictwa należy do najbardziej deszczowych obszarów w Polsce. Roczna suma opadów nigdzie nie spada poniżej 750 mm, a jej wartość rośnie wraz z wysokością. Zależna jest także od wystawy: zachodnie stoki Malinowskiej Skały otrzymują rocznie ok. 1 400 mm opadów. Najmniej opadów otrzymują wschodnie stoki Pasma Baraniogórskiego i dolina Soły położone w cieniu opadowym. Najwięcej opadów występuje od maja do sierpnia i mają często charakter nawalny, np. w Wiśle-Malince odnotowano w roku 1960, w ciągu jednego dnia 525 mm opadu, tj. tyle, ile otrzymuje Poznań w ciągu całego roku. Najmniej dni deszczowych jest w Kotlinie Żywieckiej i dolinie Soły – 150 dni, a najwięcej w szczytowych częściach obszaru – do 200 dni. Najmniej dni z opadem śniegu występuje w Kotlinie Żywieckiej – 31 dni, najwięcej w partiach szczytowych – 90 dni.

Pokrywa śnieżna najkrócej zalega w Kotlinie Żywieckiej – 72 dni, najwięcej w partiach szczytowych – 140 dni. W zacienionych dolinach śnieg zalega nawet do końca kwietnia. W rejonie kulminacji Baraniej Góry śnieg zalegał max. 187 dni, a grubość pokrywy osiągnęła prawie 3 m.

Piętra klimatyczne

W związku ze spadkiem temperatury wraz z wysokością (gradient wynosi 0,5 - 1°C/100 m) wyróżniono w Beskidach 5 pięter klimatycznych którym odpowiadają piętra roślinne:

- poniżej 670 m n.p.m., piętro umiarkowanie ciepłe, średnia roczna temperatura od +6°C do +8 °C, jest to roślinne piętro pogórza
- od 670 m n.p.m. do 980 m n.p.m., piętro umiarkowanie chłodne, średnia roczna temperatura od +4 °C do +6 °C, jest to roślinne piętro regła dolnego
- ponad 980 m n.p.m., piętro chłodne, średnia roczna temperatura od +2 °C do +4 °C, jest to roślinne piętro regła górnego.

Pozostałe piętra klimatyczne, tj. bardzo chłodne i umiarkowanie zimne, odpowiadające piętrům kosodrzewiny i alpejskiemu, na terenie Nadleśnictwa nie występują.

W klimatologii nie wyróżnia się odpowiednika regła środkowego, stosowanego w gospodarstwie leśnym.

Średnia roczna temperatura w najniższych częściach obszaru Nadleśnictwa, tj. w Kotlinie Żywieckiej wynosi ponad +7 °C, ale w części górskiej spada do ok. +4 °C.

Najwyższe średnie miesięczne temperatury wynoszą dla Kotliny Żywieckiej ponad +16 °C, a dla grzbietów górskich ok. +13,2 °C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń, w którym, w najwyższych partiach gór najniższe średnie temperatury osiągają - 7 °C.

Inwersja temperatur

Na obszarze Nadleśnictwa często występują inwersje temperatury, tj. odwrócenie gradientu w wyniku czego, w warunkach braku przewietrzania następuje zaleganie zimnych i wilgotnych mas powietrza w obniżeniach terenu (dolinach i kotlinach) przy znacznie wyższych temperaturach w partiach szczytowych. W końcu lat 20-tych XX wieku w Kotlinie Żywieckiej w wyniku inwersji temperatura spadała do -40,6 °C i wymarły niemal wszystkie drzewa owocowe, a współcześnie w terenach gęsto zabudowanych, w warunkach inwersyjnych następuje koncentracja zanieczyszczeń powietrza pochodzących z tzw. niskiej emisji. Obecnie jest to odczuwalne nie tylko w Żywcu, ale również na terenach wiejskich.

Opisane powyżej cechy klimatyczne są ogólne dla całego obszaru. Z punktu widzenia hodowli lasu bardzo ważny jest mikroklimat, który może znacznie modyfikować warunki klimatyczne regionu. Mikroklimat kształtują takie czynniki jak: wzniesienie nad poziom morza, mezorelief, wystawa, skały macierzyste, stan gleby i sposób jej użytkowania oraz rodzaj pokrywy roślinnej, zabudowania i zakłady przemysłowe.

Na szczególną uwagę zasługują ekstremalne zjawiska pogodowe, które w ostatnich latach miały miejsce w tym regionie:

- silne wiatry o charakterze huraganowym powodujące wiatrołomy,
- trąby powietrzne – silne lokalne wiatry spowodowane dużymi różnicami termicznymi podłoża. Prędkość wiatru może dochodzić do 50 m/s. Ich utworzenie i przemieszczanie się powoduje lokalnie znaczne zniszczenia w zabudowie i drzewostanie,
- okresy suszy i wysokich temperatur w okresie wegetacyjnym, częste w ostatnich latach, wpływające na kondycję drzewostanów,
- szybkie ustąpienie pokrywy śnieżnej i dotkliwa susza mrozowa,
- intensywne opady deszczu powodujące podtopienia.

1.8. Wody powierzchniowe, podziemne, tereny źródliskowe, retencja

Według Atlasu Podziału Hydrograficznego Polski z 2005 roku obszar Nadleśnictwa Węgierska Górka należy do dorzecza Wisły (nr 2), zlewni Wisły do Sanu (nr 21) i głównej jednostki hydrograficznej o nr 213 (Wisła od Przemszy do Dunajca) z główną rzeką Sołą (o nr 2132) będącą prawobrzeżnym dopływem Wisły II rzędu.

Główną oś hydrologiczną obszaru zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa tworzy rzeka Soła – prawobrzeżny dopływ Wisły I rzędu. Długość Soły przyjmuje się w wysokości 88,9 km z czego przez zasięg terytorialny Nadleśnictwa przepływa część jej górskiego odcinka długości ok. 17,5 km. Soła nie przepływa przez grunty Nadleśnictwa, jedynie oddział 144 obrębu Węgierska Górka położony jest bezpośrednio wzdłuż zachodniego brzegu Soły na długości ok. 700 m.

Wahania stanu wód Soły należą do najwyższych w Europie. Przepływ mierzony w rejonie Tresnej waha się od 1 m³/s w okresie suszy, do 1382 m³/s w okresie powodzi (w roku 1958). Przeciętny, roczny przepływ wynosi 18,8 m³/s. Za początek Soły uznaje się połączenie potoków: Czarnej Soły, Rycerki i Białej Soły (inaczej Ujsoły lub Wody Ujsolskiej) w Rajczy. Ujście do Wisły następuje pod Oświęcimiem w pobliżu ujścia Przemszy. Soła zwiększa przepływ Wisły o 59%, co jest największą wartością w Polsce. Soła wpływa na terytorium Nadleśnictwa na granicy Miłówki i Rajczy, a opuszcza go na południowej granicy Żywca.

Praktycznie cały obszar leśny Nadleśnictwa Węgierska Górka należy uznać za teren źródłkowy. Do wyjątków należą doliny na których stokach nie występują potoki lub występują bardzo rzadko np. stoki masywu Kościelca, stoki Abrahamowa, a także uboga w potoki dolina Przybędzy.

Najważniejsze lewobrzeżne dopływy Soły związane z terytorium Nadleśnictwa:

- Nieledwianka, wypływa z obszaru nadleśnictwa Ujsoły, przez teren Nadleśnictwa przepływa tylko krótki odcinek.
- Bystra – tworzą go liczne potoki wypływające spod Przełęczy Koniakowskiej, Gańczorki i Baraniej Góry. Najważniejsze to np.: Janoska, Młynki.
- Przybędza – wypływa spod Glinnego, z oddziałów 113, 114 obrębu Lipowa.
- Wieśnik – wypływa spod Jaworzynki, z oddziałów 100, 101 obrębu Lipowa.
- Leśna – najważniejszy obok Kamesznickiego Potoku ciek wodny tej części Nadleśnictwa. Wypływa spod Magurki Wiślańskiej, a w granicach lasów Nadleśnictwa zasilają go Twardorzeczka i Malinowski Potok. Do Soły wpada już poza zasięgiem Nadleśnictwa na terenie Żywca.
- Dopływ w Podzielcu (potok Malinowy) i Kalonka wypływają ze stoków Skrzycznego i wpadają do Żylicy poza zasięgiem Nadleśnictwa.

Dopływy prawobrzeżne:

- Miłowski Potok – jego źródła leżą pod Hałą Boraczą w oddziałach 107, 116, 117.
- Tynianka - zespół krótkich potoków wypływających z masywu Prusowa i Palenicy, np. Fułatów Potok, Grzegorzaków Potok.
- Żabniczanka – najważniejszy potok tej części Nadleśnictwa. Jego obszar źródłkowy leży na stokach najwyższego masywu Nadleśnictwa: Romanki, Rysianki, Lipowskiego Wierchu i innych.
- Cięcinka – jej źródła leżą w okolicach polany Ficońka, m. in. w oddziałach 15, 16, 21, 22 obrębu Węgierska Górka.
- Bystra dopływ Juszczynki – obszar źródłkowy leży pod masywem Lachowych Młak w oddziałach 5-9, 13, 14 obrębu Węgierska Górka, wpada do Juszczynki niedaleko ujścia do Soły.
- Juszczynka – jej obszar źródłkowy leży poza gruntami Nadleśnictwa, częściowo także na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia.

Sieć rzeczna odznacza się dużą gęstością: 1,5 – 4,0 km/km² (w odniesieniu do całego Beskidu Śląskiego i Żywieckiego). Ogółem długość rzek, potoków i cieków na gruntach Nadleśnictwa wynosi 180 km, gęstość wynosi 19,2 m/ha. Na jej rozwój mają wpływ: duża ilość opadów, znaczne spadki stoków, niska przepuszczalność podłoża. Rzeki

Zróźnicowanie rzeźby terenu, budowa geologiczna, szata roślinna (skład gatunkowy drzewostanów) lesistość obszaru określa naturalne warunki sprzyjające gromadzeniu lub transformacji opadów w spływ powierzchniowy lub podziemny. Zmienność warunków wodnych ma wieloraki wpływ na gospodarkę leśną. W okresach niskich opadów atmosferycznych i przy wysokich temperaturach występują niedobory wody objawiające się niskim stanem wód w potokach oraz obniżeniem poziomu wód gruntowych. W Nadleśnictwie obserwuje się obniżenie poziomu wód gruntowych. Konsekwencją tego niekorzystnego zjawiska jest także wydzielanie się świerka w drzewostanach i opanowanie przez szkodniki owadzie.

[illegible]

Spośród poziomów wodonośnych charakteryzujących się bardzo dobrymi parametrami hydrogeologicznymi i dobrą jakością wód wydzielono główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP). Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) to naturalny zbiornik wodny znajdujący się pod powierzchnią ziemi, gromadzący wody podziemne i spełniający szczególne kryteria ilościowe i jakościowe.

W zasięgu Nadleśnictwa Węgierska Górka znajdują się trzy Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP):

- nr 446 – Dolina Soły, zbiornik czwartorzędowy, słabo izolowany, wody niskiej jakości, w zasadzie poza gruntami Nadleśnictwa.
- nr 445 – Magura-Babia Góra, zbiornik trzeciorzędowy położony w Beskidzie Żywieckim.
- nr 348 – Godula-Beskid Śląski, zbiornik kredowy, obejmujący również wschodnie stoki Pasma Baraniogórskiego.

Źródłiska to obiekty wyjątkowe w krajobrazie leśnym. Są ważnym elementem sieci wodnej, odgrywającym istotną rolę w krążeniu wód i bilansie wodnym. Mają wpływ na kształtowanie stosunków wodnych i siedlisk na obszarach niekiedy znacznie oddalonych od samych źródeł. Tworzą środowisko charakteryzujące się znaczną różnorodnością fitocenotyczną, florystyczną i faunistyczną. Śródleśne źródłiska są także ostoją chronionych i zagrożonych składników flory. To również ważne miejsce występowania wielu specyficznych gatunków zwierząt, zwłaszcza bezkręgowców, np. wypławków, chruścików, kielży, ślimaków, skoczogonków i innych.

Praktycznie cały obszar leśny Nadleśnictwa Węgierska Górka należy uznać za teren źródłiskowy. Do wyjątków należą doliny, na których stokach nie występują potoki lub występują bardzo rzadko np. stoki masywu Kościelca, stoki Abrahamowa, a także uboga w potoki dolina Przybędzy.

Tereny źródłiskowe w Nadleśnictwie występują masowo. Ma to związek z górskim i wyżynnym ukształtowaniem terenów leśnych Nadleśnictwa oraz geologicznym rodzajem podłoża (flisz karpacki), w którym często na miejsce skośny naprzemienny układ warstw wodoprzepuszczalnych i nieprzepuszczalnych. Tereny leśne Nadleśnictwa pokryte są stosunkowo gęstą siecią stałych lub okresowych cieków, zasilanych z wód opadowych oraz z lokalnych wysięków oraz źródeł. Większość z tych cieków ma charakter potoków górskich, najczęściej bez nazwy.

Gęstość źródeł jest duża: od kilku do kilkunastu na km², ale nie mają dużej wydajności, często też są sezonowe. Najtrwalsze i najwydajniejsze źródła związane są z kompleksami piaskowców magurskich, godulskich i inoceramowych, mające charakter szczelinowy. Ich wydajność jest zmienna: od niewielkiej, tj. 0,5 -1,5 l/s, do stosunkowo wysokiej, tj. 0,1 – 4,0 l/s. Najmniej wydajne i trwałe są źródła zwietrzelinowe, często zanikające w zimie i okresach bezdeszczowych.

Najbardziej znane źródła na obszarze Nadleśnictwa.

obwód Węgierska Górka:

- 73 c – źródło wody zmineralizowanej, prawdopodobnie siarczkowe.
- 164 c – źródło wody o wysokiej jakości smakowej, niezamarzające.
- 247 g – jedno ze źródeł potoku Janoska.
- 225 a – obszar źródłiskowy potoku Janoska położony w bezpośrednim sąsiedztwie źródeł Czarnej Wisłki.
- 144 b – „U Źródełka”.
- 204, 209 – obszar źródłiskowy dopływu Bystrej.

obwód Lipowa:

- 98 a – „Mini Sikława”, źródło niezamarzające.
- 47 – „Siurcek”.
- 123 b – „Głodna Woda”.
- 23 - „Zimnik”, ujęcie wody dla potrzeb Nadleśnictwa.

Retencja służy polepszeniu warunków wilgotnościowych na terenach, pomiędzy którymi występują zależności funkcjonalno-przestrzenne, spełniając przy tym funkcje przeciwpowodziowe, poprzez zatrzymanie nadmiaru wód opadowych na terenach leśnych, spłaszczanie fali powodziowej w niższych partiach zlewni. Działania retencyjne łączą zwiększenie zdolności retencji wody z ochroną przyrody – poprawą stanu ekosystemów i siedlisk zależnych od wody.

Jednymi z najważniejszych funkcji oprócz powyższych, jakie spełniają zadania retencyjne to zapobieganie suszy, oczyszczanie wody, ograniczenie erozji, odtworzenie naturalnych warunków wodnych torfowisk i innych mokradeł, podtrzymywanie poziomu wód gruntowych oraz podziemnego zasilania źródeł, utrzymanie i powstawanie ostoi flory i fauny wodnej, wodno-błotnej lub okresowo związanej z wodą, czy zapewnienie wodopojów dla dzikich zwierząt.

Mała retencja wodna to proces polegający na spowolnieniu i zatrzymaniu, przy zastosowaniu rozmaitych zabiegów, jak największej ilości wody w jej powierzchniowym i przypowierzchniowym obiegu. To także przedsięwzięcia mające na celu wydłużenie czasu obiegu wody między innymi poprzez zwiększenie zdolności do zatrzymywania wód opadowych (spowolnienie ich odpływu). Zwiększenie retencji gleby jest możliwe przez zabiegi agromelioracyjne i fitomelioracyjne, a ponadto zwiększanie intercepcji przez zalesianie i zadrzewianie. Zabiegi małej retencji mają służyć przede wszystkim zapobieganiu ujemnym skutkom okresowych anomalii pogodowych, tj. spowolnić spływ, a także lokalnie podwyższyć poziom wód gruntowych. Gromadzenie i zatrzymywanie wody można uzyskać poprzez stosowanie zabiegów techniczno-budowlanych i gospodarczych. W ramach poprawy retencyjności należy zwrócić uwagę na przebudowę drzewostanów zmierzającą do pełnego dostosowania składu gatunkowego drzewostanów do siedlisk i przeciwdziałania degradacji gleby. Powyższe działania zmniejszają również spływ powierzchniowy przeciwdziałając erozji gleby.

Retencyjność zlewni górnej Soły, a tym samym i obszaru Nadleśnictwa nie jest wysoka, ponieważ tutejszy flisz nie odznacza się dużą przepuszczalnością i zdolnością retencyjną.

Bardzo ważne jest wykorzystanie naturalnych i już istniejących obiektów małej retencji, takich jak:

- tereny moczarowe i bagna, które zbierają wodę okresowo i w małej ilości, mogą jednak stanowić głównie uzupełnienie innych urządzeń służących do redukcji spływu powierzchniowego,
- torfowiska magazynujące wody opadowe i płynące, wpływają hamująco i regulująco na odpływ wód w rzekach równocześnie wpływają na odpływ gruntowy gleb sąsiadujących,
- naturalne zbiorniki wodne magazynujące wody opadowe i opóźniające spływ powierzchniowy i gruntowy, często stanowią także obiekty rekreacji i wypoczynku.
- sztuczne zbiorniki wodne.

Dodatkowo bardzo duże znaczenie dla magazynowania wody mają siedliska wilgotne, bagienne i łągi.

Na terenie Nadleśnictwa te siedliska stanowią jedynie ok. 0,26% powierzchni wszystkich siedlisk. Są to: BMGw, LMGw, LGw i LŁG.

Nadleśnictwo Węgierska Górk realizuje zadania programu Małej Retencji Górskiej zrealizowanych na terenie Nadleśnictwa Węgierska Górka:

- Projekt Mała Retencja Górská1 (2007-2015r) - „Przeciwdziałanie skutkom odpływu wód opadowych na terenach górskich, zwiększenie retencji i utrzymanie potoków oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie”. W ramach projektu Nadleśnictwo Węgierska Górka zainstalowało wodospusty drewniane frezowane na drogach stokowych Nadleśnictwa. Celem planowanych inwestycji było ograniczenie i kontrola nadmiernego spływu powierzchniowego wody poprzez zainstalowanie wodopustów na drogach stokowych.
- Projekt Mała Retencja Górská2 (2016-2022) - „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich”. W ramach projektu Nadleśnictwo Węgierska Górka zrealizowano:
 - W Kamesznicy mmodernizację brodu betonowo kamiennego na bród o konstrukcji drewniano–kamiennej oraz zabezpieczenie potoku wzdłuż odcinka drogi Nad Młynkami (leśnictwo Sikorzane)
 - W Lipowej wymianę 1 szt. przepustu betonowego okrągłego na przepust łukowy z dnem naturalnym na cieku stałym w Leśnictwie Łukaszne.
 - W Żabnicy budowę 5 szt. brodów kamiennych na ciekach okresowych na górnej pętli w Leśnictwie Boracza, oraz wymiana 1 szt. przepustu betonowego okrągłego na przepust łukowy z dnem naturalnym na cieku stałym w Leśnictwie Boracza.

1.9. Rzeźba terenu i budowa geologiczna

Ukształtowanie terenu stanowi bardzo ważny czynnik glebotwórczy, a także warunkuje różny rozkład opadów atmosferycznych, emisji ciepłej słonecznej na powierzchni ziemi oraz zróżnicowanie właściwości fizycznych, chemicznych, bioekologicznych i produktywności gleb. Zasadniczym typem rzeźby obszaru nadleśnictwa jest typ górski gór średnich, o zwartym układzie grup górskich poroździelanych głębokimi dolinami o stromych, prostych lub wypukłych stokach. Tylko kilka niewielkich powierzchniowo kompleksów Nadleśnictwa położonych jest w obszarze o pogórskim typie rzeźby (przy pd. granicy zasięgu Nadleśnictwa) oraz w obszarze den dolin rzecznych (dolina Soły) i kotlin.

Na rzeźbę Beskidu Śląskiego zasadniczy wpływ ma układ warstw skalnych. Szczególnie jest to widoczne w rzeźbie pasm o przebiegu równoleżnikowym, gdzie północne stoki, powstałe na czołach warstw skalnych, są zdecydowanie bardziej strome (25 - 45°) i bardziej zróżnicowane niż południowe – długie i łagodne. Elementy rzeźby związane ze zlodowaceniami nie mają większego znaczenia na omawianym obszarze, jedynie w masywie Baraniej Góry i Skrzycznego występują efekty soliflukcji (spływu powierzchniowego) w postaci rumowisk i wypreparowanych z podłoża skał.

Na 2,0 % gruntów Nadleśnictwa nachylenie terenu kształtuje się do 5 stopni, na 8,0% spadek mieści się w przedziale 6 – 10 stopni. Nachylenie gruntów od 11 do 20 stopni jest na 61,0 % powierzchni. Nachylenie powyżej 20 stopni na 29,0 %. Nadleśnictwo Węgierska Górka jest najbardziej stromym nadleśnictwem w RDLP Katowice.

Współcześnie największe znaczenie w kształtowaniu rzeźby terenu ma erozja rzeczna tworząca doliny V – kształtne i podcinająca stoki doprowadzając do licznych osuwisk. Innego typu osuwiska – ześlizgowe powstają na stokach zgodnych z upadem warstw skalnych, gdzie następuje stałe spelzanie pokrywy zwietrzelinowej z szybkością 1 – 10 cm na rok.

Główny obszar leśny ma dość charakterystyczny układ pasmowy: od głównego pasma Baraniej Góry (Wiślańskiego) o przebiegu pn.–pd., z kulminacjami masywu Skrzycznego i Baraniej Góry, odchodzą na wschód, w kierunku doliny Soły pojedyncze lub złożone pasma boczne:

- Skrzyczne – Równia
- Malinowska Skała – Kościelec (oddzielone głęboką przełęczą), zakończone u zbiegu potoków Malinowskiego i Leśna (Leśna)
- Magurka Wiślańska – Magurka Radziechowska – Glinne (grzbiet graniczny obrębów leśnych) z wyraźnymi dwoma pasmami: Murońka – Ostre i Jaworzynka, a także sze-reg mniej wyrazistych grzbietów niższego rzędu
- Barania Góra – Barański Groń, krótki, ale wyraźny masyw nad doliną Bystrego.
- Na południe od Barańskiego Gronia układ grzbietów i dolin nie wykazuje wyraźnej regularności.

Ważniejsze szczyty Beskidu Śląskiego znajdujące się na terenie Nadleśnictwa Węgierska Górka to: Tyniok (892 m n.p.m.), Gańczorka (909 m n.p.m.), Karolówka (931 m n.p.m.), Barania Góra (1220 m n.p.m.), Magurka Wiślańska (1140 m n.p.m.), Zielony Kopiec (1154 m n.p.m.), Malinowska Skała (1152 m n.p.m.), Małe Skrzyczne (1211 m n.p.m.), Skrzyczne (1257 m n.p.m.), Kościelec (1019 m n.p.m.), Magurka Radziechowska (1091 m n.p.m.), Glinne (1026 m n.p.m.).

Beskid Żywiecki również ma typ rzeźby górskiej gór średnich o zwartym układzie masywów górskich porozidzielanych głębokimi dolinami, o stromych, prostych lub wypukłych stokach. Rzeźba typu podgórskiego występuje jedynie wzdłuż północnego zasięgu, poza zasięgiem lasów. Ważniejsze szczyty Beskidu Żywieckiego z terenu Nadleśnictwa Węgierska Górka to: Redykały Wierch (1144 m n.p.m.), Boraczy Wierch (1244 m n.p.m.), Lipowska (1324 m n.p.m.), Rysianka (1322 m n.p.m.), Martoszka (1189 m n.p.m.), Romanka (1366 m n.p.m.), Prusów (1010 m n.p.m.), Skała (946 m n.p.m.), Abrahamów (857 m n.p.m.).

Niewielkie znaczenie ma typ rzeźby den dolin rzecznych i kotlin spotykany w dolinie Soły. Opisywana w mezoregionie asymetria stoków, związana z upadem warstw skalnych, na opisywanym obszarze nie jest widoczna.

Utwory geologiczno-glebowe stanowiące podłoże gleb na obszarze Nadleśnictwa Węgierska Górka zdominowane są przez utwory kredowe (stanowią one około 60% wyróżnionych podłoży tego terenu), mniej licznie występują tu utwory trzeciorzędowe, a sporadycznie utwory czwartorzędowe.

W Operacji Glebowo-Siedliskowej dla Nadleśnictwa Węgierska Górka zestawiono rodzaje utworów geologiczno-glebowych występujących na danym terenie. Według kryterium pochodzenia geologicznego oraz właściwości fizykochemicznych skał (głównie uziarnienia) na terenie Nadleśnictwa (powierzchnia leśna) dominują:

- Crpc – kredowe piaskowce 51 %
- Crpcl – kredowe piaskowce i łupki 4%
- Crpc/z – kredowe piaskowce i zlepieńce 6%
- Trpc – trzeciorzędowe piaskowce 27%
- Trpcl – trzeciorzędowe piaskowce i łupki 10%

Szczegółowe omówienie budowy geologicznej i gleb znajduje się w „Operacji siedliskowej” dla Nadleśnictwa Węgierska Górka wykonanym przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie według stanu na 01.01.2017r.

1.10. Gleby

Gleba to najbardziej zewnętrzna warstwa skorupy ziemskiej, która w wyniku złożonego procesu oddziaływania różnych czynników zewnętrznych (klimatu, nawodnienia, szaty roślinnej, mikroorganizmów itp.) ulega rozkruszaniu i rozdrobnieniu. Pod wpływem długotrwałego, kompleksowego oddziaływania czynników glebotwórczych ulega szeregowi zmian fizycznych oraz chemicznych, które pozwalają na zaspokojenie potrzeb życiowych roślin. Gleba jest wielofunkcyjnym elementem środowiska przyrodniczego. W środowisku pełni m.in. niezmiernie ważną rolę hydrologiczną. Od właściwości fizycznych i chemicznych gleby zależy rodzaj jej użytkowania.

Obecne nazewnictwo gleb uaktualniono i przyjęto zgodnie z Klasyfikacją gleb leśnych Polski z 2000 r. Klasyfikacja gleb leśnych Polski została wprowadzona do stosowania w Lasach Państwowych Zarządzeniem nr 9 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 7 lutego 2001 r.

Gleby występujące na terenie Nadleśnictwa odpowiadają układowi fizjograficznemu oraz budowie geologicznej i wykazują zróżnicowanie i zmienność (nawet w obrębie jednego podtypu).

Wyróżniono 16 podtypów gleb w 9 typach. Przeważają gleby brunatne (71,91% pow.), bielcowe (21,79% pow.), następnie rdzawe (4,77%) i rankery (1,02%). Pozostałe 5 typów gleb zajmuje łącznie 0,51% pow. gruntów leśnych. Udział powierzchniowy i procentowy typów i podtypów gleb przedstawia poniższa tabela:

Tabela 8. Udział typów i podtypów gleb w Nadleśnictwie Węgierska Górka wg. opisów taksacyjnych

Kod	Typ i podtyp gleby	obr. Lipowa		obr. Węgierska Górka		Nadleśnictwo	
		pow. [ha]	udział %	pow. [ha]	udział %	pow. [ha]	udział %
2	Gleby inicjalne rumoszkowe	14,97	0,46	0,00	0,00	14,97	0,2
	Razem gleby inicjalne	14,97	0,46	0,00	0,00	14,97	0,2
3.3	Rankery bielcowe	23,46	0,72	44,89	0,78	68,35	0,8
3.4	Rankery brunatne	5,58	0,17	18,34	0,32	23,92	0,3
3	Razem rankery	29,04	0,89	63,23	1,09	92,27	1,0
10.5	Gleby brunatne bielcowe	448,17	13,72	668,62	11,55	1116,79	12,3
10.4	Gleby brunatne kwaśne	1829,44	55,99	3258,54	56,28	5087,98	56,2
10.1	Gleby brunatne właściwe	2,19	0,07	17,18	0,30	19,37	0,2
10.3	Gleby brunatne wylugowane	74,70	2,29	213,66	3,69	288,36	3,2
10	Razem gleby brunatne	2354,50	72,06	4158,00	71,82	6512,50	71,9
11.4	Gleby płowe opadowoglejowe	5,27	0,16	0,00	0,00	5,27	0,1
11	Razem gleby płowe	5,27	0,16	0,00	0,00	5,27	0,1
12.3	Gleby rdzawe bielcowe	159,54	4,88	158,83	2,74	318,37	3,5
12.2	Gleby rdzawe brunatne	0,00	0,00	3,27	0,06	3,27	0,0
12.1	Gleby rdzawe właściwe	72,58	2,22	37,34	0,64	109,92	1,2
12	Razem gleby rdzawe	232,12	7,10	199,44	3,44	431,56	4,8
14.1	Gleby bielcowe właściwe	619,46	18,96	1354,45	23,39	1973,91	21,8
14	Razem gleby bielcowe	619,46	18,96	1354,45	23,39	1973,91	21,8
15.1	Gleby gruntowoglejowe właściwe	0,00	0,00	11,20	0,19	11,20	0,1
15	Razem gleby gruntowoglejowe	0,00	0,00	11,20	0,19	11,20	0,1
16.1	Gleby opadowoglejowe właściwe	1,05	0,03	0,00	0,00	1,05	0,0
16	Razem gleby opadowoglejowe	1,05	0,03	0,00	0,00	1,05	0,0
21.4	Mady rzeczne brunatne	5,21	0,16	3,50	0,06	8,71	0,1
21.2	Mady rzeczne właściwe	5,95	0,18	0,00	0,00	5,95	0,1
21	Razem mady rzeczne	11,16	0,34	3,50	0,06	14,66	0,2

Kod	Typ i podtyp gleby	obr. Lipowa		obr. Węgierska Górka		Nadleśnictwo	
		pow. [ha]	udział %	pow. [ha]	udział %	pow. [ha]	udział %
Razem grunty leśne		3267,57	100,00	5789,82	100,00	9057,39	100,00
Grunty nieleśne i leśne związ. z gosp. leśną		102,98		218,49		321,47	
Łącznie*		3370,55		6008,31		9378,86	

* powierzchnia bez współwłasności (4,36 ha)

Gleby Nadleśnictwa charakteryzują się średnim stopniem zróżnicowania. Dominują gleby brunatne prawie 72%, z czego ponad 53% to gleba brunatna kwaśna. W wyższych położeniach górskich wstępują gleby bielcowe (21,80%) oraz rdzawe (ok. 5%).

1.11. Typy siedliskowe lasu

Przez pojęcie siedliska rozumie się warunki bytowania lasu wytworzone pod wpływem czynników zewnętrznych, głównie klimatycznych i glebowych. W warunkach naturalnych, na jednakowych siedliskach występują podobne pod względem składu i struktury drzewostany, budowane przez gatunki umożliwiające wykorzystanie ich możliwości produkcyjnych. W bezpośrednim związku z drzewostanem pozostaje środowisko wewnętrzne lasu, na które składa się charakterystyczny fitoklimat, forma próchnicy, skład runa oraz kompleksowo rozumiana zoocenoza.

Typ siedliskowy lasu to podstawowa jednostka klasyfikacji siedlisk. Lokalna zmienność warunków glebowych pozwala na zmiany w składzie gatunkowym drzewostanu, w celu lepszego wykorzystania możliwości produkcyjnych siedliska.

W warunkach naturalnych, na jednakowych siedliskach występują podobne pod względem składu i struktury drzewostany, w skład których wchodzi gatunki umożliwiające wykorzystanie ich możliwości produkcyjnych. W bezpośrednim związku z drzewostanem pozostaje środowisko wewnętrzne lasu, na które składa się charakterystyczny fitoklimat, forma próchnicy, skład runa oraz kompleksowo rozumiana zoocenoza.

W lasach gospodarczych skład drzewostanów zwykle odbiega od optymalnego, a wytworzone przez nie środowisko wewnętrzne ulega przekształceniom zacierając rzeczywiste możliwości siedlisk lub je zniekształca, a niekiedy nawet degraduje.

Zestawienie powierzchniowe i procentowe siedliskowych typów lasu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Zestawienie powierzchni i udziału procentowego typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Węgierska Górka

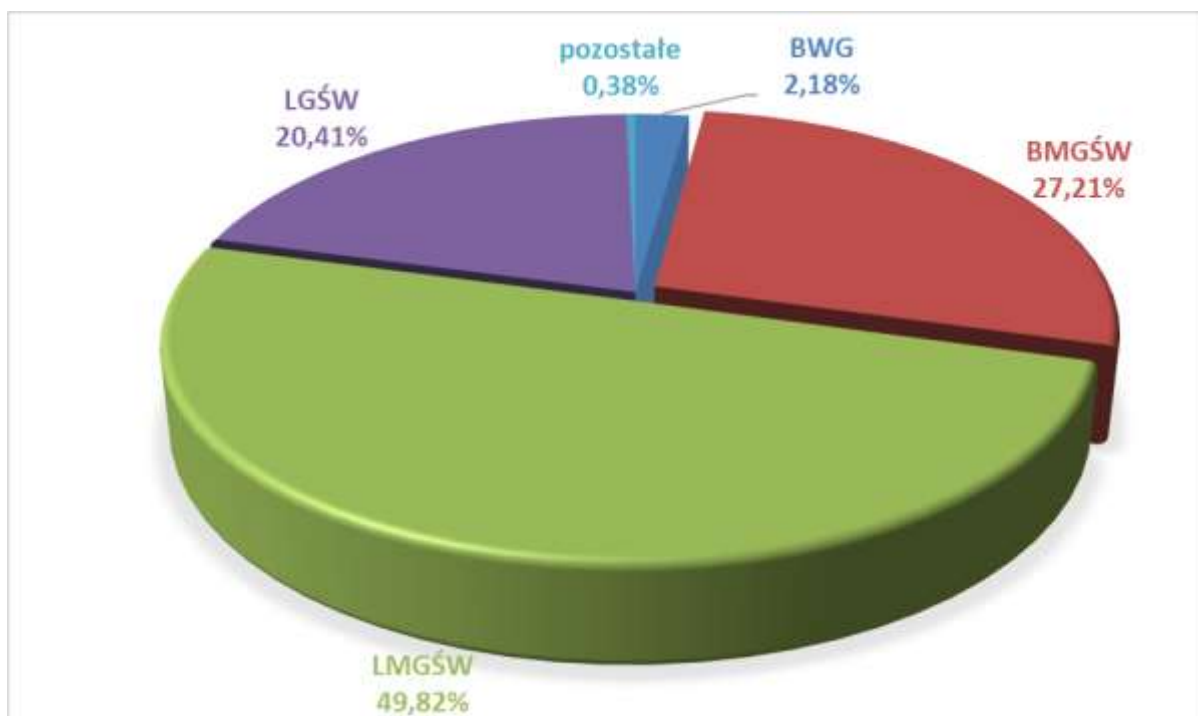
Typ siedliskowy lasu	Obręby				Nadleśnictwo	
	LIPOWA		WĘGIERSKA GÓRKA			
	Pow.[ha]	Udział [%]	Pow.[ha]	Udział [%]	Pow.[ha]	Udział [%]
BWG	10,04	0,31	187,61	3,24	197,65	2,18
LMWYŻŚW	1,28	0,04	-	0,00	1,28	0,01
LWYŻŚW	8,11	0,25	-	0,00	8,11	0,09
BMGŚW	694,43	21,25	1770,27	30,58	2464,95	27,21
BMGW	-	0,00	5,77	0,10	5,77	0,06
LMGŚW	2204,84	67,47	2307,78	39,86	4512,90	49,83
LMGW	1,05	0,03	-	0,00	1,05	0,01
LGŚW	335,87	10,28	1512,57	26,12	1849,45	20,41
LGW	-	0,00	2,32	0,04	2,32	0,03
LŁG	11,95	0,37	3,50	0,06	14,40	0,17
Razem	3267,57	100,00	5789,82	100,00	9057,88	100,00

*Powierzchnia typów siedliskowych lasu dla całości gruntów leśnych nadleśnictwa (grunty leśne zalesione i niezalesione).

Poniżej na diagramie przedstawiono udział typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Węgierska Górka. Prawie połowa gruntów to siedlisko lasu mieszanego górskiego świeżego,

łącznie z borem mieszanym górskim świeżym oraz lasem górskim o tym samym wariacie uwilgotnienia zajmują prawie 98% gruntów Nadleśnictwa.

Wykres 1 Procentowy udział typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Węgierska Górka

Na terenie Nadleśnictwa Węgierska Górka w ramach poszczególnych grup troficznych dominują siedliska świeże i silnie świeże – 99,73%, sporadycznie występują siedliska wilgotne oraz łęgowe zalewane i niezalewane – 0,27%. Na warunki wilgotnościowe istotny wpływ ma lokalne ukształtowanie terenu oraz charakter podłoża. Należy dodać, że zgodnie z decyzją KZP na siedliskach łęgowych utworzono gospodarstwo specjalne, objęte specjalnymi sposobami zagospodarowania i ochrony.

Tabela 10. Podział siedlisk ze względu na żyzność

Grupy żyznościowe siedlisk	Grupy wilgotnościowe siedlisk					Razem	%
	Suche	Świeże	Wilgotne	Bagienne	Zalewowe		
	Powierzchnia [ha]						
Bory	-	197,65	-	-	-	197,65	2,18
Bory mieszane	-	2464,70	5,77	-	-	2470,47	27,28
Lasy mieszane	-	4513,90	1,05	-	-	4514,95	49,85
Lasy	-	1856,55	2,32	-	15,45	1874,32	20,69
Ogółem	-	9032,80	9,14	-	15,45	9057,39	100,00
%	-	99,73	0,10	-	0,17	100,00	-

W toku prac określano również stopień degradacji siedlisk. W Nadleśnictwie Węgierska Górka przeważają siedliska naturalne (N1) i zbliżone do naturalnych (N2) zajmują one 60,73% powierzchni leśnej. Siedliska zniekształcone (Z1) stanowią 39,27%, a siedlisk zdegradowanych (D1) brak.

1.12. Struktura użytkowania ziemi w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Teren zarządzany przez Nadleśnictwo Węgierska Górka w 99,77% powierzchni zajmują grunty leśne (w tym: 96,95% to grunty leśne zalesione, 0,18% niezalesione, a 2,82% to grunty związane z gospodarką leśną), grunty nieleśne stanowią 0,23% powierzchni.

Tabela 11. Zestawienie powierzchni Nadleśnictwa (bez współwłasności)

Nr	Obręb	Grunty leśne				Grunty nieleśne	Ogółem
		Zalesione	Niezalesione	Związane z gosp. leśną	Razem		
		Powierzchnia [ha]					
1	LIPOWA	3261.4915	6.0744	95.3537	3262.9196	7.6260	3 370.5456
		3261.50	6.07	95.35	3 362.92	7.63	3 370.55
2	WĘGIERSKA GÓRKA	5774.8098	14.9190	182.5340	5972.2628	35.9611	6008.2239
		5774.88	14.94	182.54	5972.36	35.95	6 008.31
Razem nadleśnictwo		9 036.3013	20.9934	277.8877	9 355.1824	43.5871	9 378.7695
		9 036.38	21.01	277.89	9 335.28	43.58	9 378.86

Szczegółowe zestawienie powierzchni gruntów Nadleśnictwa wg grup i kategorii użytkowania przedstawia tabela nr I zamieszczona w opisanym ogólnym PUL.

1.13. Ilość i wielkość kompleksów leśnych

Zasadniczo lasy Nadleśnictwa są zgrupowane w dwóch kompleksach, przy czym stanowią one część lasów pokrywających masywy górskie Beskidu Śląskiego i Beskidu Żywieckiego. Blisko 65% lasów Nadleśnictwa leży w Beskidzie Śląskim – obręb Lipowa oraz leśnictwa Sikorzane, Kamesznica, Zielona obrębu Węgierska Górka. Na tym obszarze graniczą z nadleśnictwami: Bielsko i Wisła. W Beskidzie Żywieckim położona jest pozostała część lasów obrębu Węgierska Górka, tworząca kompleks leśny z lasami w zarządzie nadleśnictw: Ujsoły i Jeleśnia. Małe kompleksy to najczęściej grunty ekonomiczne, rzadziej enklawy LP w lasach prywatnych.

Lasy niepaństwowe najczęściej tworzą wspólne kompleksy z lasami Lasów Państwowych. Większość z nich stanowi dość zwarte i duże kompleksy. Niewielka ich część tworzy małe kompleksy zajmujące powierzchnie do kilku hektarów, porożrzucane wzdłuż dróg i cieków wodnych. Najwięcej lasów prywatnych jest w południowo-wschodniej części zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa (Beskid Żywiecki, gdzie tworzą kilka dużych i zwartych kompleksów wspólnie z lasami Nadleśnictwa. Najczęściej lasy innej własności położone są w niższych partiach stoków, stąd także jest utrudniony przejazd w celu wykonywania prac leśnych. Ponadto, często zabudowa mieszkalna i rekreacyjna zachodzi wysoko wzdłuż dolin i władze lokalne ograniczają dostęp do lasu poprzez ustawianie znaków drogowych o ograniczeniu tonażu pojazdów.

Tabela 12. Zestawienie kompleksów leśnych w Nadleśnictwie

Wielkość kompleksów	Pow. (ha)	Ilość (szt.)	Średnia wielkość
do 1,00 ha	7,5854	20	0,38
1.01 – 5,00 ha	21,0175	7	3,00
5.01 – 20,00 ha	72,8937	6	12,15
20.01 – 100,00 ha	134,6125	3	44,87
100.01 – 200,00 ha			
200.01 – 500,00ha	334,9277	1	334,93
500.01 – 2000,00 ha			

Wielkość kompleksów	Pow. (ha)	Ilość (szt.)	Średnia wielkość
Ponad 2000,00 ha	8812,0972	2	4406,05
Razem	9383,1340	39	240,59

*Powierzchnia razem ze współwłasnościami

1.14. Funkcje lasów

Realizując cele hodowli i użytkowania lasu przyjmuje się zasadę, że każdy las, w każdym miejscu i czasie pełni jednocześnie różne funkcje. Wielofunkcyjna gospodarka leśna powinna zapewniać możliwość trwałego i zrównoważonego pełnienia przez lasy wszystkich ich naturalnych funkcji i wzmacniać funkcje uznane dla danego obszaru za wiodące. Funkcje lasów zidentyfikowane na podstawie przepisów Ustawy o lasach lub wynikające z innych zapisów prawa (np. z przepisów o ochronie przyrody czy o ochronie zabytków) określa się szczegółowo w Planach urządzenia lasu i uwzględnia w Miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Funkcje lasów w zagospodarowaniu przestrzennym kraju są kształtowane na poziomach: lokalnym, regionalnym i krajowym.

Zgodnie z przepisami Ustawy o lasach celem gospodarki leśnej jest zachowanie warunków do trwałej wielofunkcyjności lasów, ich wszechstronnej użyteczności oraz kształtowania środowiska przyrodniczego.

Ze względu na rolę lasów w środowisku przyrodniczym, gospodarce i życiu społecznym wyróżnia się:

- lasy gospodarcze – z dominującymi funkcjami gospodarczymi (produkcyjnymi),
- lasy ochronne – z dominującymi funkcjami ochronnymi.

Według Instrukcji Urządzania Lasu do celów planowania urządzeniowego przyjmuje się podział w zależności od dominującej roli pełnionych funkcji trzy główne grupy lasów:

- rezerwatowe,
- ochronne,
- gospodarcze.

W Nadleśnictwie Węgierska Górka występują lasy zakwalifikowane do wszystkich trzech wymienionych typów.

Tabela 13. Zestawienie powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej wg głównych funkcji lasu

Lp.	Kategoria lasu	Obręby		Nadleśnictwo	
		LIPOWA	WĘGIERSKA GÓRKA		
		Powierzchnia [ha]			%
		Miaższość [m³]			%
1	Lasy rezerwatowe	7.22	94.45	101.67	1.12
		1903	17545	19448	1.64
2	Lasy ochronne	3256.95	5682.46	8939.11	98.69
		397090	768649	1165739	98.24
3	Lasy wielofunkcyjne (gospodarcze)	3.70	12.91	16.61	0.18
		150	1228	1378	0.12
	Razem	3267.57	5789.82	9057.39	100.00
		399143	787422	1186565	100.00

Lasy rezerwatowe

Ochroną w formie rezerwatów przyrody w Nadleśnictwie objętych zostało łącznie 101,67 ha gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych (wraz z pow. związaną z gosp.

leśną i gruntami nieleśnymi powierzchnia ta wynosi 102,47 ha). Zestawienie powierzchni rezerwatów szczegółowo przedstawiono w rozdziale 2.1.5.

Lasy ochronne

Przyjęte kategorie ochronności ukierunkowują gospodarkę leśną, na określonych obszarach na pozaprodukcyjne funkcje lasu. Działania te mają przyczynić się do utrzymania i wzmacniania wielostronnych korzyści płynących z lasów. Na podstawie przyjętych kategorii ochronności utworzono gospodarstwa, dla których przewidziano odpowiednie rodzaje rębni, co pozwoli przy umiętnym stosowaniu na:

- zachowanie i wzrost biologicznej różnorodności lasów,
- utrzymania zdrowia i żywotności ekosystemów leśnych,
- restytucję zdegradowanych i zniekształconych zbiorowisk roślinnych,
- utrzymanie produkcyjnej zasobności lasów,
- utrzymanie i poprawę stanu gleb i siedlisk leśnych,
- utrzymanie retencji, co najmniej na tym samym poziomie.

Lasy ochronne w Nadleśnictwie stanowią 98,7% powierzchni. Poniższa tabela przedstawia szczegółowy podział na kategorie ochronności.

Tabela 14 Zestawienie powierzchni lasów ochronnych według przyjętych kategorii ochronności

L.p.	Kategorie ochronności	Lokalizacja	Pow. [ha]	%
Obr. Lipowa				
1	Lasy w miastach i wokół miast	1cz, 2-15, 16cz, 17-48, 49cz, 50, 51cz, 52-74, 75cz, 76, 787cz, 78-81, 82cz, 83-95, 96cz, 97-128	3256,65	57,3
Razem			3256,65	57,3
Obr. Węgierska Górka				
1	Lasy wodochronne	1cz, 2-24, 32-35, 45cz, 49-51, 52cz, 53, 54, 56-62, 63cz, 64-66, 67cz, 68-73, 78-109, 110cz, 111, 112cz, 113-124, 125cz, 126-139, 140cz, 141cz, 142-144, 145cz, 148cz, 149, 150, 151cz, 152, 153cz, 154-213, 214cz, 215, 216cz, 217-244, 245cz, 246--253, 255cz	5090,33	89,6
2	Lasy glebochronne	25-31, 36-44, 46-48	493,30	8,7
3	Lasy stanowiące drzewostany nasienne*	248c	4,76	0,1
4	Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, lasy wodochronne**	55, 74-77	94,07	1,7
Razem			5682,46	100,0
Ogółem			8939,11	

Lasy gospodarcze

W planie urządzenia lasu na okres 1.01.2024 – 31.12.2033r. dla Nadleśnictwa Węgierska Górka opisano lasy gospodarcze na łącznej powierzchni 16,49 ha, co stanowi 0,18 % powierzchni leśnej Nadleśnictwa. Są to grunty leśne nie objęte Zarządzeniem nr 103, przejęte przez Nadleśnictwo w poprzednich 10-leciach oraz nie wchodzące w skład rezerwatów.

1.15. Podział na gospodarstwa

Dla celów planowania urządzeniowego, całość lasów podzielono na gospodarstwa według pełnionej, dominującej funkcji (z uwzględnieniem wszystkich funkcji pozostałych), a także przyjętych celów gospodarowania (§ 82 Instrukcji zarządzania lasu).

Uwzględniając podział na kategorie ochronności i ustalenia Komisji Założeń Planu przyjęto dla Nadleśnictwa następujący podział na gospodarstwa:

- gospodarstwo specjalne (S),
- gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów ochronnych (O),
- gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych (G).

W poniższej tabeli zestawiono powierzchnię gospodarstw dla całości gruntów leśnych Nadleśnictwa (grunty leśne zalesione i niezalesione).

Tabela 15. Podział na gospodarstwa

Gospodarstwo	1. LIPOWA	2. WĘGIERSKA GÓRKA	Nadleśnictwo Węgierska Górka
	Powierzchnia [ha]		
S - specjalne	74.28	698.35	772.63
O - wielofunkcyjnych lasów ochronnych	3 189.59	5 078.77	8268.36
GPZ - wielofunkcyjnych lasów gospodarczych (przerębowo-zrębowy sposób zagospodarowania)	3.70	12.70	16.40
Razem	3 267.57	5 789.82	9 057.39

Zagadnienie podziału lasów Nadleśnictwa Węgierska Górka na gospodarstwa zawarto w Elaboracie.

1.16. Zestawienie typów drzewostanów i orientacyjne składy odnowień

Propozycje składów gatunkowych są wyrażeniem długoletniego celu hodowlanego i są właściwe dla danego siedliska, a poprzez ich urozmaicenie gwarantują rozproszenie ryzyka hodowlanego w dynamicznie zmieniających się warunkach klimatycznych. Poniżej zestawiono typy drzewostanu przyjęte przez KZP i proponowane w poszczególnych typach siedliskowych lasu oraz składy gatunkowe odnowień.

Tabela 16. Typy drzewostanów i orientacyjny skład gatunkowy odnowień, wg typów siedliskowych lasu dla Nadleśnictwa

TSL	TD	Ramowy skład gatunkowy odnowień	Rębnia	
			zasadnicza	zastępcza
LMwyżśw1	So-Bk	Bk 50%, So 30%, Dbs, Jd i inne 20%	IVd	IVa
LMwyżśw2	So-Bk	Bk 50%, So 30%, Dbs, Jd i inne 20%	IVd	IVa
Lwyżśw1	Bk-Db	Db 50%, Bk 30%, Md, Jd, Jw i inne 20%	IVd	IVa
Lwyżśw2	Bk-Db	Db 50%, Bk 30%, Md, Jd, Jw i inne 20%	IVd	IVa
BWGśw	Św	Św 90%, Jrz i inne 10%	bez rębni	bez rębni
BWGw	Św	Św 90%, Jrz i inne 10%	bez rębni	bez rębni
BWGb	Św	Św 90%, Jrz i inne 10%	bez rębni	bez rębni
BMGśw1 BMGśw2	Bk-Św	Św 50%, Bk 30% i inne 20%	IVd	IVc
BMGw0 BMGw1 BMGw2	Jd-Św	Św 50%, Jd 30% Jw i inne 20%	IVd	IVc

TSL	TD	Ramowy skład gatunkowy odnowień	Rębnia	
			zasadnicza	zastępcza
BMGb0 BMGb1 BMGb2 BMGb3	Św	Św 80% i inne 20%	bez rębni	bez rębni
LMGśw1 LMGśw2	Św-Bk	Bk 50%, Św 30%, Jw i inne 20%	IVd	Ila
LMGw0 LMGw1 LMGw2	Św-Jd	Jd 50%, Św 30%, Jw i inne 20%	IVd	IVa, V
LGśw1 LGśw2	Jd-Bk	Bk 50%, Jd 30%, Jw i inne 20%	IVd	Ila
LGw0 LGw1 LGw2	Bk-Jd	Jd 50%, Bk 30%, Jw i inne 20%	IVd	IVa, V
LIG0 LIG1 LIG2	Ols-Js* Js-Ols* Ols	Js 50%, Ols 30%, Św i inne 20% Ols 50%, Js 30%, Św i inne 20% Ols 70%, Js i inne 30%	bez rębni	bez rębni

W ramach obszaru Natura 2000 istnieją siedliska przyrodnicze, dla których należy przyjąć typy drzewostanów wg poniższej tabeli:

Tabela 17 Zestawienie typów drzewostanów dla siedliska przyrodniczych

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Typ drzewostanu
9110	Kwaśna buczyna (Luzulo Fagenion)	Św-Bk, Jd-Bk, Św-Jd-Bk, Bk
9130	Żyzne buczyny (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion)	Jw-Bk, Jd-Bk, Św- Bk, Bk, Bk-Jd
9180	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (Tilio platyphylis-Acerion pseudoplatani) - (priorytetowe)	Jw
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albae, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródłiskowe) - (priorytetowe)	Ols, Js- Ols, Js, Ols- Js
9410	Górskie bory świerkowe (Piceion abietis część - zbiorowiska górskie)	Św-Jd, Św, Jd-Św

1.17. Wybrane zagadnienia z zakresu turystyki, rekreacji i edukacji leśnej

Jedną z funkcji lasów Nadleśnictwa jest funkcja rekreacyjna. Nadleśnictwo realizując tę funkcję prowadzi zagospodarowanie turystyczne. Istotnym celem turystycznego udostępnienia lasu jest skierowanie koncentracji ruchu turystyczno-rekreacyjnego na obszary atrakcyjne i jednocześnie takie, gdzie może on być kontrolowany w celu zminimalizowania szkód antropogenicznych.

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Węgierska Górka znajdują się obszary zaliczane do najcenniejszych pod względem wartości turystycznej i rekreacyjnej. Są

to wschodnie stoki Pasma Baraniej Góry w Beskidzie Śląskim i masyw Lipowskiego Wierchu, Rysianki i Romanki w Beskidzie Żywieckim. Nie ma tu tak intensywnie zagospodarowanych obszarów narciarskich jak na zachodnich stokach masywu Skrzycznego, ponieważ tej klasy stoki zajęte są przez powierzchnie leśne. Mimo to funkcjonuje tu szereg wyciągów narciarskich: najbardziej znane są na Hali Boraczej i na stokach poniżej hali, a oprócz tego na stoku Szarego w Kamesznicy i na Dużym Groniu w Słotwinach. Stoki zjazdowe nie są długie ani nie należą do trudnych, ale oprócz nich istnieje szereg szlaków przeznaczonych do uprawiania turystyki narciarskiej i narciarstwa biegowego.

Mimo że sezon zimowy jest ważnym okresem pod względem turystycznym, to o wartości omawianego obszaru bardziej decyduje sezon ogólnorekreacyjny, tj. przedział czasowy pokrywający się w zasadzie z okresem wegetacyjnym. Atrakcyjność turystyczna w tym okresie ma znaczenie ponadregionalne, a wynika ze specyficznych cech tego terenu:

- zróżnicowania budowy geologicznej
- zróżnicowania wysokości i form rzeźby
- zróżnicowania mikroklimatu
- znacznej powierzchni lasów
- występowania atrakcyjnych wizualnie zbiorowisk nieleśnych
- gęstej sieci potoków
- atrakcyjnych, złożonych krajobrazów oraz punktów widokowych
- obecności licznych ciągów komunikacyjnych kołowych i pieszych, utrzymywanych i oznakowanych
- występowania obiektów przyrodniczych o nieprzeciętnych walorach: pomników, rezerwatów.

Przez obszar Nadleśnictwa przebiega szereg szlaków turystycznych o znaczeniu lokalnym (ograniczonych do pasma górskiego lub mezoregionu), a także o znaczeniu ogólnobeskidzkim. Część z nich istnieje od początków turystyki w tym regionie, tj. od przełomu XIX i XX w. Współcześnie, w związku z coraz większym znaczeniem ekonomicznym turystyki i rekreacji, zarządy gmin starając się o zwiększenie atrakcyjności swoich obszarów wytyczają i utrzymują nowe szlaki turystyczne: rowerowe, konne, narciarskie, spacerowe, pielgrzymkowe. Niezwykle ważne są szlaki edukacyjne, szczególnie przyrodnicze, często tworzone przez Lasy Państwowe, pozwalające przybliżyć wartości i problemy lasów ludziom bez wykształcenia przyrodniczego.

Poniżej przedstawiono najważniejsze szlaki turystyczne znajdujące się w granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa.

Szlaki piesze w obrębie Węgierska Górka, w Beskidzie Żywieckim

 czerwony, Główny Szlak Beskidzki, w granicach zasięgu Nadleśnictwa rozpoczyna się od styku trzech nadleśnictw: Jeleśni, Ujsół, i Węgierskiej Górki na szczycie Rysianki (oddz. 74, rez. Lipowska), następnie trawersuje zachodnie zbocza Romanki poniżej rezerwatu, mija Halę Kupczykową i przez grzbiet Abrahamowa schodzi do Węgierskiej Górki. Po zachodniej stronie doliny Soły biegnie grzbietem pasma Glinnego i Magurki Radziechowskiej na Magurkę Wiślańską (oddz. 184, 185), następnie skręca na południe grzbietem Baraniej Góry (granica rezerwatu Barania Góra, N-ctwo Wiśla) i na pd. od kulminacji Baraniej Góry opuszcza teren Nadleśnictwa. Na fragmenty opisanego szlaku nakładają się często części innych szlaków pieszych, narciarskich, rowerowych i konnych.

- zielony; z Milówki doliną Milowskiego Potoku na Halę Boraczą, po czym trawersuje północne stoki Redykalnego i Boraczego Wierchu, następnie przez Rysiankę i Szyndzielną Groń (oddz. 61, 62) schodzi do doliny Żabnicy.
- niebieski ze wsi Żabnica przez Palenicę (oddz. 103) i Prusów, biegnie ciągiem grzbietowych polan na Halę Boraczą, po czym pod Suchą Górą opuszcza teren Nadleśnictwa. Ten szlak na znacznym odcinku, od Palenicy do Hali Boraczej, pokrywa się z żółtym Szlakiem Papieskim. Uważany za jeden z ładniejszych widokowo szlaków w tym rejonie.
- niebieski ze wsi Bystra, początkowo doliną potoku Bystra, następnie trawersuje zbocza leja źródłowego potoku Bystra przez oddziały 13, 14, 9, wkracza na odcinek grzbietowy ciągnący się do Romanki (oddz. 53) gdzie opuszcza teren Nadleśnictwa kierując się na pn. w kierunku Żywca. Jeszcze raz wkracza w GZT na odcinku od Przełęczy U Poloka do Pawlackiego Wierchu, ale już poza gruntami Nadleśnictwa.
- czarny, łączący dno doliny Żabnicy (oddz. 52, 82) w miejscu będącym węzłem komunikacyjnym (Skałka), ze skrajnymi odcinkami pasma granicznego otaczającego źródła Żabnicy: na pn. z masywem Suchego Gronia (oddz. 25), na pd Redykalnym Wierchem (oddz. 87, 88).
- żółty, rozpoczynający się w Juszczyńce Dolnej, w początkowym odcinku biegnącym brzegiem oddziałów 1 – 6 (Las Cebulowy) stanowi samodzielny szlak, a po wejściu na główny grzbiet (od Lachowych Młak i Suchego Gronia do Redykalnego Wierchu) pokrywa się z innymi szlakami. Na Redykalnym Wierchu (oddz. 87) szlak opuszcza teren Nadleśnictwa i schodzi do Ujsół.
- żółty „Szlak Papieski” w zasięgu Nadleśnictwa jest szlakiem okrężnym śladami wizyt duszpasterskich i prywatnych wycieczek księdza, a następnie biskupa Karola Wojtyły. Rozpoczyna się w centrum Węgierskiej Górki i obok zabytkowego kościoła św. Katarzyny w Cięcinie kieruje się na południe wzdłuż oddziałów 15, 25, w kierunku głównej grani (Romanka, Rysianka itd.), opuszcza ją przez Halę Boraczą i kieruje się przez Prusów i Palenicę do kościoła w Żabnicy, lub do kościoła w Ciścu, w dolinie Soły. Z głównej grani odchodzą południowe odgałęzienia Szlaku Papieskiego prowadzące w kierunku Ujsół.

Szlaki piesze w obrębie Węgierska Górka i Lipowa w Beskidzie Śląskim:

- niebieski, biegnący południową częścią Pasma Baraniej Góry, od Przełęczy Koniakowskiej na południu do szczytu Baraniej Góry, gdzie skręca do doliny Białej Wisłki. Szlak biegnie zmienną linią, częściowo w zasięgu Nadleśnictwa Wisła, szczególnie na odcinku od Izby Leśnej i schroniska pod Baranią Górą, do podrzędnego szczytu masywu Baraniej o nazwie Wierch Wisłka.
- zielony, główny szlak Pasma Baraniej Góry, wchodzi od zachodu na granicę Nadleśnictwa, na górze Karolówka (oddz. 236 I-ctwa Kamesznica) po czym natychmiast skręca na teren Nadleśnictwa Wisła i pod kulminacją Baraniej Góry wraca na granicę nadleśnictw. Dalsza część szlaku stale biegnie granią Pasma Baraniej Góry aż do Skrzycznego gdzie schodzi do doliny Żylicy na terenie Nadleśnictwa Bielsko.
- czarny z Kamesznicy na Baranią Górę przez dolinę Roztoki wzdłuż oddz. 210, na grań wychodzi w oddz. 223.

- niebieski: Radziechowy – Hala Radziechowska (oddz. 90, I-ctwo Morońka), gdzie łączy się z czerwonym, głównym szlakiem beskidzkim,
- zielony z Lipowej i Twardorzeczki przez masyw Morońki, obok rezerwatu Kuźnie do szlaku czerwonego na Magurce Radziechowskiej (oddz. 180, I-ctwo Sikorzane),
- żółty z Lipowej doliną potoku Lesna (Leśna), po strawersowaniu pd. stoków Kościelca (oddz. 51, 52, I-ctwa Łukaszne) wchodzi na szlak zielony pod szczytem Malinowskiej Skały, (oddz. 123 I-ctwo Łukaszne),
- niebieski z Lipowej na Skrzyczne (oddz. 116, I-ctwo Kalonka).

Na gruntach Lasów Państwowych nie przewidziano szlaków dla turystyki motorowej. Poruszanie się po drogach leśnych za pomocą quadów i motocykli terenowych jest nielegalne, za wyjątkiem pojazdów instytucji uprawnionych.

Poza opisanymi powyżej szlakami, na gruntach Lasów Państwowych istnieje możliwość poruszania się po wszelkich leśnych ciągach komunikacyjnych, co jest zgodne ze społeczną funkcją Lasów Państwowych. Służba Leśna może jednak ograniczyć okresowo lub na stałe dostęp do niektórych części lasu, lub ciągów komunikacyjnych ze względów bezpieczeństwa (pozyskanie i transport drewna), albo z uwagi na ochronę upraw leśnych i ostoi zwierzyny.

W granicach zasięgu terytorialnego funkcjonuje szereg szlaków o charakterze poznawczym, dotyczącym głównie poznawania gatunków roślin i zwierząt oraz procesów ekologicznych, ale także gospodarki leśnej, obiektów kultury materialnej i wydarzeń historycznych. Utworzone są staraniem Lasów państwowych, Zarządu Parków Krajobrazowych, a także urzędów administracji państwowej i samorządowej. Poniżej przedstawiono ścieżki edukacyjne figurujące w katalogu wojewódzkim oraz publikowane przez lokalną administrację.

- ścieżka przyrodnicza „Góra Grojec”, w katalogu województwa śląskiego nr 171 B. W zasięgu Nadleśnictwa jest tylko południowy fragment ścieżki. Ścieżka dotyczy rozpoznawania gatunków roślin i zwierząt, funkcjonowania ekosystemów roślinnych, pozostałości wapienników i kamieniołomów. Ścieżka nie leży na gruntach Nadleśnictwa,
- ścieżka dydaktyczna „Dolina Zimnika”, nr 88 A/B. Utworzona przez Lasy Państwowe na gruntach Nadleśnictwa. Biegnie doliną potoku Leśna w obrębie Lipowa wzdłuż oddziałów 67 do 71 (początek szlaku żółtego). Dotyczy rozpoznawania gatunków roślin i zwierząt oraz przedstawia elementy gospodarki leśnej,
- ścieżka dydaktyczno – przyrodnicza „Trakt Cesarski”, nr 162 B. Wytyczona przez Nadleśnictwo częściowo wzdłuż fragmentu dawnego traktu wybudowanego na przełomie XVIII i XIX w przez władze austriackie, a biegnącego z Krakowa przez Andrychów i Żywiec na Węgry i do Wiednia. Tematem ścieżki jest rozpoznawanie gatunków roślin i zwierząt, a także pamiątki historyczne w postaci bunkrów (pod oddziałem 145 I-ctwo Zielona) biorących udział w walkach kampanii wrześniowej 1939r.
- ścieżka dydaktyczna – „Park Dworski w Kamesznicy” utworzona przez Nadleśnictwo na obszarze zespołu dworsko – parkowego pochodzącego z pierwszej połowy XIX w. Obecnie jest to oddział 255 leśnictwa Kamesznica (por. rozdz. 2.7.).
- ścieżka przyrodnicza „Gościnny Las” wytyczona przy siedzibie Nadleśnictwa Węgierska Górka i związana z Ośrodkiem Edukacji Przyrodniczo – Leśnej. Celem

ścieżki jest rozpoznawanie gatunków roślin i zwierząt, a także zapoznanie z gospodarką leśną.

- ścieżka przyrodnicza z Węgierskiej Górki na Romankę, Rysiankę i Lipowski Wierch, nr 163 B. Wytyczona i opisana przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego – Żywiecki PK, oparta o sieć istniejących turystycznych szlaków pieszych, posiada opisy opublikowane przez ZPKWŚ w postaci folderów.

Wyróżniono również szlaki pielgrzymkowe to grupa szlaków jest reprezentowana przez opisany wcześniej żółty Szlak Papieski, a oprócz tego należy tu wymienić szlak Drogi Krzyżowej na pn.-zach. stokach góry Matyska, na terenie parafii Radziechowy. Droga Krzyżowa związana jest z początkowym odcinkiem niebieskiego szlaku prowadzącego na Halę Radziechowską. Stacje drogi Krzyżowej autorstwa Czesława Dźwigaja, rozrzucone są wzdłuż ścieżki prowadzącej na szczyt Matyski zwieńczonej Krzyżem Jubileuszowym postawionym w roku 2000.

W pobliżu północnych granic zasięgu Nadleśnictwa przebiega Beskidzka Droga św. Jakuba, prowadząca z Wadowic przez Żywiec, Szczyrk, Simoradz do połączenia z czeskimi szlakami. Jest to odtworzenie średniowiecznych szlaków pielgrzymkowych prowadzących do grobu św. Jakuba w Santiago de Compostela, w hiszpańskiej Galicji. Do późnego średniowiecza był to trzeci co do ważności, po Jerozolimie i Rzymie, ośrodek religijny zachodniego chrześcijaństwa. Drogi św. Jakuba są oznakowane charakterystyczną muszlą św. Jakuba.

Szlak architektury drewnianej - powstał w porozumieniu władz administracyjnych województwa śląskiego, małopolskiego i podkarpackiego, a ma na celu promocję i ochronę pozostałości zabytkowych budowli drewnianych: sakralnych, gospodarczych, mieszkalnych i przemysłowych. W granicach zasięgu Nadleśnictwa znajduje się pd.-wsch. część tzw. „Pętli beskidzkiej” z trzema obiektami:

- kościół w Cięcinie, pw. św. Katarzyny, pochodzący z r. 1542
- kościół w Żabnicy z 1906 r.
- dom mieszkalny w Milówce z 1739 r., obecnie muzeum „Stara Chałupa”.

W ostatnich latach rośnie zainteresowanie ekoturystyką, tj. taką formą turystyki której celem jest zwrócenie uwagi na geologię i geomorfologię terenu. Odszukanie, wyeksponowanie i udostępnienie geologicznych obiektów o nadzwyczajnych własnościach podnosi rekreacyjną i turystyczną wartość terenu, co jak najbardziej leży w interesie jego mieszkańców, samorządów i administracji. Od wielu lat wydziały geologiczne prowadzą kształcenie specjalistów geoturystyki i w związku z tym powstaje szereg prac dyplomowych dotyczących waloryzacji geoturystycznej określonych obszarów. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa również wykonano szereg prac geoturystycznych.

Na terenie Nadleśnictwa przebiegają trasy biegowe, które powstały z inicjatywy „Stowarzyszenia Region Beskidy”. Jest to sieć biegowych szlaków górskich – BESKIDY RUN. Realizacja projektu zakłada wytyczenie ok. 500 km tras, szlaków biegowych i kompleksowe ich oznakowanie. Obecnie na podstawie zawartej umowy przez grunty Nadleśnictwa przebiega 5 tras o numerach 101, 102, 103, 104, 305 – dokładną lokalizację tras oraz szczegółowe informacje znajdują się na stronie internetowej: <https://www.beskidy-run.travel/>.

Tabela 18. Obiekty turystyczne w Nadleśnictwie Węgierska Górka

Lp.	Rodzaj powierzchni	Adres leśny	Pow. [ha]	Uwagi
1	miejsce turystyczne - TURYST	02-36-1-09-20 -f -00	0,14	m. turyst, m. postoju, linia EN
2		02-36-1-10-65 -c -00	0,44	Domek myśliwski "Zamek"
3		02-36-1-10-67 -b -00	0,29	miejsce postoju, wiata, ławki,
4		02-36-2-01-20 -j -00	0,26	wiata, miejsce na ognisko
5		02-36-2-02-52 -i -00	0,18	
6		02-36-2-02-81 -c -00	0,21	plac manewrowy dla aut
Razem			1,52	

Ponadto zinwentaryzowano obiekty turystyczne jako powierzchnie niestanowiące wyłączeń i opisano w polu „informacje różne”:

- 02-36-1-10-69 -a -00 – wiata, miejsce na ognisko
- 02-36-1-12-82 -f -00 – „Stary Kwater”, miejsce wypoczynkowe
- 02-36-1-13-103 -d -00 – wiata
- 02-36-1-08-116 -c -00 – schronisko „Skrzyczne”, polana widokowa
- 02-36-2-07-145 -c -00 – bunkier z II wojny światowej „Waligóra”
- 02-36-2-07-152 -h -00 – wiata, miejsce postojowe
- 02-36-2-06-192 -l -00 – „Ostoja pod jodłą” u podnóża Baraniej Góry

2. SZCZEGÓLNE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Do ustawowych form ochrony przyrody na terenie gruntów Nadleśnictwa Węgierska Górka należą: rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszar chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, ochrona gatunkowa roślin i zwierząt (w tym ochrona strefowa).

Obszary chronione to układ przestrzennie powiązanych ze sobą terenów rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. Podstawowym celem tworzenia obszarów chronionych jest:

- ochrona zasobów przyrody przed ich degradacją i dewastacją,
- stworzenie odpowiednich warunków zapewniających bytowanie poszczególnych gatunków roślin i zwierząt,
- zapewnienie równowagi przyrodniczej w skali kraju i jego regionach,
- zapewnienie różnorodności genetycznej organizmów (bogatej puli genowej),
- utrzymanie naturalnych warunków hydrologicznych i geologicznych,
- tworzenie korytarzy ekologicznych dla zwierząt i roślin.

Tereny Nadleśnictwa to tereny wartościowe przyrodniczo, wyróżniające się urozmaiconą rzeźbą terenu oraz bogactwem flory i fauny, z licznymi formami ochrony przyrody.

Tabela 19. Zestawienie liczby i powierzchni obiektów objętych ochroną na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka

Forma ochrony przyrody	Na gruntach Nadleśnictwa	
	liczba	pow. (ha)
Rezerваты przyrody	3	102.47
Propozycja poszerzenia rezerwatu	1	2.11
Parki krajobrazowe	2	9283.13
Otuliny Parków krajobrazowych	2	84.46
Obszary N2000	3	9278.00*
Pomniki przyrody	5	-
Ochrona strefowa	1	25.91

*Obszar PLH240006 oraz PLB240002 mają taką samą powierzchnię, pokrywają się - w tabeli ujęto tę powierzchnię jednokrotnie.

2.1. Rezerваты przyrody

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody (Art. 13), rezerwatem przyrody jest obszar obejmujący zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych kulturowych bądź krajobrazowych. Wokół rezerwatu przyrody może być utworzona otulina, zabezpieczająca jego obszar przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych. Podstawowym celem istnienia rezerwatów przyrody jest stworzenie szans przetrwania aktualnego bogactwa gatunków roślin i zwierząt, poprzez ochronę różnorodności biocenoz, oraz zawartego w organizmach tych gatunków materiału genetycznego. Rezerваты zapewniają również trwałe istnienie najszerszego wachlarza form geomorfologicznych i geologicznych, stanowiących o istocie naturalnego

krajobrazu. Wokół rezerwatu przyrody może być utworzona otulina, zabezpieczająca jego obszar przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

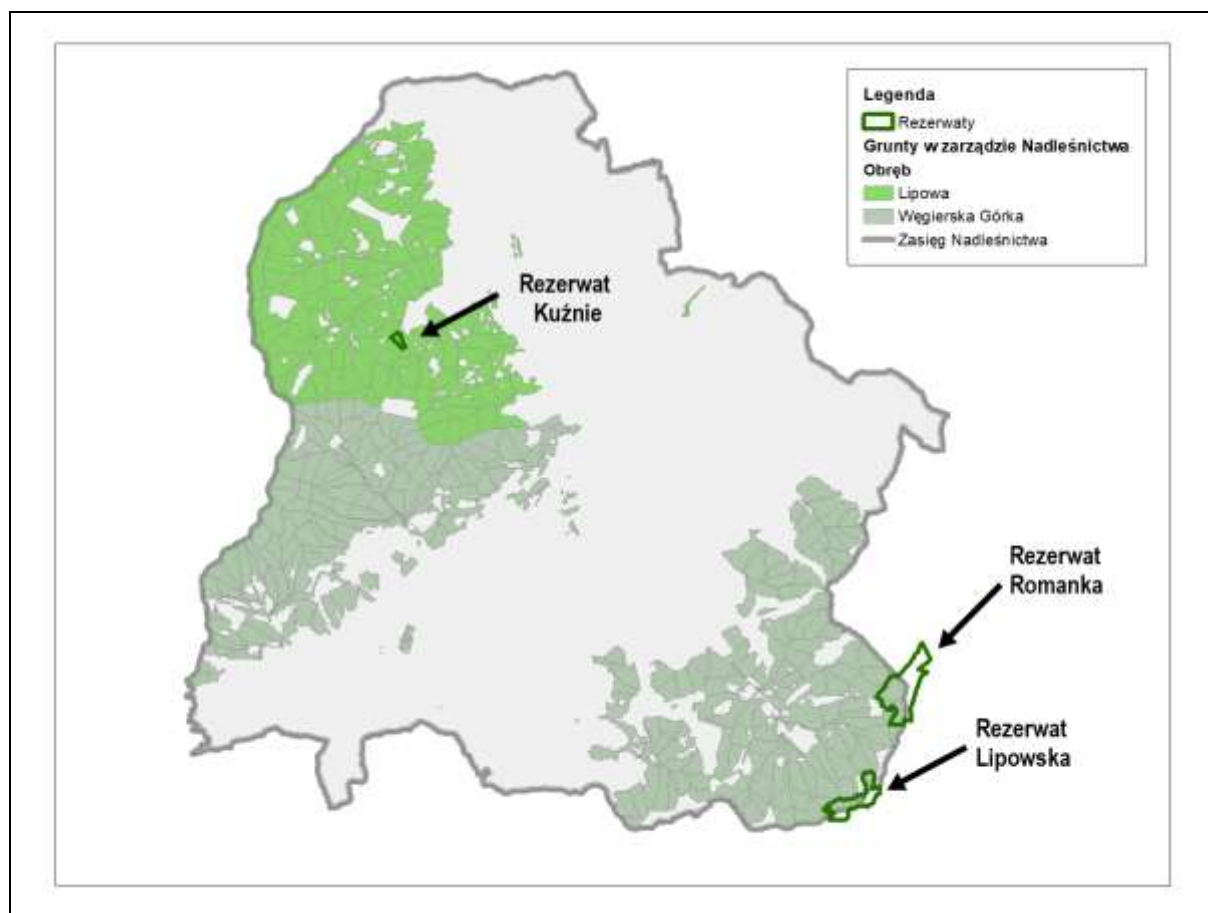
Na gruntach Nadleśnictwa położone są trzy rezerваты:

- „Kuźnie”
- „Romanka”
- „Lipowska”

Zajmują łącznie 102,47 ha, co stanowi niewiele ponad 1% powierzchni Nadleśnictwa.

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa nie ma innych rezerwatów, natomiast część rezerwatu „Romanka” położona jest po stronie Nadleśnictwa Jeleśnia, a część rezerwatu „Lipowska” na terenie Nadleśnictwa Ujsoły.

Mapa 7. Rezerваты na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka

2.1.1. Rezerwat przyrody „Kuźnie”

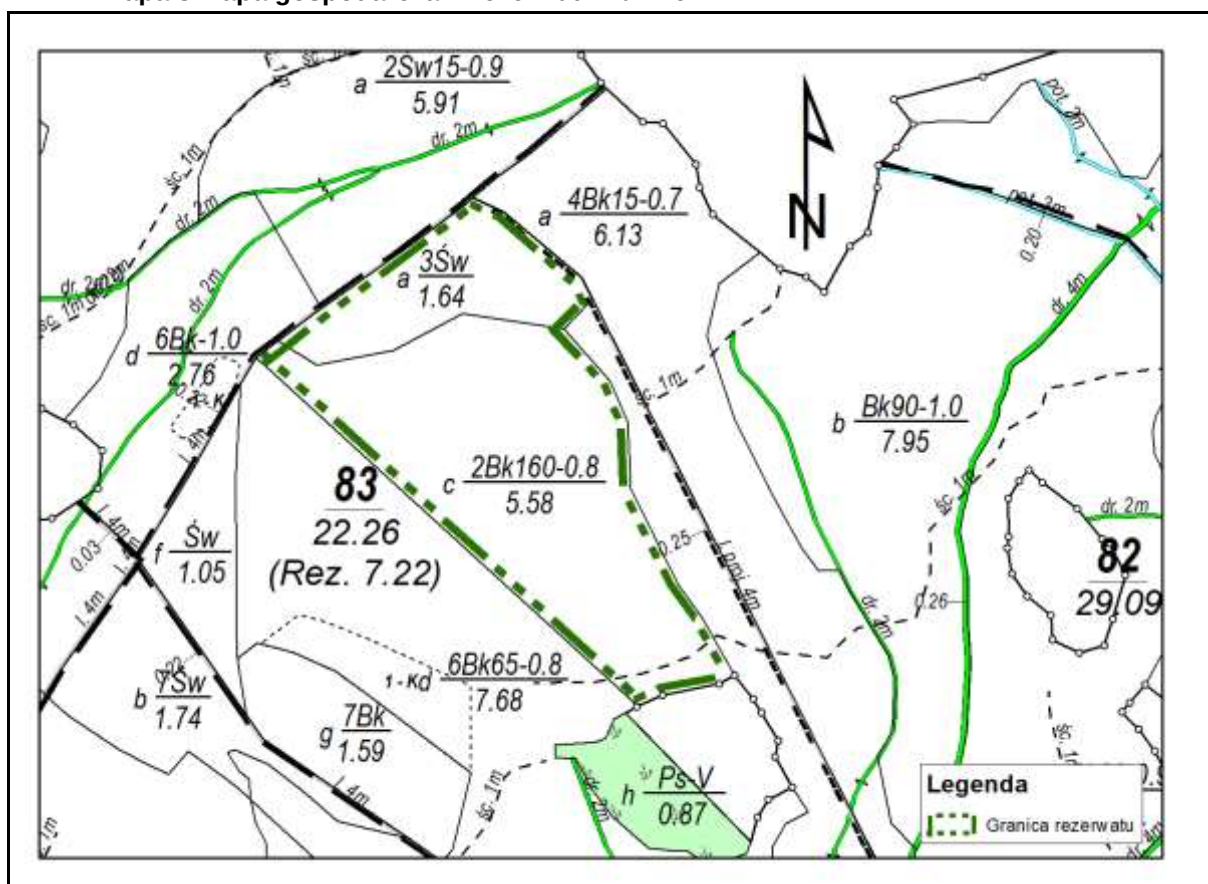
Rezerwat „Kuźnie” powołany został zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. (M.P. z 1996 r. Nr 5, poz. 46). Utworzony w celu ochrony zgrupowań wychodni skalnych (piaskowców i zlepieńców warstw godulskich górnych), jaskiń i drzewostanu świerkowego. Położony jest na pd.-wsch. stokach góry Morońka w drugorzędnym odgałęzieniu Pasma Baraniej Góry, w górnej części doliny Twardorzeczki. Położony jest na wysokości od 800 do 1010 m n.p.m., tj. w strefie regla środkowego. Podłoże geologiczne na terenie rezerwatu tworzą piaskowce warstw godulskich, z wkładkami zlepieńców o otoczkach dochodzących do 20 cm, określane również mianem zlepieńców z Malinowskiej Skały. Formy skalne w rezerwacie mają pochodzenie osuwiskowe i powstały przez odspojenie skał od ściany niszy osuwiskowej.

Największą formą skalną jest skalisty pas długości 50 – 60 m i wys. 5-8 m, gęsto ponacinany szczelinami. Występuje tu również szereg ambon i baszt - niektóre o wysokości ponad 10 m.

Teren rezerwatu charakteryzuje się występowaniem jaskiń. Największe z nich to : Jaskinia Chłodna (długość 117 m, głębokość 17 m) oraz Jaskinia Pod Balkonem (długość 45 m, głębokość 10 m), które objęte są ochroną pomnikową od 1993 roku.

Teren rezerwatu porasta zbiorowisko dolnoregłowego boru jodłowo-świerkowego *Abieti-Piceetum montanum*, z dominującym w warstwie drzew świerkiem (*Picea abies*) i domieszkami jodły (*Abies alba*), buka (*Fagus sylvatica*), jaworu (*Acer pseudoplatanus*). W warstwie runa występują gatunki o niewielkich wymaganiach siedliskowych : borówka czarna (*Vaccinium myrtillus*), trzcinnik leśny (*Calamagrostis arundinacea*), śmiełek pogięty (*Deschampsia flexuosa*) i narecznica szerokolistna (*Dryopteris dilatata*). Ciekawostką florystyczną rezerwatu jest występowanie roślinności naskalnej z takimi gatunkami jak paprotka zwyczajna (*Polypodium vulgare*) i zanokcica skalna (*Asplenium trichomanes*).

Mapa 8 Mapa gospodarcza - Rezerwat "Kuznie"

Rezerwat posiadał zadania ochronne (ekspiracja z dniem 2 września 2023 r.) powołane Zarządzeniem Nr 20/2019 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 3 września 2019 roku. Nadleśnictwo oczekuje na zapisy dotyczące zadań ochronnych dla rezerwatu.

Fotografia 1 Rezerwat „Kuznie” (z archiwum Nadleśnictwa)

2.1.2. Rezerwat przyrody „Romanka”

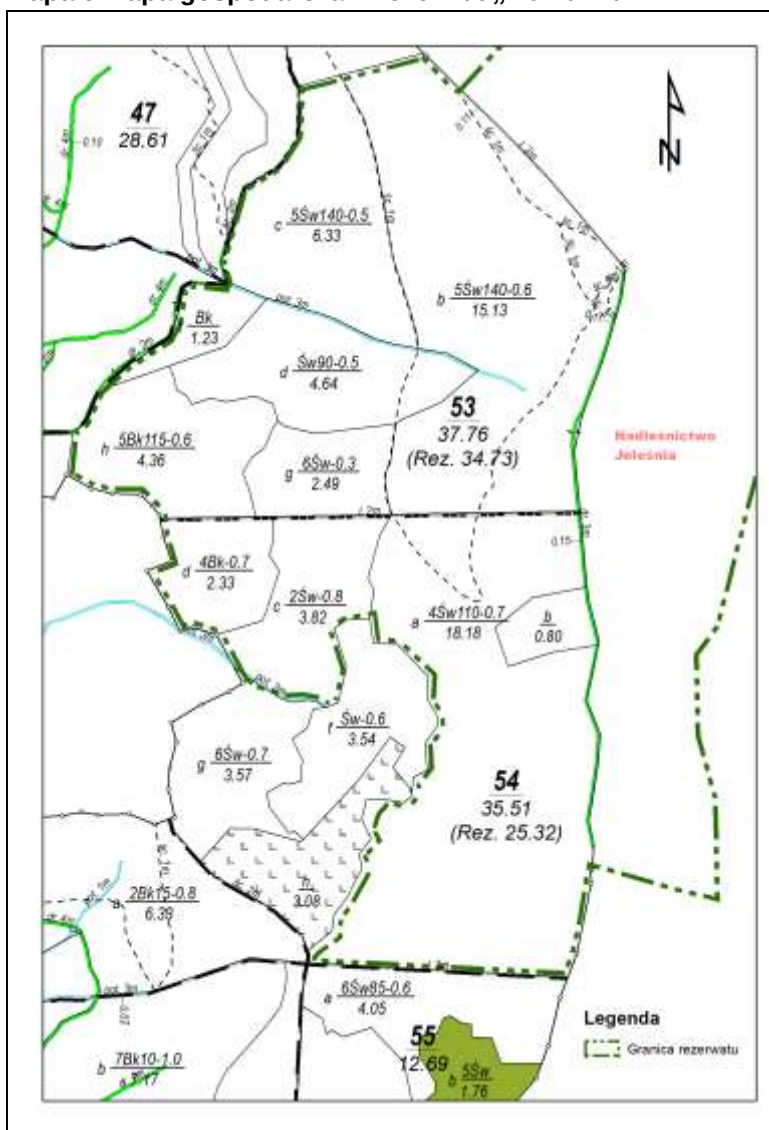
Rezerwat utworzony na mocy Zarządzenia nr 293 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 8 lipca 1963 roku, w celu ochrony pozostałości pierwotnego świerkowego boru regla górnego, położonego w rejonie szczytu Romanki (1366 m n.p.m.) o powierzchni 98,45 ha. Rezerwat został powiększony (124,50 ha) , na podstawie Rozporządzenia Nr 9/05 Wojewody Śląskiego z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Romanka”. Znajduje się na obszarze Nadleśnictwa Węgierska Górka oraz Jeleśnia. W granicach Nadleśnictwa Węgierska Górka zajmuje zachodnie stoki kulminacji Romanki - od wys. 1030 m n.p.m., do szczytu, tj. do 1366 m n.p.m. W granicach Nadleśnictwa Jeleśnia zajmuje pn.-zach. stoki masywu z pobliskim szczytem o nazwie Majcherkowa (1355 m n.p.m.), a także stosunkowo wąski (do 250 m), przy szczytowy pas na południe od linii grzbietu Romanki.

W rezerwacie występuje fragmenty naturalnego drzewostanu świerkowego regla górnego w różnych stadiach i fazach rozwojowych. Na uwagę zasługują okazy świerka sięgające ok. 250 lat. Lasy tak wysokich położen nie mogły być regularnie użytkowane,

wchodziły jedynie w skład obszaru wypasowego górskiej gospodarki pasterskiej. Partie szczytowe Romanki pozbawione są drzew.

Uwarunkowane jest to położeniem większości rezerwatu w reglu górnym. Panującym zbiorowiskiem jest górnoreglowa, acidofilna świerczyna karpacka (*Plagiothecio – Piceetum*), wynika to z położenia rezerwatu w reglu górnym. W niższych położeniach (regiel środkowy) występuje kwaśna buczyna górska (*Luzulo luzuloidis – Fagetum*) z bukami dorównującymi wiekiem najstarszym świerkom. Ze zbiorowisk nieleśnych stwierdzono tu pospolite w całym masywie Romanki i Pilski, młakowe zespoły lepiężnika wyłysiałego (*Petasitetum kablikiani*) oraz nawiązujące do górskich torfowisk młaki niskoturzycowe – mszyste (*Caricetum fuscae subalpinum*), znane również z Tatr. W warstwie runa spotykane są liczne rośliny chronione: ciemnyca zielona (*Veratrum lobelianum*), omieg górski (*Doronicum austriacum*), paprotka zwyczajna (*Polypodium vulgare*), podrzeń żebrowiec (*Blechnum spicant*), wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*), widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*) oraz widłak wroniec (*Huperzia selago*). Fauna rezerwatu to m.in.: wilk (*Canis lupus*), niedźwiedź (*Ursus arctos*), ryś (*Lynx lynx*), głuszec (*Tetrao urogallus*).

Mapa 9 Mapa gospodarcza - Rezerwat „Romanka”

Rezerwat posiada Plan Ochrony powołany Rozporządzeniem nr 49/06 Wojewody Śląskiego z dnia 21 września 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Romanka”. Obowiązuje do 09.10.2026 roku. Zidentyfikowano zagrożenia dla obszaru rezerwatu oraz przedstawiono sposoby eliminacji lub ograniczanie ich (Tabela 20).

Tabela 20. Identyfikacja zagrożeń oraz sposoby ich eliminacji lub ograniczenia dla rezerwatu „Romanka”.

Lp.	Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
1.	Wystąpienie gradacji kornika drukarza.	Kontrola stanu sanitarnego i monitoring zagrożenia. W przypadku stwierdzenia masowego pojawu gatunków z zespołu kornika drukarza – usuwanie i korowanie posuszu czynnego, z pozostaniem do naturalnego rozkładu materiału pozyskanego w wyniku tych prac.
2.	Ograniczenie różnorodności flory i fauny związane ze zmniejszeniem ilości martwego drewna.	Pozostawienie masy drzewnej pozyskanej w wyniku cięć sanitarnych oraz całości posuszu liściastego i jałowego posuszu iglastego na terenie rezerwatu do naturalnego rozkładu.
3.	Mała ilość odnowień naturalnych.	Pozostawianie na terenie rezerwatu martwych kłód do naturalnego rozkładu.
4.	Degradacja chronionych zespołów roślinnych w wyniku niekontrolowanej penetracji wnętrza rezerwatu przez ludzi.	Przeciwdziałanie zbaczaniu ze szlaków turystycznych poprzez utrzymanie ich drożności – usuwanie z udostępnionych ścieżek złomów, wywrotów, drzew zawieszonych i fragmentów leżaniny, układanie dylówek w okolicach miejsc podmokłych.
5.	Degradacja chronionych zespołów roślinnych rezerwatu.	Organizacja miejsc odpoczynku przy szlaku turystycznym.

Tabela 21. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej dla Nadleśnictwa Węgierska Górka.

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych
1	53 b	Zachowanie naturalnego fragmentu świerczyny górnoreglowej wraz z całym bogactwem gatunkowym biocenozy leśnej rezerwatu. Ochrona przed przypadkowymi zmianami wywołanymi działalnością człowieka. Uporządkowanie ruchu turystycznego. Zachowanie stanowisk roślin chronionych.	Prowadzenie monitoringu zagrożenia gradacją kornika drukarza - w przypadku stwierdzenia wystąpienia silnego zasiedlenia drzew stojących oraz złomów i wywrotów – prowadzenie cięć sanitarnych i korowanie drzew trocinkowych – wg potrzeb. Utrzymanie drożności szlaków turystycznych – usuwanie złomów, wywrotów i fragmentów leżaniny, dopuszcza się także układanie dylówek w okolicach miejsc podmokłych – wg potrzeb. Pozostawienie na terenie rezerwatu do naturalnego rozkładu całości posuszu jałowego, złomów i wywrotów oraz materiału pozyskanego w wyniku prac wymienionych w pkt. 1,2. Ustawienie dodatkowych drewnianych ławek i wg potrzeb ich bieżąca konserwacja.
2	53 c, 53 d, 53 f, 53 h, 54 a,	Zachowanie naturalnego fragmentu świerczyny górnoreglowej wraz z całym bogactwem gatunkowym biocenozy leśnej rezerwatu. Ochrona przed przypadkowymi zmianami wywołanymi działalnością człowieka. Uporządkowanie ruchu turystycznego. Zachowanie stanowisk roślin	Prowadzenie monitoringu zagrożenia gradacją kornika drukarza - w przypadku stwierdzenia wystąpienia silnego zasiedlenia drzew stojących oraz złomów i wywrotów – prowadzenie cięć sanitarnych i korowanie drzew trocinkowych – wg potrzeb. Utrzymanie drożności szlaków turystycznych – usuwanie złomów, wywrotów i fragmentów leżaniny, dopuszcza się także układanie dylówek w okolicach miejsc podmokłych – wg potrzeb. Pozostawienie na terenie rezerwatu do

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych
		chronionych.	naturalnego rozkładu całości posuszu jałowego, złomów i wywrotów oraz materiału pozyskanego w wyniku prac wymienionych w pkt. 1,2.
3	53 g, 54 b, 54 c	Zachowanie naturalnego fragmentu świerczyny górnoreglowej wraz z całym bogactwem gatunkowym biocenozy leśnej rezerwatu. Ochrona przed przypadkowymi zmianami wywołanymi działalnością człowieka. Uporządkowanie ruchu turystycznego. Zachowanie stanowisk roślin chronionych.	Prowadzenie monitoringu zagrożenia gradacją kornika drukarza - w przypadku stwierdzenia wystąpienia silnego zasiedlenia drzew stojących oraz złomów i wywrotów – prowadzenie cięć sanitarnych i korowanie drzew trocinkowych – wg potrzeb. Utrzymanie drożności szlaków turystycznych – usuwanie złomów, wywrotów i fragmentów leżaniny, dopuszcza się także układanie dylówek w okolicach miejsc podmokłych – wg potrzeb.

Fotografia 2 Rezerwat „Romanka”. (z archiwum Nadleśnictwa)

2.1.3. Rezerwat przyrody „Lipowska”

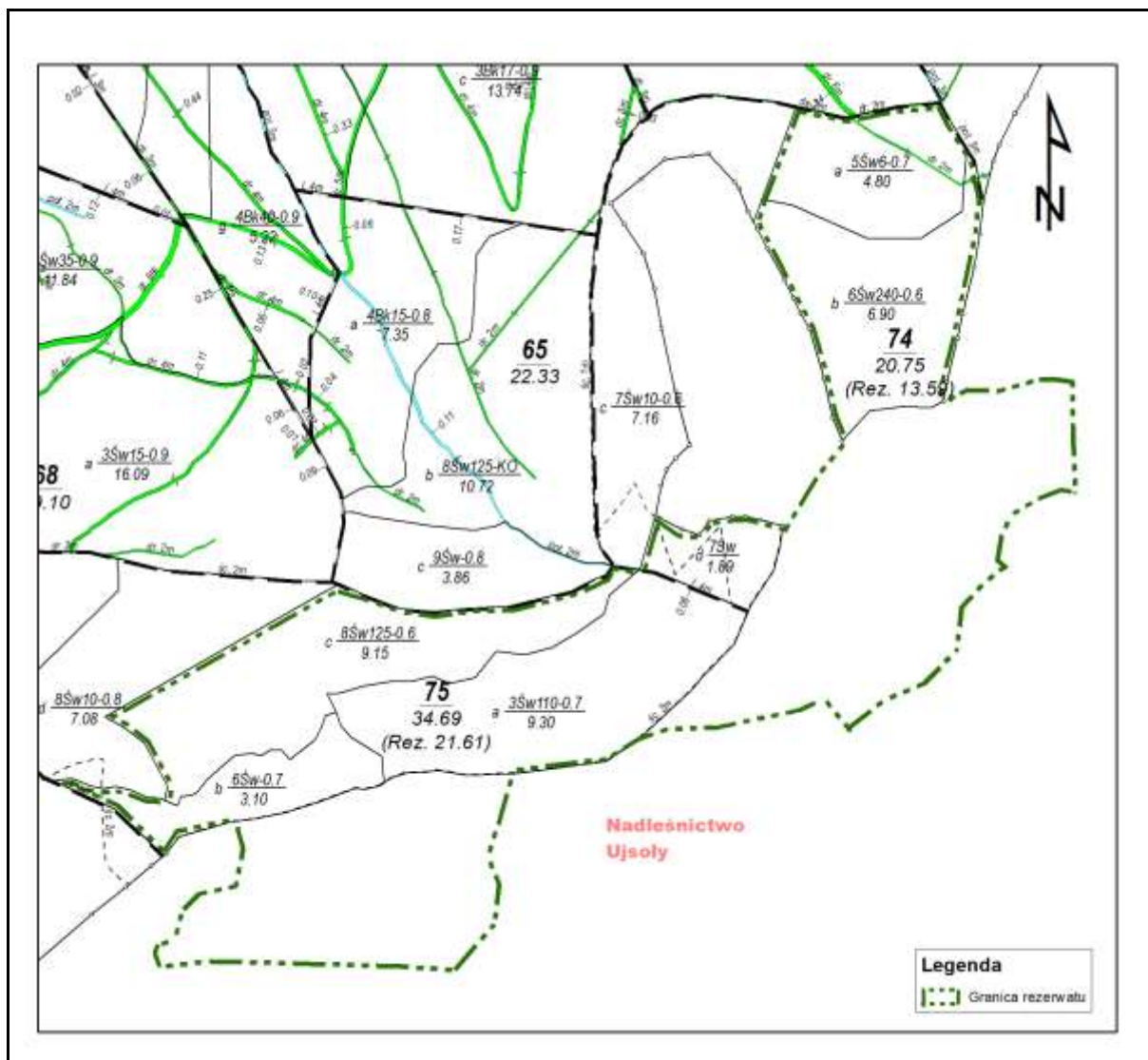
Rezerwat powołany w 2008 roku na podstawie *Rozporządzenie Nr 26/08 Wojewody Śląskiego z dnia 9 czerwca 2008 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody* w celu ochrony górnoreglowego boru świerkowego oraz górskich torfowisk i oczek wodnych. W Nadleśnictwie Węgierska Górka zajmuje północne i północno – zachodnie, przy szczytowe stoki masywu Lipowskiego Wierchu i Rysianki na wysokości od 1120 do 1324 m n.p.m., tj. wyłącznie w reglu górnym. Składa się z dwóch części rozdzielonych na zachodnich stokach Rysianki polaną Koziorka. Po stronie Nadleśnictwa Ujszoły rezerwat również składa się z dwóch części: rozdziela je Hala Lipowska i zajmuje południowe, przy szczytowe stoki Lipowskiego Wierchu oraz południowo-wschodnie stoki Rysianki. Oba szczyty tworzą jedno z trzech głównych gniazd górskich tej części Beskidu Żywieckiego, jednak same kulminacje są rozłożyste, spłaszczone, słabo zaznaczone w terenie.

Zasadniczym zbiorowiskiem leśnym jest górnoreglowa acidofilna świerczyna karpacka (*Plagiothecio – Piceetum*), podaje się także obecność górnoreglowej świerczyny sudeckiej (*Calamagrostio villosae – Piceetum*). Na wierzchowinowej części masywu stwierdzono występowanie niezwykle cennego kompleksu torfowisk wysokich - mszaru kępowego z torfowcem magellańskim (*Sphagnetum magellanicum*). Jest to zbiorowisko torfowców z udziałem krzewinek i roślin trawiastych w fazie kępkowej torfowiska wysokiego. Tego typu torfowiska są znane z Bieszczadów, Tatr, Podhala i Orawy, natomiast w pozostałej części Karpat występują bardzo rzadko.

Drzewostan jest zbliżony do opisanego z Romanki, jednak przeciętnie młodszy: mniej niż połowę powierzchni zajmują drzewostany ponad 200 – letnie gdy w Romance prawie 90%. Oprócz tego drzewostany w rezerwacie „Lipowska” mają wyraźnie mniej złożoną strukturę gatunkową, wiekową i warstwową.

Drzewostany w obu opisywanych rezerwach znajdują się w fazie rozpadu - prawdopodobnie przyspieszonej zanieczyszczeniami powietrza i zmianami klimatycznymi, ale w porównaniu ze sztucznymi świerczynami niższych położeń wykazują zdecydowanie wyższą odporność. Niepokojący jest jednak niski procent powierzchni zajętej przez młode, zastępcze pokolenie. Oba rezerwy stanowią bardzo ważną część ostoi wielu gatunków chronionych zwierząt, w tym: niedźwiedzia, wilka, rysia i głuszca.

Mapa 10 Mapa gospodarcza – Rezerwat „Lipowska”

Rezerwat posiada opisane zadania ochronne powołane Zarządzeniem Nr 26/2019 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 13 listopada 2019 roku. Na podstawie zidentyfikowanych zagrożeń dotyczących m.in.: pogorszenia stanu ochrony torfowisk z systemem oczek wodnych w wyniku zmian antropogenicznych, ale również biotycznych i abiotycznych oraz zubożeniem bioróżnorodności związanych z dyspersją ruchu turystycznego opracowano zadania ochronne wraz z ich lokalizacją (Tabela 22).

Tabela 22 Zestawienie zadań ochronnych dla rezerwatu Lipowska na terenie Nadleśnictwa Węgierska Górka

Lp.	Opis sposoby ochrony czynnej – rodzaj zadania ochronnego	Lokalizacja zadania ochronnego – dotycząca Nadleśnictwa Węgierska Górka	Rozmiar zadania ochronnego
1	Tworzenie systemu naturalnych barier poprzez obalenie pojedynczych drzew, w celu uniemożliwienia wjazdu pojazdów mechanicznych na teren rezerwatu.	Obręb Węgierska Górka 75-a, 75-b, 74-d	Obalenie żywych oraz martwych drzew w zależności od potrzeb.
2	Obserwacje stanu zachowania kompleksu torfowisk.	Cały teren rezerwatu.	Obserwacja co najmniej raz w czasie obowiązywania zarządzenia.
3	Utrzymanie drożności wyznaczonego w rezerwacie szlaku ruchu pieszego – m.in. usuwanie konarów, gałęzi i przecięcie powalonych drzew do szerokości szlaku.	Wyznaczony szlak ruchu pieszego zarządzeniem Nr 27/2019 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 13 listopada 2019 roku.	W zależności od potrzeb.

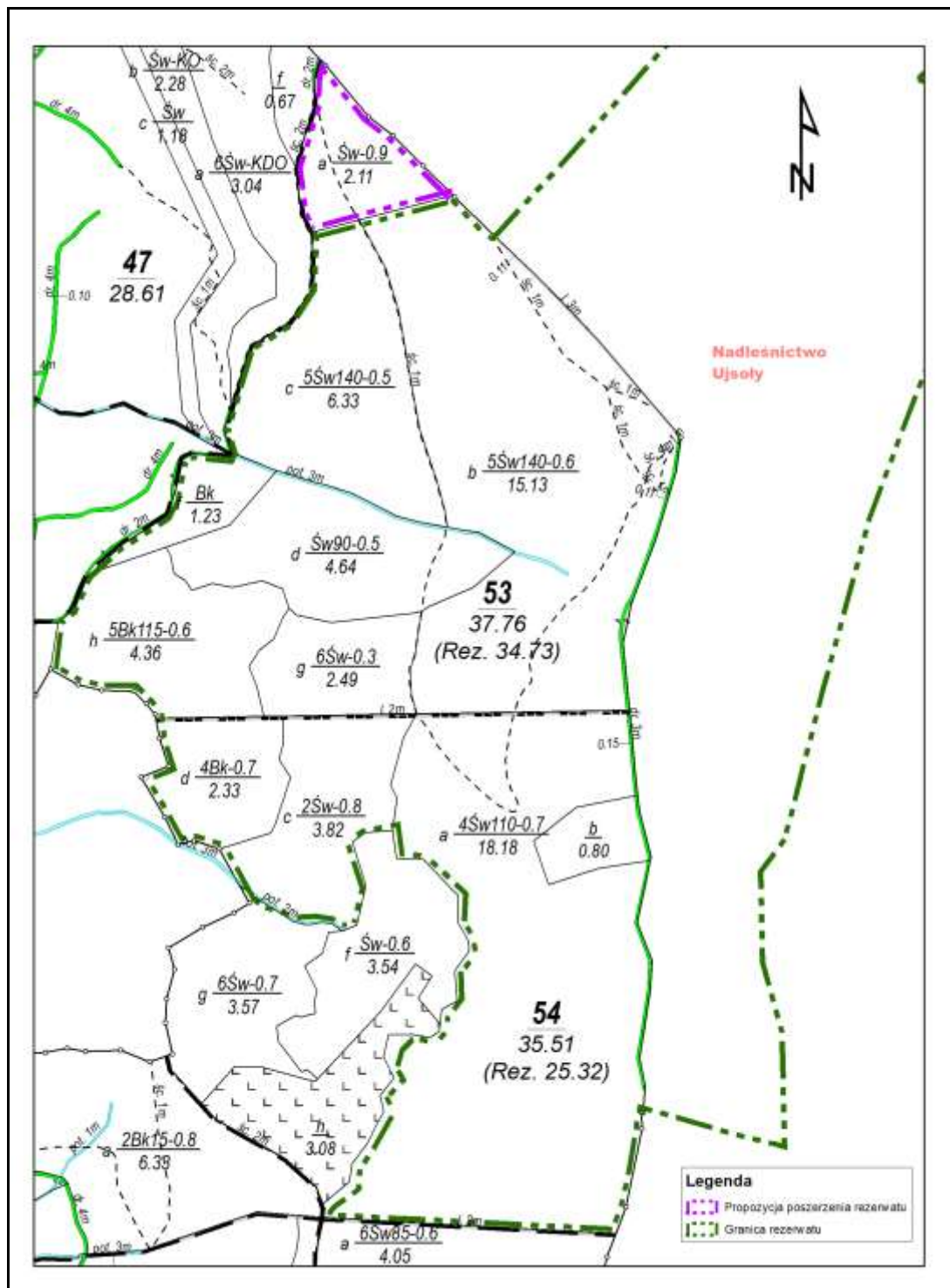
Fotografia 4 Rezerwat „Lipowska” (z archiwum Nadleśnictwa)

2.1.4. Propozycja poszerzenia rezerwatu „Romanka”

Na wniosek RDOŚ w Katowicach planowane jest poszerzenie rezerwatu Romanka o wydzielenie 53 – a w Leśnictwie Żabnica, obręb Węgierska Górka o powierzchni 2,11 ha. Wydzielenie to charakteryzuje się identycznymi walorami przyrodniczymi jak drzewostany w rezerwacie. Wyróżnia się znacznymi przewyższeniami terenu ze źródłiskami i skałami. Ukształtowanie terenu przyczynia się do trudności w wykorzystaniu gospodarczym tego fragmentu lasu.

Mapa 11 Mapa gospodarcza – propozycja poszerzenie Rezerwatu „Romanka”

2.1.5. Rezerваты w zestawieniach tabelarycznych

W poniższych tabelach zamieszczono wydzielienia wchodzące w skład rezerwatów, wraz z rodzajem powierzchni (Tabela 23) oraz szczegółową charakterystykę rezerwatów (Tabela 24).

Tabela 23 Zestawienie rezerwatów na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka

Nazwa	Adres leśny	Powierz- chnia [ha]	Powierzchnia [ha]					
rezerwatu		Zalesiona	Niezalesiona	Zwią- z gosp. leśną	Razem leśna	Nieleś- na	Razem rezerwat	Rodzaj powierz- chni
Kuźnie	02-36-1-12-83 -a -00	1.64			7.22		7.22	D-STAN
	02-36-1-12-83 -c -00	5.58				D-STAN		
OGÓŁEM REZERWAT							7.22	
Romanka	02-36-2-02-53 --a -00			0.16	60.05		60.05	DROGI L
	02-36-2-02-53 --b -00			0.13				LINIE
	02-36-2-02-53 --c -00			0.26				URZ WOD
	02-36-2-02-53 -b -00	15.13						D-STAN
	02-36-2-02-53 -c -00	6.33						D-STAN
	02-36-2-02-53 -d -00	4.64						D-STAN
	02-36-2-02-53 -f -00	1.23						D-STAN
	02-36-2-02-53 -g -00	2.49						D-STAN
	02-36-2-02-53 -h -00	4.36						D-STAN
	02-36-2-02-54 --a -00			0.19				DROGI L
	02-36-2-02-54 -a -00	18.18						D-STAN
	02-36-2-02-54 -b -00	0.8						D-STAN
	02-36-2-02-54 -c -00	3.82						D-STAN
	02-36-2-02-54 -d -00	2.33						D-STAN
OGÓŁEM REZERWAT							60.05	
Lipowska	02-36-2-03-74 -a -00	4.80			35.20		35.20	D-STAN
	02-36-2-03-74 -b -00	6.90						D-STAN
	02-36-2-03-74 -d -00	1.89						D-STAN
	02-36-2-03-75 --b -00			0.06				LINIE
	02-36-2-03-75 -a -00	9.30						D-STAN
	02-36-2-03-75 -b -00	3.10						D-STAN
	02-36-2-03-75 -c -00	9.15						D-STAN
OGÓŁEM REZERWAT							35.20	
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO							102.47	

Tabela 24. Szczegółowa charakterystyka rezerwatów przyrody

Lp.	Nazwa rezerwatu	Podstawa prawna	Położenie		Rodzaj rezerwatu pod względem przedmiotu ochrony	Typ i podtyp pod względem*		Powierzchnia [ha], wg:		Główne zbiorowiska roślinne	Rośliny, zwierzęta	Uwagi
			Oddz., poddz.	Gmina, Leśnic-two		dominującego przedmiotu ochrony	głównego typu ekosystemu	Akt prawny obow.,/ RDOŚ	Stanu na 01.01.24r. (PUL)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Kuźnie	Zarz. MOŚZNIŁ M.P. Nr 5, poz. 46 11.12.1995	Obręb Lipowa 83 a, c	Lipowa Morońka	N Przyrody nieożywionej	-	-	7,22	7,22	Dolno-reglowy bór jodłowo-świerkowy, kwaśna buczyna górska, naskalne zbiorowiska szczelinowe na skałach niewapiennych	paprotka zwyczajna i zanokcica skalna nietoperze część ostoi niedźwiedzi, wilka, rysia	Brak zadań ochronnych.
2	Romanka	MP Nr 57 1963 30.05.2005r Rozp.Woj. Śl . Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 71, poz. 1888	53 b - h 53-a--c; 54 a - d 54 ~a N-ctwo Jeleśnia 204 a-i 238 a-c 239 a,b	Węgierska Górka Żabnica Jeleśnia Romanka Górna Sopotnia Potok	L Leśny	-	Leśny i borowy Podtyp: borów górskich i podgórskich	wg Rozp. WŚ 2005 r 124,50	124,50 N-ctwo Węgierska Górka 60,05 N-ctwo Jeleśnia 64,45	Górnoreglowa acidofilna świerczyna karpacka, młakowe zespoły lepiężnika wyłysiałego, młaki niskoturzycowe-mszyste	m.in.: ciemieżyca zielona, podrzeń żebrowiec, wawrzynek wilczyko; Drapieżniki: Wilki, niedźwiedź, ryś; głuszc	Plan ochrony obowiązujący do 09.10.2026.

Lp.	Nazwa rezerwatu	Podstawa prawna	Położenie		Rodzaj rezerwatu pod względem przedmiotu ochrony	Typ i podtyp pod względem*		Powierzchnia [ha], wg:		Główne zbiorowiska roślinne	Rośliny, zwierzęta	Uwagi
			Oddz., poddz.	Gmina, Leśnic-two		dominującego przedmiotu ochrony	głównego typu ekosystemu	Akt prawny obow./ RDOŚ	Stanu na 01.01.24r. (PUL)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
3	Lipowska	Rozp. nr 26/08 Wojewody Śląskiego z dnia 9 czerwca 2008 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Obręb Węgierska Górka 74-a, 74-b, 74-d, 75-a, 75-b, 75-c 75-b 14 a,b, 17 a,b (część rez. w Nadl. Ujszoły)	Ujszoły, Gawłowskie	Leśny (L)	Fitocenotyczny (PFI), zbiorowisk leśnych (zl)	Leśny i borowy (EL), borów górskich i podgórskich (bgp)	62,60 35,20 ha w Nadl. Węgierska Górka 27,40 ha w Nadl. Ujszoły	35,20 ha w Nadl. Węgierska Górka 27,40 ha w Nadl. Ujszoły	Górnoregłowy bór świerkowy, torfowiska z systemem oczek wodnych, kompleks torfowisk wysokich z karłowatymi formami świerka	żurawina błotna, borówka bagienna, modrzewnica zw., widłak wroniec, liczydło górskie, ciemiężycza zielona, obserwacje głuszca, wilka, rysia i niedźwiedzia	Zadania ochronne obowiązujące do listopada 2024 r.

* - wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r., w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody

2.2. Parki krajobrazowe

Park krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a celem jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie tych wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania tzn. łączenia funkcji ochronnych z gospodarczymi. Obszar parku obejmuje naturalne lub mało przez człowieka przekształcone ekosystemy (lasy, zarośla, murawy, pola uprawne) razem ze znajdującymi się tutaj zabytkami kultury materialnej. Tak więc przedmiotem ochrony jest harmonijnie przenikające się środowisko przyrodnicze i kulturowe.

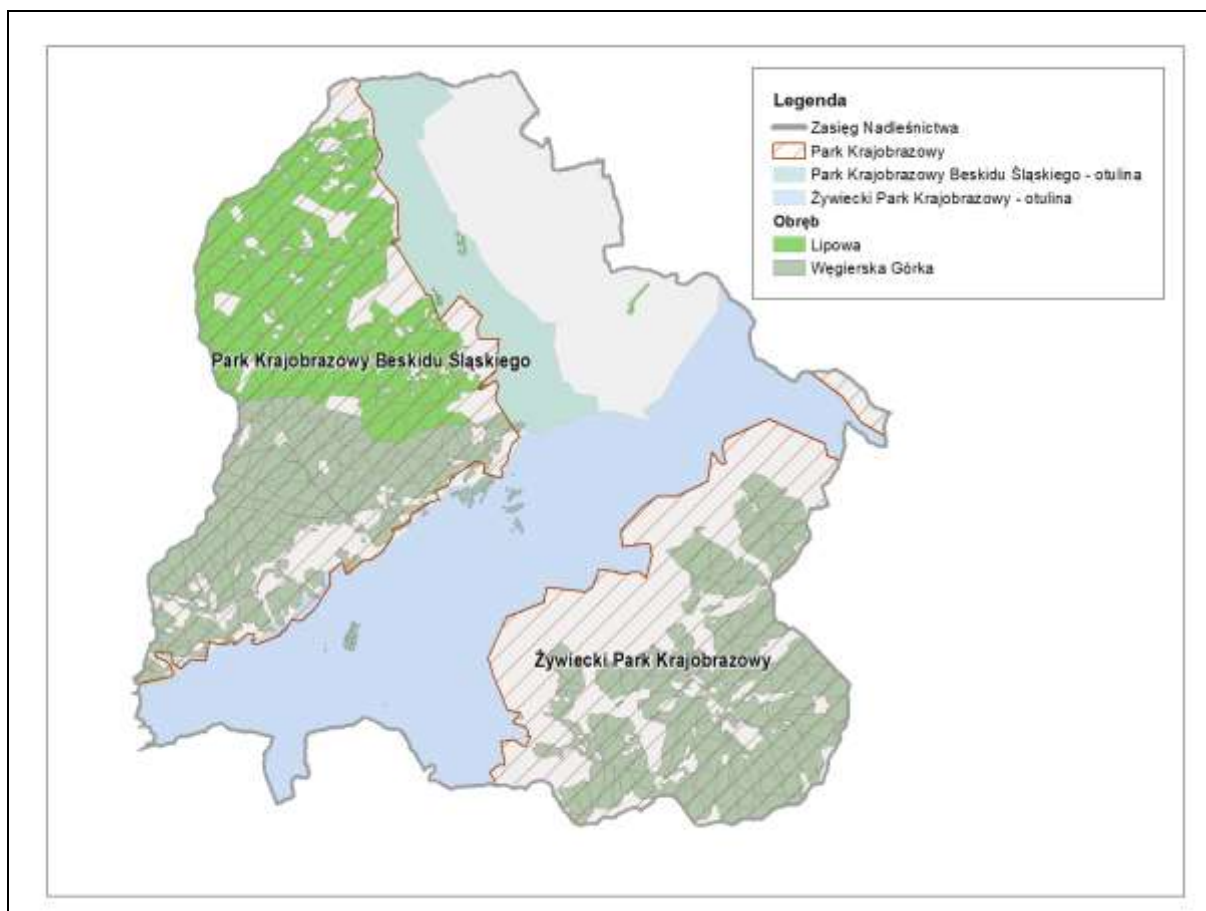
Grunty rolne, leśne i inne nieruchomości znajdujące się w granicach parku krajobrazowego pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu. Na terenie Lasów Państwowych znajdujących się w granicach parku krajobrazowego zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy, zgodnie z planem ochrony parku krajobrazowego uwzględnionym w operacie urządzenia lasu.

Funkcjonowanie parków krajobrazowych reguluje Ustawa o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. w brzmieniu z 1 lutego 2013 r., Rozdz. 2, Art. 16 i następne.

W granicach Nadleśnictwa funkcjonują dwa parki krajobrazowe:

- „Żywiecki Park Krajobrazowy”
- „Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego”

Mapa 12 Parki krajobrazowe na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka

2.2.1. Żywiecki Park Krajobrazowy

Park utworzony został w roku 1986. Podstawę prawną stanowiła Uchwała nr XII 79/86 WRN w Bielsku Białej z 13 marca 1986 r. w sprawie utworzenia Żywieckiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Wojewódzkiej Rady Narodowej Nr 4 poz. 111 z dnia 10 czerwca 1986 r.). W roku 1998 akt prawny ustanawiający park został zaktualizowany (Rozporządzenie Nr 7/98 Wojewody Bielskiego z dnia 20 maja 1998 r. w sprawie utworzenia Żywieckiego Parku Krajobrazowego – Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 8, poz. 97 z 1998 r.). Powierzchnia parku wynosi 35 870 ha, powierzchnia otuliny – 21 790 ha. W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Żywiecki PK obejmuje wszystkie grunty leśne i nieleśne obrębu Węgierska Górka należące do Beskidu Żywieckiego, tj. położone po wschodniej stronie doliny Soły. Są to leśnictwa obrębu Węgierska Górka: Cięcinki, Żabnica, Boracza i Prusów o łącznej powierzchni 3244,99 ha. Otulinę stanowią doliny największych rzek, tj. obszary silnie zurbanizowane i użytkowane rolniczo. Na gruntach nadleśnictwa jest to 63,34 ha.

Park obejmuje najwyższe, silnie rozczłonkowane dolinami rzek partie Beskidu Żywieckiego w sąsiedztwie granicy słowackiej. Centralną część parku zajmuje rozróg Pilska i rozchodzące się promieniście od niego grzbiety górskie. Najwyższe partie Pilska charakteryzują się rzeźbą wysokogórską. Na zachód od niego znajduje się grupa górską Lipowskiej-Romanki z bocznymi odgałęzieniami: Prusowa (1010 m n.p.m.) i Skałki (946 m n.p.m.). Tworzą ją wysokie i strome pasma, których stoki porośnięte są lasem, zaś w partiach grzbietowych znajdują się liczne hale. W południowej części parku liczne szczyty, których wysokość przekracza 1000 m n.p.m., tworzą grupę Wielkiej Raczy (m.in. Wielka Racza, Wielka Rycerzowa, Muńcoł, Przegibek).

Obszar charakteryzuje się dużymi walorami przyrodniczymi, w tym dużym zróżnicowaniem wysokościowym i interesującym ukształtowaniem terenu. Dużą powierzchnię zajmują osuwiska; na rzekach istnieją progi skalne, w tym największy w Beskidach wodospad w Sopotni Wielkiej o wys. 10 m. Tam też znajduje się najdłuższa jaskinia parku – Jaskinia Wickowa (dł. 101 m). Park leży w zasięgu czterech pięter roślinnych. Najniższe, sięgające do ok. 600 m n.p.m. piętro pogórza jest obecnie użytkowane rolniczo i zajęte pod zabudowę. Naturalnym składnikiem regła dolnego (do 1150 m n.p.m.) była większość buczyna karpacka z dużym udziałem jodły i domieszką świerka i jawora, jednak w wyniku działalności człowieka zastąpił ją w znacznej części bór jodłowo-świerkowy; niewielki obszar porasta dolnoreglowy bór jodłowy występujący m.in. w grupie Wielkiej Raczy. Bardziej naturalny regiel górny składa się głównie z świerków i kęp jarzębiny. W partiach szczytowych (pow. 1300 m n.p.m.) przybiera on wygląd charakterystyczny dla strefy górnej granicy lasu – odznacza się rozluźnieniem drzewostanu, występowaniem form karłowatych, itp. Jedynie na najwyższym szczycie parku – Pilsku występuje piętro subalpejskie z kosodrzewiną i krzewiastymi formami jarzębiny.

Na obszarze parku stwierdzono występowanie ponad 1000 gatunków roślin naczyniowych. Wśród nich są gatunki górskie, w tym wysokogórskie; występują one w piętrze kosodrzewiny oraz w obszarach źródłiskowych i podmokłych. Spotyka się rośliny chronione: dziewięciśń bezłodygowy, widłak alpejski, lilia złotogłów, pełnik europejski, czosnek syberyjski, dzwonek piłkowany, zarzyczka górską i inne. Równie bogata jest fauna – wyższe partie są ostojami dużych drapieżników: niedźwiedzia brunatnego, wilka i rysia. Licznie występują gatunki ptaków (ponad 100), wśród nich, m.in.: głuszec, cietrzew, pluszcz, siwerniak, puchacz, sóweczka, włośchatka, orzeł przedni czy orlik krzykliwy. Żyjące tutaj płazy i gady to m.in.: traszki (karpacka i grzebieniasta), salamandra plamista, ropuchy, żaby,

rzekotka drzewna, kumak górski, jaszczurka zwinka, padalec, zaskroniec i żmija zygzakowata.

Park nie posiada aktualnego planu ochrony.

2.2.2. Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego

Utworzony został w roku 1998 Rozporządzeniem Nr 10/98 Wojewody Bielskiego z dnia 16 czerwca 1998 r. w celu ochrony wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych większości obszaru Beskidu Śląskiego, tj. szeroko rozumianego pasma Czantorii i Pasma Baraniej Góry (inaczej – Pasma Wiślańskiego). Całkowita powierzchnia Parku wynosi 386,20 km², a otuliny 222,85 km². Położony jest w zasięgu czterech nadleśnictw: Wisły, Ustronia, Bielska i Węgierskiej Górki. W granicach zasięgu Nadleśnictwa Węgierska Górka Park zajmuje powierzchnię 6038,14 ha, obejmuje wschodnie stoki Pasma Baraniej Góry, tj. cały obręb Lipowa (za wyjątkiem oddz. 109-f, 109-g oraz oddziału 67 i części oddziału 96, które znajdują się w jego otulinie) i część obrębu Węgierska Górka położoną w Beskidzie Śląskim – po zachodniej stronie doliny Soły. Otulina na gruntach Nadleśnictwa ma powierzchnię 21,12 ha.

Obszar Parku charakteryzuje się urozmaiconą budową geologiczną. Podczas ruchów górotwórczych osady fliszowe z okresu kredy zostały oderwane od starszego podłoża, pofałdowane i ponasuwane na siebie w postaci płaszczowin. Najważniejszą jednostką strukturalną tworzącą zrąb górotworu Beskidu Śląskiego jest płaszczowina śląska. Na terenie parku występuje największe skupisko jaskiń w Beskidach oraz różnego rodzaju form skalnych: baszt, ambon i murów o wysokościach przekraczających niejednokrotnie kilkanaście metrów. Skupiska takie często ukryte są w trudno dostępnych miejscach, między innymi na Kościelcu, Wytrzysszynie, pod Halą Jaskową, czy też w rejonie Magurki Radziechowskiej. Pierwotnie prawie całą powierzchnię Parku zajmowały lasy. Dominowały drzewostany bukowo-jodłowo-świerkowe, przy czym udział świerka wzrastał wraz z wysokością nad poziomem morza. Wraz z rozwojem osadnictwa znaczna część powierzchni leśnej zajęta została pod uprawy polowe. Piętro pogórza (do ok. 500 m n.p.m.) zajmują pola rolne i łąki oraz tereny zurbanizowane, a niewielki fragment stanowią łągi i grądy. Dla piętra regla dolnego (500-1000 m n.p.m.) charakterystycznym typem roślinności są buczyny z domieszką świerka, jodły i jaworu. Obecnie jednak dominują świerczyny wtórnego pochodzenia. Partie szczytowe powyżej 1000 m n.p.m. to regiel górny z wysokogórskim borem świerkowym. Na uwagę zasługują gatunki roślin chronionych: mieczyk dachówkowaty, torfowiec kończysty i parzydło leśne. Specyficzną rośliną runa lasów dolnoreglowych Beskidu Śląskiego jest żywiec dziewięciolistny. Gatunkami zbiorowisk nieleśnych są ostrożeń łąkowy, mietlica pospolita, tomka wonna, bliźniczka psia trawka, wełnianka pochwowata, naparstnica purpurowa, miłosna górską i omieg górski. Zacienione półki naskalne porastają paprotka zwyczajna, zanokcica naskalna i paprotnica krucha.

Teren Beskidu Śląskiego bardzo rzadko odwiedzają niedźwiedzie brunatne, ale jest to także miejsce bytowania innych dużych ssaków: wilka, rysia, dzika, jelenia, lisa i sarny. W jaskiniach żyją nietoperze: nocek duży, gacek wielkouch i podkowiec mały. Do kuraków zaliczyć można głuszca i jarząbka. Mniejsze ptaki reprezentują drozd obrożny, dzięcioł trójpalczasty, orzechówka, pliszki górskie, zimorodki i pluszcze. Gadami występującymi na terenie parku są popularne jaszczurki zwinki i żyworódki, padalce, zaskronce i żmije zygzakowate oraz prawdopodobnie jedyne w Polsce stanowisko jaszczurki zielonej. Wśród płazów można wymienić salamandrę plamistą, rzekotkę drzewną i kumaka górskiego.

Park nie posiada ustanowionego planu ochrony.

2.3. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zagrożonych wyginięciem, w skali Europy, siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, a także zachowanie typowych siedlisk przyrodniczych (wciąż jeszcze powszechnie występujących) charakterystycznych dla regionów biogeograficznych.

W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96% powierzchni kraju) i alpejski (4% powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których tworzy się obszary Natura 2000, w podziale na regiony biogeograficzne. Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, w tym do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

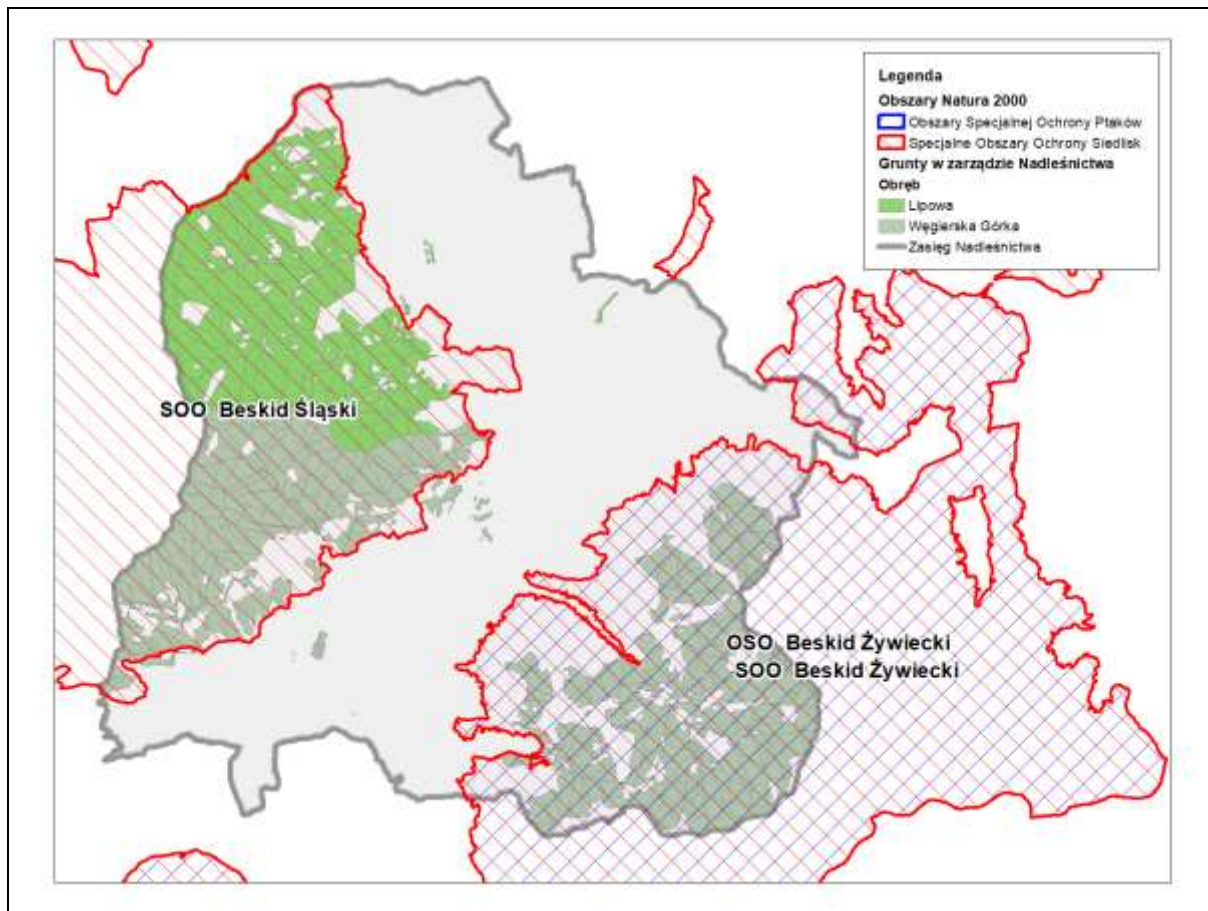
- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Celem działań ochronnych na terenie obszarów Natura 2000 jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotami ochrony w tych obszarach, zachowanie integralności obszarów i zapewnienie spójności sieci obszarów Natura 2000.

W celu utrzymania integralności i spójności obszarów Natura 2000 niezbędne jest zachowanie łączności ekologicznej z sąsiadującymi kompleksami leśnymi, innymi formami ochrony oraz innymi obszarami Natura 2000. Rozwój infrastruktury drogowej, wzrost natężenia ruchu na drogach oraz rozwój budownictwa przyczynia się do coraz większej fragmentacji środowiska przyrodniczego i postępującej izolacji obszarów Natura 2000. W celu zachowania integralności i spójności w sąsiedztwie obszarów Natura 2000 wskazane jest utrzymanie szlaków migracyjnych.

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Węgierska Góra znajdują się trzy obszary chronione sieci Natura 2000 (Mapa 13).

Mapa 13 Obszary Natura 2000 na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka

2.3.1. PLH240005 – „Beskid Śląski” – specjalny obszar ochrony siedlisk

OZW, potencjalny specjalny obszar ochrony siedlisk położony jest w większości w Beskidzie Śląskim, nieznaczna powierzchnia należy do Pogórza Śląskiego i Kotliny Żywieckiej. Nie jest to obszar jednorodny przestrzennie: składa się z czterech, zróżnicowanych wielkością i kształtem kompleksów. Największy obejmujący Pasma Baraniej Góry i część pasma Stożka, oddzielony jest doliną Żylicy od położonego na pn. drugiego co do wielkości kompleksu, tj. pasma Szyndzielni, Klimczoka i Błatniej z fragmentami Pogórza Cieszyńskiego. Pozostałe to: Pasma Czantorii – część północna oraz pasmo Równicy i Lipowskiego Gronia między Ustroniem, a Brenną. Beskid Śląski charakteryzuje się dużą bioróżnorodnością.

Stwierdzono tu występowanie 16 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy siedliskowej, w tym bardzo rzadkie dolnoreglowe bory na torfie (Bazzanio – Piceetum). Cenne są również dość licznie występujące jaworzyny z miesięcznicą na stromych, skalistych zboczach. Beskid Śląski posiada największą w polskich Karpatach liczbę jaskiń i schronisk skalnych, a także różnorodnych powierzchniowych form wychodni skalnych, z którymi związane są zbiorowiska naskalne i szczelinowe. W lasach i poza lasami spotykane są cenne zbiorowiska ziołoroślowe, łąkowe, pastwiskowe i bagienne z rzadkimi gatunkami chronionymi, w tym z rodziny storczykowatych.

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Węgierska Górka ostoja obejmuje wschodnie stoki Pasma Baraniej Góry: od grzbietu do, na ogół, dolnej granicy lasu. W jej skład wchodzi większość obrębu Lipowa i część obrębu Węgierska Górka położona po zachodniej stronie doliny Soły, tj. należąca w sensie geograficznym do Beskidu Śląskiego.

Całkowita powierzchnia ostoi wynosi 26405,25 ha, a powierzchnia gruntów Nadleśnictwa w jej granicach wynosi 6033,27 ha.

Decyzją Komisji Europejskiej 2008/218/WE z 25 stycznia 2008 r. obszar Beskid Śląski PLH240005 został zatwierdzony i uznany jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Zgodnie z ustawą z dnia 13 lipca 2023 r. (Dz. U. poz. 1890) o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw. plany zadań ochronnych są bezterminowe. Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 sporządza sprawujący nadzór nad obszarem. Dla obszaru Beskidu Śląskiego został stworzony Projekt Planu Zadań Ochronnych, jego zapisy zostały ujęte w Planie Urządzania Lasu.

Na podstawie Standardowego Formularza Danych zaktualizowanym w grudniu 2023r., obszar Natura 2000 Beskid Śląski PLH240005 został wyznaczony dla ochrony 15 siedlisk przyrodniczych, 4 gatunków roślin oraz 16 gatunków zwierząt. Nie wszystkie przedmioty ochrony występują na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka. W tabelach zestawiono przedmioty ochrony zgodnie z Projektem Planu Zadań Ochronnych oraz ich lokalizację na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka.

Tabela 25 Siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony dla Obszaru Natura 2000 Beskid Śląski wraz z lokalizacją

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa [oddział, pododdział] Powierzchnia [ha]
3220	Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków	Siedlisko przyrodnicze zostało usunięte ze Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000 Beskid Śląski PLH240005 (data aktualizacji: 2023-12)
6210	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	Poza gruntami Nadleśnictwa
6230	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i>)	Obręb Lipowa: 83-h – 0,46 ha
6430	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	Obręb Lipowa: 39-c, 68-b, 69-b, 54-a na pow. 0,29 ha. Obręb Węgierska Górka: 222-b, 222-c, 222-d, 227-b na pow. 0,32 ha
6510	Niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Poza gruntami Nadleśnictwa
6520	Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono trisetion</i>)	Obręb Lipowa: 82-f, Obręb Węgierska Górka: 248-g, 135-g, 140-f, 140-g, 140-j, 148-a, 148-h, 148-i, 148-j, 148-l na pow. 1,47 ha.
7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Obręb Węgierska Górka: 189-b na pow. 0,06 ha
8220	Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>	Obręb Lipowa: punktowo 50-b, 51-b, 83-a, 83-b, 83-c (Rezerwat Kuźnie), 92-c, 94-c, obręb Węgierska Górka: punktowo 181-a, 190-a, 202-b, 140-d
8310	Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania	Obręb Lipowa: 83-c (Jaskinia Chłodna - Rezerwat Kuźnie)
9110	Kwaśne buczyny <i>Luzulo-Fagenion</i>)	obręb Lipowa: 305 wydzieleń na pow. 1995,22 ha obręb Węgierska Górka: 234 wydzieleń o pow. 1342,15 ha
9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i>)	obręb Lipowa: 41 wydzielienia na pow. 198,75 h Obręb Węgierska Górka: 1 wydzielenie 14,43ha
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Poza gruntami Nadleśnictwa

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa [oddział, pododdział] Powierzchnia [ha]
9180	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe <i>Tilio platyphillis-Acerion pseudoplatani</i>)	Poza gruntami Nadleśnictwa
91D0	Bory i lasy bagienne <i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Piceion abietis</i>	Poza gruntami Nadleśnictwa
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olchowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion</i>)	obręb Lipowa: dolina potoku Leśna – 67-a, 68-a, 69-b, 70-a, 70-b, 71-a, 73-a na pow. 10,27 ha
9410	Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i>)	obręb Lipowa: 91 wydzieleń – 648,33 ha obręb Węgierska Górka: 174 wydzieleń – 1057,22 ha

Tabela 26 Gatunki roślin będące przedmiotem ochrony dla Obszaru Natura 2000 Beskid Śląski

Kod gatunku	Nazwa	Status ochronny	Lokalizacja w obrębach [oddział, pododdział]
4109	<i>Aconitum firmum</i> ssp. <i>moravicum</i> – tojad morawski	C, VU	Lipowa: 121 a, 122 b, 35 a, 39 f, 127 b, 127 c, 65 b, 65 d, 66 c, 56 g, 57 b, 60 b Węgierska Górka: 181 a, 190 a
4116	<i>Tozzia carpatica</i> – tocja karpacka (<i>Tozzia alpina</i> ssp. <i>carpatica</i>)	C	Dane wrażliwe

Ponadto poza ww. przedmiotami ochrony na terenie obszaru występują:

- *Cypripedium calceolus* Obuwik pospolity (kod: 1902)
- *Dicranum viride* Widłoząb zielony (kod: 1381)

Ich populacja oceniona jest jako nieistotna (ocena D) i nie nadaje się pozostałych ocen (stanu zachowania, izolacji, oceny ogólnej).

Tabela 27 Gatunki zwierząt będące przedmiotem ochrony dla Obszaru Natura 2000 Beskid Śląski

Kod gatunku	Nazwa	Status ochronny
Ssaki		
1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i> – podkowiec mały	C, EN
1308	<i>Barbastella barbastellus</i> – mopek zachodni	C
1321	<i>Myotis emarginatus</i> – nocek orzęsiony	C, EN
1323	<i>Myotis bachsteinii</i> – nocek Bechsteina	C, NT
1324	<i>Myotis myotis</i> – nocek duży	C
1352	<i>Canis lupus</i> – wilk	C, NT
1355	<i>Lutra lutra</i> – wydra	Cz
1361	<i>Lynx lynx</i> - ryś	C, NT
Płazy i gady		
1166	<i>Triturus cristatus</i> – traszka grzebieniasta*	C, NT
1193	<i>Bombina variegata</i> – kumak górski	C
2001	<i>Triturus montandoni</i> – traszka karpacka	C, LC
Ryby		
1096	<i>Lampetra planeri</i> – minóg strumieniowy**	C, NT
1163	<i>Cottus gabis</i> – głowacz białopłetwy**	C
5264	<i>Barbus carpathicus</i> – brzanka**	C
Bezkręgowce		
1084	<i>Osmoderma eremita</i> – pachnica dębowa*	C, VU
4014	<i>Carabus variolosus</i> – biegacz urozmaicony	C

* Gatunek w Standardowym Formularzu Danych obszaru Natura 2000 Beskid Śląski PLH240005 (data aktualizacji: 2023-12) ma zmienione znaczenie populacji na „D”

** Gatunek został usunięty ze Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000 Beskid Śląski PLH240005 (data aktualizacji: 2023-12)

Ponadto W SDF wymieniany jest również:

- *Lycaena Dispar* Czerwończyk nieparek (kod: 1060) – ocena populacji D.
- *Cerambryx cedro* Kozioróg dębosz (kod: 1088) - Gatunek ten w obszarze nie występuje lub jest skrajnie nieliczny, jednak w obszarze obecne są nieliczne siedliska odpowiednich dla tego gatunku. Populacja oceniona jest jako nieistotna (ocena D) i nie nadaje się pozostałych ocen (stanu zachowania, izolacji, oceny ogólnej).
- *Ursus arctos* Niedźwiedź brunatny (kod: 1354) - W wyniku przeprowadzonych badań można stwierdzić, że w Beskidzie Śląskim pojawia się maksymalnie jeden osobnik, najprawdopodobniej przechodzący z Beskidu Żywieckiego. Populacja oceniona jest jako nieistotna (ocena D) i nie nadaje się pozostałych ocen (stanu zachowania, izolacji, oceny ogólnej).

Projekt Planu Zadań Ochronnych dla każdego z przedmiotu zawiera identyfikację potencjalnych i istniejących zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony, cele działań ochronnych oraz działania ochronne wraz ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. Zostały one uwzględnione w zapisach Planu Urządzania Lasu, poszczególne zadania zostały ujęte w tabeli Tabela 28 dla przedmiotów występujących na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka.

Tabela 28 Tabela XXII Zestawienie zagrożeń oraz działań ochronnych dla przedmiotów ochronnych dla obszaru PLH240005 „Beskid Śląski”, które dotyczą Nadleśnictwa Węgierska Góra

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków 3220	Usunięcie z listy przedmiotów ochrony (SDF stan na 12-2023).			
Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion - płaty bogate florystycznie) 6230	1. Zaniechanie/ brak koszenia (i,p) 2. Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu (i,p) 3. Zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime) (i,p) 4. Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak (i,p) 5. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (i,p) 6. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (i,p) 7. Międzygatunkowe interakcje wśród roślin. Konkurencja (i,p) 8. Zabudowa rozproszona (p)	1, 2, 4, 5, 6, 7. Płaty nie są użytkowane. Sprzyja to procesom sukcesji (zarastania przez drzewa, zwiększeniu udziału gatunków silnych konkurencyjnie roślin zielnych - jeżyn, ekspansywnych gatunków traw). Nie można wykluczyć zagrożeń jako potencjalnych. 3. Stanowisko (niegdyś rozległa hala) niemal w całości zalesione.	Działania obligatoryjne: 1. Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony położonego na trwałych użytkach zielonych. 2. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe (bez szczegółowych warunków), niezbędne do zachowania otwartego charakteru siedliska przyrodniczego. Działanie o znaczeniu priorytetowym dla zachowania siedliska. Działanie fakultatywne: 1. Użytkowanie pastwiskowe Rotacyjny, ekstensywny wypas przy obsadzie zwierząt (owce, kozy, konie, bydło domowe, ew. inne gatunki) od 0,3 DJP do 1 DJP/ha w terminie od 1 maja do 15 października, w miarę możliwości bez koszarowania zwierząt w płatach siedliska. Wypas należy prowadzić w połączeniu z okresowym wykaszaniem tzw. „niedojadów” (nie spasionych płatów siedliska), raz w roku lub raz na 2 lata w terminie od 1 sierpnia do 31 października. Wskazane jest przemienne stosowanie co kilka lat (np. co 2-3 lata),	Cały obszar Natura 2000 W tym stwierdzone lokalizacje: Obręb Lipowa: 83-h

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
			użytkowania kośnego. Po skoszeniu (również niedojadów) biomasa powinna być usunięta z płatu siedliska lub złożona w stogi, przyzmy, brogi w terminie 2 tygodni. 2. Użytkowanie kośne Koszenie ręczne lub mechaniczne Niedopuszczalne jest podsiewanie (np. wysokoprodukcyjnych gatunków traw lub roślin motylkowych), powodujące ilościowe i jakościowe zmiany składu gatunkowego.	
Ziółorośla górskie i nadrzeczne 6430	1. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)(i) 2. Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak (i) 3. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (p) 4. Wycinka lasu (p) 5. Drogi, ścieżki i drogi kolejowe (p) 6. Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (p) 7. Drogi, autostrady (p) 8. Obce gatunki inwazyjne (p) 9. Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych (p) 10. Ewolucja biocenotyczna, sukcesja (p)	1. Zaburzenie siedliska wywołane poprzez intensywny rozwój drzew i krzewów, głównie gatunków wierzby Salix sp. oraz Rubus sp. Głównym powodem występujących zaburzeń siedliska jest wycinka i nadmierne prześwietlenie stanowisk. 3, 4. Prowadzenie prac z zakresu gospodarki leśnej może prowadzić do uszkodzenia płatów ziółorośli. powstawanie dużych, odsłoniętych powierzchni umożliwia rozwój ekspansywnych gatunków roślin zielnych; z kolei odpływ wód wzdłuż szlaków zrywkowych powoduje pogorszenie warunków siedliskowych dla płatów położonych poniżej szlaku zrywkowego; zasłanianie płatów siedliska stosami z gałęzi. Istnieje możliwość pojawiania się gatunków synantropijnych związanych z przecinającą siedlisko drogą zrywkową. 5, 6. . W przypadku płatów przeciętych, np. przez szlaki turystyczne możliwy jest negatywny wpływ penetracji turystycznej.	1. Ochrona bierna płatów nadrzecznych i nad potokowych z uwzględnieniem możliwości rozwoju sukcesji, która powinna być traktowana jako naturalne zjawisko prowadzące do formowania się olszynek. 2. Oznakowanie stanowisk i ich bezpośredniego otoczenia na czas prowadzenia prac leśnych dla zapobieżenia możliwości przypadkowego składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych.	Cały obszar Natura 2000 W tym stwierdzone lokalizacje: Obręb Lipowa: 39-c, 68-b, 69-b, 54-a Obręb Węgierska Górka: 222-b, 222-c, 222-d, 227-b

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	11. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (p) 12. Powódź (procesy naturalne) (p)	8. Możliwa inwazja gatunków obcego pochodzenia (rdestowce, rudbekia naga, nawłocie obcego pochodzenia, astry obcego pochodzenia, kolczurka kłapowana). 10. Proces „utrzymywany w ryzach” przez wezbrania powodujące przemieszczanie się żwiru w korytach rzecznych, scharakteryzowane są poniżej (kod L08). W sytuacji braku dużych wezbrań przez kilka-kilkanaście lat z rzędu możliwe są przekształcenia sporej części płatów ziołorośli w młodociane postaci łągów. 11. W przypadku nadmiernego prześwietlenia stanowisk spowodowanego wycinką drzew może wystąpić zaburzenie siedliska wywołane poprzez intensywny rozwój drzew i krzewów, głównie gatunków wierzby Salix sp. oraz Rubus sp.		
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris) 6510	Poza gruntami Nadleśnictwa.			
Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (Polygono-Trisetion) 6520	1. Zaniechanie/ brak koszenia (i, p) 2. Intensywny wypas bydła (i) 3. Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej (i) 4. Zalesianie terenów	1, 8, 9, 10, 11, 12. Fragmenty łąk lub ich całe kompleksy są wyłączone z użytkowania. Przekształcają się one w roślinność z większym udziałem gatunków silnych konkurencyjnie (niektóre gatunki traw, nitrofilne byliny, drzewa, krzewy, np. borówka czarna	Działania obligatoryjne: 1. Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony położonego na trwałych użytkach zielonych. 2. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe (bez	Płaty siedlisk: Obręb Lipowa: 82-f Obręb Węgierska Górka: 248-g, 135-g,

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	otwartych (drzewa rodzime) (i, p) 5. Zabudowa rozproszona (i, p) 6. Inne typy zabudowy (i) 7. Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka (i) 8. Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak (i) 9. Problematiczne gatunki rodzime (i) 10. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (i, p) 11. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (i, p) 12. Międzygatunkowe interakcje wśród roślin. Konkurencja (i, p) 13. Zmian sposobu uprawy (p)	Vaccinium myrtillus, glóg Crataegus sp., jeżyzna fałdowana Rubus plicatus, róża dzika Rosa canina, świerk pospolity Picea abies). 2. Wypas zapewnia nieleśny charakter siedliska i udział gatunków charakterystycznych dla łąk górskich, jednak zbyt intensywny wypas ma odzwierciedlenie w składzie gatunkowym, w płatach łąk można zaobserwować wyraźne nawiązania do roślinności pastwiskowej ze związku Cynosurion. 3. Pozostawianie skoszonej biomasy powodujące zmiany w siedlisku. 4. Zalesianie, np. obsadzenie drzewami części powierzchni siedliska na stanowisku monitoringowym Ostre Hała Jaworzyna II. 5, 6. Nowe budynki w kompleksach łąk. Przykładowo obserwowany jest wzrost liczby domków letniskowych na polanie, gdzie prowadzony jest monitoring siedliska (stanowisko monitoringowe Kamesznica-Węźłówka), co powoduje zajęcie płątów łąk przez zabudowę i jej urządzone otoczenie. 7. Zajmowanie powierzchni łąk pod ogrody i place (np. tartak ze składem drewna i produktów, place manewrowe i postojowe, etc.). 13. Nie można wykluczyć pojawienia się czynników mogących wpłynąć negatywnie na kondycję łąk, takich jak	szczegółowych warunków), niezbędne do zachowania otwartego charakteru siedliska przyrodniczego. Działanie o znaczeniu priorytetowym dla zachowania siedliska. Działanie fakultatywne: 1. Użytkowanie kośne Koszenie ręczne lub mechaniczne prowadzone z częstotliwością 1 raz (optymalnie) lub 2 razy w roku w terminie od 15 czerwca do 30 września. W przypadku płątów siedliska o powierzchni powyżej 1 ha konieczne jest pozostawienie fragmentów nieskoszonych: 15-20% powierzchni płątu (sąsiadujących płątów). W przypadku zastosowania dwóch pokosów w ciągu roku należy pozostawić ten sam fragment płątu nieskoszony. W dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone. W przypadku płątów siedliska nie przekraczających powierzchni 1 ha dopuszczalne jest zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie całej powierzchni siedliska. Skoszona biomasa powinna być w terminie do 2 tygodni od pokosu usunięta z płątu siedliska lub złożona w stogi, pryzmy, brogi. Przy użytkowaniu jednokośnym dopuszczalny jest wypas zwierząt (owce, kozy, bydło domowe, konie, ew. inne gatunki) przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ ha po pokosie w terminie do 15 października. 2. Użytkowanie pastwiskowe.	140-f, 140-g, 140-j, 148-a, 148-h, 148-i, 148-j, 148-l.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		np.: zwiększenie częstotliwości pokosu (wzrost intensywności użytkowania), zaorywanie, zagospodarowanie fragmentów łąk jako ogrodów z zielenią urządzoną (w sytuacji budowy nowych i zaadoptowania istniejących budynków na cele rekreacyjne).	Rotacyjny, ekstensywny wypas przy obsadzie zwierząt (owce, kozy, konie, bydło domowe, ew. inne gatunki) od 0,5 DJP do 1 DJP/ha w terminie od 1 maja do 15 października, w miarę możliwości bez koszarowania zwierząt w płatach siedliska. Dla obu metod: Nie dopuszcza się pozostawiania rozdrobnionej biomasy, przeorywania, bronowania, wapnowania, z wyjątkiem dopuszczania wapnowania po wykonaniu niezbędnych w tym zakresie analiz glebowych i uzgodnieniu z ekspertem przyrodniczym. Dopuszcza się nawożenie do 60 kg N/ha/ rok. Niedopuszczalne jest podsiewanie (np. wysokoprodukcyjnych gatunków traw lub roślin motylkowych), powodujące ilościowe i jakościowe zmiany składu gatunkowego.	
Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk 7230	1. Zabudowa rozproszona (i) 2. Tereny przemysłowe i handlowe (i) 3. Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak (i) 4. Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych (i) 5. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (i) 6. Międzygatunkowe interakcje wśród roślin (i) 7. Nieznane zagrożenie lub nacisk (i) 8. Zaniechanie/brak koszenia (p) 9. Wypas (p) 10. Zalesianie terenów otwartych (p)	1. Ograniczenie powierzchni siedliska na skutek zajęcia terenu pod zabudowę mieszkalną lub lotniskową. 2. Zaburzenie stosunków wodnych panujących na torfowisku oraz ograniczenie powierzchni siedliska na skutek rozbudowy tartaku. 4. Zaburzenie stosunków wodnych panujących na torfowisku (osuszanie terenu), prowadzące do ekspansji gatunków łąkowych (poidła dla zwierząt, ujęcia wody, rowy melioracyjne). 5. Efekt zalesienia otoczenia torfowiska. Na skutek zmiany warunków wodnych panujących na torfowisku powstały	Działanie obligatoryjne: 1. Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony położonego na trwałych użytkach zielonych poprzez okresowe usuwanie młodych drzew i krzewów oraz koszenie niezbędne do zachowania otwartego charakteru siedliska przyrodniczego. Działanie o znaczeniu priorytetowym dla zapewnienia korzystnego stanu ochrony i zachowania siedliska. Działanie fakultatywne: 2. Użytkowanie kośne.	Płaty siedlisk: Obręb Węgierska Górka: 189-b

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	11. Wycinka lasu (p) 12. Drogi, ścieżki i drogi kolejowe (p) 13. Inne typy zabudowy (p) 14. Inne rodzaje aktywności człowieka związane z urbanizacją, przemysłem (p) 15. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze (p) 16. Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych (p) 18. Pojazdy zmotoryzowane (p) 19. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (p) 20. Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak (p) 21. Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych (p) 22. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (p) 23. Międzygatunkowe interakcje wśród roślin (p)	warunki umożliwiające intensywny rozwój drzew i krzewów. 6. Występowanie ekspansywnych gatunków roślin zielnych powoduje wzrost bujności runi, zmiany składu gatunkowego i wypieranie gatunków charakterystycznych dla siedliska. Ponadto w przypadku ewentualnego osłabienia wypływu wód i intensywnego rozwoju gatunków ekspansywnych, będzie wzrastał ich wpływ na ubożenie składu gatunkowego siedliska. 3, 7. Brak możliwości identyfikacji wszystkich zagrożeń ze względu na niewystarczający stopień rozpoznania siedliska. Konieczne jest wykonanie dalszych badań w celu weryfikacji występowania siedliska w obszarze oraz rozpoznania jego stanu ochrony. 8, 22, 23. Możliwość zarastania torfowisk poprzez rozwój ekspansywnych gatunków roślin zielnych oraz drzew i krzewów. Płaty siedliska mogą zarastać w przypadku braku użytkowania ich powierzchni (np. braku okresowego koszenia) oraz otoczenia. 11. Możliwość wprowadzenia zalesień, zadrzewień, dolesień, może spowodować zniszczenie płatów siedliska, pogorszenie kondycji siedliska przyrodniczego oraz zmniejszenie jego powierzchni. 10, 21. W przypadku ewentualnego zlokalizowania poidel dla zwierząt w płatach siedliska lub częstego rozdeptywania przez pasące się zwierzęta, można się spodziewać ich negatywnego wpływu na torfowiska, w szczególności poprzez pogorszenie warunków wodnych.	Koszenie ręczne powierzchni torfowiska oraz jego otoczenia (do n 4-5 m). Wysokość koszenia 10-15 cm. Zebranie i usunięcie biomasy poza płat torfowiska. Realizacja działania: co najmniej raz na 2 lata, po 15 sierpnia. Działanie o znaczeniu priorytetowym dla zapewnienia korzystnego stanu ochrony i zachowania siedliska.	

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		12. W wyniku prowadzenia prac leśnych (wycinka drzew) możliwe jest składowanie gałęzi na powierzchni torfowiska. Wycinka drzew naokoło torfowiska może prowadzić do zmiany stosunków wodnych panujących na torfowisku. 13, 14, 15, 16, 19. Możliwość wprowadzenia różnych usług, np. usług komercyjnych, terenów zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej, infrastruktury technicznej oraz usługowej, a także dróg, np. wewnętrznych, do gruntów rolnych i leśnych czy szlaków turystycznych, rowerowych i narciarskich, ścieżek dydaktycznych, miejsc widokowych w płatach siedliska lub ich bliskim sąsiedztwie może spowodować zniszczenie płatów siedliska, pogorszenie kondycji siedliska przyrodniczego oraz zmniejszenie jego powierzchni. 16, 17, 18. Niszczenie szaty roślinnej i pokrywy glebowej, powstawanie kolein, może być spowodowane przez ruch rowerowy i pojazdów zmotoryzowanych, np. nielegalne przejazdy samochodami terenowymi, quadami czy motocyklami crossowymi. 20. Brak działań ochronnych lub niewłaściwa ich realizacja może doprowadzić do stopniowego przekształcania siedliska w wyniku sukcesji lub pogorszenia/braku poprawy stanu ochrony.		
Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami	1. Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak 2. Biotyczne i abiotyczne procesy	1. Brak możliwości identyfikacji zagrożeń ze względu na niewystarczający stopień rozpoznania siedliska; konieczne jest wykonanie dalszych badań w celu	Zapewnienie ocienienia dla roślinności naskalnej poprzez pozostawienie drzewostanów w bezpośrednim sąsiedztwie stanowiska, tj. co najmniej	Stanowiska siedliska i ich bezpośrednie otoczenie na całym obszarze Natura 2000,

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
z Androsacion vandellii 8220	naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	uzupełnienia stanu wiedzy na temat rozmieszczenia, stanu ochrony oraz zagrożeń i potrzeb przeprowadzenia działań ochronnych. 2. W związku z obumieraniem świerka pospolitego i wzrostem oświetlenia nie jest znana przyszłość części powierzchni siedlisk. Ewentualna wycinka drzew i odsłonięcie stanowisk siedliska może spowodować pogorszenie specyficznej struktury i funkcji siedliska.	30 m.	w tym znane zlokalizowane na następujących wydzieleniach leśnych: Obręb Lipowa: punktowo 50-b, 51-b, 83-a, 83-b, 83-c (Rezerwat Kuźnie), 92-c, 94-c. obręb Węgierska Górka: punktowo 181-a, 190-a, 202-b, 140-d
Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania 8310	1. Speleologia (i, p) 2. Rekreacyjna turystyka jaskiniowa (i, p) 3. Wandalizm (i, p) 4. Zapadnięcie się terenu, osuwisko (i, p) 5. Prace związane z gospodarką leśną (p)	1, 2. Niekontrolowana penetracja obiektów w okresie zimowym może doprowadzić do zmiany warunków mikroklimatycznych. Zbyt częsta penetracja powoduje niszczenie osadów jaskiniowych, zaśmiecanie jaskini, może prowadzić do częstego wybudzania nietoperzy w okresie hibernacji. 3. Zaśmiecanie, rysunki i napisy na ścianach, świadczą o stałej obecności człowieka w jaskini. Powoduje ona pogorszenie stanu ochrony jaskini i negatywny wpływ na specyficzną strukturę i funkcję siedliska przyrodniczego, w szczególności poprzez zanieczyszczenie siedliska materiałem antropogenicznym. 4. Ruchy masowe zboczy, opadanie skał ze ścian i stropów, zawały spowodowały zmniejszenie kubatury próżni skalnych, zmianę cyrkulacji powietrza. 5. Prace leśne takie jak ścinka drzew i	Odstąpienie od wytyczania nowych dróg leśnych i szlaków zrywkowych oraz prowadzenie prac leśnych z użyciem wielofunkcyjnych maszyn leśnych, specjalistycznych ciągników do zrywki drewna i ciągników rolniczych w promieniu 60 m od znanego/znanych otworu lub otworów jaskiń.	Obręb Lipowa: 83-c (Jaskinia Chłodna - Rezerwat Kuźnie)

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		prowadzenie szlaków zrywkowych, czy budowa dróg leśnych, użycie ciężkiego sprzętu może doprowadzić do zniszczenia obiektu.		
Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) 9110	1. Gospodarka leśna i plantacyjna (i) 2. Wycinka lasu (i) 3. Usuwanie martwych i umierających drzew (i) 4. Przerzedzenie warstwy drzew (i) 5. Ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka (i) 6. Problematiczne gatunki rodzime (i) 7. Odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime) (p) 8. Odnawianie lasu po wycince (drzewa nierodzone) (p) 9. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (p)	1, 2, 3, 4. Prace związane z gospodarką leśną, ze ścinką drzew i zrywką drewna w wielu przypadkach lokalnie i przejściowo powodują niszczenie runa leśnego, gleby i podszytu; uszkodzane są pnie drzew; teren jest rozjeżdżany i zaśmiecany; następuje rozwój ekspansywnych gatunków roślin zielnych (np. trzcinnik leśny <i>Calamagrostis arundinacea</i>), zbytne prześwietlenie powoduje ekspansję gatunków światłolubnych, np. jeżyny owłosionej <i>Rubus hirtus</i> (rubietyzacja runa); budowa nowych i modernizacja starych dróg leśnych powoduje fragmentację siedlisk; drogi stokowe, drogi zrywkowe prowadzą do erozji stoków. Ponadto drogi umożliwiają wnikanie gatunków inwazyjnych. Wycinka drzew powoduje przekształcanie struktury przestrzennej i pionowej drzewostanów; zaznacza się niedobór martwych i zamierających drzew; usuwanie martwego drewna powoduje utratę siedlisk dla ksylobiontów. 5. W przypadku płatów przeciętych przez szlaki turystyczne, miejscami obserwowany jest wpływ penetracji turystycznej, np. rozdeptywanie runa, zaśmiecanie. 6. Występowanie ekspansywnych gatunków roślin zielnych, np. trzcinnik	1. Dążenie do przywrócenia właściwego składu gatunkowego drzewostanu odpowiadającego warunkom siedliskowym z uwzględnieniem udziału gatunków domieszkowych, takich jak jodła, jawor i świerk dla drzewostanów zaplanowanych w PUL do przebudowy. Dla składów gatunkowych zgodnych z uwarunkowaniami siedliskowymi - utrzymanie takiego stanu. W miarę możliwości bazować na naturalnym odnowieniu lasu. 2. Trwałe w czasie i jednoznaczne w terenie, bez potrzeby oznakowania w terenie, wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie może być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego, w danym płacie siedliska. Pojedyncza kępa nie może być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. Zamiennie dopuszcza się pozostawianie fragmentów drzewostanu, których powierzchnia będzie większa niż 6 arów	Cały obszar Natura 2000 Dla punktu nr 5: Stary Bór, Obręb Lipowa wydź 59-c oraz 59-d.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		leśny <i>Calamagrostis arundinacea</i>, jeżyna owłosiona <i>Rubus hirtus</i> powoduje przekształcenie składu florystycznego, ubożenie różnorodności gatunkowej i wypieranie gatunków charakterystycznych dla siedliska. 7, 8. Wprowadzenie gatunków obcych geograficznie, ekologicznie, np. wprowadzenie modrzewia europejskiego spowoduje niewłaściwy skład gatunkowy drzewostanów. 9. Zagrożenie stanowi ewentualna możliwość zmniejszenia zasobów siedliska w obszarze oraz pogorszenia specyficznej struktury i funkcji, np. poprzez mechaniczne zniszczenie, ubytek starych, w tym zamierających i martwych drzew czy fragmentację płatów siedliska w wyniku potencjalnej możliwości rozbudowy infrastruktury sportowo-rekreacyjno-turystycznej, realizacji urządzeń wyciągowych i rozbudowy tras zjazdowych oraz możliwości lokalizacji sezonowych urządzeń sportu i rekreacji wraz z towarzyszącym wzrostem presji turystycznej.	w odniesieniu do wydzielen/powierzchni przeznaczonych do użytkowania rębnego w danym płacie siedliska. Zamienność ta ma również zastosowanie w przypadku wykonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzążających co najmniej 5% powierzchni manipulacyjnej zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Preferowanie istniejących przestojów bukowych, jodłowych i jaworowych. 3. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych drzew biocenotycznych (np. dziuplastych, martwych, wyrwconych i złamanych), a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne, a także pożarowe przy szlakach komunikacyjnych, w tym turystycznych. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. Celem działania jest zachowanie ilości martwego drewna na obecnym poziomie i	

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
			nie mniejszym niż 20 m³/ha. Ponadto należy dążyć do zapewnienia odpowiedniej struktury martwego drewna, czyli ponad 5 szt./ ha martwego drewna wielkowymiarowego, zgodnie z zaleceniami Państwowego Monitoringu Środowiska GIOŚ. 4. Stosowanie rębni stopniowych, z długim okresem odnowienia, w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej. 5. Zachowanie płatów siedliska poprzez uznanie ich jako cenne fragmenty rodzimej przyrody wyłączone z użytkowania.	
Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>) 9130	1. Gospodarka leśna i plantacyjna (i) 2. Wycinka lasu (i) 3. Usuwanie martwych i umierających drzew (i) 4. Przerzedzenie warstwy drzew (i) 5. Ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka (i) 6. Problematiczne gatunki rodzime (i) 7. Odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime) (p) 8. Odnawianie lasu po wycince (drzewa nierodzime) (p)	1, 2, 3, 4. Prace związane z gospodarką leśną, ze ścinką drzew i zrywką drewna w wielu przypadkach lokalnie i przejściowo powodują niszczenie runa leśnego, gleby i podszytu; uszkodzane są pnie drzew; teren jest rozjeżdżany i zaśmiecany; następuje rozwój ekspansywnych gatunków roślin zielnych (np. trzcinnik leśny <i>Calamagrostis arundinacea</i>), zbytnie prześwieślenie powoduje ekspansję gatunków światłolubnych, np. jeżyny owłosionej <i>Rubus hirtus</i> (rubietyzacja runa); budowa nowych i modernizacja starych dróg leśnych powoduje fragmentację siedlisk; drogi stokowe, drogi zrywkowe prowadzą do erozji stoków. Ponadto drogi umożliwiają wnikanie gatunków inwazyjnych (np. niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i> - stanowisko monitoringowe	1. Dążenie do przywrócenia właściwego składu gatunkowego drzewostanu odpowiadającego warunkom siedliskowym z uwzględnieniem udziału gatunków domieszkowych, takich jak jodła, jawor, jesion, wiąz górski i świerk dla drzewostanów zaplanowanych w PUL do przebudowy. Dla składów gatunkowych zgodnych z uwarunkowaniami siedliskowymi - utrzymanie takiego stanu. W miarę możliwości bazować na naturalnym odnowieniu lasu. 2. Trwałe w czasie i jednoznaczne w terenie, bez potrzeby oznakowania w terenie, wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do	Cały obszar Natura 2000 Dla punktu 5: Zielona, Obręb Węgierska Górka, wyd. 140-d

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	9. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (p)	PMŚ GIOŚ - Kamionka). Wycinka drzew powoduje przekształcanie struktury przestrzennej i pionowej drzewostanów; zaznacza się niedobór martwych i zamierających drzew; usuwanie martwego drewna powoduje utratę siedlisk dla ksylobiontów. 5. W przypadku płatów przeciętych przez szlaki turystyczne, miejscami obserwowany jest wpływ penetracji turystycznej, np. rozdeptywanie runa, zaśmiecanie. 6. Występowanie ekspansywnych gatunków roślin zielnych, np. trzcinnik leśny <i>Calamagrostis arundinacea</i>, jeżyna owłosiona <i>Rubus hirtus</i> powoduje przekształcenie składu florystycznego, ubożenie różnorodności gatunkowej i wypieranie gatunków charakterystycznych dla siedliska. 7, 8. Wprowadzenie gatunków obcych geograficznie, ekologicznie, np. wprowadzenie modrzewia europejskiego spowoduje niewłaściwy skład gatunkowy drzewostanów. 9. Zagrożenie stanowi ewentualna możliwość zmniejszenia zasobów siedliska w obszarze oraz pogorszenia specyficznej struktury i funkcji, np. poprzez mechaniczne zniszczenie, ubytek starych, w tym zamierających i martwych drzew czy fragmentację płatów	naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie może być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego, w danym płacie siedliska. Pojedyncza kępa nie może być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. Zamiennie dopuszcza się pozostawianie fragmentów drzewostanu, których powierzchnia będzie większa niż 6 arów. W odniesieniu do wydzieleń/powierzchni przeznaczonych do użytkowania rębego w danym płacie siedliska. Zamiennością tą ma również zastosowanie w przypadku wykonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% powierzchni manipulacyjnej zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Preferowanie istniejących przestojów bukowych, jodłowych i jaworowych. 3. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych drzew biocenotycznych (np. dziuplastych, martwych, wywróconych i złamanych), a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie	

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		siedliska w wyniku potencjalnej możliwości rozbudowy infrastruktury sportowo-rekreacyjno-turystycznej, realizacji urządzeń wyciągowych i rozbudowy tras zjazdowych oraz możliwości lokalizacji sezonowych urządzeń sportu i rekreacji wraz z towarzyszącym wzrostem presji turystycznej.	bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne, a także pożarowe przy szlakach komunikacyjnych, w tym turystycznych. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. Celem działania jest zachowanie ilości martwego drewna na obecnym poziomie i nie mniejszym niż 20 m³/ha. Ponadto należy dążyć do zapewnienia odpowiedniej struktury martwego drewna, czyli ponad 5 szt./ ha martwego drewna wielkowymiarowego, zgodnie z zaleceniami Państwowego Monitoringu Środowiska GIOŚ. 4. Stosowanie rębni stopniowych, z długim okresem odnowienia, w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej. 5. Zachowanie płatów siedliska poprzez uznanie ich jako cenne fragmenty rodzimej przyrody wyłączone z użytkowania.	
Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i> 9170	Poza gruntami Nadleśnictwa.			
Jaworzyny i lasy	Poza gruntami Nadleśnictwa.			

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis</i> - <i>Acerion pseudoplatani</i>) 9180				
Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi</i> - <i>Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi</i> - <i>Pinetum</i> , <i>Pino mugo</i> - <i>Sphagnetum</i> , <i>Sphagno</i> <i>girgensohnii</i> - <i>Piceetum</i> i brzoźowo- sosnowe bagienne lasy borealne) 91D0	Poza gruntami Nadleśnictwa.			
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe) 91E0	1. Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane (i) 2. Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych (i), inne odpady (p) 3. Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie (i) 4. Obecne gatunki inwazyjne (i), inne (p) 5. Problematiczne gatunki rodzime (i) 6. Usuwanie martwych i umierających drzew (p) 7. Regulowanie (prostowanie) koryt	1, 2, 3. Tereny nadrzeczne wykorzystywane są do wypoczynku i lokalnie zwiększonej penetracji przez ludzi, co powoduje mechaniczne wydeptywanie runa. Zaśmiecanie lub wręcz tworzenie w obrębie płatów siedliska lokalnych, dzikich wysypisk śmieci. Ponadto na wzrost tego zagrożenia wpływa lokalizacja nowej zabudowy w sąsiedztwie łęgów, co dodatkowo związane jest z ich zanieczyszczeniem ściekami. 4, 5. Występowanie ekspansywnych gatunków roślin zielnych, gatunków synantropijnych czy gatunków inwazyjnych jest zagrożeniem dla różnorodności gatunkowej łęgów;	1. Zachowanie płatów siedliska poprzez uznanie ich jako cenne fragmenty rodzimej przyrody wyłączone z użytkowania. W przypadku Doliny Zimnika, za wyjątkiem usuwania drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego, tj. przy zabudowie, wzdłuż tras udostępnionych do ruchu i sieci energetycznych, które po ścięciu należy pozostawić na stanowisku.	Obręb Lipowa 67-a, 68-a, 69-b, 70-a, 70-b, 71-a, 73-a

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych	znaczne zajęcie runa leśnego przez te gatunki przyczynia się do przekształcenia składu florystycznego, konkurencji i wypierania gatunków charakterystycznych dla siedliska. W granicach obszaru stwierdzono występowanie głównie niecierpka <i>Impatiens</i> sp.; obserwowano płyty ze znacznym udziałem turzycy drżączkowatej <i>Carex brizoides</i>. Sztuczne nasadzenia gatunków drzew (obcych geograficznie oraz rodzimych gatunków nieleśgowych) mogą w dłuższej perspektywie czasowej zmienić obecny skład gatunkowy drzewostanu jak i runa, a ponadto w znaczący sposób wpłynąć na zmianę stosunków wodnych i warunków świetlnych obecnie panujących na stanowisku. 6. Usuwanie martwych i umierających drzew może ograniczyć siedliska niezbędne dla najbardziej wymagających organizmów ksylobiontycznych. 7. Ewentualne prace związane z regulacją koryt rzek i potoków (np. w ramach zabezpieczenia przeciwpowodziowego), inne prace ingerujące w swobodny bieg potoków (np. progi, umacnianie brzegów) mogą przyczynić się m.in. do zmniejszenia zasobów siedliska w obszarze, jego fragmentacji lub zakłócenia kształtowania się naturalnego kompleksu siedlisk towarzyszących potokom.		
Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> część - zbiorowiska górskie)	1. Gospodarka leśna i plantacyjna, użytkowanie lasów (i) 2. Odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime) (i, p)	1, 2, 3, 4, 5. Prace związane z gospodarką leśną, ze ściną drzew i zrywką drewna, odnawianiem drzewostanu, szczególnie w sytuacji wielkoskalowego rozpadu drzewostanów	Dla regła górnego: 1. Zachowanie płatów siedliska poprzez uznanie ich jako cenne fragmenty rodzimej przyrody wyłączone z	Cały obszar Natura 2000

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
9410	3. B02.02 Wycinka lasu (i) 4. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew (i) 5. Przerzedzenie warstwy drzew (i) 6. Turystyka górską, wspinaczka, speleologia (i) 7. Problematiczne gatunki rodzime (i) 8. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (p)	świerkowych, w wielu przypadkach lokalnie i przejściowo powodują niszczenie runa leśnego, gleby i podszytu; uszkodzane są pnie drzew; teren jest rozjeżdżany i zaśmiecany; obserwowane jest zaburzenie składu gatunkowego runa, zbytnie prześwietlenie powoduje ekspansję gatunków światłolubnych, np. jeżyny owłosionej <i>Rubus hirtus</i> (rubietyzacja runa); następuje rozwój ekspansywnych gatunków roślin zielnych (np. trzcinnik leśny <i>Calamagrostis arundinacea</i>); budowa nowych i modernizacja starych dróg leśnych powoduje fragmentację siedlisk; drogi stokowe, drogi zrywkowe prowadzą do erozji stoków. Wycinka drzew powoduje przekształcanie struktury przestrzennej i pionowej drzewostanów; zaznacza się niedobór martwych i zamierających drzew; usuwanie martwego drewna powoduje utratę siedlisk dla ksylobiontów. Wprowadzenie gatunków obcych siedliskowo, np. kosodrzewiny <i>Pinus mugo</i> powoduje zaburzenia właściwego składu gatunkowego siedliska. Potencjalnym zagrożeniem jest wprowadzenie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie co może powodować niewłaściwy skład gatunkowy. 6. W przypadku płatów przeciętych przez szlaki turystyczne, miejscami obserwowany jest wpływ penetracji turystycznej, np. rozdeptywanie runa, zaśmiecanie. 7. Występowanie ekspansywnych	użytkowania. Dla regła dolnego: 1. Zachowanie właściwej struktury wiekowej i przestrzennej w szczególności poprzez zapobieganie powstawaniu dużych obszarów opanowanych przez jednowiekowe drzewostany świerkowe. Dążenie do przywrócenia właściwego składu gatunkowego drzewostanu odpowiadającego warunkom siedliskowym z uwzględnieniem w reglu dolnym w domieszce jodły i buka dla drzewostanów zaplanowanych w PUL do przebudowy. Dla składów gatunkowych zgodnych z uwarunkowaniami siedliskowymi - utrzymanie takiego stanu. Pozostawiać powstające spontanicznie zapusty. Pozostawiać spontanicznie pojawiające się gatunki zarówno w formie jednostkowej jak i powierzchniowej, z wyłączeniem gatunków obcych ekologicznie i geograficznie. 2. Trwałe w czasie i jednoznaczne w terenie, bez potrzeby oznakowania w terenie, wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp	

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		gatunków roślin zielnych, np. trzcinnik leśny <i>Calamagrostis arundinacea</i>, jeżyna owłosiona <i>Rubus hirtus</i>, malina właściwa <i>Rubus idaeus</i> powoduje przekształcenie składu florystycznego i wypieranie gatunków typowych dla siedliska. 8. Zagrożenie stanowi ewentualna możliwość zmniejszenia zasobów siedliska w obszarze oraz pogorszenia specyficznej struktury i funkcji, np. poprzez mechaniczne zniszczenie, fragmentację płatów siedliska w wyniku potencjalnej możliwości rozbudowy infrastruktury sportowo-rekreacyjno-turystycznej, realizacji urządzeń wyciągowych i rozbudowy tras zjazdowych oraz możliwości lokalizacji sezonowych urządzeń sportu i rekreacji wraz z towarzyszącym wzrostem presji turystycznej.	nie może być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej (bez cięć uprzątających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego, w danym płacie siedliska. Pojedyncza kępa nie może być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. Zamiennie dopuszcza się pozostawianie fragmentów drzewostanu, których powierzchnia będzie większa niż 6 arów w odniesieniu do wydzieleń/powierzchni przeznaczonych do użytkowania rębego w danym płacie siedliska. Zamienną tą ma również zastosowanie w przypadku wykonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzątających co najmniej 5% powierzchni manipulacyjnej zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Preferowanie istniejących przestojów bukowych, jodłowych i jaworowych 3. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych drzew biocenotycznych (np. dziuplastych, martwych, wywróconych i złamanych), a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu,	

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
			z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne, a także pożarowe przy szlakach komunikacyjnych, w tym turystycznych. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. Celem działania jest zachowanie ilości martwego drewna na obecnym poziomie i nie mniejszym niż 20 m³/ha. Ponadto należy dążyć do zapewnienia odpowiedniej struktury martwego drewna, czyli ponad 5 szt./ ha martwego drewna wielkowymiarowego, zgodnie z zaleceniami Państwowego Monitoringu Środowiska GIOŚ. 4. Stosowanie rębni stopniowych, z długim okresem odnowienia, w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej.	
Tojad morawski <i>Aconitum firmum</i> <i>ssp. Moravicum</i> 4109	1.Wycinka lasu (i) 2. Usuwanie martwych i umierających drzew (i) 3. Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak (i) 4. Transport i sieci komunikacyjne (i) 5.Erozja (i) 6. Międzygatunkowe interakcje wśród roślin. Konkurencja (i)	1, 2, 4. Wycinanie drzew, usuwanie drzew martwych i zrywka drewna ciężkim sprzętem mechanicznym oraz wielkoskalowe prace odnowieniowe związane również z użyciem ciężkiego sprzętu mechanicznego spowodowały zniszczenie części siedliska populacji tojadu morawskiego. Ponadto na stanowiskach tego gatunku zalegają pozostałości pozrębowe, które zniszczyły część pokrywy roślinnej.	1. Oznakowanie stanowisk gatunku i jego bezpośredniego otoczenia na czas prowadzenia prac leśnych dla zapobieżenia możliwości przypadkowego składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych. W przypadku stwierdzenia nowych stanowisk należy postępować zgodnie ze	Stanowiska gatunku i ich bezpośrednie otoczenie na całym obszarze Natura 2000, w tym znane zlokalizowane na następujących wydzieleniach leśnych: Lipowa: 121 a, 122 b, 35 a, 39 f, 127 b, 127

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	7. Zapadnięcie się terenu, osuwisko (i) 8. Gospodarka leśna i plantacyjna (p) 9. Ewolucja biocenotyczna, sukcesja (p)	Z kolei na kilku stanowiskach monitoringowych w rejonie Barania Góra - Malinowska Skała stwierdzono zniszczenie górnej części siedliska spowodowane budową drogi stokowej, w tym ujęcie wody w przepust. Działanie to spowodowało zaburzenie warunków wodnych siedliska; deponowane są też nanosy erozyjne z drogi stokowej. Drogi stokowe zlokalizowane są też ponad stanowiskami tojadów morawskich. 3. Konieczne jest wykonanie dalszych badań w celu uzupełnienia stanu wiedzy na temat rozmieszczenia, stanu ochrony oraz zagrożeń i potrzeb przeprowadzenia działań ochronnych. 5, 7. Erozja, procesy osuwiskowe to czynniki naturalne, wpływające pozytywnie (tworzenie nowych siedlisk, rozprzestrzenianie się gatunku), jak również negatywnie (np. spadek liczebności na stanowisku). 6. Obecność gatunków ekspansywnych, np.: <i>Calamagrostis epigejos</i>, <i>Deschampsia caespitosa</i>, <i>Filipendula ulmaria</i>, <i>Rubus idaeus</i> powoduje przebudowę stosunków florystycznych na stanowisku i zmniejszenie powierzchni dostępnej dla tojadów morawskich. Obecność gatunków ekspansywnych z większym pokryciem, które są uznawane za wskaźnik kardynalny, powoduje obniżenie oceny stanu ochrony siedliska tojadów morawskich. 8. W trakcie prowadzenia prac z zakresu gospodarki leśnej, w tym w trakcie ewentualnej budowy dróg stokowych istnieje możliwość	wskazany działaniem ochronnym. 2. Prowadzenie szlaków zrywkowych z wyłączeniem obszarów źródliskowych oraz potoków i ich strefy brzegowej stanowiących potencjalne siedlisko tojadu morawskiego - miejsca podmokłe, z płatami roślinności źródliskowej, ziołoroślowej i torfowiskowej.	c, 65 b, 65 d, 66 c, 56 g, 57 b, 60 b Węgierska Góra: 181 a, 190 a

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		mechanicznego uszkodzenia stanowiska, zniszczenia osobników tojadu morawskiego, w tym zagłuszenia ich resztkami pozrębowymi i pogorszenia warunków siedliskowych. Ponadto na części stanowisk zlokalizowanych w terenach pozbawionych drzew w wyniku zamierania drzewostanów świerkowych, należy się spodziewać zmian liczebności i zmniejszenia powierzchni dostępnej dla tojada morawskiego w wyniku rozwoju drzew z nasadzeń lub w drodze sukcesji. 9. W warunkach zmienionego siedliska w wyniku powału lasu trudna jest do przewidzenia tendencja zmian sukcesyjnych i rozwój gatunków ekspansywnych. Można się spodziewać zmian w płatach roślinnych prowadzących do przebudowy obecnie istniejących warunków biocenotycznych. Prawdopodobnie nastąpi gwałtowny rozwój któregoś z gatunków ekspansywnych, który może zagrozić istnieniu tojadów na stanowisku. Wtedy sukcesja roślinności może w dłuższej perspektywie czasu ograniczyć liczebność populacji na stanowisku. Jednak z uwagi na szybkie zmiany środowiska przyrodniczego tendencja zmian liczebności populacji tojadu morawskiego jest trudna do ustalenia.		
Tocja karpacka <i>Tozzia carpathica</i> 4116	1. Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak (i) 2. Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych) (i) 3. Gospodarka leśna i plantacyjna (p)	1. Konieczne jest wykonanie dalszych badań w celu uzupełnienia stanu wiedzy na temat rozmieszczenia, stanu ochrony oraz zagrożeń i potrzeb przeprowadzenia działań ochronnych. 2. Zamieranie drzewostanów świerkowych, wiatrowały na stanowisku	1. Oznakowanie stanowisk gatunku i jego bezpośredniego otoczenia na czas prowadzenia prac leśnych dla zapobieżenia możliwości przypadkowego składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania	Stanowiska gatunku i ich bezpośrednie otoczenie na całym obszarze Natura 2000. Dane wrażliwe.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	4. Międzygatunkowe interakcje wśród roślin (p)	(młode drzewa, w wieku około 20-30 lat), spowodowały zmianę warunków świetlnych oraz częściowo przysłoniły stanowisko. Intensywność oddziaływania może wzrastać w przypadku wystąpienia kolejnych wiatrowałów i mechanicznego uszkodzenia tocji karpackiej. Wpływ tego zagrożenia na populację tocji karpackiej powinien być monitorowany. Ponadto stanowisko jako podmokła enklawa w lesie jest odwiedzana przez dzikie zwierzęta, które zgryzają warstwę zielną i korzystają z tego miejsca do kąpieli błotnych. Ocena tego wpływu wymaga dalszych obserwacji, ale mechaniczne uszkodzenie powierzchni (babrzysko) może przyczyniać się do okresowych zmian liczebności tocji karpackiej. 3. W trakcie prowadzenia prac z zakresu gospodarki leśnej, w tym w sąsiedztwie stanowiska tocji karpackiej istnieje możliwość jego mechanicznego zniszczenia lub uszkodzenia osobników; może nastąpić pogorszenie warunków siedliskowych; siedlisko może zostać przykryte stosem z gałęzi pozostałych po ścinie drzew. 4. Na stanowisku znajdują się młode świerki pospolite, które jeżeli przeżyją to w przyszłości mogą spowodować wzrost ocienienia.	szlaków zrywkowych. W przypadku stwierdzenia nowych stanowisk należy postępować zgodnie ze wskazanym działaniem ochronnym.	
Wilk <i>Canis lupus</i> 1352	1. Wypas (i) 2. Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (i) 3. Drogi, autostrady (i, p) 4. Inne typy zabudowy (i)	1. Brak lub słaba ochrona zwierząt podczas wypasu przyczynia się do występowania sytuacji konfliktowych związanych z powstawaniem szkód w inwentarzu i negatywnym nastawieniem społeczności lokalnej do potrzeby	1. Identyfikacja miejsc newralgicznych, w tym na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych do wykonania trwałych przeszkód naturalnych w celu ograniczenia ruchu	Cały obszar Natura 2000 W granicach Nadleśnictwa znajdują się strefa ostoi wilka.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	5. Polowanie (i) 6. Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach (i) niezmotoryzowanych 7. Pojazdy zmotoryzowane (i) 8. Kompleksy narciarskie (i, p) 9. Inne kompleksy sportowe i rekreacyjne (i, p) 10. Użytkownia lasów i plantacji (p) 11. Linie Kolejowe (p) 12. Odpady i ścieki (p) 13. Chwytnie, trucie, kłusownictwo (p)	ochrony wilka. 2, 6. Gęsta sieć szlaków turystycznych w obszarze ułatwia penetrację ostoi przez ludzi, co powoduje niepokojenie i wypłaszanie wilków oraz nieprzydatność tych terenów jako miejsc dogodnych w czasie rozrodu. 3. Obszar jest w coraz większym stopniu izolowany od kompleksów leśnych leżących na wschód (Beskid Mały) i południowy-wschód (Beskid Żywiecki). Wzrasta intensywność ruchu kołowego na drogach lokalnych zwiększając efekt bariery i zagrożenie kolizjami z pojazdami. 4. Postępująca zabudowa enklaw śródleśnych, ciągła zabudowa wzdłuż dróg oraz grodzenie działek prowadzi do ograniczania możliwości przemieszczania się zwierząt, zwiększenia aktywności ludzi wewnątrz obszaru i intensywniejszej penetracji ostoi przez zwierzęta domowe. 5. Polowanie, w tym polowania zbiorowe, przyczyniają się do płoszenia wilków. Wystawianie padliny na nęciskach prowadzi do przyzwyczajania się wilków do pokarmu antropogenicznego. 7. W całej ostoi, w tym w potencjalnych miejscach rozrodu oraz w rezerwach, nasilają się nielegalne przejazdy samochodami terenowymi, quadami, motocyklami crossowymi oraz skuterami śnieżnymi (np. Rezerwat Barania Góra), co powoduje niepokojenie i wypłaszanie wilków oraz nieprzydatność tych terenów jako miejsc dogodnych w czasie rozrodu. Ponadto nielegalny ruch pojazdów mechanicznych umożliwiają drogi leśne.	pojazdów silnikowych, a następnie wykonanie ww. przeszkód. 2. Pozostawianie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. 3. Pozostawienie złomowisk (z wyjątkiem abiotycznych szkód o charakterze wielkopowierzchniowym), stert gałęzi i wykrotów stanowiących bezpieczne miejsca wychowu młodych i zapewniające możliwości ukrycia się wilków w miejscach ich rozrodu. 4. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony wilków.	Dana wrażliwa.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		8. Większość istniejących wyciągów i tras narciarstwa zjazdowego położona jest na obrzeżach ostoi. Zwiększa się liczba gmin, które zrealizowały lub planują intensywną rozbudowę infrastruktury narciarskiej, m. in. gmina Szczyrk i Brenna. Budowa kompleksów narciarskich powoduje uszczuplenie dostępnych siedlisk, ograniczenie możliwości przemieszczania się i wzrost niepokoienia zwierząt w ostojach. 9. W ostoi znajduje się kilkanaście schronisk turystycznych oraz baz namiotowych, wśród nich część jest masowo odwiedzana przez turystów, w tym osób w samochodach terenowych, na motocyklach crossowych i skuterach śnieżnych (głównie: schroniska na Skrzycznym, Przysłopie pod Baranią Górą, Błatniej, Szyndzielni, Klimczoku, Czantorii itd.), co przyczynia się do pogorszenia stanu zachowania populacji wilka, ciągłego niepokoienia zwierząt i zaśmiecania terenu. Większość istniejących tras narciarstwa zjazdowego położona jest na obrzeżach ostoi. Potencjalnym zagrożeniem jest fakt, że lokalne gminy planują jednak rozbudowę infrastruktury narciarskiej, m. in. W gminie Szczyrk i Brenna, co może spowodować pogorszenie warunków siedliskowych i wzrost niepokoienia wilków 10. Prowadzenie prac z zakresu gospodarki leśnej i wzmożona aktywność ludzi może powodować płoszenie, szczególnie niekorzystne w czasie wychowu szczeniąt. Ponadto istnieje możliwość zaśmiecania terenu.		

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		11. Sieć linii kolejowych jest słabo rozwinięta, występuje na obrzeżach ostoi. Może mieć wpływ na przemieszczanie się wilków do sąsiednich ostoi. 12. Pozostawianie śmieci, np. plastikowych worków z żywnością lub po żywności, w przypadku ich zjedzenia przez wilki może nawet doprowadzić do śmierci. Z kolei ewentualne odpady po pracach leśnych, np. pojemniki po olejach, smarach, paliwie, mogą spowodować zatrucie się wilków. 13. Wilki mogą stawać się ofiarami kłusowników.		
Wydra <i>Lutra lutra</i> 1355	1. Antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk (i)	1. Zabudowa poprzeczna w korycie potoku, budowę zbiornika Jezioro Czernańskie powodują ograniczenie swobodnej migracji ryb i wydry (średnia istotność zagrożenia).	1. Zachowanie dostępności naturalnych schronień gatunku i zróżnicowania morfologii koryta na obecnym poziomie.	W PZO brak działań, za które odpowiedzialne jest Nadleśnictwo. Jednak miejsca występowania wydry są związane z obszarami w bezpośrednim sąsiedztwie lasów. Zatem dotyczy również realizacji działań z zakresu gospodarki leśnej, np. poprzez taki sposób ich realizacji, który nie spowoduje zniszczenia siedliska gatunku i zachowa naturalny charakter potoków. Górne odcinki cieków w granicach obszaru - odcinki obecnie zasiedlone przez

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
				gatunek w granicach obszaru, z załącznika graficznego nr 17 z Projektu Planu Zadań Ochronnych.
Ryś <i>Lynx lynx</i> 1361	1. Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (i) 2. Drogi, autostrady (i) 3. Inne typy zabudowy (i) 4. Polowanie (i) 5. Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych (i) 6. Pojazdy zmotoryzowane (i) 7. Kompleksy narciarskie (i, p) 8. Inne kompleksy sportowe i rekreacyjne (i) 9. Wypas (p) 10. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (p) 11. Usuwanie martwych i umierających drzew (p) 12. Linie kolejowe (p)	1, 5. Gęsta sieć szlaków turystycznych w obszarze powoduje zwiększoną penetrację ostoi przez ludzi, zarówno zimą, jak i latem, co powoduje niepokojenie rysi. 2. Obszar jest w coraz większym stopniu izolowany od kompleksów leśnych leżących na wschód (Beskid Mały) i południowy-wschód (Beskid Żywiecki). 3. Postępująca zabudowa enklaw śródleśnych, ciągła zabudowa wzdłuż dróg oraz grodzenie działek prowadzi do ograniczania możliwości przemieszczania się zwierząt, zwiększenia aktywności ludzi wewnątrz obszaru i intensywniejszej penetracji ostoi przez zwierzęta domowe. 4. Polowanie, w tym polowania zbiorowe, przyczyniają się do płoszenia rysi. 6. W całej ostoi, w tym w potencjalnych miejscach rozrodu oraz w rezerwatach, nasilają się nielegalne przejazdy samochodami terenowymi, quadami, motocyklami crossowymi oraz skuterami śnieżnymi (np. rezerwat przyrody Barania Góra), co powoduje płoszenie rysi. Ponadto nielegalny ruch pojazdów mechanicznych umożliwiają drogi leśne. 7. Większość istniejących wyciągów i tras narciarstwa zjazdowego położona jest na obrzeżach ostoi. Zwiększa się	1. Identyfikacja miejsc newralgicznych, w tym na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych do wykonania trwałych przeszkód naturalnych w celu ograniczenia ruchu pojazdów silnikowych, a następnie wykonanie ww. przeszkód. 2. Pozostawianie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. 3. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony rysi.	Cały obszar Natura 2000.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	13. Chwytnie, trucie, kłusownictwo (p) 14. Zawleczenie choroby (p)	liczba gmin, które zrealizowały lub planują intensywną rozbudowę infrastruktury narciarskiej, m. in. gmina Szczyrk i Brenna. Budowa kompleksów narciarskich powoduje uszczuplenie dostępnych siedlisk, ograniczenie możliwości przemieszczania się i wzrost niepokożenia zwierząt w ostojach. Lokalne gminy planują jednak rozbudowę infrastruktury narciarskiej 8. W ostoji znajduje się kilkanaście schronisk turystycznych oraz baz namiotowych, wśród nich część jest masowo odwiedzana przez turystów, w tym osób w samochodach terenowych, na motocyklach crossowych i skuterach śnieżnych (głównie: schroniska na Skrzycznym, Przysłopie pod Baranią Górą, Błatniej, Szyndzielni, Klimczoku, Czantorii itd.), powoduje to pogorszenie stanu zachowania populacji, ciągłe niepokożenie zwierząt i zaśmiecanie obszaru. 9. Brak lub słaba ochrona zwierząt podczas wypasu może prowokować powstawanie szkód w inwentarzu i przyczyniać się do negatywnego nastawienia społeczności lokalnej do potrzeby ochrony gatunku. 10. Prowadzenie prac z zakresu gospodarki leśnej i wzmożona aktywność ludzi może powodować płoszenie, co jest szczególnie niekorzystne w czasie wychowu kociąt. 11. Usuwanie martwych i zamierających drzew z dużymi wypróchnieniami może obniżać liczbę dostępnych schronień (w		

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		tym dla kociąt) oraz ukryć niezbędnych podczas zdobywania pokarmu. 12. Sieć linii kolejowych jest słabo rozwinięta, występuje na obrzeżach ostoi. Może mieć jednak wpływ na przemieszczanie się rysy do sąsiednich ostoi. 13. Rysie mogą stawać się ofiarami kłusowników. 14. Penetracja kompleksów leśnych przez zwierzęta domowe, a zwłaszcza koty, prowadzić może do rozprzestrzeniania chorób i pasożytów. Zagrożenie FIV jest bardzo duże i może mieć bardzo negatywny wpływ na populację rysia.		
Podkowiec mały <i>Rhinolophus hipposideros</i> 1303 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> 1308 Nocek orzęsiony <i>Myotis emarginatus</i> 1321 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> 1323	1. Rekreacyjna turystyka jaskiniowa (i, p) 2. Wandalizm (i, p) 3. Prace leśne (p) 4. Usuwanie martwych i umierających drzew (p) 5. Zapadnięcie się terenu, osuwisko	1. Penetracja jaskiń w okresie zimy powoduje zwiększenie częstości wybudzeń hibernujących nietoperzy oraz przyczynia się do zmian mikroklimatu schronienia. 2. Celowe wybudzenia nietoperzy ze stanu hibernacji; rozpalanie ognisk powoduje zmianę warunków mikroklimatu. 3. Ścinka drzew i prowadzenie szlaków zrywkowych; budowa dróg leśnych. W przypadku przeprowadzenia drogi dojazdowej lub pracy przy użyciu ciężkiego sprzętu istnieje możliwość zniszczenia obiektu, np. poprzez zasypianie otworów wejściowych i/lub korytarzy i sal jaskiniowych, pogorszenie warunków siedliskowych, zanik zimowisk. 4. Usuwanie martwych i umierających drzew może przyczynić się do likwidacji	1. Zabezpieczenie obiektu przed przypadkowym uszkodzeniem mechanicznym. Odstąpienie od wytyczania nowych dróg leśnych i szlaków zrywkowych oraz prowadzenie prac leśnych z użyciem wielofunkcyjnych maszyn leśnych, specjalistycznych ciągników do zrywki drewna i ciągników rolniczych w promieniu 60 m od znanego/znanych otworu lub otworów jaskiń. 2. Utrzymanie obecnego arealu i ciągłości terenów leśnych ostoi wraz z drzewami martwymi, obumierającymi i dziuplastymi oraz istniejącej powierzchni drzewostanów liściastych pełniących funkcję żerowisk.	Dla punktu 1 Jaskinia Chłodna Dla punktu 2 cały obszar Natura 2000

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
Nocek duży <i>Myotis myotis</i> 1324		potencjalnych schronień dziennych. Wycinka drzew znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie jaskiń, może spowodować zaburzenie ciągłości zadrzewień, a przez to utratę tras migracji na żerowisko oraz utratę bezpiecznego dolotu to jaskini. 5. Ruchy masowe zboczy, opadanie skał ze ścian i stropów, zawały, mogą spowodować zmniejszenie kubatury próżni skalnych oraz zmianę warunków klimatycznych.		
Kumak górski <i>Bombina variegata</i> 1193	1. Susze i zmniejszenie opadów (i) 2. Nieznane zagrożenie lub nacisk (i) 3. Drogi i ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe 4. Eutrofizacja (stałych zbiorników wodnych) 5. Drapieżnictwo (ze strony entomofauny i ichtiofauny)	1. Mała ilość opadów atmosferycznych (szczególnie w okresie III-V), jak również ciepłe zimy przyczyniają się do zwiększenia suszy i kurczenia się ilości zbiorników wodnych właściwych dla rozrodu kumaków. 2. Z uwagi na niewystarczające rozpoznanie gatunku w obszarze należy przeprowadzić dalsze badania w celu rozpoznania rozmieszczenia gatunku w obszarze oraz rozpoznania jego stanu ochrony i określenia ewentualnych działań ochronnych. 3. Utwardzanie szlaków i ścieżek leśnych oraz likwidacja kolein poprzez niwelację ścieżek może powodować utratę miejsc wypełnionych wodą, które są siedliskiem kumaka górskiego. 4. Eutrofizacja zbiorników wodnych sprzyjająca powolnemu ich wysychaniu oraz związane z procesem zarastania zbiorników wodnych zwiększenie konkurencyjności międzyosobniczej i międzygatunkowej, a także drapieżnictwa ze strony bezkręgowców (np. larwy ważek, drapieżne chrząszcze	1. Przenoszenie kumaka górskiego (wszystkie fazy rozwojowe) głównie z kolein w trakcie prowadzenia prac polegających na modernizacji duktów/dróg leśnych do najbliższego zbiornika wodnego (koleina wypełniona wodą, rów z wodą nie poddawany przebudowie). Zwierzęta należy chwycić i przenosić w pojemnikach z perforowanym przykryciem.	Cały obszar Natura 2000 w miejscach planowanej przebudowy dróg.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		wodne), może powodować wzrost śmiertelności kumaków górskich w obszarze oraz ograniczenie miejsc do rozrodu. 5. Obecność ichtio- i entomofauny w zbiornikach wodnych może powodować ograniczenie dogodnych miejsc do rozrodu kumaka górskiego, z powodu wysokiego stopnia drapieżnictwa ryb i bezkręgowców względem skrzeku i larw tego gatunku.		
Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> (<i>Triturus cristatus cristatus</i>) 1166	Zmiana znaczenia populacji na „D” (SDF stan na 12-2023).			
Traszka karpacka <i>Triturus montandoni</i> 2001	Z uwagi na niewystarczające rozpoznanie gatunku w obszarze należy przeprowadzić dalsze badania w celu rozpoznania rozmieszczenia gatunku w obszarze oraz rozpoznania jego stanu ochrony i określenia ewentualnych działań ochronnych.		1. Przenoszenie traszki karpackiej (wszystkie fazy rozwojowe) głównie z kolein w trakcie prowadzenia prac polegających na modernizacji duktów/dróg leśnych do najbliższego zbiornika wodnego (koleina wypełniona wodą, rów z wodą nie poddawany przebudowie). Zwierzęta należy chwycić i przenosić w pojemnikach z perforowanym przykryciem.	Cały obszar Natura 2000 w miejscach planowanej przebudowy dróg.
Minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i> 1096	Usunięcie z listy przedmiotów ochrony (SDF stan na 12-2023).			
Głowacz białopłetwy <i>Cottus gobio</i> 1163	Usunięcie z listy przedmiotów ochrony (SDF stan na 12-2023).			
Brzanka <i>Barbus carpathicus</i>	Usunięcie z listy przedmiotów ochrony (SDF stan na 12-2023).			

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
5264				
Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i> 1084	Zmiana znaczenia populacji na „D” (SDF stan na 12-2023).			
Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i> 4014	1. Odpadki i odpady stałe (i) 2. Użytkowanie lasów i plantacji (p) 3. Usuwanie martwych i umierających drzew (p) 4. Kolekcjonowanie (p) 5. Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych (p) 6. Pojazdy zmotoryzowane (p) 7. Inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku (p) 8. Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (p) 9. Zmniejszenie migracji/ bariery dla migracji (p) 10. Zmniejszenie wymiany materiału genetycznego (p)	1. W tej kategorii niebezpieczeństwo stanowią głównie pojemniki spożywcze szklane oraz z tworzyw, powodujące łatwe uwięzienie owadów, a uniemożliwiające wydostanie się. Jednostkowe przypadki z tej kategorii zagrożeń napotkano w obrębie stanowiska „Dolina Zimnika” jako pozostałości po niefrasobliwych turystach. 2. Prace z zakresu gospodarki leśnej, głównie związane ze ścinką drzew i zrywką drewna, usuwaniem martwych drzew czy lokalizacją szlaków zrywkowych, a w szczególności ich intensyfikacja związana z zamieraniem świerczyn mogą przyczynić się do pogorszenia warunków siedliskowych, mechanicznego zniszczenia siedliska. 3. Brak wystarczającej ilości martwej biomasy drzewnej, która zapewni możliwość przebiegu pełnego cyklu rozwojowego biegacza urozmaiconego, może doprowadzić do znaczącego obniżenia jakości siedliska bądź jego fragmentacji z zanikiem włącznie. Ten typ zagrożenia stwierdzono na stanowisku „Dolina Zimnika”. 4. Ewentualny zbiór osobników w celach kolekcjonerskich mógłby spowodować zmniejszenie liczebności populacji w obszarze. Jednak z uwagi na trudności w pozyskaniu okazów bez użycia odpowiednich technik, a przede	1. Zapobiegnięcie zniszczeniu gatunku i jego siedliska (np. obszary źródliskowe, młaki śródlęgowe, ziołorośla, miejsca błotniste nad potokami), poprzez odstąpienie od składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych. 2. Prowadzenie szlaków zrywkowych z wyłączeniem obszarów źródliskowych oraz miejsc błotnistych nad potokami.	Stanowiska gatunku i ich bezpośrednie otoczenie na całym obszarze Natura 2000 – dane wrażliwe. Dla pkt 2. Cały obszar Natura 2000 W przypadku stwierdzenia nowych stanowisk należy postępować zgodnie ze wskazanym działaniem ochronnym.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		wszystkim ze względu na istniejącą ochronę prawną, zagrożenie to można uznać za mało prawdopodobne 5. Z uwagi na sąsiedztwo szlaków turystycznych w pobliżu stanowisk biegacza urozmaiconego możliwe jest zagrożenie związane z rozdeptywaniem jego stanowiska. 6,7. Ruch rowerowy, pojazdów zmotoryzowanych, np. nielegalne przejazdy samochodami terenowymi, quadami czy motocyklami crossowymi oraz „dzikie” biwakowanie na stanowiskach biegacza urozmaiconego może spowodować mechaniczne zniszczenie jego siedliska i pogorszenie stanu ochrony gatunku. 8, 9. 10. Inwestycje zabudowy hydrotechnicznej, a w szczególności zabudowa wzdłuż cieków wodnych i związane z tymi działaniami przekształcenie strefy brzegowej, może spowodować fragmentację siedliska biegacza urozmaiconego oraz stworzyć przeszkody dla swobodnego przepływu genów tego gatunku.		

2.3.2. PLH240006 – „Beskid Żywiecki” – specjalny obszar ochrony siedlisk

PLH240006 – „Beskid Żywiecki”; OZW, potencjalny specjalny obszar ochrony siedlisk objęty ochroną w ramach obszarów Natura 2000 z powodu nadzwyczajnej bioróżnorodności. Na obszarze ostoi występują wyraźnie zaznaczone roślinne piętra wysokościowe, tj.: pogórze, regiel dolny, regiel górny i piętro subalpejskie. Stwierdzono tu występowanie dobrze zachowanych leśnych zbiorowisk roślinnych właściwych dla poszczególnych pięter, a także liczne gatunki chronionych roślin i zwierząt, w tym grupę rzadkich, ściśle górskich gatunków.

Ostoja obejmuje wszystkie zasadnicze pasma zachodniej części Beskidu Żywieckiego od przełęczy Glinne na wschodzie po Zwardoń na zachodzie i po dolinę Koszarawy na północy. Obszar ostoi jest zwarty, za wyjątkiem dwóch oderwanych kompleksów na północy: stoków góry Grojec nad Sołą zaliczanych do Kotliny Żywieckiej i położonych na pn. od doliny Koszarawy fragmentów Pasma Pewelskiego zaliczanego do Beskidu Makowskiego.

Charakteryzuje się różnorodnością form geomorfologicznych – grzbietów, garbów, żeber, murów skalnych, gołoborzy na stokach i osuwisk skalnych. Zbudowany jest z fliszowych utworów serii magurskiej. Najciekawsze zespoły form skalnych znajdują się w szczytowych partiach Pilska, w obrębie grzbietowej części pasma Lipowskiej, Romanki, Boraczej i Prusowa. Wyróżniają się tu 3, zwarte grupy górskie: Wielkiej Raczy, Pilska i Lipowskiej-Romanki. Różnią się one od siebie charakterem i układem grzbietów. Grupa Wielkiej Raczy ma partie wierzchowinowe wykształcone jako ostre i wąskie grzbiety ułożone widlasto, oddzielone od siebie szeregiem dopływów górnej Soły. Grupę Pilska wyróżniają szerokie, zaokrąglone kopuły i łagodne stoki, porozcinane dużą ilością dolin. Cechuje się promienistym układem grzbietów odchodzących od jądra masywu – wyniosłej dwuwierzchołkowej kopuły (1557 m. n.p.m.) z cechami wysokogórskimi. Natomiast cechą rejonu Pasma Lipowskiej-Romanki są wysokie, strome i zalesione pasma, z licznymi halami grzbietowymi. Sieć hydrograficzna ma tu charakter typowo górski, z dużą liczbą potoków o gwałtownych spadkach i malowniczych wodospadach. Osobliwością są nieliczne, drobne jeziora osuwiskowe. Szatę roślinną tworzą naturalne zespoły lasów iglastych i liściastych (około 75% powierzchni ostoi) oraz naturalne, półnaturalne i antropogeniczne zbiorowiska nieleśne. W skład ostoi wchodzi też interesujący ostaniec denudacyjny – Góra Grojec ze stanowiskiem roślinności kserotermicznej. Obszar charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem szaty roślinnej i dobrze zachowanymi, typowymi zbiorowiskami góorskimi (leśnymi i nieleśnymi). Występuje tu 21 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Spośród licznych zbiorowisk roślinnych, których stwierdzono tu 56, należy zwrócić uwagę na unikatową w polskich Karpatach postać zespołu *Valeriano-Caricetum flavae*, z udziałem czosnku syberyjskiego *Allium sibiricum* i niebielistki trwałej *Swertia perennis* subsp. *alpestris* oraz na obecność na wierzchowinach i grzbietach górskich torfowisk. W obszarze stwierdzono występowanie 21 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Kompleksy leśne stanowią ostoje dużych drapieżników (niedźwiedzia, wilka i rysia). W masywie Pilska znajduje się jedno z 3 znanych z Polski stanowisk darniówki tatrzańskiej (endemit karpacki). Brak aktualnych danych potwierdzających występowanie chrząszcza *Phryganophilus ruficollis* (konarek tajgowy), stwierdzonego tu w XIX w. Flora tego obszaru liczy około 1000 gatunków, w tym 150 gatunków górskich (18 alpejskich i 27 subalpejskich). Jest tu jedno z 4 stanowisk tojadu morawskiego w Polsce i jeden z 4 rejonów występowania

tocji karpackiej. Utrzymuje się także (choć stosunkowo nieliczna) populacja dzwonka piłkowanego. Obszar jest również ważny dla ochrony ptaków (m.in. głuszca).

Obowiązujący akt prawny to Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Beskid Żywiecki (PLH240006). Według Standardowego Formularza Danych (aktualizacja 12.2023) powierzchnia całego obszaru wynosi 35276,05 ha, na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka 3244,73 ha.

Obszar posiada Plan zadań ochronnych powołany Zarządzeniem Regionalnego Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014 r., w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki PLH240006 (zmiana: Zarządzenie Regionalnego Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 17 czerwca 2016 r., o zmianie zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki PLH240006). Zgodnie z ustawą z dnia 13 lipca 2023 r. (Dz. U. poz. 1890) o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw plany zadań ochronnych są bezterminowe. W Planie Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Węgierska Górka uwzględniono zapisy dotychczasowego planu zadań ochronnych oraz informacje zawarte w Standardowym Formularzu Danych. Ponadto lokalizację na gruntach Nadleśnictwa przyjęto z Planu zadań ochronnych, uzupełniając je o ekspertyzy w porozumieniu z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Nadleśnictwem. Zestawienie zagrożeń istniejących i potencjalnych wraz z działaniami ochronnymi i obszarem wdrażania zawiera Tabela 31. Znajdują się w niej przedmioty ochrony, które dotyczą Nadleśnictwa Węgierska Górka. Szczegółowe informacje dotyczące przedmiotów ochrony i zadań ochronnych zawiera wyżej wymienione Zarządzenie, dostępne na stronie internetowej RDOŚ w Katowicach lub w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody.

Tabela 29 Zestawienie siedlisk przyrodniczych, będących przedmiotem ochrony dla obszaru Natura 2000 „Beskid Żywiecki”

Kod siedliska	Nazwa siedliska (nazwa zbiorowiska w randze podzwiązku lub zespołu)	Ocena ogólna	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa powierzchnia [ha]
3220	Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków	B	Poza gruntami Nadleśnictwa.
4060	Wysokogórskie borówczyska bażynowe (<i>Empetro-Vaccinietum</i>)	B	Poza gruntami Nadleśnictwa.
4070	Zarośla kosodrzewiny (<i>Pinetum mugo</i>)	C	Poza gruntami Nadleśnictwa.
4080	Subalpejskie zarośla wierzby lapońskiej lub śląskiej (<i>Salicetum lapponum</i> , <i>Salicetum silesiacae</i>)	C	Poza gruntami Nadleśnictwa.
6230	Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie)	C	Obręb Węgierska Górka 43-a na pow. 0,11 ha.
6430	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	A	Obręb Węgierska Górka 22-a, 60-b, 61-a na pow. 0,43 ha.
6510	Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	A	Obręb Węgierska Górka 125-g, 125-h, 125-i, 125-k na pow. 0,85 ha.
6520	Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)	B	Obręb Węgierska Górka: 1-d 1-f, 1-h, 20-g, 20-j, 33-b, 45-c, 51-b, 51-g, 51-h, 51-j, 110-b, 110-c, 112-b na pow. 7,86 ha.
7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotrórczą (żywe)	C	Obręb Węgierska Górka: 75-a na pow. 0,04 ha.
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z	C	Obręb Węgierska Górka:

Kod siedliska	Nazwa siedliska (nazwa zbiorowiska w randze podzwiązku lub zespołu)	Ocena ogólna	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa powierzchnia [ha]
	roślinnością <i>Scheuchzerio-Cariceteanigrae</i>		75-a, 63-b 0,49 ha
7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	B	Poza gruntami Nadleśnictwa.
8310	Jaskinie niedostępne do zwiedzania	B	Obręb Węgierska Górka 87-d Jaskinia Boracza.
9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	A	Obręb Węgierska Górka w 264 wydzieleniach na powierzchni 1879,34 ha.
9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i>)	A	Obręb Węgierska Górka w 86 wydzieleniach na powierzchni 578,74 ha.
9140	Górskie jaworzyny ziołoroślowe (<i>Aceri Fagetum</i>)	A	Obręb Węgierska Górka 55-c. 58-a na pow. 0,31 ha.
9180	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	C	Obręb Węgierska Górka 1-j na pow. 0,46 ha
91D0	Bory i lasy bagienne	C	Poza gruntami Nadleśnictwa.
*91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salcetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , łęgi źródłkowe)	A	Poza gruntami Nadleśnictwa.
9410	Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> – część: zbiorowiska górskie)	A	Obręb Węgierska Górka w 64 wydzieleniach na pow. 390,23 ha.

Tabela 30 Gatunki roślin i zwierząt będące przedmiotem ochrony dla obszaru Natura 2000 „Beskid Żywiecki”

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan zachowania	Ocena ogólna
4109	Tojad morawski (<i>Aconitum firmum</i> ssp. <i>moravicum</i>)	B	A
5264	Brzanka (<i>Barbus meridionalis</i> (<i>Barbus carpathicus</i>))	C	C
1193	Kumak górski (<i>Bombina variegata</i>)	B	C
4070	Dzwonek piłkowany <i>Campanula serrata</i>)	C	C
1352	Wilk (<i>Canis lupus</i>)	B	B
4014	Biegacz urozmaicony (<i>Carabus variolosus</i>)	C	C
1149	Koza (<i>Cobitis taenia</i>)	B	B
1163	Głowacz białopłetwy (<i>Cottus gobio</i>)	C	C
1381	Widłoząb zielony (<i>Dicranum viride</i>)	B	C
1096	Minóg strumieniowy (<i>Lampetra planeri</i>)	B	B
1355	Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	C	C

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan zachowania	Ocena ogólna
1361	Ryś (<i>Lynx lynx</i>)	B	B
2612	Darniówka tatrzańska (<i>Microtus tatricus</i>)	C	B
1324	Nocek duży (<i>Myotis myotis</i>)	B	B
4024	Sichrawa karpacka (<i>Pseudogaurotina excellens</i>)	B	C
4116	Tocja karpacka <i>Tozzia carpathica</i> (<i>Tozzia alpina</i> ssp. <i>carpathica</i>)	A	A
1166	Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	B	C
2001	Traszka górską (<i>Triturus montandoni</i>)	B	C
1354	Niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>)	C	C

Tabela 31 Tabela XXII Zestawienie zagrożeń oraz działań ochronnych dla przedmiotów ochronnych obszaru PLH240006 „Beskid Żywiecki”, które dotyczą Nadleśnictwa Węgierska Góra

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie) 6230	1. Zaniechanie/ brak koszenia (i). 2. Brak wypasu (i). 3. Zmiana sposobu uprawy (i). 4. Sukcesja (i). 5. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (p). 6. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (p)	1, 2. Brak koszenia płątów siedliska lub bardzo rzadko wykonywane koszenie oraz zaprzestanie ekstensywnego wypasu prowadzi do uruchomienia procesów sukcesji wtórnej i zarastania muraw. 3. Nasadzenia drzew na polanach przez osoby prywatne powoduje zajęcie stanowisk dostępny. 4. Brak użytkowania, czasami długotrwały brak użytkowania przyczynia się do uruchomienia procesów sukcesji wtórnej; następuje ekspansja gatunków żyźniejszych łąk, wzrost bujności runi, eutrofizacja, przekształcenie składu florystycznego. Płaty siedliska i jego otoczenia zarastają drzewami i krzewami, zazwyczaj obserwowany jest rozwój borówczysk, płątów z maliną właściwą; następuje silna fragmentacja . 5. Ewentualna realizacja działań dopuszczonych zapisami dokumentów planistycznych tj.: zalesianie, zadrzewianiem, zakrzewianie, zadarnianie, w obrębie płątów siedliska może doprowadzić do obniżenia oceny stanu zachowania siedliska poprzez zmniejszenie powierzchni siedliska oraz pogorszenie oceny specyficznej struktury i funkcji. 6. Rozbudowa lub realizacja inwestycji sportowo-rekreacyjnych.	Działania obligatoryjne: 1. Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony położonego na trwałych użytkach zielonych. 2. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe. Działanie fakultatywne: 1. Usunięcie młodych drzew i krzewów. Na dużych powierzchniach pozostawienie 5-10% drzew lub biogrup drzew i krzewów. Początkowo przez pierwsze 1-2 lata, a następnie w zależności od potrzeb.	Cały obszar Natura 2000, z uwzględnieniem znanych stanowisk.
Ziołorośla górskie i nadrzeczne 6430	1. Zmiana sposobu uprawy (i). 2. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów	1.Nasadzenia drzew w płątach siedliska przyczynia się do degradacji siedliska. 2. Prowadzenie prac z zakresu gospodarki leśnej, w tym ścinka drzew i zrywka drewna wraz z prowadzonymi szlakami zrywkowymi, budowa	1. Wyłączenie płątów siedliska z możliwości składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych.	Cały obszar Natura 2000, z uwzględnieniem znanych stanowisk.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	i plantacji (i). 3. Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (i, p) 4. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (i, p) 5. Obce gatunki inwazyjne; problematyczne gatunki rodzime (i, p) 6. Regulowanie koryt rzecznych (i)	nowych i modernizacja istniejących dróg leśnych, składowanie drewna nad potokami prowadzą do mechanicznego uszkodzenia płatów ziołorośli oraz mają wpływ na pogorszenie specyficznej struktury i funkcji siedliska, np. poprzez zmianę warunków siedliskowych, w szczególności wodnych czy świetlnych; powstawanie dużych odsłoniętych powierzchni umożliwia rozwój ekspansywnych gatunków roślin zielnych; z kolei odpływ wód wzdłuż szlaków zrywkowych, powoduje pogorszenie warunków siedliskowych dla płatów położonych poniżej szlaku zrywkowego; zasłanianie płatów siedliska stosami z gałęzi. 3. Rozwinięta sieć szlaków przyczynia się do ułatwionego dostępu do obszaru, miejscami fragmentacji siedliska; ułatwia też rozprzestrzenianie się gatunków synantropijnych. 4. Schroniska górskie i punkty gastronomiczne, całoroczne wyciągi przyczyniają się do koncentracji i wzmożonego ruchu turystycznego oraz wzrostu antropopresji; zagrożeniem jest rozdeptywanie płatów siedliska; zaśmiecanie terenu. 5. Występowanie ekspansywnych gatunków roślin zielnych, gatunków synantropijnych czy gatunków inwazyjnych stanowi zagrożenie dla różnorodności gatunkowej; przyczynia się do przekształcenia składu florystycznego, konkurencji i wypierania gatunków charakterystycznych dla siedliska. 6. Pogorszenie specyficznej struktury i funkcji siedliska, ograniczenie powierzchni siedliska, fragmentacja siedliska, zakłócenie kształtowania się naturalnego kompleksu siedlisk towarzyszących potokom spowodowana jest zabudową hydrotechniczną, umacnianiem brzegów potoków.		

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie 6510	1. Zaniechanie/brak koszenia (i) 2. Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak (i, p)	1. Brak użytkowania, brak koszenia płatów siedliska prowadzi do uruchomienia procesów sukcesji wtórnej i zarastania łąk. 2. Obecnie nie zostały zidentyfikowane wszystkie zagrożenia, gdyż siedlisko jest bardzo słabo rozpoznane i wymaga przeprowadzenia dalszych badań w celu rozpoznania rozmieszczenia siedliska w obszarze oraz rozpoznania jego stanu ochrony.	Działania obligatoryjne: 1. Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony położonego na trwałych użytkach zielonych. 2. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno- pastwiskowe, pastwiskowe.	Cały obszar Natura 2000, z uwzględnieniem znanych stanowisk.
Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono- Trisetion</i>) 6520	1. Zaniechanie/brak koszenia (i) 2. Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu (i) 3. Zalesianie terenów otwartych (i, p) 4. Sukcesja (i) 5. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (p)	1, 2. Brak koszenia płatów siedliska, bardzo rzadko wykonywane koszenie lub brak czynnika na całości polany oraz zaprzestanie okresowego wypasu po skoszeniu łąk prowadzi do przekształceń składu florystycznego oraz uruchomienia procesów sukcesji wtórnej i zarastania łąk. 3. Nasadzenia drzew na polanach (np. świerki, buki) powoduje zajęcie stanowisk dostępnych dla łąk górskich. 4. Brak użytkowania, czasami długotrwały brak użytkowania przyczynia się do uruchomienia procesów sukcesji wtórnej; następuje wzrost bujności runi, eutrofizacja, przekształcenie składu florystycznego; płaty siedliska i jego otoczenia zarastają drzewami i krzewami; następuje fragmentacja siedliska. 5. Np. zabudowa letniskowa; wokół zabudowy może nastąpić przekształcenie łąk na pielęgnowane i intensywnie koszone trawniki.	Działania obligatoryjne: 1. Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony położonego na trwałych użytkach zielonych. 2. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno- pastwiskowe, pastwiskowe. Działanie fakultatywne: 1. Usunięcie młodych drzew i krzewów. Na dużych powierzchniach pozostawienie 5-10% drzew lub biogrup drzew i krzewów. Początkowo przez pierwsze 1-2 lata, a następnie w zależności od potrzeb. 2. Zgodnie z wymogami programów rolnośrodowiskowych. Koszenie z usuwaniem biomasy w terminie od 15 czerwca do 30 września, z dopuszczeniem po 20 lipca drugiego pokosu lub umiarkowanego, kontrolowanego wypasu najlepiej prowadzonego późnym latem i jesienią.	Cały obszar Natura 2000, z uwzględnieniem znanych stanowisk.
Torfowiska wysokie z roślinnością torfotrórczą (żywe) 7110	1. Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (i) 2. Turystyka górską i wspinaczka (i) 3. Infrastruktura	1, 2, 3. Ułatwiony dostęp do obszaru, rozwinięta sieć szlaków turystycznych i miejscami ich koncentracja (np. obszar węzłowy szlaków turystycznych na Pilsku), całoroczne wyciągi, występowanie schronisk górskich i punktów gastronomicznych przyczyniają się do koncentracji i wzmożonego ruchu turystycznego oraz wzrostu antropopresji;	Brak działań, za które odpowiada Nadleśnictwo	

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	sportowa i rekreacyjna (i, p) 4. Pojazdy zmotoryzowane (i)	zagrożeniem jest rozdeptywanie płatów siedliska, przechodzenie przez płaty siedliska, m.in. w celu skrócenia drogi między szlakami turystycznymi. 4. Zagrożenie dla roślinności torfowiskowej stanowi ruch pojazdów mechanicznych (np. typu quad) powodujący mechaniczne niszczenie roślinności czy powstawanie kolein ze zdartą darnią, które znacząco wpływa na pogorszenie specyficznej struktury i funkcji siedliska w obszarze.		
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>) 7140	1. Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (i) 2. Pojazdy zmotoryzowane (i) 3. Turystyka górską i wspinaczkowa (i) 4. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (i, p) 5. Sukcesja (i) 6. Gospodarka leśna (p)	1. Ułatwiony dostęp do obszaru, rozwinięta sieć szlaków turystycznych oraz obecność ścieżek przebiegających w pobliżu siedliska lub przez płaty siedliska; rozdeptywanie, niszczenie pokrywy roślinnej; dodatkowo istniejące ścieżki mogą być poszerzane przez rozdeptywanie lub nielegalny ruch pojazdów mechanicznych. 2. Ruch pojazdów mechanicznych, np. typu quad powoduje powstawanie kolein ze zdartą pokrywą roślinną, mechaniczne niszczenie płatów siedliska. 3. Przyczynia się do wzrostu ruchu turystycznego, co stanowi zagrożenie rozdeptywania płatów siedliska. 4. W trakcie prowadzenia prac z zakresu gospodarki leśnej istnieje możliwość mechanicznego uszkodzenia powierzchni płatów siedliska, pogorszenia warunków wodnych; zagrożeniem może być również układanie stosów z gałęzi na powierzchni siedliska i ewentualne spalanie gałęzi.	1. Zapobiegnięcie zniszczeniu płatów siedliska poprzez odstąpienie od składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych.	Cały obszar Natura 2000, w tym Nadleśnictwo Węgierska Górka, obręb leśny Węgierska Górka: 75-a, punktowo 63b.
Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania 8310	1. Turystyka górską, wspinaczka, speleologia (i) 2. Gospodarka leśna i plantacyjna i	1. Jaskinie są eksplorowane przez zainteresowane osoby, możliwe jest zaburzenie warunków mikrosiedliskowych jaskini; nie jest znana skala zjawiska. 2. W przypadku przeprowadzenia drogi dojazdowej	1. Odstąpienie od wytyczania nowych dróg leśnych i szlaków zrywkowych oraz prowadzenia prac leśnych z użyciem wielofunkcyjnych maszyn leśnych, specjalistycznych ciągników do zrywki drewna	Jaskinia w Boraczej Obręb Węgierska Górka 87-d

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	użytkowanie lasów i plantacji (p) 3. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (p) 4. Wandalizm (p)	lub pracy przy użyciu ciężkiego sprzętu istnieje możliwość zniszczenia obiektu, np. poprzez zasypanie otworów wejściowych i/ lub korytarzy i sal jaskiniowych. 3. Potencjalna możliwość realizacji urządzeń i tras turystyki narciarskiej oraz infrastruktury technicznej może w trakcie realizacji planowanych inwestycji spowodować zniszczenie jaskiń, np. poprzez zasypanie otworów wejściowych i/ lub korytarzy i sal jaskiniowych lub naruszenie warunków mikrosiedliskowych.	i ciągników rolniczych w promieniu 100 m od obiektu.	
Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) 9110 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae- Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>) 9130	1. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (i) 2. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (p)	1. Prace związane ze ścinką drzew i zrywką drewna (pozyskanie drewna, w trakcie cięć przedrębnych, rębnych oraz sanitarnych) przyczyniają się do niszczenia runa i gleby, teren jest rozjeżdżany i zaśmiecany; następuje rozwój ekspansywnych gatunków roślin zielnych; budowa nowych i modernizacja starych dróg leśnych powoduje fragmentację siedlisk; zaznacza się niedobór martwych i zamierających drzew; w wyniku przeszłej gospodarki leśnej i preferowania drzewostanów świerkowych nastąpiło uproszczenie struktury wiekowej i przestrzennej oraz ograniczenie powierzchni siedlisk. 2. Zagrożenie stanowi ewentualna możliwość zmniejszenia zasobów siedlisk w obszarze oraz pogorszenie specyficznej struktury i funkcji siedlisk, np. poprzez mechaniczne zniszczenie, ubytek starych, w tym zamierających i martwych drzew czy fragmentację płatów siedlisk w wyniku potencjalnej możliwości dalszej rozbudowy infrastruktury sportowo-rekreacyjno-turystycznej, realizacji urządzeń wyciągowych i rozbudowy tras zjazdowych oraz możliwości lokalizacji sezonowych urządzeń sportu i rekreacji wraz z towarzyszącym wzrostem presji turystycznej.	1. Dążenie do przywrócenia właściwego składu gatunkowego drzewostanu odpowiadającego warunkom siedliskowym z uwzględnieniem udziału gatunków domieszkowych, takich jak jodła, jawor i świerk dla drzewostanów zaplanowanych w PUL do przebudowy. Dla składów gatunkowych zgodnych z uwarunkowaniami siedliskowymi – utrzymanie takiego stanu. W miarę możliwości bazować na naturalnym odnowieniu lasu. 2. Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębnego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej (bez cięć uprzątających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębnego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzątających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do	Cały obszar Natura 2000, z uwzględnieniem znanych stanowisk.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
			naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Preferowanie istniejących przestojów bukowych, jodłowych i jaworowych. 3. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. 4. Stosowanie rębni stopniowych z długim okresem odnowienia, w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej.	
Górskie jaworzyny ziołoroślowe (<i>Aceri-Fagetum</i>) 9140	1. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (i). 2. Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak	1. Istnieje zagrożenie ichdegradacji, mechanicznego zniszczenia wrażliwego, ziołoroślowego runa w trakcie prac związanych z pozyskaniem drewna, prowadzeniem szlaków zrywkowych również w przypadku działań realizowanych w sąsiedztwie jaworzyny ziołoroślowej. 2. Obecnie nie zostały zidentyfikowane wszystkie zagrożenia, gdyż siedlisko wymaga przeprowadzenia dalszych badań w celu rozpoznania rozmieszczenia w obszarze, a w szczególności określenia dokładnego położenia płatów znanych z ogólnych lokalizacji w obszarze oraz rozpoznania jego stanu ochrony.	1. Zapobiegnięcie zniszczeniu płatów siedliska poprzez odstąpienie od zabiegów związanych z gospodarką leśną. Stosowanie ochrony ścisłej dla płatów występujących w rezerwach przyrody.	Cały obszar Natura 2000, z uwzględnieniem znanych stanowisk.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> część – zbiorowiska górskie) 9410	1. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (i) 2. Narciarstwo, w tym poza trasami (i) 3. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (p)	1. Prace związane ze ścinką drzew i zrywką drewna (pozyskanie drewna, w trakcie cięć przedrębnych, rębnych oraz sanitarnych) przyczyniają się do niszczenia runa i gleby, teren jest rozjeżdżany i zaśmiecany; następuje rozwój ekspansywnych gatunków roślin zielnych; budowa nowych i modernizacja starych dróg leśnych powoduje fragmentację siedliska; zaznacza się niedobór martwych i zamierających drzew; w wyniku przeszłej gospodarki leśnej i preferowania drzewostanów świerkowych nastąpiło uproszczenie struktury wiekowej i przestrzennej oraz wystąpiła zmiana arealu występowania płatów borów w obrębie regła dolnego. 2. Fragmentacja siedliska spowodowana poprowadzeniem tras zjazdowych, w tym przy granicy lasu oraz zjazdy poza trasami, szczególnie przy niskiej pokrywie śnieżnej powodują mechaniczne uszkodzanie świerków; dodatkowo teren jest zaśmiecany (np. pozostałości po zepsutym sprzęcie służącym do utrzymywania tras zjazdowych). 3. Zagrożenie stanowi ewentualna możliwość zmniejszenia zasobów siedliska w obszarze oraz pogorszenie specyficznej struktury i funkcji siedliska, np. poprzez mechaniczne zniszczenie, ubytek starych, w tym zamierających i martwych drzew czy fragmentację płatów siedliska w wyniku potencjalnej możliwości dalszej rozbudowy infrastruktury sportowo-rekreacyjno-turystycznej, realizacji urządzeń wyciągowych i rozbudowy tras zjazdowych oraz możliwości lokalizacji sezonowych urządzeń sportu i rekreacji wraz z towarzyszącym wzrostem presji turystycznej.	1. Zapobiegnięcie zniszczeniu płatów siedliska poprzez odstąpienie od użytkowania rębego i w ramach gospodarstwa specjalnego zachowanie jako cenne fragmenty rodzimej przyrody górnoreglowych płatów siedliska (z wyłączeniem działań zaplanowanych dla głuszcza). Stosowanie ochrony ścisłej dla płatów występujących w rezerwatach przyrody 2. Zachowanie właściwej struktury wiekowej i przestrzennej w szczególności poprzez zapobieganie powstawaniu dużych obszarów opianowanych przez jednowiekowe drzewostany świerkowe. Pozostawiać powstające spontanicznie zapusty. 3. W przypadku zaistnienia konieczności przeprowadzenia wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych należy pozostawić przestoje do ich naturalnego rozkładu, w kępach o powierzchni co najmniej 6 arów, tak żeby ich udział powierzchniowy nie był mniejszy niż 5% na każdej powierzchni. 4. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie	Cały obszar Natura 2000, z uwzględnieniem znanych stanowisk. Dla regła górnego odstąpienie od użytkowania rębego.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
			czasowe. 5. Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Preferowanie istniejących przestojów bukowych, jodłowych i jaworowych. 6. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej, 7. Stosowanie rębni stopniowych, z długim	

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
			okresem odnowienia, w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej.	
Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>) 9180	1. Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak	1. Obecnie nie zostały zidentyfikowane wszystkie zagrożenia, gdyż siedlisko wymaga przeprowadzenia dalszych badań w celu rozpoznania rozmieszczenia w obszarze, a w szczególności określenia dokładnego położenia płatów znanych z ogólnych lokalizacji w obszarze oraz rozpoznania jego stanu ochrony.	Zapobiegnięcie zniszczeniu płatów siedliska poprzez odstąpienie od zabiegów związanych z gospodarką leśną.	Cały obszar Natura 2000, z uwzględnieniem znanych stanowisk
tojad morawski <i>Aconitum firmum</i> <i>Moravicum</i> 4109	1. Gospodarka leśna i plantacyjna (i) 2. Usprawniony dostęp do obszaru (i) 3. Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych (i) 4. Turystyka górską i wspinaczka (i) 5. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (i, p) 6. Pojazdy zmotoryzowane (i) 7. Ewolucja biocenotyczna, sukcesja (i) 8. Międzygatunkowe interakcje wśród roślin (i)	1. W trakcie prowadzenia prac z zakresu gospodarki leśnej istnieje możliwość mechanicznego uszkodzenia stanowiska, pogorszenie warunków siedliskowych. 2, 3, 4, 5. Ułatwiony dostęp do obszaru, usprawniony ruch pojazdów zmotoryzowanych, obecność sieci dróg leśnych, rozwinięta sieć szlaków turystycznych miejscami ich koncentracja, całoroczne wyciągi, występowanie schronisk górskich i punktów gastronomicznych przyczyniają się do kumulacji ruchu turystycznego oraz wzrostu antropopresji w sąsiedztwie stanowisk gatunku; zagrożenie stanowi możliwość mechanicznego uszkodzenia osobników lub siedliska gatunku. 6. Ruch pojazdów mechanicznych, np. typu quad powoduje pogarszanie stanu siedliska gatunku, mechaniczne niszczenie płatów siedliska i poszczególnych osobników. 7. Procesy sukcesji mogą prowadzić do zarastania i zmian warunków siedliskowych niekorzystnych dla populacji tojadów. 8. Rozwój ekspansywnych gatunków roślin zielnych może obniżyć żywotność populacji tojadów. 9. Możliwość wprowadzenia zalesienia może	1. Zabezpieczenie gatunku i jego siedliska przed mechanicznym uszkodzeniem poprzez opracowanie i realizację koncepcji udostępnienia tego terenu dla potrzeb zrównoważonej turystyki. 2. Zapobiegnięcie zniszczeniu gatunku i jego siedliska poprzez odstąpienie od składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych.	Cały obszar Natura 2000.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	9. Zalesianie terenów otwartych (p)	spowodować utratę stanowisk gatunku.		
Nocek duży <i>Myotis myotis</i> 1324			1. Odstąpienie od wytyczania nowych dróg leśnych i szlaków zrywkowych oraz prowadzenia prac leśnych z użyciem wielofunkcyjnych maszyn leśnych, specjalistycznych ciągników do zrywki drewna i ciągników rolniczych w promieniu 100 m od obiektu.	Obręb Węgierska Górka 87-b
Wilk <i>Canis lupus</i> 1352	1. Wypas (i) 2. Hodowla zwierząt (bez wypasu) (i) 3. Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia) (i) 4. Prace związane z gospodarką leśną (i, p) 5. Polowanie (i) 6. Zabudowa rozproszona (i) 7. Odpady i ścieki (i) 8. Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (i) 9. Drogi, autostrady (i) 10. Turystyka (i, p) 11. Pojazdy zmotoryzowane (i) 12. Zawleczenie	1. Brak lub słaba ochrona zwierząt hodowlanych przyczynia się do występowania sytuacji konfliktowych związanych z powstawaniem szkód w inwentarzu i negatywnym nastawieniem społeczności lokalnej do potrzeby ochrony wilka. 2. Brak lub słaba ochrona zwierząt hodowlanych przyczynia się do występowania sytuacji konfliktowych związanych z powstawaniem szkód w inwentarzu i negatywnym nastawieniem społeczności lokalnej do potrzeby ochrony wilka. 3, 4. Wzrost intensywności prac z zakresu gospodarki leśnej wzmożona aktywność ludzi, powoduje płoszenie, szczególnie niekorzystne w czasie wychowu szczeniąt oraz zaśmiecanie obszaru. Powstawanie rozległych, otwartych powierzchni powoduje pogorszenie warunków siedliskowych, miejsca takie są przez wiele lat nieprzydatne dla rozrodu i ukrycia się wilków; budowa nowych i modernizacja istniejących dróg leśnych zwiększa fragmentację środowiska i ułatwia dostęp do ostoi wilków; w skrajnej sytuacji wszystkie te elementy mogą spowodować wycofania się (przynajmniej czasowe) wilków z obszaru. 5. Polowania na Słowacji powodują zmniejszenie liczebności populacji wilka w obszarze; polowania w	1. Stworzenie utrudnień i naturalnych barier ograniczających ruch konny oraz pojazdów silnikowych i rowerowych. 2. Wykonanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych. 3. Pozostawienie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. 4. Pozostawienie złomowisk (z wyjątkiem abiotycznych szkód o charakterze wielkopowierzchniowym), stert gałęzi i wykrotów stanowiących bezpieczne miejsca wychowu młodych i zapewnianiające możliwości ukrycia się wilków w strefach ochrony okresowej ich miejsc rozrodu. 5. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów prywatnych oraz właścicieli i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony wilków. RDOŚ Katowice w porozumieniu z Nadleśnictwem: 6. Monitoring stanu populacji (poznanie	Cały Obszar Natura 2000 Nadleśnictwo: Ostoja wilka – dane wrażliwe

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	choroby (patogeny mikrobowe) (i) 13. Chwytnie, trucie, kłusownictwo (p)	ostoi powoduje płoszenie zwierząt oraz może przyczynić się do ich nielegalnych odstrzałów 6. Stała zabudowa enklaw śródleśnych, zabudowa wzdłuż dróg i cieków, grodzenie parceli powoduje ograniczenie możliwości przemieszczania się wilków oraz wzrost aktywności ludzi wewnątrz obszaru; wzrasta również penetracji obszaru przez zwierzęta domowe. 7. Odpady po pracach leśnych, np. pojemniki po olejach, smarach, paliwie przyczyniają się do zatrucia wilków; zjadanie plastikowych worków z lub po żywności może prowadzić do śmierci. 8, 9, 10. Gęsta sieć szlaków turystycznych, zwiększająca się liczba i jakość dróg leśnych powodują zwiększoną penetrację ostoi; zagrożenie to jest szczególnie istotne w miejscach gdzie szlaki turystyczne i drogi leśne przebiegają w bezpośrednim sąsiedztwie miejsc wychowu młodych. Zwiększająca się liczba i jakość dróg leśnych powodują zwiększoną penetrację ostoi przez ludzi. Potencjalnym zagrożeniem dla populacji wilka w obszarze jest możliwość rozbudowy lub powstawania obiektów infrastruktury turystyczno-rekreacyjno-sportowej, tworzenie się lub rozbudowa kompleksów narciarskich pociągająca za sobą wzrost antropopresji, a w tym generując wzmożony ruch narciarski poza trasami. 11. W obszarze istnieje silna presja związana z nielegalnym ruchem samochodów terenowych, quadów, motocykli crossowych oraz skuterów śnieżnych dotyczy ona również miejsc wychowu młodych i rezerwatów przyrody. 12. Penetracja kompleksów leśnych przez zwierzęta domowe, szczególnie przez psy prowadzić może do	liczebności populacji, liczby watah i rozrodu) z wykorzystaniem wskaźników: - zagęszczenie populacji [n/100 km²] - liczba watah [n/100 km²] - lokalizacja miejsc rozrodu Całoroczne obserwacje śladów obecności wilków, tropienia zimowe oraz inwentaryzacja i monitoring miejsc rozrodu wilków prowadzona od kwietnia do sierpnia. 7. Monitoring dostępności bazy pokarmowej. Monitoring prowadzić co 2 lata.	

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		rozprzestrzeniania chorób i pasożytów; wilki mogą się zarażać świerzbowcem od lisów.		
Niedźwiedź brunatny <i>Ursus arctos</i> 1354	1. Wypas (i) 2. Hodowla zwierząt (bez wypasu) (i) 3. Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia) (i) 4. Prace związane z gospodarką leśną (i) 5. Usuwanie martwych i umierających drzew (i) 6. Ścieżki, szlaki piesze rowerowe, drogi, turystyka (i) 7. Zabudowa rozproszona (i) 8. Odpady, ścieki (i) 9. Polowanie (i) 10. Chwywanie, trucie, kłusownictwo (p) 11. Zawleczenie choroby (p) 12. Pozyskanie/ usuwanie roślin lądowych (p)	1. Brak lub słaba ochrona zwierząt hodowlanych przyczynia się do występowania sytuacji konfliktowych związanych z powstawaniem szkód w inwentarzu i negatywnym nastawieniem społeczności lokalnej do potrzeby ochrony wilka. 2. Brak lub słaba ochrona zwierząt hodowlanych, w tym uli z rodzinami pszczelimi, przyczynia się do występowania sytuacji konfliktowych związanych z powstawaniem szkód w inwentarzu i negatywnym nastawieniem społeczności lokalnej do potrzeby ochrony gatunku; w przypadku tego zagrożenia szczególnie niekorzystne jest lokowanie uli wewnątrz lasu. 3, 4. Wzrost intensywności prac z zakresu gospodarki leśnej, lokalnie wzmożona aktywność ludzi może powodować płoszenie, zakłócanie żerowania, szczególnie niekorzystne w okresie jesiennym; może też powodować wypłaszanie kilkumiesięcznych młodych z legowisk; wzrost zaśmiecania obszaru; obecnie nasilenie tego negatywnego oddziaływania związane jest z obecnością rozległych powierzchni powstałych po zamieraniu świerczyn. Wzrost intensywności prac z zakresu gospodarki leśnej spowodowany zamieraniem świerczyn, wzmożona aktywność ludzi przyczynia się do płoszenia, zakłócania żerowania, szczególnie w okresie jesiennym; wzrost zaśmiecania obszaru; ścinka drzew i usuwanie wszystkich jeszcze stojących oraz powalonych drzew prowadzi do powstania rozległych otwartych powierzchni o bardzo ograniczonej przydatności dla niedźwiedzi; dodatkowo towarzysząca pozyskaniu drewna budowa nowych i modernizacja istniejących dróg leśnych powoduje zwiększenie fragmentacji środowiska i przyczynia się do ułatwienia dostępu do	1. Stworzenie utrudnień i naturalnych barier ograniczających ruch konny oraz pojazdów silnikowych i rowerowych. 2. Wykonanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych. 3. Pozostawienie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. 4. Zachowanie miejsc żerowania niedźwiedzi poprzez wyłączenie torfowisk, ziołorośli, oczek wodnych z możliwości składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych. 5. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów prywatnych oraz właścicieli i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony niedźwiedzia brunatnego. RDOŚ Katowice w porozumieniu z Nadleśnictwem: 1. Monitoring stanu populacji (poznanie liczebności populacji, liczby samicy i rozrodu) z wykorzystaniem wskaźników: '- liczebność - rozród - płodność	Cały obszar Natura 2000 Rezerwat Romanka

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		ostoi; składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczanie szlaków zrywkowych przez tereny podmokłe czy oczka wodne może spowodować zniszczenie żerowisk niedźwiedzia brunatnego. 5. Usuwanie martwych i umierających drzew z dużymi wypróchnieniami obniża liczbę dostępnych miejsc gawrowania. 6. Gęsta sieć szlaków turystycznych w obszarze, zwiększająca się liczba i jakość dróg leśnych sprzyjają zwiększonej penetracji ostoi przez ludzi; zagrożenie to jest szczególnie istotne w przypadku niektórych szlaków turystycznych i dróg leśnych, gdyż przebiegają w bezpośrednim sąsiedztwie gawr. Drogi przyczyniają się do izolacji obszaru. 7. Postępująca zabudowa enklaw śródleśnych, ciągła zabudowa wzdłuż dróg oraz grodzenie działek prowadzi do ograniczania możliwości przemieszczania się zwierząt; następuje wzrost aktywności ludzi wewnątrz obszaru oraz intensyfikacja penetracji ostoi przez zwierzęta domowe. 8. Pozostawianie odpadków w koszach na śmieci w obrębie ostoi, zarówno na obrzeżach wsi, jak i przy schroniskach i szlakach turystycznych może prowadzić do synantropizacji niedźwiedzi; zjedzenie plastikowych worków z porzuconą żywnością może z kolei prowadzić do śmierci zwierzęcia. 9. Polowanie, w tym polowania zbiorowe, mogą powodować płoszenie niedźwiedzi; wystawianie karmy w paśnikach oraz zanęty na nęciskach prowadzi do przyzwyczajania się niedźwiedzi do pokarmu antropogenicznego i zaburzenia snu zimowego (wychodzenie z gawr na żerowanie w środku zimy); dodatkowo karma i padlina na nęciskach może powodować problemy zdrowotne; z	- lokalizacja miejsc gawrowania - preferencje pokarmowe - rozpoznanie struktury DNA populacji. Całoroczne obserwacje śladów obecności niedźwiedzi, zbiór odchodów i włosów oraz inwentaryzacja i monitoring gawr niedźwiedzi prowadzona od lutego do kwietnia. Identyfikacja miejsc i rozpoznanie skutecznych metod ograniczania antropopresji.	

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
		kolei odstrzały niedźwiedzi na Słowacji, blisko granicy powodują zmniejszanie liczebności populacji niedźwiedzi w obszarze. Poszukiwanie poroży jeleni pod koniec zimy może powodować niepokojenie i wypłaszanie niedźwiedzi z gawr. 11. Penetracja kompleksów leśnych przez zwierzęta domowe (psy, koty) prowadzić może do rozprzestrzeniania chorób i pasożytów. 12. Pozyskiwanie jagód oraz niszczenie borówczysk, szczególnie w miejscach wyżej położonych znacząco uszczupla bazę pokarmową.		
Ryś <i>Lynx lynx</i> 1361	1. Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia) (i) 2. Wycinka lasu (i) 3. Usuwanie martwych i umierających drzew (i) 4. Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe, drogi, turystyka, narciarstwo (i, p) 5. Zabudowa rozproszona (i) 6. Polowanie (i) 7. Pojazdy zmotoryzowane (i) 8. Wypas (p)	1, 2. Wzrost intensywności prac z zakresu gospodarki leśnej, lokalnie wzmożona aktywność ludzi może powodować płoszenie rysi; obecnie nasilenie tego negatywnego oddziaływania związane jest obecnością rozległych powierzchni powstałych po zamieraniu świerczyn. Ścinka drzew i usuwanie wszystkich jeszcze stojących oraz powalonych drzew prowadzi do powstania rozległych otwartych powierzchni o bardzo ograniczonej przydatności dla rozrodu rysi oraz polowania na zwierzęta kopytne; dodatkowo towarzysząca pozyskaniu drewna budowa nowych i modernizacja istniejących dróg leśnych powoduje zwiększenie fragmentacji środowiska i przyczynia się do ułatwienia dostępu do ostoi. 3. Usuwanie martwych i umierających drzew z dużymi wypróchnieniami może obniżyć liczbę dostępnych schronień (w tym dla kociąt) oraz ukryć niezbędnych podczas zdobywania pokarmu. 4. Gęsta sieć szlaków turystycznych w obszarze, zwiększająca się liczba i jakość dróg leśnych sprzyjają zwiększonej penetracji ostoi przez ludzi; zagrożenie to jest szczególnie istotne w przypadku	1. Stworzenie utrudnień i naturalnych barier ograniczających ruch konny oraz pojazdów silnikowych i rowerowych. 2. Wykonanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych. 3. Pozostawienie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. 4. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów prywatnych oraz właścicieli i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony rysia. RDOŚ Katowice w porozumieniu z Nadleśnictwem: 5. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów prywatnych oraz właścicieli i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony	Cały obszar Natura 2000 Rezerwat Romanka

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	9. Chwytnie, trucie, kłusownictwo (p) 10. Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) (p)	niektórych szlaków turystycznych i dróg leśnych, gdyż przebiegają w bezpośrednim sąsiedztwie miejsc wychowu młodych. Sporty zimowe stwarzają pogorszenie warunków siedliskowych, niepokojenie w sezonie zimowym. 5. Postępująca zabudowa enklaw śródleśnych, ciągła zabudowa wzdłuż dróg oraz grodzenie działek prowadzi do ograniczania możliwości przemieszczania się zwierząt, wzrostu aktywności ludzi wewnątrz obszaru oraz intensyfikacji penetracji ostoi przez zwierzęta domowe. 6. Polowanie, w tym polowania zbiorowe, mogą prowadzić do płoszenia rysia, a nawet pomyłkowych nielegalnych odstrzałów; z kolei nadmierny odstrzał dzikich kopytnych, a zwłaszcza samy, może zmniejszać bazę pokarmową rysia. 7. W całej ostoi, w tym w miejscach wychowu młodych oraz w rezerwatach przyrody obserwowana jest silna presja związana z nielegalnym ruchem samochodów terenowych, quadów, motocykli crossowych oraz skuterów śnieżnych. 8. Brak lub słaba ochrona zwierząt podczas wypasu może spowodować powstawanie szkód w inwentarzu i przyczynić się do negatywnego nastawienia społeczności lokalnej do potrzeby ochrony gatunku. 9. Rysie mogą być ofiarami kłusowników. 10. Penetracja kompleksów leśnych przez zwierzęta domowe, a zwłaszcza koty, prowadzić może do rozprzestrzeniania się chorób i pasożytów; zagrożenie FIV jest bardzo duże i może mieć bardzo negatywny wpływ na populację rysia.	rysia. 6. Monitoring stanu populacji (poznanie liczebności populacji, liczby samic i rozrodu) Całoroczne obserwacje śladów obecności rysia, tropienia zimowe oraz inwentaryzacja miejsc rozrodu rysia prowadzona od kwietnia do sierpnia. 7. Monitoring dostępności bazy pokarmowej. 8. Identyfikacja miejsc i rozpoznanie skutecznych metod ograniczania antropopresji.	

2.3.3. PLB240002 – „Beskid Żywiecki” – obszar specjalnej ochrony ptaków

Obszar wyznaczony w 2008 r. nowelizacją rozporządzenia z 2004 r. Obecnie obowiązującym aktem wyznaczającym obszar jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków. Beskid Żywiecki (kod PLB240002), obejmuje obszar 34 988,82 ha położony w województwie śląskim na terenie gmin: Jeleśnia (7 279,2 ha), Milówka (1 540,8 ha), Radziechowy-Wieprz (1 332,6 ha), Rajcza (9 083,9 ha), Świnna (1 236,1 ha), Ujszoły (10 262,5 ha) i Węgierska Górka (4 253,8 ha).

Obszar obejmuje fragment Beskidu Żywieckiego, który jest zbudowany z fliszowych utworów serii magurskiej. Charakteryzuje go występowanie różnorodnych form geomorfologicznych – grzbietów, garbów, żeber, murów skalnych, gołoborzy i osuwisk. Dominującymi skałami są tutaj odporne na wietrzenie piaskowce magurskie, które wraz z łupkami ilastymi tworzą flisz karpacki. Najciekawsze zespoły form skalnych znajdują się w szczytowych partiach Pilska, w dolinie Cebulowego Potoku, w obrębie grzbietowej części pasma Lipowskiej-Romanki oraz Boraczej-Prusowa. Największa jaskinia na tym obszarze to Jaskinia Wickowa w Sopotni Wielkiej, o długości 101 m. Beskid Żywiecki składa się z kilku pasm górskich, mających układ równoleżnikowy. Wyróżniają się tu zwarte grupy górskie Wielkiej Raczy (1236 m) i Pilska (1557 m). Wyróżnia się także interesujący ostaniec denudacyjny – Grojec (612 m), będący ważnym stanowiskiem archeologicznym. Rzeki mają tu charakter typowo górski, z gwałtownymi spadkami, malowniczymi wodospadami i gęstą siecią potoków. Główne rzeki obszaru to Soła i Koszarawa. Osobliwością są nieliczne występujące drobne jeziora osuwiskowe. Szatę roślinną tworzą naturalne i półnaturalne górskie zbiorowiska roślinne, w tym dobrze wykształcone zespoły lasów iglastych i liściastych. Na spłaszczeniach stokowych, wierzchołkach grzbietowych, zagłębieniach osuwiskowych, występują cenne torfowiska.

Występują tu 8 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 1 gatunek z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W obszarze gniazduje powyżej 1% populacji krajowej (C6) głuszca (PCK). Obszar charakteryzuje się dobrze zachowanymi, typowymi zbiorowiskami góorskimi (leśnymi i nieleśnymi). Duże kompleksy leśne stanowią ostoję dużych drapieżników. Flora tego obszaru liczy około 1000 gatunków, w tym 150 gatunków górskich (18 alpejskich i 27 subalpejskich). Spośród licznych zbiorowisk roślinnych należy zwrócić uwagę na unikatową w polskich Karpatach postać zespołu *Valeriano-Caricetumflavae*, z udziałem czosnku syberyjskiego *Allium sibiricum* i niebielistki trwałej *Swertia perennis* subsp. *alpestris*, oraz na bardzo rzadkie w Polsce jaworzyny *Aceri-Fagetum*.

Tabela 32 Zestawienie gatunków ptaków będących przedmiotem dla obszaru Natura 2000 „Beskid Żywiecki”

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Uwaga
A223	Włochatka - <i>Aegolius funereus</i>	
A259	Siwerniak - <i>Anthus spinoletta</i>	
A091	Orzeł przedni - <i>Aquila chrysaetos</i>	Dyrektywa ptasia, PCK – EN gatunek zagrożony
A215	Puchacz - <i>Bubo bubo</i>	Dyrektywa ptasia
A264	Pluszcz - <i>Cinclus cinclus</i>	
A122	Derkacz - <i>Crex crex</i>	Dyrektywa ptasia

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Uwaga
A239	Dzięcioł białogrzbisty - <i>Dendrocopos leucotos</i>	Dyrektywa ptasia
A217	Sóweczka - <i>Glaucidium passerinum</i>	Dyrektywa ptasia
A261	Pliszka górska - <i>Motacilla cinerea</i>	
A344	Orzechówka - <i>Nucifraga caryocatactes</i>	
A241	Dzięcioł trójpalczasty - <i>Picoides tridactylus</i>	
A234	Dzięcioł zielonosiwy - <i>Picus canus</i>	Dyrektywa ptasia
A220	Puszczyk uralski - <i>Strix uralensis</i>	Dyrektywa ptasia
A108	Głuszec - <i>Tetrao urogallus</i>	Dyrektywa ptasia -PCK – CR gatunek krytycznie zagrożony
A282	Drozd obrożny - <i>Turdus torquatus</i>	

Obszar posiada zatwierdzony Plan zadań ochronnych powołany Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002, z późniejszą zmianą z dnia 25 lutego 2016 r. Zgodnie z ustawą z dnia 13 lipca 2023 r. (Dz. U. poz. 1890) o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw plany zadań ochronnych są bezterminowe.

Podstawą do sprecyzowania działań ochronnych i sposobu ochrony jest zdefiniowanie zagrożeń dla ww. gatunków. Poniższa tabela przedstawia wyciąg zagrożeń oraz działań ochronnych dotyczących przedmiotów ochrony występujących lub mogących występować na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka.

Tabela 33. Tabela XXII Zestawienie zagrożeń oraz działań ochronnych dla przedmiotów ochronnych dla obszaru „Beskid Żywiecki” – PLB2400002, które dotyczą Nadleśnictwa Węgierska Góra

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
A091 Orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>)	1. Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu. (i) 2. Zalesianie terenów otwartych. (i) 3. Gospodarka leśna i plantacyjna oraz użytkowanie lasów i plantacji, wycinka drzew. (i) 4. Zabudowa rozproszona. (i) 5. Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak. (i) 6. Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne. (p) 7. Kłusownictwo. (p)	1. Utrata siedlisk żerowania wynikająca z zaniechania użytkowania rolniczego gruntów czego wynikiem jest naturalna sukcesja roślinności drzewiastej. 2. Utrata siedlisk żerowania wskutek przeznaczania łąk i pastwisk do zalesienia. 3. Przypadkowe zniszczenie lęgu lub płoszenie w trakcie prac leśnych w związku z brakiem informacji odnośnie lokalizacji miejsc lęgowych. Utrata siedlisk lęgowych wskutek planowego użytkowania rębego. 4. Utrata żerowisk wskutek przeznaczania terenów otwartych pod zabudowę głównie rozproszoną. 5. Brak wiedzy odnośnie miejsc lęgowych gatunku może spowodować przypadkowe zniszczenie stanowiska lęgowego. Brak wiedzy odnośnie żerowisk uniemożliwia zaplanowanie ochrony czynnej. 6. Kolizje z liniami energetycznymi napowietrznymi. 7. Możliwe zniszczenie stanowiska lęgowego w obszarze.	Działanie obligatoryjne. 1. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych.	Załącznik mapowy nr 1 z Planu Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016 r
A108 głuszec (<i>Tetrao urogallus</i>)	1. Gospodarka leśna i plantacyjna oraz użytkowanie lasów i plantacji. (i) 2. Polowanie. (i) 3. Pojazdy zmotoryzowane. (i)	1. Ograniczenie areálu siedlisk właściwych dla głuszcza w wyniku utrzymywania drzewostanów w zbyt dużym zwarcu. Płoszenie ptaków zarówno przez pojazdy związane z gospodarką leśną jak i nielegalny ruch pojazdów silnikowych, zmniejszenie areálu dogodnego do gniazdowania i żerowania w wyniku zwiększania udostępnienia obszaru poprzez budowę dróg leśnych i szlaków zrywkowych oraz polepszanie ich jakości. Zmniejszenie sukcesu	1. Wyznaczenie stref ochrony ostoi miejsca rozrodu i regularnego przebywania gatunku głuszcza. 2. Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów regła górnego. 3. W okresie od 1 lutego do 31 lipca preferowanie zrywki konnej.	Dla pkt 1. w granicach obszaru Dla pkt 2. w obszarach leśnych wg. załącznika mapowego nr 2 z Planu Zadań Ochronnych z dnia

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	4. Niewłaściwe działania ochronne lub ich brak. (i) 5. Drapieżnictwo. (i) 6. Usprawniony dostęp do obszaru, kompleksy narciarskie. (p)	1. lęgowego gatunku w ostoi w wyniku przypadkowego zniszczenia lęgu lub płoszenia w trakcie prac leśnych. Utrata siedlisk lęgowych wskutek użytkowania rębego. 2. Płoszenie w szczególności w trakcie prowadzenia polowań zbiorowych. 3. Porzucenie lęgów w wyniku płoszenia przez pojazdy mechaniczne. 4. Brak wiedzy odnośnie dokładnej lokalizacji tokowisk gatunku uniemożliwia zaplanowanie ochrony czynnej i biernej 5. Ograniczanie sukcesu lęgowego głuszca. 6. Budowa kolejek linowych i naziemnych usprawniających łatwy i szybki dostęp do terenów będących siedliskami głuszca. Utrata siedlisk odpowiednich dla głuszca w wyniku fragmentacji zwartych kompleksów leśnych . Zwiększony ubytek energetyczny i zwiększona śmiertelność ptaków w okresie zimowym w wyniku płoszenia spowodowanego penetracją w siedliskach głuszca.	4. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. 5. Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew." * - zgodnie z Instrukcją Urządzania Lasu 6. Znakowanie ogrodzeń upraw leśnych z siatki metalowej. 7. Stosowanie rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej IVd.	25 lutego 2016 r Dla pkt. 3 w obszarach leśnych powyżej 900 m n.p.m. wg. załącznika mapowego nr 3 z Planu Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r. Dla pkt. 4, 5, 6 w obszarach leśnych powyżej 800 m n.p.m. wg. załącznika mapowego nr 4 z Planu Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r. Dla pkt. 7 w obszarach leśnych od 800 do 1100 m n.p.m. (z wyłączeniem rezerwatów przyrody) wg. załącznika mapowego nr 12 z Planu Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r. Dla pkt. 8 w obrębie ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 na terenie leśnych położonych powyżej

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
			8. Określenie udziału drewna martwego. Pomiar drewna martwego odbywać się powinien w trakcie inwentaryzacji zasobów drzewnych, na powierzchniach próbnym zakładanych do celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną, z częstotliwością 1 raz na 10 lat w każdym nadleśnictwie w trakcie prac inwentaryzacyjnych do PUL. 9. Identyfikacja miejsc i rozpoznanie skutecznych metod ograniczania antropopresji. 10. W trakcie realizacji programów wykaszania hal uwzględnianie ochrony borówczysk w pasie 10-50 m od granicy lasu (w zależności od wielkości hali).	800 m n.p.m. wg. załącznika mapowego nr 4 z Planu Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r. Dla pkt. 9 w obszarach powyżej 800 m n.p.m. wg. załącznika mapowego nr 4 i 11 z Planu Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r. Dla pkt. 10 tereny rolne w obszarach powyżej 800 m n.p.m. wg. załącznika mapowego nr 11 z Planu Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r.
A122 derkacz (<i>Crex crex</i>)	1. Koszenie. (i) 2. Zaniechanie produkcji uprawnej. (i) 3 Zalesienie terenów otwartych. (i)	1. Niewłaściwa technika oraz niedostosowanie terminów koszenia do fenologii gatunku. 2. Utrata siedlisk lęgowych w związku z zaniechaniem użytkowania rolniczego gruntów, czego wynikiem jest naturalna sukcesja roślinności drzewiastej.	Działanie obligatoryjne: 1. Zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych. Działania fakultatywne: 2. Koszenie 1 raz w roku, w terminie po 31 lipca. Pozostawiania niedokosów 10% do 30%	Dla pkt. 1, 2 załącznik mapowy nr 5 zgodny z Planem Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	4. Zabudowa rozproszona. (i) 5. Intensywne wieloletnie uprawy niedrzewne. (p)	3. Utrata siedlisk żerowania na wskutek przeznaczania łąk i pastwisk do zalesienia. 4. Utrata miejsc lęgowych wskutek przeznaczania terenów otwartych pod zabudowę głównie rozproszoną. 5. Utrata siedlisk właściwych dla gatunku oraz zwiększona śmiertelność w trakcie prowadzenia prac w wyniku intensyfikacji gospodarki łąkowej poprzez podsiew szlachetnych gatunków traw, sztuczne nawożenie i mechanizacji prac.	powierzchni trwałych użytków zielonych w gospodarstwie. Powierzchnie niekoszone w poszczególnych latach pozostawiane naprzemiennie na różnych powierzchniach. Koszenie od środka na zewnątrz; wysokość koszenia powyżej 5cm.	
A215 Puchacz (<i>Bubo bubo</i>)	1. Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu. (i) 2. Zalesianie terenów otwartych. (i) 3. Gospodarka leśna i plantacyjna oraz użytkowanie lasów i plantacji. (i) 4. Zabudowa rozproszona. (i) 5. Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne. (p)	1. Utrata siedlisk żerowania wynikająca z zaniechania użytkowania rolniczego gruntów czego wynikiem jest naturalna sukcesja roślinności drzewiastej. 2. Utrata siedlisk żerowania wskutek przeznaczania łąk i pastwisk do zalesienia. 3. Przypadkowe zniszczenie lęgu lub płoszenie w trakcie prac leśnych. Utrata siedlisk lęgowych wskutek planowego użytkowania rębego. 4. Utrata żerowisk wskutek przeznaczania terenów otwartych pod zabudowę głównie rozproszoną 5. Kolizje z liniami energetycznymi napowietrznymi.	Działanie obligatoryjne. 1. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych.	Załącznik mapowy nr 1 zgodny z Planem Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r.
A217 Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>) A223 Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	1. Gospodarka leśna i plantacyjna oraz użytkowanie lasów i plantacji. (i) 2. Usuwanie martwych i umierających drzew. (i)	1. Przypadkowe zniszczenie lęgu lub płoszenie w trakcie prac leśnych. Utrata siedlisk lęgowych wskutek użytkowania rębego. 2. Utrata miejsc gniazdowania w związku z eliminacją z lasu dziuplastych, martwych i obumierających drzew.	1. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć, żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż	Dla pkt. 1, 2, 4 na terenach leśnych w obrębie całej ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 Dla pkt. 3 Na obszarach leśnych powyżej 1100 m n.p.m. wg Załącznika

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
			10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. 2. Trwale i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. 3. Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów regła górnego. 4. Określenie udziału drewna martwego. Pomiar drewna martwego odbywać się powinien w trakcie inwentaryzacji zasobów drzewnych, na powierzchniach próbnym zakładanych do celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną, z częstotliwością 1 raz na 10 lat w każdym nadleśnictwie w trakcie prac inwentaryzacyjnych do PUL.	mapowego nr 2 z Planu Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r.
A220 Puszczyk uralski (<i>Strix uralensis</i>)	1. Zalesianie terenów otwartych. (i) 2. Gospodarka leśna i plantacyjna oraz	1. Utrata siedlisk żerowania wskutek przeznaczania łąk i pastwisk do zalesienia. 2. Przypadkowe zniszczenie lęgu lub płoszenie w trakcie prac leśnych. Utrata siedlisk lęgowych	1. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu	Dla pkt. 1, 2, 4 na terenach leśnych w obrębie całej ostoi Beskid Żywiecki

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
	użytkowanie lasów i plantacji. (i) 3. Usuwanie martwych i umierających drzew.(i) 4. Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne. (i)	wskutek planowego użytkowania rębego. 3. Utrata miejsc gniazdowania w związku z eliminacją z lasu dziuplastych, martwych i obumierających drzew. 4. Kolizje z liniami energetycznymi napowietrznymi.	czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć, żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. 2. Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. 3. Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów regla górnego. 4. Określenie udziału drewna martwego. Pomiar drewna martwego odbywać się powinien w trakcie inwentaryzacji zasobów drzewnych, na powierzchniach próbnych zakładanych do celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną, z częstotliwością 1 raz na 10 lat w każdym nadleśnictwie w trakcie prac inwentaryzacyjnych do PUL.	PLB240002. Dla pkt. 3 Na obszarach leśnych powyżej 1100 m n.p.m. wg Załącznika mapowego nr 2 z Planu Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r.
A234 dzięciol zielonosiwy (<i>Picus canus</i>) A239 dzięciol białogrzbiety	1. Gospodarka leśna i plantacyjna oraz użytkowanie lasów i plantacji. (i) 2. Usuwanie martwych i umierających drzew.	1. Przypadkowe zniszczenie lęgu lub płoszenie w trakcie prac leśnych. Utrata siedlisk lęgowych wskutek użytkowania rębego. 2. Utrata miejsc gniazdowania i żerowania w związku z eliminacją z lasu dziuplastych, martwych i obumierających drzew głównie liściastych.	1. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie	Dla dzięciola zielonosiwego: obszary leśne w granicach ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 w zakresie wysokości 470-1000m n.p.m.

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
(<i>Dendrocopos leucotos</i>) A241 dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>)	(i)		sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. 2. Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. 3. Dostosowanie udziału poszczególnych gatunków drzew do zidentyfikowanych w terenie siedlisk przyrodniczych. 4. Określenie udziału drewna martwego. Pomiar drewna martwego odbywać się powinien w trakcie inwentaryzacji zasobów drzewnych, na powierzchniach próbnych zakładanych do celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną, z częstotliwością 1 raz na 10 lat w każdym nadleśnictwie w trakcie prac inwentaryzacyjnych do PUL. *Dla dzięcioła trójpalczastego: Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów regła górnego.	wg. załącznika mapowego nr 6 zgodnego z Planem Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r. Dla dzięcioła białogrzbietego w pkt. 1, 2, 4 obszary leśne w granicach ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 w zakresie wysokości 390-1200m n.p.m. wg. załącznika mapowego nr 7 zgodnego z Planem Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r. Dla dzięcioła białogrzbietego w pkt. 3 obszary leśne w granicach ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 w zakresie wysokości 390-1100m n.p.m. wg. załącznika mapowego nr 13 zgodnego z Planem Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r Dla dzięcioła trójpalczastego w pkt. 1, 2, 4 obszary leśne w granicach ostoi Beskid

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
				Żywiecki PLB240002 w zakresie wysokości 720-1300m n.p.m. wg. załącznika mapowego nr 8 zgodnego z Planem Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r. Dla dziesięcia białogrzbietego w pkt. 3 w obrębie ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 na obszarach leśnych powyżej 1100 m n.p.m. wg. załącznika mapowego nr 2 zgodnego z Planem Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r.
A259 siwerniak (<i>Anthus spinoletta</i>)	1. Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu. (i)	1. Utrata siedlisk lęgowych wynikająca z zaniechania użytkowania rolniczego gruntów, głównie pasterstwa, czego wynikiem jest naturalna sukcesja roślinności drzewiastej.	Działanie obligatoryjne: 1. Zachowanie siedliska gatunku stanowiącego przedmiot ochrony położonego na trwałych użytkach zielonych. 2. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych.	Lokalizacja zabiegów zgodnie z załącznikiem nr. 14
A261 pliszka górska	1. Inne rodzaje praktyk leśnych. (i)	1. Zrywka drewna potokami, która przez deformacje den potoków oraz długotrwałe zmętnianie wody	1. Zapewnienie stabilnych, niezakłóconych czynnikami antropogenicznymi warunków lęgowych w terminie od 16 kwietnia do 31 lipca, to	Wszystkie cieki w ostoi Beskid Żywiecki PLB

Przedmioty ochrony [nazwa, kod]	Zagrożenia (i- istniejące, p- potencjalne)	Opis zagrożenia (adnotacje do zagrożeń wymienionych w poprzedniej kolumnie)	Działania ochronne	Obszar wdrażania
(<i>Motacilla cinerea</i>)	2. Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak. (i) 3. Regulowanie koryt rzecznych. (i)	ogranicza możliwości żerowania. 2. Brak wiedzy odnośnie najlepiej zachowanych siedlisk gatunków może spowodować ich degradację i zmniejszenie areалу lęgowego. 3. Utrata naturalnych siedlisk gatunków wskutek zniekształcania naturalnego biegu potoków. Obniżenie sukcesu lęgowego gatunku w wyniku przypadkowego niszczenia miejsc gniazdowania w trakcie konserwacji istniejącej zabudowy hydrotechnicznej.	jest w okresie lęgowym pliszki górskiej. 2. Wyłączenie potoków z użytkowania jako szlaków zrywkowych.	240002 do wysokości 1000 m n.p.m. wg. załącznika mapowego nr 9 zgodnego z z Planem Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r.
A264 pluszcz (<i>Cinclus cinclus</i>)			1. Zapewnienie stabilnych, niezakłóconych czynnikami antropogenicznymi warunków lęgowych w terminie od 1 marca do 31 lipca, to jest w okresie lęgowym pluszcza. 2. Wyłączenie potoków z użytkowania jako szlaków zrywkowych.	Wszystkie potoki w ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 do wysokości 900 m n.p.m. wg. załącznika mapowego nr 10 z Planem Zadań Ochronnych z dnia 25 lutego 2016r.

2.4. Siedliska przyrodnicze.

Według Ustawy o ochronie przyrody - Art. 5, p. 17, 17a, siedliskiem przyrodniczym jest obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne.

Siedlisko przyrodnicze będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty – siedlisko przyrodnicze, które na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej:

- a) jest zagrożone zanikiem w swoim naturalnym zasięgu lub
- b) ma niewielki zasięg naturalny w wyniku regresji lub z powodu ograniczonego obszaru występowania wynikającego z jego wewnętrznych, przyrodniczych właściwości lub
- c) stanowi reprezentatywny przykład typowych cech regionu biogeograficznego występującego w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Aktem prawa europejskiego w zakresie ochrony siedlisk jest Dyrektywa Rady EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny (Council Directive 92/43/EEC), tzw. Dyrektywa Siedliskowa.

Siedliska przyrodnicze są to obszary lądowe lub wodne, wyodrębnione w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, zarówno całkowicie naturalne jak i półnaturalne (Dyrektywa Siedliskowa). Siedliska przyrodnicze według tej definicji są więc pojęciem szerszym niż siedliska leśne, według typologii lasu, oraz nie do końca jednoznaczne z systemami klasyfikacji fitosocjologicznej. Siedliskiem może być każdy typ przyrodniczy obszaru, stanowiący jakąś wyróżnianą jedność. Może to być np. las liściasty, bór sosnowy, żwirowisko, ujście rzeki, murawa itp. Zapisy dyrektyw unijnych zostały przetransponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

W Unii Europejskiej obowiązują różne systemy klasyfikacji siedlisk. Na potrzeby ochrony przyrody w Unii określono typy siedlisk przyrodniczych zagrożonych zanikiem. Definicję tych typów wraz z ich kodami zawarto w Interpretation Manual of European Union Habitats (Podręcznik interpretacji siedlisk) - oficjalnej instrukcji identyfikacji siedlisk ważnych z punktu widzenia Unii Europejskiej. Oprócz siedlisk o znaczeniu wspólnotowym, których odpowiednia reprezentacja stwarza przesłanki do tworzenia Obszarów Natura 2000, wyróżniono jeszcze siedliska priorytetowe, za których istnienie Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność (Dyrektywa Siedliskowa). Są to siedliska, które występują wyłącznie na terytorium Unii Europejskiej, w związku z tym, ich ochrona i istnienie zależą od działań podjętych na obszarze UE.

Na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka występują siedliska przyrodnicze znajdujące się w granicach obszarów Natura 2000. Siedliska, które stanowią przedmioty ochrony dla tych obszarów zostały omówione w rozdziale 2.3. Są tam wymienione oraz scharakteryzowano dla nich zagrożenia i działania ochronne, o których mowa w Planach Zadań Ochronnych dla danego obszaru.

Ponadto na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka występują siedliska przyrodnicze, które nie są przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000. Zostały one uwzględnione w opisach taksacyjnych. Należą do nich: siedlisko przyrodnicze 7110 (Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)) oraz 7140 (Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością *Scheuchzeria–Caricetea nigrae*)), zinwentaryzowane na obszarze Natura 2000 „Beskid Śląski”: 7110 w wydzielaniu 204-b na powierzchni 0,14 ha, natomiast 7140 w wydzielaniach 224-c, 224-d, 225-a oraz 226-a na łącznej powierzchni 0,12ha.

2.5. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to forma ochrony indywidualnej, która zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (Art. 40) obejmuje pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. Zaliczamy do nich sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, grupy drzew, aleje, źródła, wodospady, skałki, jary, głązy narzutowe i inne.

Na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka znajduje się obecnie 5 ustanowionych pomników przyrody, w tym: 2 drzewa, 2 jaskinie oraz 1 wychodnie skalną. Wykaz pomników przedstawia Tabela 34.

Dla ustanowionych pomników przyrody wprowadzane są zakazy obejmujące np.:

- niszczenie, uszkodzanie drzew,
- wykonywanie prac ziemnych w sąsiedztwie obiektu,
- uszkodzanie i zanieczyszczenie gleby w sąsiedztwie obiektu,
- wysypywanie, wylewanie, zakopywanie odpadów lub innych nieczystości w sąsiedztwie obiektu,
- zaśmiecanie terenu wokół obiektów chronionych,
- dokonywanie zmian stosunków wodnych,
- umieszczanie tablic reklamowych.

Zaleca się porządkować najbliższe otoczenie pomników przyrody, a ewentualne działania ochronne prowadzić w porozumieniu z Radą Gminy; o przeprowadzeniu zabiegów pielęgnacyjnych pomników przyrody decyduje uchwała Rady Gminy.

Tabela 34. Wykaz pomników przyrody położonych na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Numer rejestru woj./ nr rozporządzenia	Leśnictwo, poddz.	Gmina	Rodzaj	Przedmiot ochrony
1	Decyzja Nr 0138/38/77 Wojewody bielskiego / 22.09.1977r. PL.ZIPOP.1393.PP.2417062.22	02-36-1-09-122-b-00	Lipowa	Wychodnia skalna „Malinowska Skała”	Naturalne odsłonięcie zlepieńców godulskich
2	Rozporządzenie 1/93 Wojewody bielskiego / 23.04.1993r. PL.ZIPOP.1393.PP.2417062.23	02-36-1-12-83-c-00	Lipowa	Jaskinia Chłodna	Jaskinia osuwiskowa w piaskowcach godulskich w rezerwacie Kuźnie
3	Rozporządzenie 1/93 Wojewody bielskiego / 23.04.1993r. PL.ZIPOP.1393.PP.2417062.24	02-36-1-12-83-c-00	Lipowa	Jaskinia Przed Balkonem ("Pod Balkonem")	Jaskinia osuwiskowa w piaskowcach godulskich w rezerwacie Kuźnie
4	Decyzja Prezydium WRN w Krakowie RL-Op 8311/87/72 23.08.1972r. PL.ZIPOP.1393.PP.2417152.1704	02-36-2-02-47-a-00	Węgierska Górka	Klon Jawor	Drzewo rodzime
5	Uchwała Nr XLIII/279/2014 Rady Gminy Milówka 26.06.2014r. PL.ZIPOP.1393.PP.2417092.531	02-36-2-05-255-g-00	Milówka	Żywotnik zachodni	Drzewo - gatunek obcy

Fotografia 5 Wychodnia skalna „Malinowska skała” (z archiwum Nadleśnictwa)

Fotografia 6 Pomnik przyrody Klon Jawor. (z archiwum Nadleśnictwa)

2.6. Ochrona gatunkowa

Ochrona gatunkowa ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin i zwierząt, a w szczególności gatunków rzadkich lub zagrożonych wyginięciem, jak też zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej (Art. 46). Ważnym działaniem na rzecz ochrony zwierząt i roślin było sporządzenie list najbardziej zagrożonych w Polsce gatunków, tzw. czerwonych list, wzorowanych na międzynarodowych listach zagrożonych gatunków oraz tzw. czerwonych księgach gatunków chronionych. Powstały polskie czerwone księgi roślin i zwierząt oraz listy roślin i zwierząt zagrożonych i ginących.

Wykazy gatunków chronionych sporządzono opierając się na Rozporządzeniach Ministra Środowiska:

- w sprawie ochrony gatunkowej roślin, z dnia 9.10.2014 roku, (Dz. U. 2014 poz. 1409),
- w sprawie ochrony gatunkowej grzybów z dnia 9.10.2014 roku (Dz. U. 2014 poz. 1408),

- w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, z dnia 16.12.2016 roku, (Dz. U. 2016 poz. 2138).

Legenda odnośnie ochrony gatunkowej zawarta w tabelach:

- C – ochrona ścisła,
- Cz – ochrona częściowa.

Ponadto w nawiasach zgodnie Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej roślin, z dnia 9.10.2014 roku oznaczono:

- (1) – gatunki wymagające ochrony czynnej.
- (2) – gatunki, których dotyczy zakaz transportu okazów gatunków roślin dziko występujących, zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia oraz nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 3.
- (3) – gatunki, których nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt.

Polskiej Czerwonej Księdze Roślin – wybór taksonów roślin (ogromna większość w randze gatunku) zagrożonych na terenie Polski wyginieciem, a także tych, które już wyginęły.

Wykaz taksonów opisanych w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin:

- *EX – w Polsce całkowicie wymarłe*
- *EW – wymarłe w naturze*
- *CR – krytycznie zagrożone*
- *EN – zagrożone*
- *VU – narażone*
- *NT – bliskie zagrożenia*
- *DD – stopień zagrożenia trudny do określenia z braku danych*

Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt – rejestr zagrożonych gatunków zwierząt na terenie Polski. Została stworzona na wzór międzynarodowej Czerwonej Księgi Gatunków Zagrożonych. Zawiera listę ginących gatunków zwierząt z dokładnym ich opisem i mapami rozmieszczenia. Określa także stopień zagrożenia poszczególnych gatunków, rzadkość ich występowania oraz stosowane i proponowane sposoby ochrony.

Kategorie zagrożenia gatunków w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt:

- *EX – gatunki wymarłe*
- *EXP – gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe w Polsce*
- *CR – gatunki skrajnie zagrożone*
- *EN – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone*
- *VU – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginiecie*
- *NT – gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia*
- *LC – gatunki na razie niezagrożone wymarciem, z różnych powodów wpisane do Czerwonej Księgi.*

Gatunki objęte są ponadto ochroną międzynarodową na podstawie Dyrektywy siedliskowej, załącznika II (rośliny i zwierzęta, bez ptaków), oraz Dyrektywy ptasiej załącznik I (ptaki).

2.6.1. Flora, gatunki prawnie chronione

Głównymi źródłami danych o występowaniu gatunków chronionych są: wykazy gatunków z poprzedniego Programu ochrony przyrody, wyniki inwentaryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa, wyniki inwentaryzacji prowadzonej przy pracach urzędniowych,

opracowania i projekty dotyczące rezerwatów oraz innych szczególnych form ochrony przyrody i in.

W Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej roślin, z dnia 9.10.2014 roku dla niektórych, pospolitych gatunków zniesiono ochronę (np. konwalia majowa, bluszcz, kopytnik, kruszyna i inne), dla niektórych gatunków zmieniono formę ochrony ze ścisłej na częściową, dodano też nowe gatunki.

Aby zapewnić właściwą ochronę flory należy na bieżąco uzupełniać i weryfikować inwentaryzację i aktualizować zasięg istniejących stanowisk roślin chronionych.

Poniżej przedstawiono wykaz roślin występujących na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka, wykaz wymaga dalszego uzupełniania i weryfikacji.

Tabela 35. Wykaz roślin i grzybów chronionych zinwentaryzowanych na gruntach Nadleśnictwa Węgierska Górka

Lp.	Nazwa gatunkowa polska	Nazwa gatunkowa łacińska	Status ochrony Kod	Lokalizacja w obrębach [oddział, pododdział] Uwagi
1.	Ciemnżyca zielona	<i>Veratrum lobelianum</i>	Cz	Lipowa: 59 c, 110 a, 114 c Węgierska Górka: 47 a, 71 b, 75 a, c, 77 b, d, 80 a, 233 c
2.	Czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i>	Cz	Lipowa: 14 a, 110 a Węgierska Górka: 72 b, 101 c
3.	Goryczka trojeściowa	<i>Gentiana asclepiadea</i>	Cz	Lipowa: 16 c, 67 a Węg. Górka: 136 c, 138 b, 255 f
4.	Kukułka plamista (storczyk)	<i>Dactylorhiza maculata</i> L.	Cz	Węgierska Górka: 16a, 20 g, 30 d
5.	Mieczyk dachówkowaty	<i>Gladiolus imbricatus</i>	C (1)	Węgierska Górka: 51 h, 20 g
6.	Naparstnica zwyczajna	<i>Digitalis grandiflora</i>	Cz	Węgierska Górka: 32 b
7.	Okrzyn jeleni	<i>Laserpitium archangelica</i>	-, CR	Dana wrażliwa
8.	Paprotka zwyczajna	<i>Polypodium vulgare</i>	-	Lipowa: 95 h Węgierska Górka: 126 a, 140 d, 142 g
9.	Parzydło leśne	<i>Aruncus sylvestris</i>	Cz	Lipowa: 16 c, 67 a, 68 a, 69 c, Węgierska Górka: 1 d, 2 a,
10.	Podkolan biały	<i>Platanthera bifolia</i>	Cz	Węgierska Górka: 20 g, 33 g, 94 b
11.	Podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>	Cz	Lipowa: 126 a, 59 c Węg. Górka: 10 b, 17 b, 214 d, 222 d, 239 d, g, 240 c, 241 c, 242 d, f, h, i, 243 a, b, c, d, 244 d, 245 a, 248 f, 251 b, 126 a, 127 a
12.	Tocja karpacka	<i>Tozzia alpina</i> ssp. <i>carpatica</i>	C(2,3), NT, II 4116	Dane wrażliwe
13.	Tojad mocny	<i>Aconitum napellus</i> ssp. <i>firmum</i> (A. <i>firmum</i>)	C	Lipowa: 38 g, 39 c, 39 d, 40 f, 67 a, 68 a, 69 b, 69 f, 47 b, 53 a, 55 b, 59 c, 82 c, 84 f, 85 a, 88 b Węgierska Górka: 194 b, 195 i
14.	Tojad morawski	<i>Aconitum firmum</i> ssp. <i>moravicum</i>	C (2,3), VU, II 4109	Lipowa: 121 a, 122 b, 35 a, 39 f, 127 b, 127 c, 65 b, 65 d, 66 c, 56 g, 57 b, 60 b Węgierska Górka: 181 a, 190 a
15.	Wawrzynek wilczelyko	<i>Daphne mezereum</i>	Cz	Lipowa: 67 a, 68 a, 69 b, 71 a, 81 a, 82 f Węgierska Górka: 11 b, 15 a,

Lp.	Nazwa gatunkowa polska	Nazwa gatunkowa łacińska	Status ochrony Kod	Lokalizacja w obrębach [oddział, pododdział] Uwagi
				16 a, 25 d, 28 a, 196 b
16.	Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	Cz	Lipowa: 116 b, 56 b, 100 c, 101 a Węgierska Górka: 84 d, 218 a, 219 c
17.	Widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	Cz	Węgierska Górka: 48 a, 83 c
18.	Widłak wroniec	<i>Huperzia selago</i>	Cz	Węgierska Górka 83 c, 84 d, 219 c
19.	Śnieżyczka przebiśnieg	(<i>Galanthus nivalis</i>)	Cz	Węgierska Górka: 101 b, 255 g
20.	Zanokcica skalna	(<i>Asplenium trichomanes</i>)	-	Lipowa: 95 h, Węgierska Górka: 140 d, 142 g
21.	Siedzuń dębowy	(<i>Sparassis brevipes</i>)	Cz, V	Lipowa: 106 a

W Nadleśnictwie Węgierska występują gatunki z Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory. Mowa tu o tocji karpackiej (*Tozzia alpina* ssp. *carpatica*) oraz tojadzie morawskim (*Aconitum firmum* ssp. *moravicum*). Są one przedmiotami ochrony na obszarach Natura 2000 „Beskid Śląski” oraz „Beskid Żywiecki”, w rozdziale 2.3. przedstawiono szczegółowo zagrożenia dla tych gatunków oraz działania ochronne.

Na szczególną uwagę zasługuje Mieczyk dachówkowaty (*Gladiolus imbricatus*), jest on objęty ochroną ścisłą w Polsce oraz zgodnie z Rozporządzeniem jest gatunkiem wymagającym ochrony czynnej. Ponadto umieszczony jest na Polskiej Czerwonej Liście paprotników i roślin kwiatowych w kategorii NT (bliski zagrożenia). Roślina z uwagi na atrakcyjne kwiaty jest często zrywana, co powoduje jej całkowite zniszczenie, poprzez wyrwanie delikatnych cebulek. Przyczyną wyraźnego zanikania tego gatunku jest również zmiana sposobu użytkowania łąk: osuszania ich, zaorywania, zalesiania, czy zabudowa.

W przypadku gatunków rzadkich występujących na gruntach Nadleśnictwa przy wykonywaniu prac leśnych należy zwrócić uwagę na ochronę ich stanowisk. Zaleca się, aby w miejscach występowania gatunków chronionych lub rzadkich, prace związane z pozyskaniem drewna i jego zrywką, przeprowadzaniem cięć pielęgnacyjnych realizować w sposób pozwalający uniknąć dużych zniszczeń runa, ściółki i gleby. Przykładem może być np. planowanie pozyskania zimą, przy pokrywie śnieżnej, wyznaczanie szlaków zrywkowych z ominięciem stanowisk roślin chronionych, pozostawianie (przy cięciach rębnych) biogrup i kęp z wszystkimi warstwami lasu.

2.6.2. Fauna, gatunki prawnie chronione i rzadkie

Głównymi źródłami danych o występowaniu gatunków chronionych są: wykazy gatunków z poprzedniego Programu ochrony przyrody, wyniki inwentaryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa, wyniki inwentaryzacji prowadzonej przy pracach urzędzeniowych, opracowania i projekty dotyczące rezerwatów oraz innych szczególnych form ochrony przyrody, dane pozyskane z RDOŚ i in.

Obszar Nadleśnictwa Węgierska Górka rozpatrywany jako siedlisko zwierząt można podzielić na cztery zasadnicze części:

- leśne obszary Beskidu Śląskiego na wschodnich stokach Pasma Baraniogórskiego
- leśne obszary Beskidu Żywieckiego położone po wschodniej stronie doliny Soły
- rolnicze i osiedlowe obszary Kotliny Żywieckiej, doliny Soły i jej dopływów

- nieleśne enklawy i półenklawy osiedli i gruntów rolnych rozproszone po całym obszarze lasów.

Bardzo niekorzystny jest brak wyraźnych pomostów ekologicznych łączących oba obszary leśne. Słabe pomosty istnieją w południowej części obszaru, np. na Przełęczy Koniakowskiej i na granicy państwa, na zachód od Istebnej. Mają one niską wartość z powodu przebiegających przez nie dróg publicznych i przerywanego układu kompleksów leśnych.

Wartość obszarów leśnych Nadleśnictwa jest jednak wysoka ze względu na ich rozległość i połączenie z innymi obszarami leśnymi Karpat, ale obniża ją niskie zróżnicowanie gatunkowe drzewostanów i zniekształcenie siedlisk, a także zaszłości wynikające z wieloletniej gospodarki leśnej opartej na dziewiętnastowiecznych zasadach hodowli i użytkowania lasu. Wynikiem takiej gospodarki było np. zminimalizowanie siedlisk chrząszczy saproksylicznych zależnych od obecności martwego drewna w różnych fazach rozkładu, a także eliminacja drzew dziuplastych stanowiących niezbędne siedlisko istotnej grupy ptaków i drobnych ssaków. Enklawy rolnicze, mimo że uszczupliły powierzchnię leśną, wzbogaciły zróżnicowanie ekosystemów powiększając powierzchnie otwarte i ekotonowe niezbędne dla istnienia szeregu gatunków ptaków i innych zwierząt związanych z tym środowiskiem.

Na terenie Nadleśnictwa stwierdzono występowanie wielu gatunków chronionych, należących do różnych grup systematycznych. Zestawiono je w poniższych tabelach. Wykaz wymaga dalszego uzupełniania i weryfikacji. Nie była prowadzona inwentaryzacja gatunków zwierząt dotycząca ściśle gruntów Nadleśnictwa. W niżej zamieszczonych zestawieniach posłużono się danymi z obszarów Natura 2000, opisów parków krajobrazowych, rezerwatów, waloryzacji przyrodniczej gmin oraz danych własnych Nadleśnictwa. W związku z tym większość podawanych gatunków zwierząt ma zasięg bardziej ogólny, dotyczący obszaru większego niż zasięg terytorialny Nadleśnictwa.

Bezkęgowce

Gatunek		Status ochrony Kod gatunku
Nazwa polska	Nazwa łacińska	
Czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>	C, II 1060
Modraszek arion	<i>Maculinea arion</i>	C
Modraszek bagniczek	<i>Vacciniina optilete</i>	Cz
Strzępotek sopłaczek	<i>Coenonympha tullia</i>	Cz
Trzmiel gajowy	<i>Bombus lucorum</i>	Cz
Trzmiel kamiennik	<i>Bombus lapidarius</i>	Cz
Trzmiel ogrodowy	<i>Bombus hortorum</i>	Cz
Trzmiel rudonogi	<i>Bombus rudarius</i>	Cz
Trzmiel ziemny	<i>Bombus terrestris</i>	Cz
Mrówka rudnica	<i>Formica rufa</i>	Cz
Biegacz gajowy	<i>Carabus nemoralis</i>	Cz
Biegacz pomarszczony	<i>Carabus intricatus</i>	Cz
Biegacz skórzasty	<i>Carabus coriaceus</i>	Cz
Biegacz szykowny	<i>Carabus nitens</i>	Cz
Biegacz	<i>Carabus variolosus</i>	Cz, II

Gatunek		Status ochrony Kod gatunku
Nazwa polska	Nazwa łacińska	
urozmaicony		4014
Biegacz zielonozłoty	<i>Carabus auronitens</i>	Cz
Kozioróg bukowiec	<i>Cerambyx scopoli</i>	Cz
Kozioróg dębosz	<i>Cerambyx cerdo</i>	C, II 1088
Pachnica dębowa	<i>Osmoderma eremita</i>	C, II 1084
	Sichrawa karpacka	<i>Pseudogaurotina excellens</i>
		C, II 4024
Wynurt	<i>Ceruchus chrysomelinus</i>	Cz

Ryby, płazy i gady

Gatunek		Status ochrony Kod gatunku
Nazwa polska	Nazwa łacińska	
Brzanka	<i>Barbus peloponnesius</i>	Cz, II 2503
Głowacz białopłetwy	<i>Cottus gabio</i>	Cz, II 1163
Głowacz przęgopłetwy	<i>Cottus poecilopus</i>	Cz
Koza pospolita	<i>Cobitis taenia</i>	Cz, II 1149
Minóg strumieniowy	<i>Lampetra planeri</i>	Cz, II 1096
Kumak górski	<i>Bombina variegata</i>	C, II 1193
Ropucha szara	<i>Bufo bufo</i>	Cz
Ropucha zielona	<i>Bufo viridis</i>	C
Rzekotka drzewna	<i>Hyla arborea</i>	C
Salamandra plamista	<i>Salamandra salamandra</i>	Cz
Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	C, II 1166
Traszka górską	<i>Triturus alpestris</i>	Cz
Traszka karpacka	<i>Triturus montandoni</i>	C, II 2001
Traszka zwyczajna	<i>Triturus vulgaris</i>	Cz
Żaba trawna	<i>Rana temporaria</i>	Cz
Żaba jeziorkowa	<i>Rana lessonae</i>	Cz
Żaba moczarowa	<i>Rana arvalis</i>	C
Żaba wodna	<i>Rana esculenta</i>	Cz
Gniewosz plamisty	<i>Coronella austriaca</i>	C
Jaszczurka zwinka	<i>Lacerta agilis</i>	Cz
Jaszczurka żyworodna	<i>L. vivipara</i>	Cz
Padalec zwyczajny	<i>Anguis fragilis</i>	Cz
Zaskroniec zwyczajny	<i>Natrix natrix</i>	Cz
Żmija zygzakowata	<i>Vipera berus</i>	Cz

Ptaki

Gatunek		Status ochrony Kod gatunku
Nazwa polska	Nazwa łacińska	
Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	C, I A030
Derkacz	<i>Crex crex</i>	C, I A122
Drozd obrożny	<i>Turdus torquatus</i>	C
Drozd skalny (Nagórnik)	<i>Monticola saxatilis</i>	C, I A280
Dzięcioł białogrzbiety	<i>Dendrocopus leucotus</i>	C, NT, I A239
Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	C, I A236
Dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	C
Dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	C, I A238

Gatunek		Status ochrony Kod gatunku
Nazwa polska	Nazwa łacińska	
Dzięcioł trójpalczasty	<i>Picoides tridactylus</i>	C, I A241
Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>	C, I A234
Dzięciołek	<i>Dendrocopos minor</i>	C
Gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	C, I A338
Gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	C
Głuszec	<i>Tetrao urogallus</i>	C, I A108
Grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	C
Gołąb siniak	<i>Columba oenas</i>	C
Jastrząb	<i>Accipiter gentilis</i>	C
Kania ruda	<i>Milvus milvus</i>	C, I A074
Krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	C
Kruk	<i>Corvus corax</i>	Cz
Kobuz	<i>Falco subbuteo</i>	C
Kos	<i>Turdus merula</i>	C
Kowalik	<i>Sitta europaea</i>	C
Krzyżodziób świerkowy	<i>Loxia curvirostra</i>	C
Kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	C
Mucholówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>	C, I A321
Mucholówka mała	<i>Ficedula parva</i>	C, I A320
Mucholówka szara	<i>Muscicata striata</i>	C
Mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	C
Myszołów zwyczajny	<i>Buteo buteo</i>	C
Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>	C, I A089
Orzechówka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	C
Orzeł przedni	<i>Aquila chrysaetos</i>	C, I A091
Paszkot	<i>Turdus viscivorus</i>	C
Pelzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	C
Piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	C
Pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	C
Pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	C
Pliszka górska	<i>Motacilla cinerea</i>	C
Pluszcz	<i>Cinclus cinclus</i>	C
Pokrzewka ciernista	<i>Sylvia communis</i>	C
Puchacz	<i>Bubo bubo</i>	C, I A215
Puszczyk uralski	<i>Strix uralensis</i>	C, A220
Puszczyk zwyczajny	<i>Strix aluco</i>	C
Rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	C
Sikora bogatka	<i>Parus major</i>	C
Sikora czubotka	<i>Parus cristatus</i>	C
Sikora modra	<i>Cyanistes caeruleus</i>	C
Sikora uboga	<i>Poecile palustris</i>	C
Siwerniak	<i>Anthus spinoletta</i>	C
Sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	C
Sóweczka zwyczajna	<i>Glucidium passerinum</i>	C, I A217
Sroka	<i>Pica pica</i>	Cz
Strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	C
Świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	C
Turkawka	<i>Streptopelia turtur</i>	C
Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>	C, I A072
Trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	C
Wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	C
Włochatka	<i>Aegolius funereus</i>	C, A223
Wrona siwa	<i>Corvus cornix</i>	Cz
Zięba zwyczajna	<i>Fringilla coelebs</i>	C
Zimorodek zwyczajny	<i>Alcedo atthis</i>	C, I A229

Ssaki

Gatunek		Status ochrony Kod gatunku
Nazwa polska	Nazwa łacińska	
Ryjówka aksamitna	<i>Sorex araneus</i>	Cz
Ryjówka górską	<i>Sorex alpinus</i>	Cz
Ryjówka malutka	<i>Sorex minutus</i>	Cz
Rzęsorek rzeczek	<i>Neomys fodiens</i>	Cz
Rzęsorek mniejszy	<i>Neomys anomalus</i>	Cz
Darniówka tatrzańska	<i>Microtus tatricus</i>	C, LC, II 2612
Koszatka	<i>Dryomys nitedula</i>	C, NT
Orzesznica	<i>Muscardinus avellanarius</i>	C
Popielica	<i>Glis glis</i>	Cz
Smużka leśna	<i>Sicista betulina</i>	C
Wiewiórka pospolita	<i>Sciurus vulgaris</i>	C
Gronostaj	<i>Mustela erminea</i>	C
Łasica	<i>Mustela nivalis</i>	C
Niedźwiedź brunatny	<i>Ursus arctos</i>	C, II 1354
Ryś	<i>Lynx lynx</i>	C, II 1361
Wilk	<i>Canis lupus</i>	C, II 1352
Wydra	<i>Lutra lutra</i>	Cz
Borowiec wielki	<i>Nyctalus noctula</i>	C
Gacek brunatny	<i>Plecotus auritus</i>	C
Mopek zachodni	<i>Barbastella barbastellus</i>	C, II 1308
Mroczek poźłocisty	<i>Eptesicus nilssonii</i>	C
Mroczek późny	<i>Eptesicus serotinus</i>	C
Nocek Bechsteina	<i>Myotis bechsteinii</i>	C, II 1323
Nocek Brandta	<i>Myotis brandtii</i>	C
Nocek duży	<i>Myotis myotis</i>	C
Nocek orzęsiony	<i>Myotis emarginatus</i>	C, II 1321
Nocek rudy	<i>Myotis daubentonii</i>	C
Nocek Natterera	<i>Myotis nattereri</i>	C
Nocek wąsatek	<i>Myotis mystacinus</i>	C
Podkowiec mały	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	C, II 1303

Część z wymienionych zwierząt stanowi przedmiot ochrony w obszarach Natura 2000 („Beskid Śląski” i „Beskid Żywiecki”) szczegółowo opisane w rozdziale 2.3. Na uwagę zasługuje kilka gatunków, które są związane z tym regionem.

Głuszec (*Tetrao urogallus*), gatunek objęty ochroną ścisłą, w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt uznany za gatunek skrajnie zagrożony, wymieniony w załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Obszar Nadleśnictwa należy do jednego z 4 istniejących współcześnie rejonów występowania głuszca w Polsce, tj. obszaru karpackiego. Pasma Baraniogórskie i Beskid Żywiecki zawsze stanowiły ostoję licznej populacji tego gatunku. Obecnie przyjmuje się istnienie na terenie Nadleśnictwa 2 zasadniczych obszarów występowania głuszca: wschodnie stoki Pasma Baraniogórskiego, a ściślej masyw Kościelca, masyw Magurki Radziechowskiej i Murońki, stoki Magurki Wiślańskiej i Baraniej Góry, a w żywieckiej części Nadleśnictwa: szczytowa część pasma od Romanki do Lipowskiego Wierchu. Są to obszary które przynajmniej częściowo spełniają wymagania głuszca jako tereny żerowiskowe, tokowiskowe i lęgowe. Gatunek ten wymaga obecności niepofragmentowanych drzewostanów świerkowych w wieku ponad 100 lat, o zwarcu luźnym lub przerywanym, w ilości ponad 100 ha na jednego osobnika.

Głuszcę należy do grupy gatunków tzw. „parasolowych”, tzn., że realizacja zaleceń ochronnych dotyczących głuszca pozytywnie wpływa jednocześnie na szereg gatunków ptaków występujących na tym samym obszarze, tj.: jarząbka, puchacza, sóweczkę, dzięcioła trójpalczastego i czarnego, drozda obrożnego, orzechówkę i inne, bardziej pospolite.

Niedźwiedź brunatny (*Ursus arctos*). Gatunek objęty ochroną ścisłą, w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt uznany za gatunek niższego ryzyka, wymieniony w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Część obszaru Nadleśnictwa należąca do Beskidu Żywieckiego jest częścią jednego z trzech obszarów rozrodczych niedźwiedzia brunatnego w Karpatach polskich. Pozostałe dwa to Bieszczady i Tatry. Obecnie cały obszar Nadleśnictwa należy zaliczyć do siedliska niedźwiedzia, ale dotychczas gawry były podawane jedynie z Beskidu Żywieckiego. W Beskidzie Śląskim niedźwiedzie pojawiały się dotąd sporadycznie, jednak od 2011 r. stwierdzono tu stałe przebywanie i gawrowanie dwóch osobników. Nie wiadomo, ile osobników przebywa na stałe w granicach Nadleśnictwa, prawdopodobnie nie jest to stała liczba, ponieważ jest to ostoja sięgająca po Babią Górę i łącząca się ze słowacką częścią Beskidów.

Celem ochrony jest przede wszystkim trwałe zabezpieczenie bytu niedźwiedzia brunatnego w Polsce. Należy utrzymać ścisłą ochronę gatunkową i chronić jego siedliska. Najlepszym zabezpieczeniem siedlisk gatunku są parki narodowe, ale zajmują one zbyt małą powierzchnię w stosunku do zasiedlanego przez niedźwiedzie arealu. Utworzenie obszarów Natura 2000 powinno ograniczyć degradację siedlisk i stworzyć możliwość zabezpieczenia bytowania gatunku w dłuższej perspektywie czasowej. Konieczne jest jednak wypracowanie dalszych zasad postępowania na terenach zasiedlonych przez gatunek w zakresie zagospodarowania przestrzennego, gospodarki leśnej, edukacji lokalnych społeczności w celu minimalizacji antropopresji i konfliktów niedźwiedź-człowiek. Ważne jest zapewnienie możliwości swobodnego przemieszczania się niedźwiedzi pomiędzy poszczególnymi ostojami w polskich Karpatach, a także pomiędzy Polską, Słowacją i Ukrainą oraz wypracowanie spójnego dla krajów karpaccich systemu ochrony i gospodarowania populacją niedźwiedzia brunatnego.

Ochronę regularnie wykorzystywanych miejsc gawrowania niedźwiedzi oraz miejsc wychowu wilków i rysi zaleca się prowadzić poprzez nienaruszanie ich struktury, pokrycia roślinnością i najbliższego otoczenia (w promieniu 500 m) z zastosowaniem rębni złożonych o niskiej intensywności. Wszelkie prace zaplanowane dla lokalizacji miejsc bytowania dużych ssaków należy konsultować każdorazowo z RDOŚ w Katowicach.

Ryś euroazjatycki (*Lynx lynx*). Gatunek objęty ochroną ścisłą (do r. 1995 był łowny), w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt uznany za gatunek niższego ryzyka, wymieniony w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Część populacji występująca w polskich Karpatach ocenia się na 80 – 90 osobników, z tym że część jest transgraniczna. Również transgraniczne są rysie z Beskidu Żywieckiego (tu OZW SOO Beskid Żywiecki) których ilość ocenia się (inwentaryzacja z lat 2000 – 2011) na 9 do 20 osobników. Obszar Nadleśnictwa jest niewątpliwie siedliskiem rysia, ale jego obecność w części należącej do Beskidu Śląskiego ma charakter okresowy i przypadkowy, nie ma też sygnałów wyprowadzaniu młodych w tej części Nadleśnictwa. Za centrum rozrodcze uważa się regiel środkowy i górny w najwyższym paśmie górskim Nadleśnictwa, tj. Romanki, Rysianki, Lipowskiego i pozostałych. Według ostatnich wyników inwentaryzacji na obszarze Nadleśnictwa należącym do Beskidu Żywieckiego istnieją areale osobnicze dwóch

samic i jednego samca, wykraczają one jednak na teren sąsiednich nadleśnictw, a nawet na obszar Słowacji.

Należy utrzymać ścisłą ochronę gatunkową i chronić siedliska rysia. Niezbędna jest ochrona integralności i łączności siedlisk oraz ochrona szlaków migracji. Na obszarach występowania gatunku należy utrzymywać, a tam gdzie potrzeba czynnie wprowadzać zróżnicowaną strukturę gatunkową i wiekową lasów, promować obecność gęstego podszytu, wykrotów i drzew leżących. W planach łowieckich dotyczących pozyskania sarny i jelenia trzeba uwzględnić udział drapieżnictwa rysia.

Wilk (*Canis lupus*). Gatunek objęty ochroną ścisłą, w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt uznany za gatunek niższego ryzyka, wymieniony w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej jako gatunek priorytetowy. Do roku 1975 nie był gatunkiem łownym. W tym też roku został wpisany na listę zwierząt łownych. Od 1995 do 1998r. stosowano nieskuteczną ochronę strefową, z możliwością odstrzałów w województwach: krośnieńskim, przemyskim i suwalskim. Całkowitą ochroną ścisłą został objęty w roku 1998. Terytorium wilka w żywieckiej części Nadleśnictwa obejmuje w zasadzie najwyżej położone kompleksy leśne, tj. w paśmie Romanki, Rysianki, Lipowskiego Wierchu, Boraczego Wierchu, ale wilki mogą penetrować wszystkie lasy w tej części Nadleśnictwa, jest to ich strefa funkcjonalna.

Obecnie coraz większym zagrożeniem dla populacji wilka jest postępująca urbanizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej prowadząca do utraty i izolacji możliwych do bytowania środowisk leśnych. Wilki w warunkach naturalnych żyją od 4 do 11 lat, a w niewoli do 16 lat. Najczęstszą przyczyną śmiertelności w warunkach naturalnych są zagłodzenie i konflikty międzyosobnicze, w dalszej kolejności choroby i obrażenia w trakcie polowań. W obszarach synergicznego występowania z człowiekiem głównymi przyczynami śmiertelności są polowania, kłusownictwo i potrącenia przez samochody. Mimo ochrony gatunkowej historia prześladowań wilka w naszym kraju i krajach sąsiednich sprawia, że populacja wilka jest narażona na kłusownictwo. Wilki albo są ofiarami nielegalnego odstrzału albo wpadają przypadkiem w sidła zastawione na ssaki kopytne. Penetracja ostoi leśnych przez ludzi oraz rozwój infrastruktury drogowej powoduje niepokojenie zwierząt i potrącenia przez samochody. Wpływ wilka na pogłowie zwierząt hodowlanych i jego rola w ekosystemie leśnym często niestety spotykana jest z negatywną opinią niektórych środowisk. Poza tym w powszechnej świadomości społecznej często na temat wilka panuje wiele przesądów, dlatego tak ważna jest rzetelna edukacja i informacja na temat tego drapieżnika. Tworzenie przejść górnych jest jedną z metod minimalizacji negatywnego wpływu infrastruktury drogowej na zwierzęta. Oprócz bezpośredniej redukcji populacji powodowanej przez człowieka, innym zagrożeniem dla populacji wilka jest postępująca urbanizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej prowadząca do utraty i izolacji możliwych do bytowania środowisk leśnych. Obecnie wystarczająco duże chronione kompleksy leśne znajdują się tylko w kilku odizolowanych od siebie parkach narodowych. Na pozostałych obszarach wilki występują w lasach gospodarczych albo mozaikach obszarów leśno-polnych. W celu utrzymania zdrowej populacji wilka, w której następuje konieczna dla utrzymania dobrej kondycji populacji wymiana genetyczna między watahami, potrzebne jest utrzymanie lub stworzenie korytarzy ekologicznych między ważnymi obszarami występowania lokalnych populacji wilka.

Sichrawa karpacka *Pseudogaurotina excellens* gatunek górski zagrożony wyginięciem, endemit karpacki, uważany za gatunek reliktowy – trzeciorzędowy. W Polsce występuje na Babiej Górze, w Tatrach i Pieninach. Prawnie chroniony od 1984r. Jedyne gatunek endemiczny wśród krajowych kózkowatych. Umieszczony w Dyrektywie siedliskowej załącznik II – gatunek priorytetowy. Sichrawa zasiedla rozmaite zbiorowiska

roślinne. Zawsze jednak są to tereny leśne. Na obszarze Polski najczęściej obserwowana była w następujących zbiorowiskach: *Abieti-Piceetum montanum* (mieszany bór dolnoreglowy), *Dentario glandulosae-Fagetum* (Żyzna buczyna karpacka), *Plagiothecio-Piceetum* (acidofilna zachodniokarpicka świerczyna górnoreglowa) oraz *Pinetum mugo (carpaticum)*. Najlepsze warunki do rozwoju zapewniają jej zbiorowiska leśne, w których dominującym składnikiem lasotwórczym są świerk pospolity lub jodła pospolita. Związana jest z występowaniem skupisk wiciokrzewu czarnego (pojedyncze okazy wiciokrzewu nie są w stanie zapewnić dogodnych warunków do rozwoju). Wilgotność oraz temperatura powietrza mają największy wpływ z czynników abiotycznych na rozwój i występowanie siczaw karpackiej.

Na terenie Nadleśnictwa prowadzone są obserwacje tego gatunku na obszarze górskich borów świerkowych w reglu górnym. Lokalizacja umieszczona jest w danych wrażliwych, ze względu na to, że gatunek ten wymaga dalszych badań inwentaryzacyjnych. Dalsze poszukiwania nowych stanowisk oraz monitoring już rozpoznanych, pozwoli przede wszystkim lepiej poznać rzeczywisty obszar występowania tego gatunku na terenie Polski. Ponadto zgromadzone w ten sposób informacje, dostarczą danych na temat zagrożeń, a w konsekwencji na opracowanie właściwej metody ochrony gatunku.

Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus* gatunek objęty ścisłą ochroną gatunkową oraz wymieniony w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Jest gatunkiem leśnym i wilgociolubnym, wręcz semiakwaticznym, dla którego podstawowym czynnikiem określającym możliwość egzystencji jest stała obecność wody w siedlisku. Preferuje on umiarkowane ocienione pobrzeża niewielkich, czystych cieków o niezbyt wartkim nurcie. Na ogół przebywa tam w pasie o szerokości do 5 m od brzegu wody, w miejscach błotnistych wśród zarośli, szczątków roślin lub pod kamieniami. Chociaż preferuje podłoże błotniste, nierzadko spotykany jest również w miejscach o podłożu piaszczystym, żwirowym lub kamienistym. Często obserwuje się osobniki polujące w wodzie. Szczególnie chętnie zasiedla łągi, buczyny i olsy rosnące wzdłuż strumieni i potoków.

Istotnym metodami ochronnymi na stanowiskach występowania gatunku jest: pozostawianie leżących pni drzew w otoczeniu potoku jako zasobu martwego drewna, w przypadku prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna w bezpośrednim otoczeniu potoku ścinę i zrywkę prowadzić około 5m od jego brzegów.

Występowanie biegacza urozmaiconego potwierdzono na obszarze Natura 2000 Beskid Śląski, Nadleśnictwo jest zobowiązane do wykonywania zadań ochronnych zawartych w Projekcie Planu Zadań Ochronnych.

Gniewosz plamisty *Coronella austriaca* to najmniejszy gatunek węży w Polsce. Jest wężem niejadowitym o smukłym ciele, i słabo oddzielonej głowie. Gniewosz plamisty podlega ochronie ścisłej, a miejscom jego rozrodu lub regularnego przebywania przysługuje odpowiednia ochrona obszarowa w postaci stref ochrony ostoi, gatunek wymagający ochrony czynnej. W prawie międzynarodowym wymieniony w Dyrektywie Siedliskowej (Załącznik IV) oraz w Konwencji Berneńskiej (Załącznik II).

Gatunek termofilny, zasiedlający obecnie bardzo zróżnicowane środowiska, głównie otwarte, nasłonecznione tereny o heterogennej strukturze roślinności. Za pierwotne miejsca jego występowania uznaje się obrzeża lasów, świetliste lasy, polany śródleśne, zakrzaczenia, tereny skaliste, kamieniste, brzegi cieków, wykroty, obszary z zalegającymi drzewami. Spotykany jest na zrębach, wśród upraw leśnych; preferuje miejsca nasłonecznione.

Wpływ działalności człowieka i niektórych czynników naturalnych na stan populacji gniewosza jest trudny do oszacowania i trudny do wyeliminowania. Dlatego istotne jest prowadzenie monitoringu już znanych lub potencjalnych miejsc jego występowania. Badacze prowadzą projekt „Ekologia przestrzenna gniewosza plamistego w Polsce.” Dotyczy on analizy parametrów siedlisk gniewosza plamistego w skali całego kraju. Wynik analiz ma zostać wykorzystany na potrzeby przyszłego monitoringu tego gatunku, co w dalszej perspektywie ma prowadzić do lepszego rozpoznania tego gatunku. Na terenie Nadleśnictwa oraz w najbliższym sąsiedztwie był obserwowany w kilku lokalizacjach.

2.6.3. Strefy ochrony

Ochrona niektórych zagrożonych zwierząt nie ogranicza się tylko do ochrony gatunku, lecz obejmuje również miejsca ich rozrodu i regularnego przebywania. Realizowana jest przez wytyczanie obszarów zwanych strefami ochrony, które trwale lub okresowo zabezpieczają otoczenie gniazd i ostoje przed wszelkimi formami działalności ludzkiej.

Wykaz gatunków zwierząt chronionych strefowo, informacje dotyczące wielkości strefy oraz okresowych terminów ochronnych, podane są w Załączniku nr 4 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2014 r., poz. 1348).

Na terenie Nadleśnictwa wyznaczono strefę ochrony wilka (*Canis lupus*), przedmiotem ochrony jest ostoja miejsca rozrodu i regularnego przebywania gatunku chronionego. Akt ustanawiający to Decyzja Regionalnego Dyrektora Środowiska z dnia 12.04.2016 r. Jest to okresowa strefa o powierzchni 25,91 ha.

Zgodnie z zasadami gospodarowania w strefie ochrony okresowej ww. Decyzji, w okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia zabrania się wykonywania następujących czynności, określonych w art. 60, ust. 6 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody tj.:

- przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą;
- wycinania drzew lub krzewów;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków;
- wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji.

„W przypadku konieczności realizacji prac w ww. terminie, koniecznym jest zwrócenie się do regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach o wydanie zezwolenia na odstąpienie od przedmiotowych zakazów zgodnie z art. 60 pkt 7 ww. ustawy.”

W tym miejscu należy, jednakże zaznaczyć, że w uzasadnieniu ww. Decyzji zawarto następujący zapis:

„Mając na względzie zagrożenie gradacją owadów zespołu kornika drukarza ustalono, że w przypadkach zaobserwowania drzew trocinkowych, będzie rozważane dopuszczenie wydawania indywidualnych zezwoleń na realizację prac leśnych: ścinka i okorowanie drzew na miejscu w okresie od 15 czerwca.”

Z tego względu zabiegi zaplanowane w projekcie PUL w dwu wydzieleniach (odnowienie - jedno wydz., zabiegi pielęgnacyjne [CP] - jedno wydz.) należy wykonywać poza okresem rozrodu i wychowu młodych wilków, tj. poza okresem od 1 kwietnia do 31 sierpnia. W pozostałych wydzieleniach z terenu ostoje nie planowano zabiegów gospodarczych.

3. POZAUSTAWOWE FORMY OCHRONY PRZYRODY, INNE OBIEKTY O DUŻYCH WALORACH, POZOSTAŁE OBSZARY FUNKCJONALNE

W Nadleśnictwie Węgierska Górka występują obiekty, obszary i twory przyrody zasługujące na uwagę, których ochrona nie jest regulowana przepisami prawa. Są to m.in. lasy podmokłe rosnące na siedliskach wilgotnych, bagiennych i łągowych, drzewostany powstałe z odnowienia naturalnego, drzewostany nasienne, bagna, torfowiska, ciekawe fragmenty przyrody nieożywionej, kępy, tereny źródliskowe i inne zasługujące na ochronę. Zostały one opisane w niniejszym rozdziale. Ponadto zestawiono w nim inne działania służące ochronie przyrody, zachowaniu lasów w celach dydaktycznych i naukowych, zwiększaniu potencjału przyrodniczego lasów oraz bioróżnorodności. Przedstawiono również występujące na gruntach Nadleśnictwa obiekty o charakterze historycznym, kulturowym i zabytkowym.

3.1. Lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego

Na obszarze Nadleśnictwa Węgierska Górka większość lasów ma pochodzenie sztuczne, a prawdopodobnie także obce, co jest konsekwencją założeń gospodarki leśnej prowadzonej na obszarze Nadleśnictwa od drugiej połowy XVIII w., przez cały wiek XIX, a także w początkach XX w. Główną zasadą gospodarki była maksymalizacja renty gruntowej, co gwarantowała hodowla litych drzewostanów świerkowych. Gatunek ten dawał szybkie przyrosty dobrej jakości drewna, szczególnie na siedliskach dolnoreglowych zajętych poprzednio przez lasy mieszane z panującym bukiem i jodłą.

Obecnie przyjmuje się, że naturalne lasy na niezmienionym siedlisku zachowały się jedynie w reglu górnym, ponieważ ich niska jakość i koszt zrywki nie gwarantowały opłacalności użytkowania. Większość górnoreglowych, naturalnych świerczyn w obrębie Węgierska Górka objęta jest ochroną rezerwatową w rezerwach „Romanka” i „Lipowska”. Poza rezerwatami pozostają zwykle drzewostany, których wiek i struktura wskazują na sztuczne pochodzenie. Poza rezerwatami w reglu górnym za naturalny można uznać drzewostan położony pod szczytem Skrzycznego na wysokości od 1100 do 1190 m n.p.m. w obrębie Lipowa, w oddziale 117 g. Jest to buczyna wysokich położań na siedlisku BMG w do składzie której przeważa ją buk oraz świerk od 210 i 150 lat, miejscowo można spotkać je w wieku około 220 lat. Drzewostan zajmuje 2,60 ha. W reglu dolnym za naturalny uznaje się drzewostan bukowy, położony w oddziałach 58 c, 59 c obrębu Lipowa, ale przestrzennie stanowiący jeden drzewostan o łącznej powierzchni 6,27 ha, nazywany jest Starym Borem. Panuje tu buk w wieku 110, 210 i 230 lat z udziałem buków w wieku poniżej 100 lat. Położony jest na stokach Magurki Wiślańskiej, na wysokości 900 – 1000 m n.p.m.. Powierzchnia najcenniejszych drzewostanów w ostatnich latach znacznie się tu zmniejszyła w wyniku procesów naturalnych.

W oddziale 109 f obrębu Lipowa istnieje jedyny w Nadleśnictwie fragment LMwyżsów, niewątpliwie fragment grądu – pospolitego niegdyś siedliska w Kotlinie Żywieckiej. Jest to skarpa nad stawem przy zespole dworskim w Radziechowach. Południowa, wypłaszczona część kompleksu (109 g) jest obsadzona dębem czerwonym, natomiast na skarpie istnieje mieszany drzewostan z panującym dębem oraz udziałem sosny i modrzewia w wieku 150 lat o powierzchni 5,27 ha. Drzewostan może być tu, przynajmniej częściowo, naturalnego pochodzenia.

3.2. Drzewostany cenne przyrodniczo

W Nadleśnictwie Węgierska Góra warto wyróżnić drzewostany cenne przyrodniczo, zasługują one na szczególną ochronę i odpowiednie gospodarowanie. Charakteryzują się one m.in.: bogactwem florystycznym i strukturalnym, są to cenne gatunkowo i wiekowo drzewostany, posiadają ciekawą i unikatową florę. Najcenniejsze z nich istnieją w ustanowionych na terenie nadleśnictwa rezerwach przyrody, w dolinach potoków, na stromych zboczach. Obszary te są zazwyczaj wyłączone z zabiegów gospodarczych lub podlegają użytkowaniu w ograniczonym zakresie. Przykładami takich drzewostanów może być wydzielenie w Obrębie Lipowa 38 – g, cechuje go zróżnicowany skład gatunkowy (buk, jawor, świerk w wieku 45-120 lat), występowanie roślin chronionych oraz charakterystycznych form dla krajobrazów górskich – piarg. Na uwagę zasługuje również drzewostan zlokalizowany w wydzieleniu obrębu Lipowa 50-b, charakteryzuje się wychodniami skalnymi, przez co jest trudno dostępny.

3.3. Lasy na siedliskach wilgotnych i łęgowych

Wyjątkowo cennymi drzewostanami są te na siedliskach hydrogenicznych, czyli łęgowych i bagiennych. W Nadleśnictwie Węgierska Góra występują: BMGw, LGw, LŁG, LMGw. Łącznie na gruntach Nadleśnictwa zajmują 24,59 ha. Wydzielenia na siedlisku LŁG są wyłączone z użytkowania i zostały włączone do gospodarstwa specjalnego. Są to głównie drzewostany rosnące w sąsiedztwie śródlęśnych cieków i zbiorników, w obrębie jarów i wąwozów. Mają one istotne znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej oraz umożliwiają obserwacje naturalnych procesów zachodzących w przyrodzie. W obrębie Lipowa, w dolinie potoku Leśna stwierdzono występowanie lasu łęgowego górskiego na madach rzecznych brunatnych w wydzieleniach 67 - a, 68 - a, 69 -b , 70 -a, 70 - b, 71 - a, 73 - a o łącznej powierzchni 10,27 ha. Podobne siedliska oraz skład gatunkowy występują w obrębie Węgierska Góra w wydzieleniach 92 – a, 255 – I oraz 255 – x (w oddziale 255 są to obszary przyległe do potoku Bystra oraz Zespołu Dworsko - parkowego w Kamesznicy).

Tabela 36 Wykaz drzewostanów na siedliskach łęgowych i wilgotnych wyłączonych z użytkowania

Adres	Typ siedliskowy	Powierzchnia [ha]
02-36-1-10-67 -a -00	LŁG	3.19
02-36-1-10-68 -a -00	LŁG	1.49
02-36-1-10-69 -b -00	LŁG	2.41
02-36-1-10-70 -a -00	LŁG	1.89
02-36-1-10-70 -b -00	LŁG	0.70
02-36-1-10-71 -a -00	LŁG	0.95
02-36-1-10-73 -a -00	LŁG	0.79
02-36-1-10-74 -a -00	LŁG	0.53
02-36-1-12-83 -f -00	LMGW	1.05
02-36-2-01-8 -d -00	LGW	2.32
02-36-2-04-92 -a -00	LŁG	0.58
02-36-2-05-255 -I -00	LŁG	1.79
02-36-2-05-255 -x -00	LŁG	1.13
02-36-2-06-185 -b -00	BMGW	5.77

Adres	Typ siedliskowy	Powierzchnia [ha]
Razem		24.59

3.4. Baza nasienna

W celu zachowania najcenniejszych ekotypów drzew leśnych, w Nadleśnictwie Węgierska Górka wyznaczono: wyłączone drzewostany nasienne (WDN), gospodarcze drzewostany nasienne (GDN) oraz założono rejestrowane uprawy pochodne.

Zgodnie z obecnie obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie wykazu obszarów i map regionów pochodzenia leśnego materiału podstawowego (Dz. U. z dnia 21 września 2015 r. poz. 1425), Nadleśnictwo Węgierska Górka należy do następujących regionów nasiennych odpowiednio dla gatunków:

Tabela 37. Wykaz regionów nasiennych Nadleśnictwa Węgierska Górka

Gatunek	Region pochodzenia	Gminy wchodzące w skład obszaru regionu pochodzenia
Brzoza brodawkowata (<i>Betula pendula</i> Roth)	Brz 80	Teren całego Nadleśnictwa
Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i> L.)	Bk 80	Teren całego Nadleśnictwa
Dąb bezszypułkowy (<i>Quercus petraea</i> Liebl.)	Dbb 60	Teren całego Nadleśnictwa
Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i> L.)	Dbs 60	Teren całego Nadleśnictwa
Jodła pospolita (<i>Abies alba</i> Mill.)	Jd 80	Teren całego Nadleśnictwa
Modrzew europejski (<i>Larix decidua</i> Mill.)	Md 20	Teren całego Nadleśnictwa
Olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i> Gaertn.)	OI 80	Teren całego Nadleśnictwa
Sosna zwyczajna (<i>Pinus sylvestris</i> L.)	So 80	Teren całego Nadleśnictwa
Świerk pospolity (<i>Picea abies</i> Karst.)	Św 82	Teren całego Nadleśnictwa

Tabela 38. Zestawienie obiektów bazy nasiennej w Nadleśnictwie

Typ obiektu	Obręb Lipowa		Obręb Węgierska Górka		Nadleśnictwo	
	Liczba [szt.]	Pow. [ha]	Liczba [szt.]	Pow. [ha]	Liczba [szt.]	Pow. [ha]
Wyłączone drzewostany nasienne (WDN)	1	5,80	1	4,76	2	10,56
Gospodarcze drzewostany nasienne (GDN)	4	33,78	7	68,12	8	87,27
Rejestrowane uprawy pochodne (RUP)	1	4,16	6	17,09	7	21,25

Nadleśnictwo posiada 2 drzewostany nasienne wyłączone:

- WDN w oddziale 248 c obrębu Węgierska Górka, o powierzchni 4,76 ha. W Krajowym Rejestrze Leśnego Materiału Podstawowego figuruje pod numerem MP/2/43782/05. Gatunkiem nasiennym jest jodła pospolita, obecnie w wieku 165 lat.
- WDN w oddziale 15 b obrębu Lipowa, o powierzchni 5,80 ha. W Krajowym Rejestrze Leśnego Materiału Podstawowego figuruje pod numerem MP/2/49484/10. Gatunkiem nasiennym jest daglezwia zielona, obecnie w wieku 115 lat.

Nasiona pochodzące z tych drzewostanów (tzw. materiał wyselekcjonowany) służą do zakładania rejestrowanych upraw pochodnych.

Według bieżącej inwentaryzacji w Nadleśnictwie jest 11 Gospodarczych Drzewostanów Nasiennych, o łącznej powierzchni 101,90 ha. Najwięcej jest bukowych: 5, o powierzchni 45,85 ha, 3 jodłowe - 30,46 ha, oraz jeden daglezjowy – 13,10 ha. Nadleśnictwo nie planuje w najbliższym czasie zmian w zakresie istniejącej bazy nasiennej w grupie GDN.

Nasiona pozyskane z wyłączonych drzewostanów nasiennych, plantacji nasiennych i plantacyjnych upraw nasiennych, służą do zakładania upraw pochodnych i bloków upraw pochodnych, tj. zespołów upraw o powierzchni będącej wielokrotnością powierzchni drzewostanu matecznego. W Nadleśnictwie istnieje 7 indywidualnych upraw pochodnych o łącznej powierzchni 21,25 ha. Uprawy świerkowe pochodzą z obsiewu naturalnego nieistniejących już wyłączonych drzewostanów nasiennych. Większość upraw pochodnych była ewidencjonowana jako części wydzieleń leśnych, w których powstały i tak też jest obecnie. W najbliższych latach Nadleśnictwo nie planuje zakładania kolejnych upraw pochodnych. Planuje się natomiast komisijną weryfikację istniejącej bazy upraw pochodnych w celu ustalenia ich rzeczywistej powierzchni i jakości hodowlanej. Dotyczy to zwłaszcza upraw świerkowych zakładanych w latach 80-tych i na początku lat 90-tych. W składach tych drzewostanów udział świerka systematycznie maleje, co wynika przede wszystkim z jego słabej kondycji zdrowotnej. Świerk jest zastępowany przez inne gatunki, głównie buka.

3.5. Korytarze ekologiczne

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt oraz grzybów. Dla obszaru Polski wyznaczono sieć korytarzy – głównych (ponadregionalnych o znaczeniu międzynarodowym, transgranicznym i kontynentalnym) oraz krajowych i lokalnych.

W Polsce opracowano kilka projektów korytarzy ekologicznych na poziomie krajowym. Pierwszym z nich był projekt Krajowej Sieci Ekologicznej (ECONET-PL), stanowiącej część Europejskiej Sieci Ekologicznej (EECONET). W projekcie tym priorytetem stały się korytarze ekologiczne, ciągnące się wzdłuż cieków wodnych. Kolejny projekt powiązał sieć ECONET-PL z Krajowym Systemem Obszarów Chronionych, ze szczególnym uwzględnieniem spójności terenów Natura 2000. W 2012 roku pod kierownictwem naukowców z Zakładu Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków), przy współpracy z jedną z organizacji ekologicznych (Pracownia na rzecz Wszystkich Istot), opracowano kompletną mapę korytarzy o charakterze multifunkcyjnym – przeznaczonych dla możliwie największej liczby gatunków i łączących różnorodne siedliska przyrodnicze, zwłaszcza podlegające ochronie w ramach sieci Natura 2000. Podstawowym celem opracowania mapy było stworzenie praktycznego narzędzia dla ochrony siedlisk i gatunków zagrożonych fragmentacją środowiska, umożliwiającego zachowanie spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej, wykorzystywanego w planowaniu przestrzennym i projektowaniu inwestycji liniowych.

Nadleśnictwa Węgierska Górka znajduje się na obszarze dwóch korytarzy głównych. Obręb Lipowa i część zachodnia obrębu Węgierska Górka to Korytarz Południowy (KPd), dokładniej Beskid Śląski (GKPd-14). Korytarz Południowy biegnie od Bieszczadów poprzez Góry Słonne, Pogórze Przemyskie, Pogórze Dynowskie, parki krajobrazowe: Czarnorzecko-Strzyżowski, Pasma Brzanki, Ciężkowicko-Rożnowski i Wiśnicko-Lipnicki, następnie

przechodzi przez Beskid Wyspowy, Gorce, Beskid Makowski, Beskid Żywiecki, Beskid Śląski, Pogórze Śląskie, lasami w pobliżu zbiornika Goczałkowickiego, Lasy Pszczyńsko-Kobiórskie, aż do Lasów Rudzkich. Natomiast wschodnia część obrębu Węgierska Górka należy do Korytarza Karpackiego (KK), szczegółowiej do Beskidu Żywieckiego (GKK-9), który przebiega przez Bieszczady, Beskid Niski, Beskid Sądecki, Pieniny aż do Tatr. Na całej swojej długości łączy się z częściami Karpat leżącymi po stronie ukraińskiej i słowackiej. Korytarze główne dzieli trasa S-1.

3.6. Bagna, moczary, torfowiska

Ekosystemy wodno-błotne na terenach leśnych mają kluczowe znaczenie dla utrzymania zasobów wodnych (Europejska Karta Wody uchwalona przez Radę Europy).

Do ekosystemów wodno-błotnych zaliczamy wszelkie środowiska związane w swoim funkcjonowaniu z wodą. Są to zarówno otwarte zbiorniki wodne, naturalnego i sztucznego pochodzenia, ciekі, bagna, torfowiska, oczka wodne, siedliska wilgotne i bagienne, mokre łąki i pastwiska itp.

Wszystkie tego typu środowiska mają istotne znaczenie przyrodnicze. Do ich podstawowych funkcji zaliczamy:

- retencjonowanie wód,
- zdolność do oczyszczania wód,
- magazynowanie znacznych ilości węgla i azotu (szczególnie bagna i torfowiska),
- stwarzanie istotnych nisz życia dla wielu zagrożonych i ginących gatunków roślin i zwierząt.

Istotną rolę zbiorników wodnych jest magazynowanie zasobów wodnych. Naturalne zbiorniki wodne, nieuregulowane ciekі, śródleśne oczka wodne, torfowiska charakteryzują się dość dużą możliwością zatrzymywania wody w ramach obszaru. Ocenia się, że mchy torfowce, tworzące torfowiska wysokie, niskie i przejściowe magazynują około ośmiokrotnie więcej wody od swojej wagi. Ważną funkcją, szczególnie wód płynących, jest zdolność do samooczyszczania się. W mniejszym stopniu zdolność oczyszczania wody posiadają również mokradła.

Torfowiska i mokradła magazynują znaczne ilości węgla, azotu i substancji biogennych. Azot jest wytrącany w procesach denitryfikacji. Akumulacja węgla ma istotne znaczenie zwłaszcza w kontekście realizacji postanowień Protokołu z Kioto. Odwodnienie istniejących torfowisk i bagien powoduje ich przesuszenie i murszenie torfu a w efekcie wpływa na uwalnianie się dwutlenku węgla do atmosfery.

W Nadleśnictwie Węgierska Górka wyróżniono fragmenty torfowisk przejściowych, jako siedlisko przyrodnicze 7110 (Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)) oraz 7140 (Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością *Scheuchzeria-Caricetea nigrae*)). Na obszarze Natura 2000 „Beskid Żywiecki” są one przedmiotem ochrony. Występują w wydzieleniach obrębu Węgierska Górka 75 – a (7110 na powierzchni 0,04 ha oraz 7140 na powierzchni 0,34 ha) oraz w wydzieleniu 63 – b, siedlisko 7140 na powierzchni 0,15ha. Ponadto siedliska te występują one również na obszarze Natura 2000 „Beskid Śląski” i ich lokalizacje są ujęte w PUL – 7110 w wydzieleniu 204-b na powierzchni 0,14 ha, natomiast 7140 w wydzieleniach 224-c, 224-d, 225-a oraz 226-a na łącznej powierzchni 0,12 ha. Obszary bagienne zaliczane do obu wymienionych grup siedlisk, występują w rezerwach „Romanka” i „Lipowska”, ale ich powierzchnia nie jest zinwentaryzowana.

Bagna to ważne elementy ekosystemu leśnego, z punktu widzenia ochrony przyrody pełnią one bardzo istotną funkcję jako naturalne magazyny wody i ciekawe biotopy

wyróżniające się swoistą florą, mikro- oraz makrofauną odmienną niż otaczające kompleksy leśne. Należy je pozostawić bez ingerencji gospodarczej, utrzymywać w stanie „naturalnym”. Ze względu na górski charakter nadleśnictwa jego podłoże geologiczne i wykształcone z niego gleby, na jego obszarze najczęściej spotykane są lokalne wysięki wody, tworzące w terenie młaki i lokalne zabagnienia. Na gruncie wyróżniają się często występowaniem specyficznej hydrofilnej roślinności, wśród której z dużą stałością występują gatunki związane z brzegami potoków górskich oraz liczne gatunki ziołoroślowe. Drzewostan jest często przerzedzony, wykazujący zwarcie przerywane i luźne z pojedynczo rosnącymi jaworami, jesionami i olszami. W nadleśnictwie brak jest rozległych obszarów bagien charakterystycznych dla terenów nizinnych. Brak wydzielen literowanych, o rodzaju powierzchni BAGNO, zinwentaryzowane jedynie bagno jako powierzchnię niestanowiącą wydzielenia – 242 – i o powierzchni 3 arów.

3.7. Leśny Kompleks Promocyjny

Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Beskidu Śląskiego” utworzony został na mocy Zarządzenia nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 grudnia 1994 r. (ZO – 72 – 15/94). Obejmuje on nadleśnictwa Bielsko, Ustroń, Wisła i Węgierska Górka, tj. obszar uznany za reprezentatywny dla Karpat Zachodnich, o łącznej powierzchni ponad 39 tys. ha. Grunty Nadleśnictwa Węgierska Górka w całości należą do leśnego kompleksu promocyjnego.

Tworzenie leśnych kompleksów promocyjnych jest konsekwencją ustaleń „Szczytu Ziemi” w Rio de Janeiro w roku 1992 i deklaracji ministrów leśnictwa na spotkaniu w Strassburgu, w roku 1990. Zaliczenie obszaru leśnego do kompleksu promocyjnego zobowiązywało administrację leśną do opracowania nowych zasad zarządzania nadleśnictwem łączących funkcje ekonomiczne z aktywną ochroną przyrody. W efekcie nadleśnictwa powinny prowadzić wielofunkcyjną, zrównoważoną gospodarkę leśną. Nadanie nadleśnictwu rangi kompleksu promocyjnego miało także ułatwić stosowanie nadzwyczajnych metod gospodarowania (z zakresu hodowli lasu, ochrony i użytkowania) co zwykle łączy się z większymi nakładami, a także umożliwiać zdobywanie sił i środków na działania którymi zwykle nadleśnictwa się nie zajmują, tj.:

- rozpoznanie biocenoz i ich dynamiki
- odtwarzanie i zachowanie walorów lasów górskich
- prowadzenie prac badawczych i doświadczalnych
- specjalistyczne szkolenie służby leśnej i edukacja społeczeństwa
- podejmowanie działań z zakresu public relations w celu promowania ochrony środowiska i Lasów Państwowych.

Współcześnie większość opisanych właściwości leśnego kompleksu promocyjnego nie jest zastrzeżona tylko dla takich obiektów, ale obowiązuje powszechnie w Lasach Państwowych.

W ramach tworzenia infrastruktury Leśnego Kompleksu Promocyjnego powstała przy siedzibie Nadleśnictwa Izba Edukacji Przyrodniczo – Leśnej oraz dwa niewielkie obiekty szkoleniowo – rekreacyjne: „Stary kwater” w dolinie Twardorzeczki pod rezerwatem Kuźnie (oddz. 82 f) i „Ostoją pod jodłą” w dolinie Bystrego pod Barańskim Groniem (oddz. 192 I).

3.8. Miejsca o charakterze historycznym i kulturowym

Na gruntach Nadleśnictwa można wskazać obiekty o wartości historycznej i kulturowej, są to:

- zespół dworsko – parkowy z pierwszej połowy XIX w.
- kapliczka w obrębie Lipowa, w wydzielaniu 23 f
- bunkier „Waligóra” w wydzielaniu 145 c obrębu Węgierska Górka

Na gruntach Nadleśnictwa w Kamesznicy znajduje się zespół dworsko – parkowy pochodzący z lat 1830 – 1833. Powstał on z inicjatywy ówczesnych właścicieli – Teresy i Marcelego Potockich jako letnia rezydencja. W jej skład wchodziły: murowany dworek, oficyna z drewnianą wieżą zegarową (tzw. kancelaria), oranżeria, stajnia z wozownią i kompozycja parkowa. Budynek dworu jest jednokondygnacyjny, zbudowany z kamienia i cegły. Z pierwotnego wyposażenia wewnętrznego zachował się w salonie kominek z czarnego marmuru. Po przejęciu majątku przez Karola Ludwika Habsburga w roku 1846, dwór pełnił funkcję siedziby Zarządu Lasów Dóbr Żywieckich – stąd pochodzi budynek wyluszczeni nasion. Na założenie parkowe składają się: nasadzenia drzew rodzimych i aklimatyzowanych, staw z wysepką, obudowane źródło, strumień, system kaskad oraz polany mające w zamierzeniu tworzyć wraz ze stawem ciąg widokowy. Zarząd lasów funkcjonował tu do roku 1939. Po wojnie cały ten obszar wszedł w skład Lasów Państwowych, a dwór był m.in. siedzibą leśnictwa Kamesznica.

W roku 1995 cały zespół dworsko – parkowy został uznany za zabytek z dniem 05.01.1995 r., pod numerem ewidencyjnym A – 657/95. W skład zespołu wchodzi wydzielanie: f, g, h, i, j, k oddziału 255, obrębu Węgierska Górka. Powierzchnia zespołu wynosi wg aktualnego rozliczenia 7,87 ha.

Tabela 39 Zestawienie wydzieleni wchodzących w skład Zespołu dworsko – parkowego w Kamesznicy

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
02-36-2-05-255-f-00	6.40
02-36-2-05-255-g-00	0.54
02-36-2-05-255-h-00	0.41
02-36-2-05-255-i-00	0.06
02-36-2-05-255-j-00	0.11
02-36-2-05-255-k-00	0.21
02-36-2-05-255-n-00	0.14
Razem	7.87

Fotografia 7 Zespół Dworsko-Parkowy w Kamesznicy. (z archiwum Nadleśnictwa)

Fotografia 8 Widok na Park przy Zespole Dworsko-parkowym w Kamesznicy(z archiwum Nadleśnictwa)

Bunkier „Waligóra” jest jednym ze stanowisk pasa obronnego doliny Soły który w zamierzeniu miał się składać z 16 obiektów. Przed wybuchem wojny zdołano w całości wybudować 4 bunkry, a rozpocząć budowę jednego. Bunkier „Waligóra” był stanowiskiem

artyleryjskim i wraz z pozostałymi bunkrami wziął udział w walkach pierwszych dni września 1939 r. Walki pod Węgierską Górką opóźniły działania niemieckie i pozwoliły na wycofanie się Armii „Kraków”. Najlepiej zachowany, położony po wschodniej stronie Soły bunkier „Wędrawiec” pełni obecnie funkcję muzeum i jest przystosowany do zwiedzania. W planach jest także, po uzyskaniu odpowiednich funduszy, wyremontowanie bunkra „Waligóra” i udostępnienie go do zwiedzania. Inne ważne obiekty kultury materialnej związane z obszarem Nadleśnictwa:

- Kaplica p.w. Św. Antoniego w Milówce, której budowę rozpoczęto w 1876 roku. Gotycką kapliczkę z Matką Boską wyrzeźbił wraz z uczniami kierownik szkoły Józef Szczotka w 1925 roku. W środku piękny rzeźbiony ołtarz i równie piękne rzeźbione organki na chórze.
- Kaplica Cmentarna św. Magdaleny w Milówce, pierwotnie drewniana, powstała w 1708 roku, a obecnie murowana z roku 1857.
- Kaplica p.w. Świętej Anny w Radziechowach – proces jej powstawania miał początek w roku 1872, poświęcona przez proboszcza radziechowskiego Józefa Kolbusza w 1907 roku. Mimo tego, że patronem kaplicy jest Św. Anna, mieszkańcy wsi powszechnie używają nazwy „U Dziadka”. Historia powstania kapliczki ma swój początek dosłownie u źródła obok niej bijącego. Wodzie tu wypływającej przypisywano lecznicze właściwości.
- Kościół p.w. Św. Maksymiliana Kolbe z 1972r. w Ciścu - zbudowany w 24 godziny, w tajemnicy przed władzami. W 1977 roku poświęcenia dokonał kardynał Karol Wojtyła, a w roku 1979 wskutek determinacji ludności władze zalegalizowały kościół.
- Pomnik w Żabnicy upamiętniający stracenie przez hitlerowców 11 Polaków (w tym 5 leśników) - 3 września 1943 roku, którzy za cenę własnego życia odkupili wolność pozostałych. Ku czci pomordowanych leśników Nadleśnictwo Węgierska Górka nazwało ich imieniem salę konferencyjną, w której zawisa tablica pamiątkowa.
- Kaplica na Skałce w Żabnicy p.w. NMP Nieustającej Pomocy - zlokalizowana w górnej części wsi przy drodze na Halę Boraczą. Obiekt powstał w latach 1957 - 1961 w czasie rozbudowy kościoła w Żabnicy. W jej pobliżu stała wówczas mała drewniana kapliczka, która z powodu poszerzania drogi musiała być rozebrana i przeniesiona na inne miejsce.

Nadleśnictwo czynnie uczestniczy w różnego typu akcjach oświatowych, rozrywkowych i kulturalnych inicjowanych przez lokalne społeczności, administrację samorządową, państwową i władze oświatowe. W ciągu całego roku na terenie Nadleśnictwa odbywają się liczne imprezy szczególnie z udziałem dzieci i młodzieży ze wszystkich szkół zasięgu terytorialnego: zielone szkoły, „Sprzątanie świata”, akcja zbierania karmy dla ptaków i zwierzyny leśnej, akcja sadzenia lasu, akcja „Choinka nadziei”, „Wakacje w lesie” i inne.

4. ZAGROŻENIA I FORMY DEGRADACJI EKOSYSTEMÓW LEŚNYCH

4.1. Ocena stanu zdrowotnego lasów Nadleśnictwa

Aktualny stan zdrowotny, w oparciu o zebrane informacje i wyniki prac taksacyjnych jest uzależniony od gatunku dominującego w składzie gatunkowym. Znacznie obniżony stan zdrowotny dotyczy drzewostanów świerkowych natomiast stan drzewostanów, w których dominują pozostałe gatunki ocenia się jako dobry. W sposób prawidłowy prowadzone były przez Nadleśnictwo działania w zakresie prognozowania i zwalczania zagrożeń.

Na stan zdrowotny w ubiegłym 10-leciu decydujący wpływ miały powtarzające się susze w latach 2015 – 2019, powodujące obniżenie poziomu wód gruntowych, skutkujące zmniejszeniem odporności drzewostanów starszych oraz młodników i upraw.

W przypadku jodły, w niektórych drzewostanach, na niewielkich powierzchniach obserwuje się czynniki negatywnie wpływające na ich zdrowotność są to: porażenia najmłodszych pędów przez askochytozę, zasiedlenia przez obłąkę pędową i korową.

Stan sanitarny lasu, kształtowany poziomem posuszowej higieny lasu, częstością oraz wielkością powstawania szkód atmosferycznych, presją szkodników wtórnych oraz realizowanymi przez nadleśnictwo działaniami porządkującymi (wyróbka posuszu, wiatro-, śniego- i lodozłomów), utrzymywany był i jest w Nadleśnictwie Węgierska Górka na dobrym poziomie, minimalizującym poprzez te działania możliwości oraz warunki powstawania i rozwoju potencjalnych ognisk zagrożeń dla trwałości lasu. Działania służb leśnych powodują ograniczenie możliwości dynamicznego rozwoju procesów chorobowych drzewostanów oraz pogłębiania skutków pojawiających się szkód i zagrożeń dla trwałości lasów.

Potrzeba podejmowania wymuszonych cięć sanitarnych w latach 2014-2023 w drzewostanach Nadleśnictwa była determinowana w znacznym stopniu szkodami pochodzenia abiotycznego (m.in. długotrwałe susze), co ma bezpośredni wpływ na zdrowotność drzewostanów i jest główną przyczyną nadmiernego wydzielania się posuszu.

W analizowanym okresie, w Nadleśnictwie Węgierska Górka udział pozyskanych użytków sanitarnych i przygodnych kształtował się na bardzo wysokim poziomie w ciągu całego 10-lecia i stanowił łącznie 44,3% ogólnego pozyskania, co należy uznać za istotne gospodarczo. Miąższość pozyskanego posuszu wynosząca ok. 57,2 tys. m³ stanowiła 21,0% ogólnego pozyskania drewna w tym okresie oraz 47,3% masy pozyskanych użytków sanitarnych i przygodnych.

Tabela 40. Powierzchnie uszkodzonych drzewostanów wg przyczyn i stopni uszkodzenia (wg programu TAKSATOR)

Główna przyczyna uszkodzenia	Pow. d-stanów z uszkodz.		Powierzchnie uszkodzeń w przedziałach procentowych [ha]				Pow. uszkodzeń zredukowana [ha]
	[ha]	%	10%	20%	30%, 40%, 50%	60% i więcej	
Antropogeniczne	8,50	0,14	0,00	8,50	0,00	0,00	1,71
Grzyby patogeniczne w tym: opieńki, huby	631,26	10,57	68,20	410,44	148,21	4,41	138,01

Główna przyczyna uszkodzenia	Pow. d-stanów z uszkodz.		Powierzchnie uszkodzeń w przedziałach procentowych [ha]				Pow. uszkodzeń zredukowana [ha]
	[ha]	%	10%	20%	30%, 40%, 50%	60% i więcej	
w tym huba korzeni, zamieranie jesionu,							
Klimatyczne: (pogodowe) w tym: wiatr, okiść śnieżna, susze, przymrozki,	317,19	5,31	23,29	108,42	171,95	13,53	89,96
Owady: szkodniki wtórne: korniki, cetyńce; mszyce (obiałki)	1039,03	17,39	96,07	299,66	594,52	48,78	315,79
Wodne: podtopienia, wymakanie	3,87	0,06	0,00	2,74	1,13	0,00	0,89
Zwierzyna: zgryzanie, spalowanie, wydeptywanie	3973,84	66,52	18,00	2100,84	1855,00	0,00	1037,75
Łącznie:	5973,69	33,48	205,56	2930,60	2770,81	66,72	1584,11
% uszkodzeń		100,00	3,44	49,06	46,38	1,12	

Z analizy powyższego zestawienia wynika, że głównymi przyczynami uszkodzeń drzewostanów w Nadleśnictwie Węgierska Górka są: zwierzyna, owady oraz grzyby patogeniczne, głównie opieńka. W mniejszym stopniu: czynniki klimatyczne (wiatr, okiść, susza) oraz zakłócenia stosunków wodnych i czynniki antropogeniczne.

Najwięcej uszkodzonych drzewostanów jest przez czynniki biotyczne - około 94%. Wśród nich dominują uszkodzenia powodowane zwierzyną płową - 66,52%, owady (szkodniki wtórne, mszyce powodujące obiałkę) - 17,39% oraz przez grzyby patogeniczne (opieńkowa zgnilizna korzeni, huba korzeniowa, zamieranie jesiona) - 10,57%.

- 17,39% oraz przez grzyby patogeniczne (opieńkowa zgnilizna korzeni, huba korzeniowa, zamieranie jesiona) - 10,57%.

Czynniki abiotyczne stanowią około 6% wszystkich uszkodzeń. Najwięcej jest uszkodzeń klimatycznych - 5,31% (wiatr, okiść śnieżna, susza, przymrozki) oraz uszkodzeń powodowanych przez zakłócenia stosunków wodnych - 0,06%.

a stosunków wodnych - 0,06%.

Wśród uszkodzonych drzewostanów najwięcej, bo 52,5% posiada uszkodzenia słabe - do 20%, nieistotne (nietrwale), pozwalające na samoistną regenerację drzewostanów. Uszkodzenia w stopniu 21% - 60% to uszkodzenia średnie, istotne dla gospodarki leśnej - stanowią 46,38%. Uszkodzenia silne (trwale), powyżej 60% zanotowano na powierzchni 66,72 ha (1,12%) w 15 wydzieleniach z panującym świerkiem (1 bukowe). Są one spowodowane przez owady i grzyby patogeniczne (opieńka) oraz czynniki klimatyczne (wiatr).

Przy podejmowaniu decyzji dotyczących zastosowania rozwiązań z zakresu ochrony lasu należy brać pod uwagę zasady prowadzenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych. Temu celowi mają służyć między innymi działania prowadzące do zwiększenia biologicznej odporności ekosystemów leśnych.

Nadleśnictwo wybierając metodę w ochronie lasu powinno kontynuować dotychczas stosowane sposoby postępowania i tak jak do tej pory, zwracać w szczególną uwagę na:

- działania profilaktyczne, których celem powinna być ochrona różnorodności biologicznej i zapobieganie zagrożeniom ze strony patogenów, co można między innymi osiągać przez działania hodowlane np. kontynuacja przebudowy drzewostanów czy ochrona pożytecznej fauny,
- terminowe prowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych,
- stosowanie zintegrowanych metod ochrony lasu obejmujących wszystkie elementy środowiska,
- minimalizowanie szkód ekologicznych,
- kierowanie się praktyczną zasadą tzw. progu ekonomicznej szkodliwości choroby lub szkodnika, dokonując oceny, jakiego rodzaju straty mogłyby powstać, gdyby zabieg ochronny nie został wykonany.

Należy wykonywać wszystkie czynności obligatoryjne, wynikające z Instrukcji Ochrony Lasu oraz inne zabiegi przewidziane tą instrukcją, oraz wynikające ze stanu wiedzy stosownie do zagrożenia lasu.

Poniżej omówiono poszczególne czynniki szkodotwórcze oraz podano zalecane sposoby działań w celu ograniczenia szkód w drzewostanach.

4.2. Zagrożenia abiotyczne

Czynniki abiotyczne, wśród których dominują uszkodzenia od czynników klimatycznych, stanowią 5,31% wszystkich zanotowanych uszkodzeń.

Na stan zdrowotny i sanitarny w ubiegłym 10-leciu największy wpływ miały długotrwałe wiosenne i letnie susze, powodujące obniżenie poziomu wód gruntowych, skutkujące obniżeniem odporności drzewostanów. Spadek poziomu wód gruntowych powodowało również okresowy zanik wielu mniejszych cieków wodnych, przepływających przez tereny leśne. Ponadto negatywny wpływ miały ekstremalne zjawiska pogodowe (silne i porywiste wiatry, obfite opady śniegu) powodujące powstawanie złomów i wywrotów. Te destrukcyjne zjawiska ze względu na zróżnicowanie gatunkowe drzewostanów i urozmaiconą budowę pionową powodują pojedyncze lub mało powierzchniowe uszkodzenia. Największe znaczenie miały szkody od wiatru w drzewostanach starszych, głównie klasach odnowienia, o niskim zadrzewieniu i zwarcu luźnym.

Szkody powodowane przez przymrozki (zmrożenia, zwarzenia), zwłaszcza późne w minionym okresie gospodarczym nie miały istotnego wpływu na ogólną kondycję zdrowotną drzewostanu, głównie ze względu na ich incydentalny charakter. Przymrozki najbardziej zagrażają uprawom i młodnikom zlokalizowanym na tzw. terenach zmrozowiskowych.

Problemem są również gwałtowne opady deszczu o charakterze nawałnic, powodujące lokalnie uszkodzenia erozyjne gleb. W przypadku długotrwałych obfitych opadów deszczu następuje rozmoknięcie gruntu, co zwiększa podatność drzewostanów na powstawanie szkód, zwłaszcza od wiatru. Szkody powodowane przez powodzie i podtopienia mają charakter lokalny.

Ograniczenie szkód powodowanych przez czynniki abiotyczne.

Niekorzystne oddziaływanie czynników abiotycznych (wiatr, okiść itp.) prowadzi do uszkodzenia i zamierania pojedynczych drzew, a niekiedy większych partii drzewostanu. Wiatro- i śniegołomy mogą zapoczątkować rozpad w drzewostanach dotychczas nienaruszonych, zwartych i niewykazujących objawów osłabienia żywotności drzew, będąc pierwszym ogniwem choroby łańcuchowej lasu.

- Przeciwdziałanie tym szkodom nie należy do typowych działań z zakresu ochrony lasu, lecz zależy od poprawności działań hodowlanych, a mianowicie:
- Dla zapewnienia stabilności drzewostanów należy dążyć do uzyskania zgodności składów gatunkowych z siedliskiem,
- Przestrzegać ładu przestrzennego i ostępowego porządku cięć (w ramach cięć planowych),
- Prowadzić wyprzedzającą przebudowę drzewostanów niestabilnych lub uszkodzonych,
- Wprowadzać gatunki domieszkowe wzmacniające drzewostan mechanicznie i poprawiające warunki siedliskowe,
- Prowadzić wykonywać zabiegi pielęgnacyjne (zwłaszcza w młodnikach i drągowinach) dla uniknięcia nadmiernego przegęszczenia drzewostanów i wykształcenia silnych systemów korzeniowych oraz skutecznych stref ekotonowych,
- Prowadzić ochronę drzewostanów przed szkodami powodowanymi przez owady oraz przed uszkodzeniami od zwierzyny,
- W ramach zabiegów pielęgnacyjnych usuwać drzewa porażone chorobami korzeni oraz z objawami występowania hub,
- Przy planowaniu odnowień zwracać uwagę na miejsca potencjalnych zmrozowisk.
- Prowadzić kontrolę i inwentaryzować szkody powodowane przez czynniki abiotyczne, a informacje przekazywać do ZOL i RDLP.

4.3. Zagrożenia biotyczne

W Nadleśnictwie Węgierska Górką szkody powodowane przez czynniki biotyczne były odnotowywane z różnym nasileniem w całym poprzednim okresie gospodarczym, a występujące z tego tytułu zagrożenia wskazują na umiarkowany i średni poziom. W poprzednim 10-leciu zanotowano szkody, za które odpowiadały przede wszystkim: szkodliwe roślinożerne ssaki, owady, oraz patogeny grzybowe.

W celu kontroli i właściwej oceny potencjalnych zagrożeń niezwykle istotne jest systematyczne monitorowanie stanu lasu. Ten cel powinien być realizowany poprzez:

- Prowadzenie corocznych kontroli zagrożenia lasu od szkodliwych owadów tj.:
 - kontrolę występowania szkodników korzeni na gruntach przewidywanych do zalesienia i na szkółkach,
 - kontrolę występowania szkodników upraw i młodników,
 - monitorowanie występowania owadów szkodników wtórnych drzew iglastych i liściastych.
- Rejestrowanie zdarzeń związanych z występowaniem szkodników lasu i uszkodzeń uwzględnionych w Formularzu nr 3 IOL.
- Prowadzenie całorocznych kontroli zagrożenia lasu przez grzyby patogeniczne i czynniki abiotyczne oraz ich rejestrowanie w Formularzu nr 4 IOL.

- W przypadku wystąpienia defoliacji zaleca się wykonywanie inwentaryzacji przy uszkodzeniach drzewostanów przez owady liściożerne; dla So, Md i gatunków liściastych przy wystąpieniu defoliacji powyżej 60%, a dla Św powyżej 30%.
- Wykonywanie corocznych kontroli zagrożenia lasu przez roślinożerne ssaki.
- Sygnalizowanie do Zespołu Ochrony Lasu uszkodzeń i zjawisk chorobowych wymagających rozpoznania.

4.3.1. Szkody od zwierzyny

Szkody wyrządzane przez zwierzynę w uprawach i młodnikach są główną przyczyną obniżenia jakości hodowlanej upraw, młodników, podsadzeń i podrostów. Szkody te stanowią dominujący rodzaj uszkodzeń w lasach Nadleśnictwa. W warunkach górskich występuje przemieszczanie się zwierzyny w okresie zimy na te-reny położone niżej o łagodniejszym klimacie i bardziej dostępnym pokarmie. Towarzyszy temu jej nadmierne grupowanie. Wtedy powstają największe szkody w drzewostanach, szczególnie w lasach złożonych z gatunków atrakcyjnych pod względem pokarmowym – Jd, Dg, Św, Bk, Jw, Js. Ważne jest tutaj zwiększone dokarmianie i racjonalnie prowadzona gospodarka łowiecka.

W Nadleśnictwie Węgierska Górka główne zagrożenie stanowią jeleni europejski i sarna. Rozmiar uszkodzeń powodowanych przez zwierzynę jest poddawany corocznej ocenie szacunkowej. Głównymi sprawcami szkód w uprawach i młodnikach są jeleniowate, przede wszystkim jeleni i w mniejszym stopniu sarna. Powierzchnia uszkodzeń powyżej 20% była zmienna, lecz generalnie wykazała w ostatnim 10-leciu spadek. Średni rozmiar uszkodzeń powyżej 20% wyniósł ok. 281 ha, kształtując się w zakresie od 150,68 ha w roku 2022 do 420,41 ha w roku 2014.

Szkody od zwierzyny płowej (głównie zgryzanie i spałowanie) w I i II klasie wieku zanotowano na 65,4% powierzchni. W Ia i IIa podklasie wieku uszkodzenia objęły ok. 73% ich powierzchni, a w Ib ponad 67%. Oznacza to, że ponad 2/3 upraw i młodników w wieku do 30 lat jest uszkodzonych. Szkody istotne w największym procencie wystąpiły w IIa i IIb klasie wieku obejmując ponad połowę odnotowanych szkód (odpowiednio: 52 i 57%). Szkód obejmujących 60% i więcej nie odnotowano.

Zanotowano ponadto 148,27 ha drzewostanów w wieku powyżej 40 lat, w których stwierdzono uszkodzenia od zwierzyny. Uszkodzenia te dotyczą głównie podsadzeń i podrostów, a także domieszek w młodszym wieku. Zarejestrowane szkody w odnowieniach podokapowych na ogół obejmują 20 - 30% ich powierzchni.

Szkody wyrządzane przez zwierzynę w uprawach i młodnikach są jedną z głównych przyczyn obniżenia jakości hodowlanej upraw, młodników w Nadleśnictwie Węgierska Górka i pośrednio obniżenia kondycji drzewostanów starszych klas wieku. Najbardziej zagrożone są uprawy i młodniki z udziałem jodły, świerka i jawora oraz wprowadzane domieszki biocenotyczne, które uszkadzane są w okresie całego roku. W wielu przypadkach mocno uszkadzane są również odnowienia bukowe. Znaczna część szkód od zwierzyny powoduje trwałe straty w prowadzonych uprawach, bardzo duże są również koszty ochrony upraw.

Poniższa tabela przedstawia powierzchnie uszkodzeń od zwierzyny w uprawach i młodnikach oraz odnowieniach podokapowych, zinwentaryzowanych podczas prac terenowych.

Tabela 41. Powierzchnia występowania szkód od zwierzyny (dane z programu TAKSATOR)

Klasa wieku	Powierzchnia (ha) ¹					Powierzchnia podklasy wieku	Procent uszkodzeń w podklasie wieku
	10%	20%	30%, 40%, 50%	60% i więcej	Razem		
Ia		133,55	76,09		209,64	288,70	72,62
Ib	1,34	1076,76	766,03		1844,13	2740,57	67,29
IIa	3,59	726,85	796,34		1526,78	2086,65	73,17
IIb		105,38	139,64		245,02	735,15	33,33
IIIa i starsze	13,07	58,3	76,9		148,27	3185,31	4,65
Razem	18,00	2100,84	1855,00	-	3973,84	9036,38	43,98

¹- całkowita powierzchnia wydzieliń, w których wystąpiły uszkodzenia od zwierzyny.

4.3.2. Choroby grzybowe

W trakcie prac taksacyjnych uszkodzenia tego typu zainwentaryzowano na powierzchni 631,26 ha, co stanowi 10,6% wszystkich odnotowanych szkód. Szkody istotne zanotowano na powierzchni 152,62 ha, tj. 24,2% szkód powodowanych przez patogeny grzybowe.

W uprawach i młodnikach największe znaczenie ma opieńkowa zgnilizna korzeni, która jest jednym z głównych czynników osłabienia drzewostanów świerkowych. Młodniki z mniejszym udziałem świerka są mniej uszkodzone. Bardzo istotną rolę w tym zakresie spełniają zabiegi pielęgnacyjne upraw i młodników CW i CP. Właściwe wykonanie tych zabiegów daje szansę na uratowanie gatunków pożądanych (jodła, buk), które występują w istniejących uprawach i młodnikach pojedynczo lub grupowo, lecz są wypierane lub mocno zagłuszane przez ekspansywnego świerka, czy podszytową brzozę.

Spośród innych chorób grzybowych, odnotowanych na terenie Nadleśnictwa w uprawach i młodnikach, należy wymienić zamieranie jesionu. Nie miało ono jednak większego znaczenia gospodarczego i występowało na bardzo małej powierzchni.

Ochrona przed rozprzestrzenianiem się chorób wywołanych przez grzyby polegała przede wszystkim na usuwaniu zakażonego materiału.

W drzewostanach starszych, w ubiegłym okresie gospodarczym, praktycznie na całej powierzchni lasów Nadleśnictwa odnotowano występowanie: opieńkowej zgnilizny korzeni i huby korzeni.

Opieńka jest jednym z czynników biotycznych, który wpływa w sposób szczególny na kondycję zdrowotną drzew i w efekcie na stan sanitarny lasu. Powodowana przez nią choroba - opieńkowa zgnilizna korzeni, obejmuje aktualnie swoim zasięgiem większość świerczyn górskich. Opieńka należy do tych czynników biotycznych, które bardzo dynamicznie reagują na wszelkie zdrowotne perturbacje drzew, a w przypadku świerka silnie zredukowane wrażliwe na brak wody systemy korzeniowe są tak szybko opanowywane przez tego patogena, że do śmierci drzew dochodzi często nawet bez udziału szkodników wtórnych. Opieńka atakuje drzewostany we wszystkich klasach wieku.

Huba korzeni to również groźny patogen grzybowy, prowadzący do deprecjacji drewna i osłabienia odporności drzew na działanie wiatru, podobnie jak opieńka.

Fakt, iż wymienione patogeny mogą okresowo nie przejawiać działalności pasożytniczej, przechodząc w fazę działalności saprofitycznej nie można traktować jako braku zagrożenia. Konieczny jest bieżący monitoring.

Walka z opieńkową zgnilizną korzeni i z hubą korzeni polega w Nadleśnictwie głównie na usuwaniu zaatakowanych drzew (cięcia sanitarne) i przebudowie zagrożonych drzewostanów (głównie świerczyn).

W celu ograniczenia szkód powodowanych przez grzyby należy:

- w uprawach, młodnikach i drzewostanach starszych przeprowadzać systematyczną ocenę stanu zagrożenia w celu podejmowania odpowiednich działań ochronnych,
- w przypadku powstawania szkód podejmować działania ograniczające, zgodnie z zaleceniami podanymi przez ZOL, IBL lub RDLP.

Specjalnego rodzaju zwalczania w odniesieniu do tego czynnika biotycznego nie prowadzono, skupiono się głównie na jednoczesnym usuwaniu szkód powstałych od opieńki i kornika.

4.3.3. Szkodniki owadzie

W trakcie prac taksacji terenowej zanotowano 1039,45 ha drzewostanów uszkodzonych w różnym stopniu przez owady. Stanowi to 17,4% wszystkich uszkodzeń zanotowanych w czasie inwentaryzacji, z czego szkody istotne stanowią aż 61,9%. Szkody od owadów odnotowano głównie w drzewostanach średnich i starszych klas wieku. Były to przede wszystkim szkody powodowane szkodnikami wtórne (głównie korniki). W młodych drzewostanach jodłowych notowano szkody powodowane przez obłąkę pędową.

W minionym okresie w Nadleśnictwie Węgierska Górka nie odnotowano szkód o znaczeniu gospodarczym spowodowanych przez szkodniki pierwotne gatunków iglastych.

Szkodniki korzeni.

W Nadleśnictwie Węgierska Górka uszkodzenia upraw od chrabąszczowatych (pędraki) nie stanowią istotnego zagrożenia; nie zlokalizowano również uporczywych pędraczyk.

Zgodnie z pkt. 5.3.1 IOL-2012 w celu ograniczenia populacji szkodliwych owadów należy stosować metody hylotechniczne i biologiczne, dostosowane do specyfiki cyklu rozwojowego szkodników.

Szkodniki upraw i młodników.

Występowanie szkodników upraw i młodników nie ma większego znaczenia gospodarczego i ma charakter lokalny. W uprawach i młodnikach jodłowych począwszy od 2015 roku zanotowano obecność obłąki pędowej na łącznej powierzchni 11 ha. Specjalnych zabiegów zwalczających nie stosowano, ograniczając się jedynie do usuwania w ramach czyszczeń wczesnych i późnych drzewek porażonych przez mszyce wraz z utylizacją silnie opanowanych drzewek. Późniejsza ekspertyza ZOL wykazała, że w przypadku spalowanych młodników zabieg ten umożliwia jeleniom dostęp do drzewek i ich silniejsze uszkodzanie.

W ramach profilaktyki i przeciwdziałania szkodom powodowanym przez tę grupę szkodników należy:

- monitorować występowanie szkodników i inwentaryzować nasilenie uszkodzeń, zebrane tą drogą informacje przekazywać do ZOL i RDLP;

- w przypadkach koniecznych, wykonać różnorodne zabiegi ratownicze np. zwalczanie mechaniczne i inne, w sposób zgodny z zaleceniami RDLP i ZOL.

Szkodniki pierwotne (foliofagi) i nękające w drzewostanach starszych.

W minionym okresie w Nadleśnictwie Węgierska Góra nie odnotowano szkód o znaczeniu gospodarczym spowodowanych przez szkodniki pierwotne gatunków iglastych.

Corocznie prowadzony jest monitoring feromonowy brudnicy mniszki celem kontroli występowania oraz stopnia zagrożenia drzewostanów iglastych i mieszanych z przewagą iglastych. Podstawą do opracowania prognozy zagrożenia przez brudnicę mniszkę jest liczba motyli samic stwierdzonych na pniach drzew, natomiast obserwacją pomocniczą w określeniu kulminacji rójki tych motyli jest kontrola lotu samców, prowadzona metodą odłowów motyli do pułapek feromonowych, których łącznie na terenie nadleśnictwa wykłada się w ilości 40 szt. W trakcie przeglądu drzewostanów w poszukiwaniu motyli samic brudnicy mniszki prowadzi się również obserwację stanu koron drzew celem ujawnienia żerów foliofagów m.in. zasnuj.

W okresie obowiązywania PUL na okres 2014-2023 nie stwierdzono zagrożenia ze strony ww. szkodników pierwotnych.

Dla większości lasów Nadleśnictwa Węgierska Góra szkodniki pierwotne (foliofagi) w chwili obecnej nie stanowią istotnego zagrożenia. W przypadku konieczności stosowania zabiegów ograniczających, pamiętać należy żeby stosować je w możliwie najmniejszym, gwarantującym skuteczność, zakresie. Bardzo ważne jest kontynuowanie szerokiego spektrum działań ochronnych i hodowlanych, które poprzez wzmoczenie naturalnej odporności drzewostanów stanowią najlepszą profilaktykę przed wystąpieniem większych szkód.

Szkodniki wtórne.

Do najważniejszych owadów powodujących szkody w drzewostanach nadleśnictwa w latach 2014-2023 należy tzw. zespół kornikowy (kornik drukarz, drukarczyk, rytownik pospolity, czterooczak świerkowiec, kornik zrosłozębny). Działania Nadleśnictwa mające na celu ograniczenie liczebności ww. owadów polegają na monitorowaniu ilości wydzielającego się posuszu, wyznaczaniu oraz usuwaniu drzew zasiedlonych i wywożeniu surowca poza strefę zagrożenia.

Obok usuwania posuszu czynnymi metodami ograniczania populacji korników jest korowanie ściętych drzew zasiedlonych stosowane, jako metoda interwencyjna w razie braku możliwości wywozu zasiedlonego surowca przed wylotem chrząszczy. Powszechnie stosowane są również metody monitorowania oraz ograniczania nadmiernej liczebności korników za pomocą sztucznych pułapek feromonowych i klasycznych drzew pułapkowych, a także zachowanie higieny prac pozyskaniowych (utylicacja gałęzi i wierzchołków), dostarczających obfitej bazy lęgowej drobniejszym i zwykle towarzyszącym kornikowi drukarzowi gatunkom korników.

Dotychczasowe działania nadleśnictwa z zakresu ochrony drzewostanów przed szkodnikami wtórnymi świerka oceniono jako prawidłowe. Wykładano pułapki feromonowe i klasyczne. Sprawnie, szybko i terminowo usuwano drzewa zasiedlone, skutecznie przeciwdziałając nadmiernemu wzrostowi populacji szkodników wtórnych.

Ochrona drzewostanów przed owadziemi szkodnikami wtórnymi

Zakres prac ochronnych podejmowanych przez nadleśnictwo w odniesieniu do tej grupy szkodników wtórnych (szczególnie korników) należy kontynuować w najbliższym dziesięcioleciu poprzez:

- przestrzeganie zasad higieny lasu,
- monitoring populacji szkodników wtórnych w oparciu o ocenę stanu sanitarnego lasu, a w szczególności:
 - wyznaczanie i usuwanie z lasu drzew zasiedlonych przez szkodniki wtórne,
 - terminowy wywóz surowca drzewnego z lasu lub jego korowanie,
 - wykładanie pułapek feromonowych i drzew pułapkowych, które powinny służyć, również do ustalania terminów wyznaczających okres praktycznego wyszukiwania i usuwania drzew zasiedlonych.

4.3.4. Ochrona pożytecznej fauny

Dla podniesienia odporności biologicznej drzewostanów i ograniczenia liczby organizmów szkodliwych należy stosować także metody biologiczne, obejmujące działania związane z protegowaniem pożytecznej fauny. Po ocenie przez gospodarza terenu skuteczności działań, zaleca się w tym celu uwzględnić:

- wspieranie owadożernego ptactwa leśnego oraz nietoperzy poprzez ochronę drzew dziuplastych stanowiących naturalne miejsca gniazdowania, drzew cechującymi
- stosowanie przepisów, dotyczących sposobów uwzględniania wymogów ochrony przyrody podczas realizacji zadań z zakresu gospodarki leśnej, w tym pozostawiania drzew martwych i zamierających do naturalnego rozkładu, w sposób pozwalający na utrzymanie właściwego zdrowotnego i sanitarnego stanu lasu, a także uwzględniający działania z zakresu ochrony lasu w przypadku zaistnienia zjawisk o charakterze klęskowym,
- w miarę potrzeb wywieszanie i konserwacja skrzynek lęgowych dla ptaków i schronów dla nietoperzy, dokarmianie ptaków w okresach, w których warunki atmosferyczne utrudniają im zdobywanie pożywienia,
- biologiczne wzbogacanie obrzeży lasu poprzez kształtowanie stref ekotonowych w miejscach, w których strefy te nie wykształcają się samoistnie,
- wprowadzanie gatunków owocodajnych i nektarodajnych.

Na terenie lasów Nadleśnictwa stosuje się formy ochrony biologicznej. Są to głównie działania polegające na ochronie ptaków, m. in. ochrona gniazd naturalnych, drzew dziuplastych, wywieszanie, konserwacja i czyszczenie istniejących budek lęgowych dla ptaków, ich zimowe dokarmianie oraz ochrona mrowisk.

Do pożytecznych, pomocnych przy zwalczaniu szkodników należy zaliczyć również drobne ssaki owadożerne (ryjówki, nietoperze, jeże), ssaki drapieżne, płazy i gady leśne. W celu ochrony tych zwierząt należy chronić miejsca ich bytowania oraz podejmować działania zwiększające ich liczebność, zwracać uwagę na drzewa dziuplaste, z pęknięciami pni, odstającą korą, które stanowią źródło kryjówek dla nietoperzy (miejsca lęgowe, schronienia).

W najbliższym okresie gospodarczym należy nadal prowadzić działania związane z utrzymaniem i wspomaganiem bioróżnorodności lasów (flory i fauny). W ochronie lasu priorytet będzie miała profilaktyka, a w zabiegach ochronnych nadal pierwszeństwo mieć będą biologiczne i mechaniczne metody ograniczające szkody. W zakresie prognozowania zagrożeń ze strony owadów, grzybów patogenicznych oraz ich ewentualnego zwalczania należy utrzymywać stały kontakt z Zespołem Ochrony Lasu w Opolu i Wydziałem Ochrony Lasu RDLP w Katowicach.

4.4. Czynniki antropogeniczne; bezpośrednie negatywne formy oddziaływania na środowisko leśne

Do istotnych bezpośrednich, negatywnych skutków oddziaływania ludzi na lasy należą:

- penetracja lasu w pobliżu uczęszczanych szlaków turystycznych (wydeptywanie nowych ścieżek, skrótów, zaśmiecanie terenu itp.),
- nieuprawnione wkraczanie na obszary rezerwatów,
- wywożenie do lasu śmieci przez okolicznych mieszkańców – tradycyjny sposób pozbywania się odpadów,
- wnykarstwo i kłusownictwo,
- nielegalne pozyskanie choinek,
- niszczenie (ścińnięcie) drzew z gniazdami ptaków,
- pozyskiwanie roślin rzadkich i chronionych na potrzeby własne i handlowe,
- powstawanie „dzikich szlaków turystycznych” w wyniku nieuprawnionego przejazdu motocykli i quadów,
- lokalizacja budownictwa w bezpośrednim sąsiedztwie lasu, co może wiązać się z koniecznością doprowadzania mediów przez tereny leśne. Problemem są także ścieki odprowadzanie z tych zabudowań.

4.4.1. Antropopresja

Atrakcyjność turystyczna regionu i szerokie udostępnienie kompleksów leśnych nadleśnictwa pociąga za sobą znaczną presję turystyczną i stwarza szereg zagrożeń z niej płynących. W związku z tym ważnym czynnikiem warunkującym działania nadleśnictwa w zakresie ochrony lasu jest penetracja lasów przez człowieka. Szczególnie w okresie, gdy dojrzewają borówki i pojawiają się wysypy grzybów. Kompleksy lasów nadleśnictwa sąsiadują z osiedlami mieszkaniowymi, a także łąkami i pastwiskami. Stąd zagrożenie pożarowe, w okresie wiosennym przy wypalaniu traw lub pozostałości po skoszonej trawie jest szczególnie duże. Dużym problemem jest zaśmiecanie terenów leśnych przylegających do enklaw prywatnych, zwłaszcza przez przyjezdnych posiadających w górach sezonowe domki.

Znaczny ruch turystyczny w okresie letnim, ale również w czasie weekendów, stwarza także zagrożenie niszczenia gleby i roślinności oraz powstawania zjawisk erozyjnych. Płoszona jest również zwierzyna. Penetracja lasów powoduje zaśmiecanie, najczęściej wzdłuż szlaków turystycznych. W niżej położonych, bardziej dostępnych drzewostanach, w pobliżu terenów osiedlowych i potoków, powstają dzikie wysypiska śmieci, tworzone przez okolicznych mieszkańców. Zwraca się również uwagę na wzrastające znaczenie zagrożeń związanych z nowo rozwijającymi się formami turystyki takimi jak turystyka konna, rowerowa

czy motorowa. W ostatnich latach coraz większym problemem stają się nielegalne wjazdy na tereny leśne pojazdów mechanicznych m.in. typu cross i quad, zagrożenia z nimi związane to głównie niekontrolowane tworzenie sieci ścieżek i szlaków do uprawiania tych form turystyki. Powoduje to nieraz niszczenie upraw i młodników, cennej przyrodniczo roślinności oraz uruchamia erozję. Szkody wynikłe z oddziaływania czynników antropogenicznych w skali nadleśnictwa są gospodarczo znośne, chociaż akumulują środki finansowe (sprzątanie szlaków, dzikich wysypisk śmieci), które mogłyby być przeznaczone na inne ważne cele.

Nadleśnictwo nadal powinno wraz z gminami kontynuować stosowane do tej pory akcje oczyszczania lasów ze śmieci lub inne sprawdzone formy działalności.

Prowadzona działalność edukacyjna z wykorzystaniem możliwie szerokiego gremium przyrodników powinna owocować w przyszłości zwiększeniem świadomości społeczeństwa w zakresie wpływu stanu środowiska na życie człowieka.

4.5. Formy degeneracji ekosystemu leśnego

Oceny stopnia degeneracji ekosystemów leśnych dokonuje się uwzględniając następujące elementy:

- aktualny stan siedliska
- borowacenie (pinetyzacja)
- monotypizacja
- neofityzacja

4.5.1. Aktualny stan siedliska

Aktualny stan siedlisk określa się w celu ustalenia ich obecnej żyzności i produktywności. Stan siedliska jest czynnikiem zmiennym; może on ulegać zmianom wskutek oddziaływania ekosystemu i czynników gospodarczych. Wskutek silnego zniekształcenia drzewostanów przez gospodarkę człowieka, ich skład gatunkowy nie mówi w większości przypadków o możliwościach produkcyjnych siedliska i na dużych obszarach nie może stanowić kryterium do oddzielania poszczególnych typów.

Degradacja siedliska polega na wyjąłowieniu go poprzez zubożenie niestabilnych elementów gleb, tj. zubożenie właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych wierzchnich poziomów gleby. Elementami zmiennymi jest także skład gatunkowy runa leśnego i bonitacja drzew. Trwałymi elementami są: skład granulometryczny gleby oraz właściwości chemiczne niższych jej poziomów. Trwałe elementy gleby pozostają bez wyraźniejszych zmian, dlatego określenie siedliskowego typu lasu właściwego dla stanu normalnego jest możliwe. Aktualny stan siedliska zbliżony do naturalnego, w odniesieniu do lasów gospodarczych, traktuje się, jako stan normalny. Traktuje się te siedliska jako potencjalnie naturalne. Stanowią one podstawową wartość ekologiczną, typologiczną i produkcyjną siedliska.

Aktualny stan siedliska określa się za pomocą typologicznych diagnoz częściowych siedliska ustalonych na podstawie elementów trwałych siedliska oraz jego elementów łatwo zmiennych w powiązaniu z runem. Z wzajemnych relacji tych diagnoz częściowych wynika forma aktualnego stanu żyzności siedliska. Zniekształcenie siedliska jest stanem odwracalnym, a poprawę można osiągnąć przez zastąpienie drzewostanu sztucznie wprowadzonego o niezgodnym z siedliskiem składzie gatunkowym, na drzewostan zgodny z siedliskiem. Należy dążyć do tego, aby wszystkie siedliska były w stanie naturalnym. Wyróżniono następujące stany siedlisk:

- naturalne lub zbliżone do naturalnego, występują na siedliskach ukształtowanych i pozostających stale pod wpływem naturalnej lub mało zmienionej roślinności leśnej, gdzie trwałe i łatwo zmienne elementy siedliska odpowiadają sobie pod względem ekologicznym (podawane z symbolem „N”),
- zniekształcone lub przekształcone to te, których trwałe elementy pozostają bez zmian, natomiast elementy łatwo zmienne, w tym próchnica, wykazują obniżenie o jedną formę, co oznacza obniżenie o jeden typologiczny stopień żyzności siedlisk na siedliskach lasowych, a mniej niż o 1 stopień – na siedliskach borowych (podawane z symbolem „Z”),
- zdegradowane to te, których elementy siedliska nie wykazują wyraźnych zmian, natomiast w aktualnej formie próchnicy, zachodzi pogorszenie stanu o dwie formy, gleba wykazuje cechy wtórnego bielicowania, obniżenie pH, zubożenie w azot i ogólne pogorszenie zasobności (podawane z symbolem „D”).

Tabela 42. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m³] wg grup typów siedliskowych lasu, stanu siedliska i grup wiekowych (powierzchnia leśna zalesiona)

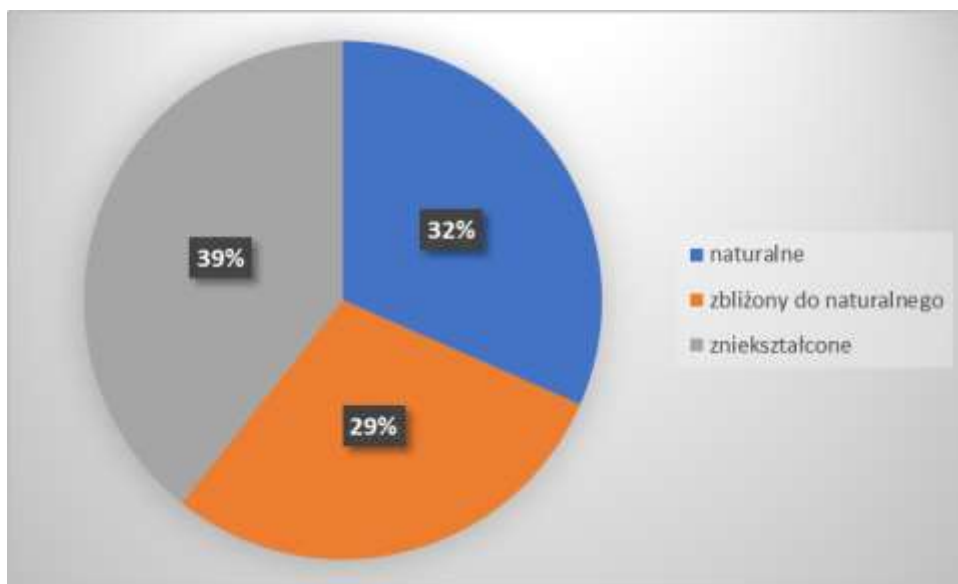
Obręb, nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Jedn ostk a	Wiek drzewostanu			Ogółem	Ogółe m [%]
				<=40 lat	41-80	>80 lat		
1 LIPOWA	bory	naturalne	ha	6.25			6.25	62.3
			m ³	90			90	47.4
		zbliżony do naturalnego	ha	3.79			3.79	37.7
			m ³	100			100	52.6
		razem	ha	10.04			10.04	100

Obręb, nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Jedn ostk a	Wiek drzewostanu			Ogółem	Ogółe m [%]
				<=40 lat	41-80	>80 lat		
	bory mieszane	naturalne	m³	190			190	100
			ha	95.49	8.95	11.26	115.70	16.7
		zbliżony do naturalnego	m³	1959	1435	2480	5874	18.9
			ha	258.38	26.88		285.26	41.3
			m³	5783	4755		10538	33.9
			ha	245.66	41.74	2.40	289.80	42.0
		zniekształcone	m³	8293	6040	335	14668	47.2
			ha	599.53	77.57	13.66	690.76	100
		razem	m³	16035	12230	2815	31080	100
			ha	529.06	308.58	177.94	1015.58	46.0
		naturalne	m³	26185	95250	52930	174365	64.8
			ha	466.34	68.44	51.10	585.88	26.6
	lasy mieszane	zbliżony do naturalnego	m³	22421	12895	16040	51356	19.1
			ha	491.09	67.58	45.37	604.04	27.4
		zniekształcone	m³	17422	13864	12025	43311	16.1
			ha	1486.49	444.60	274.41	2205.50	100
		razem	m³	66028	122009	80995	269032	100
			ha	13.01	101.66	66.06	180.73	50.9
		naturalne	m³	698	33195	28380	62273	66.7
			ha	55.88	26.87	14.43	97.18	27.4
		zbliżony do naturalnego	m³	2733	8620	4905	16258	17.4
			ha	44.61	14.30	18.38	77.29	21.8
	lasy	zniekształcone	m³	4102	4435	6310	14847	15.9
			ha	113.50	142.83	98.87	355.20	100
		razem	m³	7533	46250	39595	93378	100
			ha	643.81	419.19	255.26	1318.26	40.4
		naturalne	m³	28932	129880	83790	242602	61.6
			ha	784.39	122.19	65.53	972.11	29.8
		zbliżony do naturalnego	m³	31037	26270	20945	78252	19.9
			ha	781.36	123.62	66.15	971.13	29.8
		zniekształcone	m³	29817	24339	18670	72826	18.5
			ha	2209.56	665.00	386.94	3261.50	100
		razem	m³	89786	180489	123405	393680	100
2 WĘGIERSKA GÓRKA	bory	naturalne	ha	85.36	9.44	92.81	187.61	100.0
			m³	713	2470	18270	21453	100.0
		razem	ha	85.36	9.44	92.81	187.61	100
			m³	713	2470	18270	21453	100
	bory mieszane	naturalne	ha	328.95	150.30	100.36	579.61	32.7
			m³	6414	35765	18185	60364	42.1
		zbliżony do naturalnego	ha	75.65	5.62	29.53	110.80	6.3
			m³	1580	1030	5845	8455	5.9
		zniekształcone	ha	809.65	176.35	94.22	1080.22	61.0
			m³	21322	34484	18705	74511	52.0
		razem	ha	1214.25	332.27	224.11	1770.63	100
			m³	29316	71279	42735	143330	100
	lasy mieszane	naturalne	ha	237.78	121.74	49.14	408.66	17.7
			m³	18328	33850	13940	66118	25.4
		zbliżony do naturalnego	ha	915.73	133.70	17.49	1066.92	46.3
			m³	46599	43785	3140	93524	36.0
		zniekształcone	ha	609.94	202.26	18.31	830.51	36.0
			m³	37066	56942	6495	100503	38.6
		razem	ha	1763.45	457.70	84.94	2306.09	100
			m³	101993	134577	23575	260145	100
	lasy	naturalne	ha	106.61	149.68	100.88	357.17	23.6
			m³	9281	50094	23265	82640	23.4
		zbliżony do naturalnego	ha	144.34	255.01	84.00	483.35	32.0
			m³	10670	88795	26085	125550	35.5
		zniekształcone	ha	341.47	219.90	108.66	670.03	44.4
			m³	29351	88612	27180	145143	41.1
		razem	ha	592.42	624.59	293.54	1510.55	100
			m³	49302	227501	76530	353333	100

Obręb, nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Jedn ostk a	Wiek drzewostanu			Ogółem	Ogółe m [%]
				<=40 lat	41-80	>80 lat		
	łącznie obręb	naturalne	ha	758.70	431.16	343.19	1533.05	26.5
			m ³	34736	122179	73660	230575	29.6
		zbliżony do naturalnego	ha	1135.72	394.33	131.02	1661.07	28.8
			m ³	58849	133610	35070	227529	29.2
		zniekształcone	ha	1761.06	598.51	221.19	2580.76	44.7
			m ³	87739	180038	52380	320157	41.1
	razem		ha	3655.48	1424.00	695.40	5774.88	100
			m ³	181324	435827	161110	778261	100
Nadleśnictwo Węgierska Górka	bory	naturalne	ha	91.61	9.44	92.81	193.86	98.1
			m ³	803	2470	18270	21543	99.5
		zbliżony do naturalnego	ha	3.79			3.79	1.9
			m ³	100			100	0.5
	razem		ha	95.40	9.44	92.81	197.65	100
			m ³	903	2470	18270	21643	100
	bory mieszane	naturalne	ha	424.44	159.25	111.62	695.31	28.2
			m ³	8373	37200	20665	66238	38.0
		zbliżony do naturalnego	ha	334.03	32.50	29.53	396.06	16.1
			m ³	7363	5785	5845	18993	10.9
		zniekształcone	ha	1055.31	218.09	96.62	1370.02	55.7
			m ³	29615	40524	19040	89179	51.1
		razem	ha	1813.78	409.84	237.77	2461.39	100
			m ³	45351	83509	45550	174410	100
	lasy mieszane	naturalne	ha	766.84	430.32	227.08	1424.24	31.6
			m ³	44513	129100	66870	240483	45.4
		zbliżony do naturalnego	ha	1382.07	202.14	68.59	1652.80	36.6
			m ³	69020	56680	19180	144880	27.4
		zniekształcone	ha	1101.03	269.84	63.68	1434.55	31.8
			m ³	54488	70806	18520	143814	27.2
		razem	ha	3249.94	902.30	359.35	4511.59	100
			m ³	168021	256586	104570	529177	100
	lasy	naturalne	ha	119.62	251.34	166.94	537.90	28.8
			m ³	9979	83289	51645	144913	32.4
		zbliżony do naturalnego	ha	200.22	281.88	98.43	580.53	31.1
			m ³	13403	97415	30990	141808	31.7
		zniekształcone	ha	386.08	234.20	127.04	747.32	40.1
			m ³	33453	93047	33490	159990	35.8
		razem	ha	705.92	767.42	392.41	1865.75	100
			m ³	56835	273751	116125	446711	100
	łącznie nadleśnictwo	naturalne	ha	1402.51	850.35	598.45	2851.31	31.6
			m ³	63668	252059	157450	473177	40.4
		zbliżony do naturalnego	ha	1920.11	516.52	196.55	2633.18	29.1
			m ³	89886	159880	56015	305781	26.1
		zniekształcone	ha	2542.42	722.13	287.34	3551.89	39.3
			m ³	117556	204377	71050	392983	33.5
		razem	ha	5865.04	2089.00	1082.34	9036.38	100
			m ³	271110	616316	284515	1171941	100

W Nadleśnictwie Węgierska Górka dominują siedliska naturalne i zbliżone do naturalnych ponad 60%. W obrębie Lipowa około 70% to siedliska naturalne i zbliżone do naturalnych, natomiast w obrębie Węgierska Górka około 55%. Brak siedlisk zdegradowanych.

Wykres 2. Formy stanu siedlisk w Nadleśnictwie Węgierska Góra

4.5.2. Borowacenie

Borowacenie (pinetyzacja) polega na degradacji ekosystemów leśnych poprzez nadmierny udział w składzie gatunkowym drzewostanów sosny i świerka. Stopień borowacenia określa się dla siedlisk borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W celu oceny nasilenia tego procesu wyróżniono stopnie borowacenia:

- słabe, gdy udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi: ponad 80% na siedliskach borów mieszanych 50-80% na siedliskach lasów mieszanych, 10 – 30% na siedliskach lasowych,
- średnie, gdy udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi: ponad 80% na siedliskach lasów mieszanych, 30 – 60% na siedliskach lasowych,
- mocne, gdy udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi: ponad 60% na siedliskach lasowych.

Tabela 43. Zestawienie powierzchni wg form degeneracji lasu – borowacenie

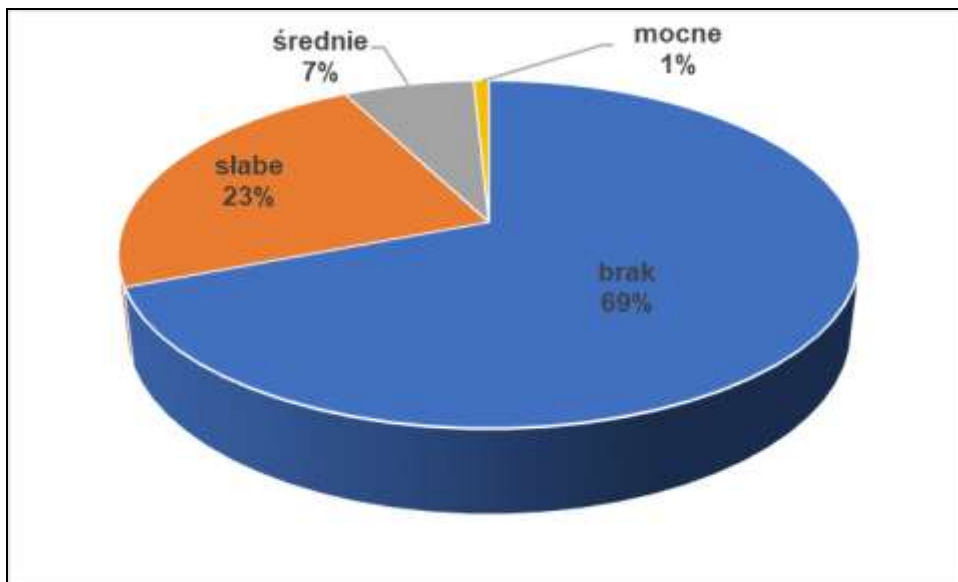
Obręb, nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Wiek drzewostanu			Ogółem [ha]	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80	>80 lat		
Obręb Lipowa	brak	1 415.51	525.19	315.66	2 256.36	69.2
	słabe	726.43	110.89	46.83	884.15	27.1
	średnie	58.14	26.60	24.45	109.19	3.3
	mocne	9.48	2.32		11.80	0.4
	łącznie	2 209.56	665.00	386.94	3 261.50	100
Obręb Węgierska Górka	brak	2 682.75	808.23	493.41	3 984.39	69.0
	słabe	593.36	459.54	168.29	1 221.19	21.1
	średnie	361.49	133.82	12.58	507.89	8.8
	mocne	17.88	22.41	21.12	61.41	1.1
	łącznie	3 655.48	1 424.00	695.40	5 774.88	100
Nadleśnictwo Węgierska Górka	brak	4 098.26	1 333.42	809.07	6 240.75	69.1
	słabe	1 319.79	570.43	215.12	2 105.34	23.3
	średnie	419.63	160.42	37.03	617.08	6.8

Obręb, nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Wiek drzewostanu			Ogółem [ha]	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80	>80 lat		
	mocne	27.36	24.73	21.12	73.21	0.8
	łącznie	5 865.04	2 089.00	1 082.34	9 036.38	100

W Nadleśnictwie Węgierska Górk dominują drzewostany niewykazujące cech borowacenia. Zajmują one 69,2% powierzchni leśnej zalesionej. Mniejszym udziałem cechują się drzewostany o słabym stopniu borowacenia 23,3– % powierzchni. Wynika to ze względnie prawidłowego dostosowania składu gatunkowego drzewostanów do siedlisk (dla porównania: 65,81% – drzewostany zgodne, 33,61% – drzewostany częściowo zgodne). Borowacenie średnie i mocne występują łącznie na 7,6% powierzchni leśnej zalesionej. Brak jest znaczących różnic w obrębach.

Zmniejszenie stopnia borowacenia Nadleśnictwo Węgierska Górk może uzyskać poprzez realizację zaprojektowanych w PUL przebudowy drzewostanów, głównie sosnowych i świerkowych na siedliskach lasowych.

Wykres 3. Borowacenie w Nadleśnictwie Węgierska Górk

4.5.3. Monotypizacja

Monotypizacja to ujednolicenie gatunkowe lub wiekowe drzewostanów. Wyróżnia się ją w przypadku występowania drzewostanów jednogatunkowych i jednowiekowych, na zwartych powierzchniach (ok. 100 ha), w kompleksach mających ponad 200 hektarów. Jest to bardzo niekorzystne zjawisko zagrażające trwałości lasu na dużych obszarach. Szkodniki pierwotne mogą się w takich warunkach szybko rozprzestrzeniać na dużych powierzchniach, nie napotykając naturalnych barier w postaci pasów gatunków roślin niebędących ich bazą pokarmową. Na obszarach takich występuje również zwiększone zagrożenie pożarowe.

Wyróżnia się dwie formy monotypizacji (dla sosny i świerka):

- częściową, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi 50 – 80% lub gdy udział jednej klasy wieku drzewostanów różnych gatunków w jednej klasie przekracza 80%;
- pełną, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi ponad 80%.

Na terenie Nadleśnictwa Węgierska Górką nie stwierdzono występowania tej formy degeneracji. Brak jest kompleksów spełniających kryteria monotypizacji. Drzewostany charakteryzują się znaczną różnorodnością biologiczną, gdyż bardzo często występują w nich podrosty, naloty, podsadzenia i podszyty. Struktura gatunkowa drzewostanów jest bardziej zróżnicowana niż ich budowa pionowa.

4.5.4. Neofityzacja

Neofityzacja polega na wnikanii do drzewostanów gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia. Pojawiają się one w wyniku celowej działalności człowieka, na etapie zakładania upraw, wprowadzania podszytów. Następnie gatunki te odnawiają się przez samosiew.

Neofityzację stwierdza się w drzewostanach mających w swoim składzie gatunkowym gatunki obcego pochodzenia (np. sosny: banksa, czarna, smołowa i wejmutka, dęba czerwonego, czerwone amerykańską, klon jesionolistny, robinie akacjową) lub gdy gatunki te występują w podroście, podsadzeniach, nalocie lub podszycie.

Dane dotyczące neofityzacji w drzewostanach Nadleśnictwa przedstawia poniższa tabela (powierzchnia wynika z iloczynu udziału w składzie gatunkowym i powierzchni wydzielania).

Tabela 44. Neofityzacja w drzewostanach Nadleśnictwa Węgierska Górką

Nadleśnictwo	Gatunek obcy	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadl. Węgierska Górką	AK			0.56	0.56	0.0
	DB.C			2.84	2.84	0.0
	DG	50.52	4.82	12.87	68.21	0.8
	SO.WE			5.42	5.42	0.1

5. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO, REGULACJI UŻYTKOWANIA ORAZ WYKONYWANIA PRAC LEŚNYCH

Ogólne zasady prowadzenia gospodarki leśnej określa Ustawa o lasach z dnia 28.09.1991 r., Polityka Leśna Państwa przyjęta przez Radę Ministrów 22.04.1997 roku oraz wewnętrzne przepisy branżowe obowiązujące w Lasach Państwowych. Zakładają one prowadzenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej tzn. działalności zmierzającej do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności, potencjału retencyjnego oraz żywotności. Opracowany program Polskiej Polityki Kompleksowej Ochrony Zasobów Leśnych, a także kryteria i indykatory trwałego i zrównoważonego rozwoju lasów dostosowane są do specyfiki polskiego leśnictwa. Obejmują trzy główne komponenty: technologiczny (gospodarczo-leśny), edukacyjny i badawczy.

Komponent gospodarczo-leśny (technologiczny) – obejmuje działania na rzecz ochrony i wzmacniania różnorodności biologicznej oraz promocji mniej inwazyjnych technik stosowanych w pracach leśnych. Podstawowe cele zrównoważonego rozwoju gospodarki leśnej to:

- zachowanie całej naturalnej zmienności przyrody i funkcjonowanie ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego poprzez:
 - utrzymywanie bądź odtwarzanie śródleśnych zbiorników wodnych,
 - zachowanie w dolinach rzek naturalnych zbiorowisk,
 - pozostawienie w stanie nienaruszonym śródleśnych nieużytków,
 - indywidualizowanie zasad postępowania gospodarczego,
- restytucja metodami hodowli i ochrony lasu zbiorowisk zniekształconych zdegradowanych w celu przyspieszenia tempa przywracania zgodności biocenozy z biotopem, przy wykorzystaniu w miarę możliwości sukcesji naturalnej,
- przebudowa drzewostanów poprzez:
 - odnowienia podokapowe i wyprzedzające,
 - popieranie odnowień naturalnych, poprzez zabezpieczanie i odsłanianie wartościowych podrostów,
 - inicjowanie odnowień naturalnych przez odpowiednie cięcia oraz przygotowanie gleby,
- ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz bogactwa genetycznego zbiorowisk dziko żyjących roślin, zwierząt i mikroorganizmów poprzez:
 - popieranie mechanizmów samoregulacji w przyrodzie (o ile nie zagraża to trwałości lasu),
 - zwiększanie udziału starych drzew w drzewostanach wszystkich klas wieku,
 - zachowanie w stanie nienaruszonym różnych biocenoz oraz biotopów leśnych i nieleśnych (w przypadku muraw kserotermicznych konieczna jest ingerencja w celu ich zachowania),
 - kształtowanie stref ekotonowych,
 - unikanie stosowania środków chemicznych z wyjątkiem sytuacji zagrażających istnieniu lasu,

- wzmaganie korzystnego wpływu lasu na środowisko przyrodnicze oraz harmonizowanie społecznego i gospodarczego rozwoju regionu przez racjonalne użytkowanie i odnawianie zasobów leśnych (bez umniejszania produkcyjnej zasobności lasów) poprzez:
 - zagospodarowanie lasów w sposób zapewniający maksymalizację ich korzystnego wpływu na klimat, glebę, wodę, warunki zdrowia i życia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
 - stałe utrzymywanie zapasu produkcyjnego w lasach na poziomie zapewniającym stabilny poziom zasobów.

Dokładne rozpoznanie warunków glebowych i siedliskowych (operat glebowo-siedliskowy) w Nadleśnictwie pozwala pełniej wykorzystać zdolności produkcyjne siedlisk oraz zwiększyć ich bioróżnorodność. Należy dążyć do realizowania gospodarczych typów drzewostanów i orientacyjnych składów gatunkowych. Projektowane w PUL cięcia rębne mają na celu, oprócz zakładanych celów gospodarczych, uzyskanie zróżnicowanej struktury gatunkowej i wiekowej. W celu poprawy stanu środowiska przyrodniczego w trakcie wykonywania prac leśnych należy:

- pozostawiać w lesie drzewa martwe niestanowiące zagrożenia dla trwałości lasu,
- wytyczać i wykorzystywać szlaki zrywkowe głównie w celu ograniczenia strat w odnowieniu,
- stosować katalizatory w maszynach i urządzeniach napędzanych przez silniki spalinowe,
- chronić stanowiska gatunków roślin i zwierząt chronionych, rzadkich i cennych podczas wykonywania różnych czynności np. cięć, obalanie drzew, wytyczanie szlaków zrywkowych itp.,
- unikać zniszczeń runa i ściółki podczas wykonywania zabiegów gospodarczych.

Komponent edukacyjny jest priorytetowy z uwagi na potrzebę przygotowania służb leśnych do podjęcia nowych zadań i doskonalenia już wykonywanych. Nadleśnictwo współpracuje z lokalnymi szkołami, przedszkolami prowadzi edukację ekologiczną wśród miejscowej społeczności, udostępnia informacje dotyczące edukacji leśnej na stronie internetowej. Dzieci i młodzież odbywające lekcje w terenie poznają przyrodę i uczą się ją chronić.

Komponent badawczy ma za zadanie wspierać naukowo powyższe przedsięwzięcia. Opracowywać nowe, bezpieczne środowiskowo, technologie, sposoby gospodarki leśnej, badać cenne i rzadkie gatunki, itp. oraz tworzyć podstawy prosozologicznego modelu gospodarki leśnej w warunkach niepewności i zmian w środowisku globalnym.

Podstawowe wytyczne i zasady dotyczące gospodarowania w lasach można ująć w następujących punktach:

- zachowanie całej naturalnej zmienności przyrody leśnej i funkcjonowania ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego z uwzględnieniem kierunków ewolucji w przyrodzie,
- odtworzenie zbiorowisk zdegradowanych i zniekształconych metodami hodowli i ochrony lasu przy wykorzystaniu, w miarę możliwości, sukcesji naturalnej,
- utrzymanie i wzmocnienie produkcyjnych funkcji lasów (użytkowanie główne i uboczne),

- ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej, oraz bogactwa genetycznego zbiorowisk dziko żyjących roślin, zwierząt i mikroorganizmów,
- utrzymanie i wzmocnienie funkcji ochronnych w zagospodarowaniu lasów (zwłaszcza ochrony gleby i wody),
- utrzymanie zdrowotności i vitalności ekosystemów leśnych.

W celu pełnego wykorzystania zdolności produkcyjnych siedlisk, oraz w dążeniu do zwiększenia bogactwa gatunkowego i urozmaicenia struktury drzewostanów zastosowano jednostki regulacji użytkowania rębego, czyli gospodarstwa, z uwzględnieniem kategorii ochronności, zgodnie z Instrukcją urządzania lasu oraz zgodnie z postanowieniami Komisji Założeń Planu (KZP). Zastosowanie odpowiedniego rodzaju rębni, przy znajomości zdolności produkcyjnych siedlisk, pozwoli na zwiększenie bogactwa gatunkowego i urozmaicenie struktury wiekowej drzewostanów, a tym samym poprawi odporność drzewostanów na niekorzystne czynniki.

Regulacja użytkowania. W gospodarstwie specjalnym i przerębowo-zrębowym etat użytkowania rębego jest sumą stwierdzonych na gruncie potrzeb hodowlanych drzewostanów, określonych w toku prac taksacyjnych i zweryfikowanych podczas rozplanowania cięć, z zachowaniem ładunku przestrzennego. W gospodarstwie przerębowo-zrębowym w celu kontroli prawidłowości projektowanego użytkowania oblicza się etat optymalny. W gospodarstwie zrębowym oblicza się etaty optymalne, zarówno w wymiarze powierzchniowym, jak i miąższościowym. Są to etaty maksymalne. Etat powierzchniowy jest etatem nadrzędnym. Natomiast etat miąższościowy wynika z sumy miąższości drzewostanów ujętych w planie cięć, w ramach etatu powierzchniowego. Pełna charakterystyka użytkowania rębego oraz inne elementy wchodzące w skład gospodarowania (użytkowanie przedrębne, prace hodowlane itp.), zostały szczegółowo omówione w Elaboracie Planu urządzania lasu.

Wytyczne w sprawie poprawy stanu środowiska przyrodniczego w trakcie wykonywania prac leśnych.

Dla zminimalizowania szkód w środowisku przyrodniczym podczas wykonywania prac leśnych należy praktykować i wprowadzać możliwie najmniej uciążliwe technologie. W tym celu wskazane jest:

- w miarę możliwości stosowanie w szerszym zakresie zrywki nasiębiejnej,
- wykorzystywanie stałych szlaków operacyjno-zrywkowych w celu ograniczenia zasięgu szkód powodowanych w czasie pozyskiwania drewna,
- w miejscach lokalizacji stanowisk rzadkich gatunków roślin objętych ochroną prawną, wykonywanie prac związanych z pozyskaniem drewna w miarę możliwości po zakończeniu rozwoju tych gatunków na danej powierzchni leśnej,
- stosowanie w trakcie prac leśnych olejów biodegradowalnych,
- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego śródleśnych zbiorników i naturalnych cieków wodnych,
- pozostawianie procesom naturalnym śródleśnych nieużytków jak np. bagna, trzęsawiska, mszary, torfowiska wraz z ich florą i fauną w celu ochrony pełnej różnorodności przyrodniczej,
- inicjowanie naturalnego odnowienia lasu na wszystkich siedliskach, o ile uzasadnia to skład gatunkowy drzewostanów, ich jakość i pochodzenie,
- w drzewostanach zdrowych, niezagrożonych przez szkodliwe owady leśne i grzyby patogeniczne, należy pozostawiać w lesie drobne gałęzie i posusz jałowy.

Proekologiczne zasady gospodarowania

Proekologiczne zasady gospodarowania to między innymi:

- w zakresie szkółkarstwa:
 - ograniczenie – w miarę możliwości – herbicydów i innych środków chemicznych w pielęgnacji szkółek na korzyść zabiegów mechanicznych i metody termicznej (parowanie gleby),
 - preferowanie odnowienia naturalnego (pod warunkiem, że spełnia ono wymagania hodowlane i siedliskowe),
 - preferowanie punktowego przygotowania gleby,
 - wprowadzanie wielu gatunków drzew (ochrona bioróżnorodności),
- przy pielęgnacji i ochronie drzewostanów:
 - stosowanie cięć selekcyjnych o charakterze grupowym (popieranie biogrup),
 - w przypadku zagrożenia chorobami grzybowymi (huba korzeni, opieńkowa zgnilizna korzeni) stosowanie podczas zabiegów postępowania hodowlano-profilaktycznego, a w uzasadnionych przypadkach stosowanie preparatów biologicznych z grzybami konkurencyjnymi,
 - ograniczenie do niezbędnie koniecznych stosowania insektycydów,
- przy użytkowaniu lasu:
 - stosowanie technologii przyjaznych dla środowiska,
 - dostosowanie metod wyróbki i zrywki do lokalnych warunków tak by zminimalizować powstające szkody zarówno dotyczące gleby jak i pozostających na powierzchni drzew oraz roślinności runa,
 - dostosowanie okresów pozyskania drewna do terminów najmniejszego zagrożenia od owadów, grzybów, wiatrów itp., oraz możliwości wykorzystania przez zwierzynę cienkiej kory na drzewach leżących,
 - planowanie prac z zakresu użytkowania tak by nie kolidowały one z ekologicznymi uwarunkowaniami środowiskowymi takimi jak: stanowiska roślin chronionych, miejsca lęgowe i bytowe chronionych zwierząt. W przypadku cięć wymuszonych względami sanitarnymi należy projektować szlaki zrywkowe omijające te miejsca.

Działania te przyczynią się do wzmocnienia długofalowych i wielostronnych korzyści społeczno-ekonomicznych płynących z lasu.

Istotne znaczenie dla realizacji funkcji ochrony przyrody w ramach gospodarki leśnej prowadzonej w Nadleśnictwie ma przyjęty kierunek hodowli lasu a mianowicie „bliska naturze hodowla lasu”. Podstawowe założenia tego kierunku to:

- naśladowanie procesów zachodzących w drzewostanach pierwotnych,
- oparcie gospodarki leśnej na rozpoznaniu biotopu,
- wykorzystanie procesów samoregulacji w hodowli drzewostanów,
- powszechne wykorzystanie odnowienia naturalnego,
- utrzymanie różnorodności biologicznej w lasach,
- dążenie do złożonej struktury przestrzennej i wewnętrznej drzewostanów (m.in.) małopowierzchniowe formy zmieszania, drzewostany wielogatunkowe, różnowiekowe i wielopiętrowe.

6. PLAN DZIAŁAŃ Z ZAKRESU OCHRONY PRZYRODY

6.1. Kształtowanie stosunków wodnych

Las spełnia funkcję regulatora gospodarki wodnej: posiada zdolność wychwytywania za pośrednictwem liści, igliwia i gałęzi zapasów wilgoci zawartej w powietrzu atmosferycznym. Ogromne znaczenie lasu dla ochrony wód wynika ze szczególnej właściwości gleby leśnej, która bardzo łatwo chłonie wodę i ją magazynuje. Funkcja retencyjna lasów powinna być wzmagana poprzez odpowiednie, celowe gospodarowanie w lesie. Las zmniejsza spływ powierzchniowy wód przeciwdziałając erozji gleby oraz posiada zdolności filtracyjne, tj. oczyszcza wody z zanieczyszczeń.

W celu podniesienia retencyjności terenów leśnych należy:

- prowadzić przebudowę drzewostanów w celu pełnego dostosowania składu gatunkowego drzewostanów do siedlisk, co zahamuje degradację gleby,
- w krótkim czasie odnawiać wylesienia powstałe wskutek czynników abiotycznych, biotycznych i antropogenicznych,
- stosować działania w ramach małej retencji.

Do zagadnień kształtowania stosunków wodnych należy ochrona śródleśnych bagien, młak, torfowisk, źródlisk itp. wraz z ich florą i fauną. Na terenie Nadleśnictwa omawiane obszary należy zachować w stanie niezmienionym.

Istotnym czynnikiem wpływającym na poprawę retencyjności terenów leśnych jest działalność bobrów.

6.2. Kształtowanie granicy polno-leśnej

Zagadnieniem związanym z kształtowaniem granicy polno-leśnej jest przestrzenne zagospodarowanie terenów w pobliżu lasów, które czasem powoduje ograniczenia łączności ekologicznej. Chodzi tu głównie o lokalizację budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego na terenach enklaw, wśród kompleksów leśnych lub wzdłuż granicy z lasami. Działki takie są najczęściej ogrodzone, co ogranicza możliwości migracyjne zwierząt. Innymi skutkami zabudowy sąsiadującej z lasami jest: zubożenie bogactwa flory i fauny w strefie ekotonowej, zakłócanie spokoju, wydeptywanie brzegów lasu, pojawienie się wałęsających psów i kotów. Innymi potencjalnymi zagrożeniami związanymi z zabudowaniami w strefie ekotonowej są: problemy związane z doprowadzeniem mediów do domów lub na plac budowy, kłopoty ze zbudowaniem nowej drogi dojazdowej, odprowadzeniem ścieków, wywozem śmieci i nieczystości, czego efektem są dzikie wysypiska śmieci, studnie kopane w lesie powodujące zanikanie źródlisk wody i przesuszanie terenu, odprowadzanie ścieków do lasu zanieczyszczających wody gruntowe.

Plany zagospodarowania przestrzennego gmin z terenu Nadleśnictwa mogą przewidywać zwiększenie lesistości gmin poprzez przeznaczenie obszarów niewykorzystanych rolniczo pod zalesienie. Jest to bezpośrednio związane z kształtowaniem granicy polno-leśnej, gdyż zalesianie przyczynia się do zmniejszenia stopnia rozproszenia i rozdrobnienia lasów. Osoby prywatne również zalesiają grunty rolne słabej jakości, o niekorzystnym usytuowaniu. Nadleśnictwo popiera te działania udostępniając do sprzedaży sadzonki drzew leśnych.

Innym zagadnieniem związanym z kształtowaniem granicy polno-leśnej jest ochrona cennych przyrodniczo i krajobrazowo zbiorowisk nieleśnych (śródleśnych łąk itp.). Przed podjęciem decyzji o ewentualnym zalesieniu takich powierzchni należy się upewnić, czy ze

względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe zabieg taki jest uzasadniony. Przeprowadzenie waloryzacji przyrodniczej jest również wskazane przed opiniowaniem planów zalesień gruntów prywatnych przyległych do Lasów Państwowych. W przypadku zinventaryzowania wyjątkowo cennych przyrodniczo zespołów roślinnych, czy stanowisk roślin należy odstąpić od wykonania zalesień.

6.3. Kształtowanie strefy ekotonowej

Ekoton to pas przejściowy na styku dwóch biocenoz, odznaczający się większym bogactwem flory i fauny niż sąsiadujące ze sobą ekosystemy. Szczególnie bogate są szerokie ekotony będące miejscem bytowania gatunków charakterystycznych dla obu sąsiadujących biocenoz.

Ekoton spełnia wiele funkcji, głównie biologicznych i ochronnych. Biologiczna funkcja ekotonu związana jest z występowaniem większej grupy zwierząt kręgowych i bezkręgowców oraz większym bogactwem zespołów roślinnych. Ochronna funkcja ekotonu polega na ograniczaniu ujemnego wpływu środowisk terenów otwartych na środowisko leśne, min. chroni przed hałasem, stanowi barierę dla huraganowych wiatrów, pożarów, łagodzi ekstremalne zmiany temperatur, spełnia rolę filtra dla różnego rodzaju imisji przemysłowych, aerozoli i gazów wnikaających do wnętrza lasu.

Strefy ekotonowe działają korzystnie na estetykę kompleksów leśnych. Zgodnie z ekologicznymi zasadami gospodarki leśnej zaleca się tworzenie na obrzeżach lasu pasa ochronnego o szerokości 20-30 m., złożonego z roślinności zielnej, krzewów, niskich drzew i luźnego piętra górnego, jako strefy ekotonowej. Należy planować i zakładać strefy ekotonowe (zewnętrzne i wewnętrzne). Szczególnie ważne są wewnętrzne strefy ekotonowe dla jednogatunkowych drzewostanów iglastych narażonych na szkodliwe działanie wiatru oraz strefy ekotonowe wzdłuż arterii komunikacyjnych, a także w lasach przeznaczonych do masowej rekreacji.

Przy zakładaniu tych stref należy stosować gatunki drzew i krzewów liściastych zgodnych z siedliskowym i gospodarczym typem drzewostanu, a w obszarach Natura 2000 do siedlisk przyrodniczych. Należy stosować rozluźnioną więźbę sadzenia i bardziej intensywne zabiegi pielęgnacyjne prowadzące do powstania pełnej warstwowej struktury drzewostanu. Należy dążyć, aby zewnętrzne obrzeża lasu oraz lasy wzdłuż gruntów nieleśnych wewnątrz kompleksu leśnego były maksymalnie wypełnione przez roślinność zielną, krzewy i drzewa w układzie pionowym i poziomym. W tym celu należy:

- wykorzystywać istniejące odnowienia naturalne różnych gatunków drzew i krzewów rodzimego pochodzenia właściwych dla danego siedliska,
- stosować przede wszystkim drzewa i krzewy światłożądne odporne na zgryzanie oraz działanie wiatru i mrozu. Gatunki te powinny wyróżniać się dużymi walorami estetycznymi i pokarmowymi (rośliny miododajne) oraz dawać dobre schronienie dla zwierząt,
- stosować dla krzewów zmieszanie grupowe,
- wykonywać częstsze i silniejsze cięcia pielęgnacyjne w celu wykształcenia drzew z silnym ugałęzionym pnem i silnym systemem korzeniowym.

Przy sposobie zagospodarowania lasu opartym na rębniach złożonych należy w trakcie zabiegów pielęgnacyjnych i hodowlanych na obrzeżach lasu stosować silniejsze cięcia umożliwiające wnikanie światła do wnętrza lasu i tworzenie wyżej opisanego pasa. W trakcie cięć należy popierać zwłaszcza drzewa silnie ukorzenione i ugałęzione, mimo gorszej

jakości technicznej. Na terenie Nadleśnictwa strefy ekotonowe są na ogół dobrze rozwinięte. W trakcie prowadzenia rębni należy dążyć do kształtowania stref ekotonowych.

Strefy ekotonowe pozostawiane w miejscach planowanych rębni zupełnych powinny podlegać wcześniejszemu odnowieniu. Należy zaznaczyć, że zapisy Zasad hodowli lasu obligują do pozostawiania, co najmniej 5% powierzchni drzewostanu w trakcie prowadzenia użytkowania rębego, niezależnie od rodzaju rębni. Zaleca się, aby tego rodzaju biogrupy i fragmenty drzewostanu pozostawiać m.in. w otoczeniu cennych siedlisk przyrodniczych (torfowisk, bagien, oczek wodnych, rzek itp.). Biogrupy takie powinny być pozostawiane bez użytkowania aż do biologicznej śmierci drzew, a wydzielające się w ramach biogrup drzewa nie powinny być usuwane.

Kształtowanie strefy przejściowej w wydzieleniach stanowiących otulinę z zaplanowanymi cięciami a bezpośrednio przylegającymi do rezerwatów będzie miało miejsce w zależności od panujących uwarunkowań przyrodniczych i gospodarczych.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach w dniu 9.05.2017 roku, opublikowała wytyczne w sprawie stref przejściowych, ekotonowych i ochronnych w nadleśnictwach RDLP Katowice. Zasady podano poniżej:

Szczegółowe zasady tworzenia stref ekotonowych.

Strefy przejściowe wzdłuż szlaków komunikacyjnych; typu linie kolejowe, drogi krajowe i wojewódzkie oraz linie energetyczne:

- Pozostawienie drzewostanu panującego.

W praktyce pozostawienie pierwszego piętra jako strefy przejściowej powinno mieć jedynie charakter incydentalny ze względu na wiek, pokrój i zdrowotność drzewostanu. Bezwzględnie przy użytkowaniu rębnym nie należy pozostawiać w bezpośrednim sąsiedztwie linii energetycznych stref przejściowych składających się z istniejącego drzewostanu przeznaczonego do wyrębu.

- Pozostawienie drugiego piętra.

W drzewostanach wielopiętowych z wyraźnie ukształtowanym pod względem jakości i zdrowotności drugim piętrem liściastym należy prowadzić cięcia rębne w sposób gwarantujący jego zachowanie. W utworzonej strefie należy prowadzić wszelkie zabiegi hodowlane gwarantujące utrzymanie wysokiej zdrowotności i stabilności tego drzewostanu.

- Tworzenie stref przejściowych od podstaw.

Przy zakładaniu stref przejściowych od podstaw tj. na etapie zakładania upraw z odnowienia naturalnego jak i sztucznego, w miarę możliwości, stosować zgodne z wymaganiami siedliskowymi gatunki liściaste podnoszące jednocześnie bezpieczeństwo pożarowe przylegających drzewostanów.

Wszelkie zabiegi hodowlane (w tym silniejsze cięcia pielęgnacyjne) prowadzone w pasie drzewostanu o szerokości ok. 20-30 m przylegającego do szlaków komunikacyjnych powinny być zawsze ukierunkowane na poprawę zdrowotności i stabilności strefy przejściowej, a jej kształtowanie winno mieć charakter ciągły.

Wyżej opisanych stref przejściowych nie należy wliczać w powierzchnię kęp ekologicznych pozostawionych do ich naturalnego rozpadu.

W przypadku, kiedy droga publiczna (niezależnie od jej kategorii) lub linia kolejowa stanowi granicę pomiędzy lasem a innym ekosystemem należy kierować się nadrzędną zasadą zachowania bezpieczeństwa osób i mienia

Strefy ekotonowe na granicy gruntów nieleśnych

- Usunięcie drzewostanu cięciem zupełnym w strefie ekotonowej może nastąpić zasadzie tylko w wyniku klęsk żywiołowych (pożar, działanie wiatru, susza itp.) lub w sytuacji kiedy pozostawienie ekotonu mogłoby zagrażać bezpieczeństwu ludzi lub mienia (np. niebezpieczeństwo wystąpienia pożaru). W przypadku stwierdzenia braku wytworzonej strefy ekotonowej lub gdy jej pozostawienie stwarza realne zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, decyzję o uprzątnięciu drzewostanu, w oparciu o rzetelnie sporządzoną dokumentację (również w formie fotograficznej) podejmuje każdorazowo nadleśniczy.
- Przy zakładaniu stref ekotonowych od podstaw tj. na etapie zakładania upraw, należy stosować możliwie bogaty wachlarz gatunków rodzimych, luźniejszą więźbę sadzenia, dążyć do maksymalnego wypełnienia zarówno w poziomie jak i w pionie roślinnością drzewiastą i krzewiastą. Większa liczba gatunków dostosowanych do istniejących warunków siedliskowych zwiększy walory ochronne i stabilność ekologiczną drzewostanu. Gatunki należy wprowadzać w układzie trzech stref poczynając od najbardziej wewnętrznej tj. strefy drzewiastej (ok.15 m), strefy drzewiasto-krzewiastej (ok.5 m), oraz strefy krzewiastej (ok. 5 m). W przypadku zastosowania grodzienia jako formy ochrony lasu przed zwierzyną należy objąć nim także tworzoną strefę ekotonową.
- W istniejących młodnikach na obrzeżach kompleksów leśnych, na styku z innymi ekosystemami należy stosować silniejsze cięcia pielęgnacyjne (CP) co spowoduje silniejszy rozwój ściany ochronnej drzewostanu.
- W przypadku niedostatecznie wytworzonego ekotonu w drzewostanach przedrębnych, na etapie wykonywania zabiegów TW lub TP na granicy z sąsiadującymi ekosystemami pozostawiać rozrzedzony pas drzewostanu o szerokości zbliżonej do wysokości drzew panujących, celem wprowadzenia młodego pokolenia złożonego z drzew i krzewów rodzimego pochodzenia, dostosowanych do istniejących warunków siedliskowych.
- Przy zakładaniu i kształtowaniu stref ekotonowych należy w maksymalnym stopniu wykorzystywać istniejące odnowienie naturalne (również gatunków krzewiastych). Przestoje i pozostałości poprzedniego drzewostanu są pożądanym składnikiem strefy drzewiasto-krzewiastej.
- Właściwie ukształtowane ekotony w cięciach rębnych przy uwzględnieniu nadrzędnej zasady zachowania bezpieczeństwa zarówno osób jak i mienia znajdującego się na tych terenach lub bezpośrednio do nich przylegającego, powinny być w miarę możliwości zaliczane jako kępy ekologiczne pozostające do naturalnego rozpadu.

6.4. Ochrona bioróżnorodności

Czynnikami wzmacniającymi trwałość lasu jest różnorodność biologiczna rozumiana na wielu poziomach, a także bogactwo genetyczne, zgodność z warunkami siedliskowymi oraz rodzime pochodzenie drzewostanów. Ochronę bioróżnorodności należy zaliczyć do jednego z podstawowych działań w leśnictwie. Dla zachowania cennych walorów przyrodniczych oraz bioróżnorodności niezbędne jest zachowanie łączności ekologicznej między kompleksami.

Ochrona różnorodności biologicznej jest realizowana w oparciu o obowiązujące w Lasach Państwowych zarządzenia i instrukcje. Ochrona różnorodności biologicznej powinna przebiegać na wszystkich jej poziomach.

Na poziomie krajobrazu należy dążyć do zachowania naturalnych form krajobrazu, jakimi są różne typy lasu, śródleśne łąki, bagna, torfowiska, wrzosowiska itp. oraz twory przyrody nieożywionej (wychodnie skalne, jaskinie). Poprzez kształtowanie strefy ekotonowej należy dążyć do harmonizowania przejść pomiędzy różnymi biotopami (formami krajobrazu).

Na poziomie ekosystemu należy jak najszerzej chronić i wykorzystywać w hodowli lasu zmienność siedlisk. Mikrosiedliska zajmujące nieraz niewielkie powierzchnie należy wykorzystywać do wprowadzenia cennych gatunków domieszkowych. Chronić należy małe ekosystemy wilgotne jak: młaki, źródłiska, bagienka, torfowiska, mszary będące środowiskiem występowania rzadkiej flory i fauny.

Różnicowanie drzewostanów zgodne z warunkami naturalnymi polega na utrzymaniu odpowiedniej struktury gatunkowej, wiekowej, warstwowej i przestrzennej. Zapewnieniu takiej różnorodności drzewostanów ma służyć odpowiednio prowadzona gospodarka leśna, a szczególnie rębnie złożone dostosowane do siedliska i drzewostanu w taki sposób by stworzyć najlepsze warunki dla odnowienia i rozwoju lasu. Wykonywane cięcia należy dostosować do konkretnych warunków lokalnych. Przy cięciu uprzątającym wskazane jest pozostawienie w formie biogrup fragmentów drzewostanów (ok. 5%) o najlepszej żywotności (odpornych na wiatr, zgorzel słoneczną itp.) Wzbogaceniu różnorodności drzewostanów ma również służyć pozostawienie niektórych starych drzew do ich fizjologicznej starości, a nawet biologicznej śmierci oraz pozostawienie wybranych drzew martwych stojących (szczególnie dziuplastych), jako siedziby licznych organizmów decydujących o bogactwie i procesach samoregulacji w przyrodzie.

Na poziomie gatunkowym ochrona różnorodności może dotyczyć warstwy drzew, krzewów czy runa. W przypadku drzew chodzi głównie o wzbogacenie składu gatunkowego drzewostanów. Cenne domieszki (np. fitomelioracyjne) korzystnie wpływają na trwałość lasów, ale przy ich wprowadzaniu należy się kierować wymaganiami siedliskowymi i klimatycznymi poszczególnych gatunków (wykorzystanie mikrosiedlisk). W przypadku rzadkich czy chronionych gatunków krzewów czy roślin runa należy zabiegi hodowlane w drzewostanie podporządkować ochronie tych stanowisk.

W zróżnicowanym środowisku leśnym występuje również większa różnorodność gatunków zwierząt. Między innymi bardzo wiele gatunków jest związanych z martwą i butwiejącą tkanką drzew, stąd korzystne jest pozostawianie pewnej ilości martwych drzew w lesie do ich mineralizacji.

Na poziomie genetycznym należy dążyć do zachowania możliwie jak najszerzej puli genowej, co sprzyja zwiększeniu odporności na zmieniające się warunki stresogenne, poprzez rozszerzenie bazy genowej biorącej udział w selekcji naturalnej. Wskazane jest, na możliwie jak największych obszarach, zachowywanie różnorodności genowej. Można to osiągnąć przez maksymalne wykorzystanie odnowienia naturalnego pochodzącego od jak największej liczby osobników.

Prowadzona w lasach gospodarka selekcyjna dążąca do wyodrębnienia najcenniejszych ekotypów gatunków drzew leśnych również poważnie wpływa na zachowanie zasobów genowych. W związku z tym, że selekcję prowadzi się w kierunku populacyjnym, a nie osobniczym nie zachodzi obawa zawężenia puli genowej.

6.4.1. Ochrona kręgowców – zalecenia

Praktyczne działania na rzecz ochrony fauny kręgowców powinny skupiać się na eliminowaniu zagrożeń ze strony człowieka i odtwarzaniu warunków siedliska, umożliwiających zachowanie i rozwój populacji chronionych gatunków. Szczególnie ważna jest tu ochrona naturalnych schronień. W celu zapewnienia odpowiedniej ochrony siedlisk chronionych gatunków kręgowców w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa, jak również zabezpieczenia potencjalnych miejsc ich bytowania wskazane jest prowadzenie dodatkowych działań ochronnych.

W zakresie ochrony nietoperzy istotnym jest:

- pozostawianie drzew dziuplastych (głównie dębów i drzew liściastych) w trakcie prac zrębowych,
- zachowanie drzew z pękniętymi pniami, odstającą korą, które stanowią miejsca schronienia na terenie leśnym,
- utrzymywanie mozaikowości środowiska leśnego,
- preferowanie biologicznych metod ochrony lasu,
- zwrócenie szczególnej uwagi w przypadku prowadzenia prac gospodarczych w obszarze jaskiń i wychodni skalnych, odstąpić od wytyczania nowych dróg leśnych i szlaków zrywkowych w bezpośrednim sąsiedztwie otworu, otworów do jaskiń, wychodni skalnych.

Lokalizacje jaskiń i rozpadlin stanowiących potencjalne schronienie dla nietoperzy są udostępniane na stronach: <https://speleobielsko.pl/klub/dzial-beskidzki>: oraz <https://geolog.pgi.gov.pl/#name=5ggzzik7ie>

W dokumentacji PUL lokalizacje te zostały zamieszczone w operatach dla poszczególnych leśnictw oraz przekazane w postaci plików cyfrowych (warstwy shp) w celu zobrazowania tych miejsc na mapach. Pozwoli to Nadleśnictwu na bieżąco aktualizować informacje o tego typu obiektach w systemie informatycznym oraz na mapach celem zabezpieczenia stanowisk występowania chronionych gatunków przed przystąpieniem do realizacji prac gospodarczych.

W zakresie ochrony ssaków ziemnowodnych istotnym jest:

- kształtowanie ekotonów przy brzegach strumieni i rzek, które pozbawione są jakiejkolwiek roślinności,
- dla gatunku wydra zachowanie dostępności naturalnych schronień gatunku i zróżnicowania morfologii koryta,
- ochrona stawów bobrowych, o ile nie stanowią one przedmiotu odrębnych decyzji w związku z występowaniem szkód bobrowych,
- pozostawianie wzdłuż cieków gatunków drzew i krzewów preferowanych w diecie bobra (wierzba, topola, osika, brzoza), ponadto wprowadzać drzewa i krzewy przy brzegach rzek pozbawionych tej roślinności,
- dbałość o czystość wód rzek śródlęśnych, przy zbiornikach wodnych nie stosować nawozów sztucznych i pestycydów,
- przy budowie dróg, zapór i mostów należy zadbać o bezpieczne przejścia dla wydr.

W zakresie ochrony płazów i gadów istotnym jest:

- ochrona zbiorników wodnych stanowiących miejsca ich rozrodu,

- umiejętne pogłębianie zbiorników, które uległy eutrofizacji, zapobieganie zanieczyszczeniu zbiorników, zapobieganie melioracji (wysuszeniu),
- tworzenie nowych zbiorników i tworzenie dodatkowych miejsc zimowania,
- łagodzenie skutków działalności antropogenicznej,
- pozostawianie martwego drewna, układanie stosów gałęzi i liści w rejonie zbiorników, wodnych,
- pozostawianie karp korzeniowych wywrotów i wiatrowałów za wyjątkiem sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu ludzi.
- w razie potrzeby przenoszenie głównie z kolein w trakcie prowadzenia prac polegających na modernizacji duktów/dróg leśnych do najbliższego zbiornika wodnego (koleina wypełniona wodą, rów z wodą nie poddawany przebudowie)
- podczas remontu dróg zadbać o pozostawienie przy utwardzonym pasie drogowym miejsca na stagnującą wodę, a przy organizacji zrywki i transportu drogę należy podzielić na część utwardzoną (użytkową) i część nieutwardzoną, (gruntową dla kumaka górskiego)
- przy wyznaczaniu szlaków zrywkowych oraz wykonywaniu cięć, omijać tereny podmokłe, w których stwierdzono występowanie chronionych gatunków płazów,
- utrzymywanie trwałej roślinności krzewiastej i drzewiastej wzdłuż cieków wodnych.

W zakresie ochrony ptaków ważne jest:

- pozostawianie drzew dziuplastych; ochrona drzew z gniazdami ptaków, o średnicy gniazd powyżej 25 cm,
- zwiększanie na powierzchniach leśnych ilości martwego drewna stojącego i leżącego w miarę jego wydzielania się, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz w przypadku usuwania posuszu czynnego w ramach wykonywania cięć sanitarnych, w sytuacjach zagrażających trwałości lasu.

W zakresie ochrony dużych drapieżników istotnym jest:

- pozostawiania starych dziuplastych drzew, wykrotów i wiatrowałów wykorzystywanych do gawrowania niedźwiedzi, a także jako miejsca wychowu młodych przez rysie i wilki. Podobnie korzystny wpływ na te gatunki będzie miała ochrona schronisk i wychodni skalnych, jako miejsc odpoczynku i potencjalnego schronienia.
- wykonywanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych. Zwalczanie nielegalnych przejazdów przez kompleksy leśne użytkowników skuterów śnieżnych, samochodów terenowych, quadów i motocykli crossowych, zapobiega ich płośzeniu, dewastacji miejsc rozrodu czy też zaburzaniu snu zimowego.
- pozostawienie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki.
- ograniczenie występowania sytuacji konfliktowych między nimi a człowiekiem, przeciwdziałanie synantropizacji drapieżników, ale i przeciwdziałanie ewentualnym szkodom wyrządzonym przez zwierzęta.
- przed rozpoczęciem prac potwierdzenie, że powierzchnia nie jest wykorzystywana stale lub czasowo jako miejsca zimowania lub rozrodu. W przypadku zasiedlenia habitatu należy prace odłożyć w czasie.

6.4.2. Ochrona fauny bezkręgowców – zalecenia

Działania dotyczące fauny bezkręgowców polegają na ochronie pierwotności i naturalności siedlisk oraz naturalnych procesów w nich zachodzących. Ochronie powinny podlegać zarówno siedliska gatunków, w których stwierdzono ich obecność, jak również miejsca ich potencjalnego występowania. Działania w zakresie ochrony potencjalnych miejsc występowania cennych gatunków bezkręgowców powinny skupiać się na:

- właściwym kształtowaniu stref ekotonowych na granicy las-pole, las-woda,
- ochronie śródleśnych oczek wodnych, torfowisk i wysięków wodnych,
- pozostawianiu drzew dziuplastych i z widocznymi wypróchnieniami do ich naturalnego rozpadu,
- pozostawianiu kęp starodrzewu do naturalnego rozpadu,
- pozostawianiu w drzewostanach zdrowych, niezagrożonych przez szkodliwe owady leśne i grzyby patogeniczne posuszu jałowego.

6.4.3. Ochrona cennych roślin naczyniowych – zalecenia

Właściwa ochrona cennych gatunków flory na obszarze Nadleśnictwa powinna skupiać się nie tylko na ochronie ich siedlisk, ale również na bezpośredniej ochronie stanowisk tych gatunków. Chronione gatunki związane z siedliskami wodnymi nie wymagają szczególnych zabiegów ochronnych. W ich przypadku należy utrzymywać w stanie niezmienionym naturalne zbiorniki wodne, w których one występują. W przypadku gatunków roślin związanych z siedliskami leśnymi, występujących na obszarze Nadleśnictwa rzadko i szczególnie cennych w skali regionu należy w miarę możliwości:

- w trakcie wykonywanych cięć rębnych w miarę możliwości stosować w szerszym zakresie zrywkę nasiębierną, ograniczającą uszkodzenia roślinności runa, w którym występują chronione gatunki,
- prace leśne z użyciem ciężkiego sprzętu typu harwester na lasowych siedliskach wilgotnych w szczególnie cennych przyrodniczo obszarach zaleca się wykonywać w okresie zimowym przy zamrożonym gruncie w celu ograniczenia zniszczeń runa,
- wykorzystywać stałe szlaki operacyjno-zrywkowe w celu ograniczenia zasięgu szkód powodowanych w czasie pozyskiwania drewna,
- na powierzchniach zrębowych w miarę technicznych możliwości miejsca występowania chronionych gatunków ujmować w biogrupy,
- nie zaburzać i nie zmieniać stosunków wodnych na siedliskach gatunków chronionych,
- w uzasadnionych przypadkach wykonywać prace leśne poza okresem wegetacyjnym,
- doskonalenie wiedzy, pogłębianie i aktualizowanie jej o zmiany przepisów w zakresie ochrony gatunków.

W zakresie ochrony gatunków roślin związanych z siedliskami nieleśnymi należy:

- chronić płaty nieleśnych siedlisk znajdujące się w mozaice z drzewostanem,
- nie lokalizować składów drewna i szlaków operacyjnych na powierzchniach nieleśnych siedlisk przyrodniczych,
- przeciwdziałać sukcesji wtórnej na łąkowych siedliskach przyrodniczych.

6.4.4. Ochrona siedlisk hydrogenicznych – zalecenia

Siedliska hydrogeniczne to siedliska, o których istnieniu i funkcjonowaniu decyduje woda. Zalicza się do nich siedliska związane z zalewanymi dnami dolin rzecznych, tarasów nadzalewowych, bezodpływowych obszarów bagiennych oraz mniejszych i większych

zbiorników wodnych i cieków. Siedliska te odgrywają znaczącą rolę w krajobrazie i stanowią miejsca występowania szczególnie cennych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Z racji swojego szczególnego bogactwa przyrodniczego oraz dużych zasobów wodnych siedliska te powinny być szczególnie chronione. W związku z tym w miejscach ich występowania wskazane jest w miarę możliwości:

- utrzymanie istniejących, w nie pogorszonym stanie, stosunków wodnych i zachowanie siedlisk hydrogenicznych,
- w miarę możliwości odtwarzanie właściwych siedlisku stosunków wodnych w miejscach, gdzie zostały one zaburzone,
- niewprowadzanie gatunków obcych geograficznie hydrogenicznym siedliskom leśnym,
- wyłączenie z użytkowania gospodarczego szczególnie cennych fragmentów siedlisk przyrodniczych: borów bagiennych, lasów bagiennych i łęgów.

6.5. Organizmy związane z martwym i rozkładającym się drewnem

Ważnym aspektem jest ochrona organizmów związanych ze środowiskiem rozkładającego się drewna (ochrona bioróżnorodności). W realizacji tego celu istotnym jest fakt pozostawiania w ekosystemach leśnych coraz większej ilości martwego i rozkładającego się drewna, które jest środowiskiem życia tych organizmów. Organizmy związane z martwym drewnem można podzielić na dwie grupy:

- Saproksylobionty to organizmy w sposób bezwzględny (obligatoryjny) związane stale lub w jakimś momencie swojego cyklu życiowego z martwym drewnem lub organizmami żyjącymi na nim.
- Saproksylofile to z kolei organizmy w sposób fakultatywny związane ze środowiskiem martwego drewna. Saproksylobionty i saproksylofile to niezwykle zróżnicowane grupy organizmów posiadające przedstawicieli w różnych jednostkach taksonomicznych (mało gatunków wśród kręgowców czy roślin naczyniowych, natomiast bardzo dużo wśród stawonogów i grzybów).

Do głównych funkcji martwego drewna można zaliczyć:

- źródło pożywienia dla różnych grup organizmów,
- miejsce schronienia, kryjówki sezonowej, dobowej; miejsce wzrostu; miejsce zdobywania pożywienia, zalotów, składania jaj, wychowu potomstwa (np. zgniotek cynobrowy to typowy gatunek saproksylobiontyczny),
- modyfikacja warunków siedliskowych i wpływ na organizmy żyjące w najbliższym otoczeniu (nasłonecznienie, topografia),
- modyfikacja krążenia pierwiastków w ekosystemie leśnym,
- wpływ na produktywność ekosystemu leśnego przez dostarczanie pierwiastków, związków odżywczych i wody.

Współczesna ochrona lasu nie neguje pozostawiania w lesie części drewna do naturalnego rozkładu. Ochrona organizmów związanych z martwym i rozkładającym się drewnem powinna być realizowana poprzez zapewnienie odpowiedniej ilości drewna do naturalnego rozkładu, bez narażania drzewostanów na opanowanie przez szkodniki wtórne lub choroby grzybowe.

Pozostawianie drzew obumierających i martwych drzew stojących, drzew dziuplastych, rozkładającego się drewna leżącego (zróżnicowanego gatunkowo) wpływa dodatnio na ochronę różnorodności biologicznej w ekosystemach leśnych. Większa ilość

martwego drewna w lesie to wzrost ilości i liczebności organizmów z nim związanych. Pozostawianie martwych drzew nie należy koncentrować wyłącznie w starszych klasach wieku. Istotne jest pozostawianie drewna do naturalnego rozkładu również w młodszych klasach wieku ze względu na występującą w takich ekosystemach florę i faunę, szczególnie saproksylobionty. Istotne jest zatem dążenie do zróżnicowania gatunkowego oraz wielkościowego dla pozostawianego drewna martwego, z naciskiem na uwzględnienie materii drzewnej o mniejszych wymiarach.

Należy zwrócić uwagę na problem pozostawiania martwych drzew w aspekcie bezpieczeństwa osób przebywających w lesie, jako miejscu pracy oraz rekreacyjnie lub w celach edukacyjnych (np. wycieczki szkolne). Pozostawiając w lesie drewno stojące, aspekt bezpieczeństwa ludzi powinien być nie tylko brany pod uwagę, ale w wielu przypadkach powinien być decydujący np. w miejscach realizacji celów dydaktycznych dla młodzieży szkolnej.

W trakcie prac nad PUL, w Nadleśnictwie wykonano pomiar drewna martwego na 257 kołowych powierzchniach próbnych, równoległe z inwentaryzacją zasobów drzewnych. (wg metodyki określonej w § 62 Instrukcji Urządzania Lasu). Średni zapas zakumulowanego drewna drzew martwych dla całego Nadleśnictwa wynosi 18,25 m³/ha powierzchni leśnej zalesionej.

W inwentaryzacji nie uwzględniono dużych zasobów drewna martwego zakumulowanego w pniakach, które nie były objęte pomiarem oraz drzew obumierających pozostawianych do naturalnej śmierci. Rezerwuarem drewna martwego są pozostawiane w kępach przestoje, w których nie zakładano kołowych powierzchni próbnych.

Podsumowując, na terenie Nadleśnictwa obserwujemy występowanie znacznych ilości drewna martwego, wpływającego pozytywnie na obieg materii. Należy uznać za właściwe działania Nadleśnictwa polegające na pozostawianiu części drzew martwych i obumierających.

Tabela 45. Tabela XXI. Zestawienie miąższości drewna martwego

Typ siedliskowy lasu	Powierzchnia w ha	Miąższość drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		m3/ha	m3	m3/ha	m3	m3/ha	m3
BMGŚW	224,63	9,55	2145,48	7,75	1740,72	17,30	3886,20
BWG	4,26	78,17	333,00	12,76	54,38	90,93	387,38
LGŚW	258,67	3,56	921,07	8,64	2234,26	12,20	3155,32
LŁG	10,37	0,85	8,79	9,71	100,74	10,56	109,53
LMGŚW	1090,71	7,90	8622,06	8,56	9335,81	16,46	17957,87
LMWYŻŚW	1,28	0,73	0,94	16,06	20,55	16,79	21,49
LWYŻŚW	8,11	2,71	22,01	13,83	112,18	16,54	134,19
Razem obręb 1	1598,03	7,54	12053,35	8,51	13598,64		25651,99
BMGŚW	921,80	10,63	9796,56	14,13	13023,81	24,76	22820,37
BWG	102,25	59,82	6116,26	34,28	3504,73	94,10	9620,99
LGŚW	1158,59	6,61	7659,00	9,42	10909,78	16,03	18568,78
LGW	2,32	1,45	3,36	7,23	16,77	8,68	20,12
LŁG	3,50	5,58	19,55	4,83	16,90	10,41	36,45
LMGŚW	1212,68	4,06	4919,09	7,92	9607,99	11,98	14527,07

Typ siedliskowy lasu	Powierzchnia w ha	Miąższość drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		m3/ha	m3	m3/ha	m3	m3/ha	m3
Razem obręb 2	3401,14	8,38	28513,80	10,90	37079,98	19,29	65593,78
Ogółem n-ctwo	4999,17	8,11	40567,15	10,14	50678,62	18,25	91245,77

Fotografia 9. Hubiak pospolity na pniu martwego buka

6.6. Rozwój rekreacji i turystyki

Obszar Nadleśnictwa jest lokalnie terenem atrakcyjnym pod względem turystycznym o dużym nasileniu ruchu turystycznego i rekreacyjnego. Są to tereny intensywnie penetrowane przez turystów oraz miejscową ludność i dlatego należy zadbać o odpowiednie ich zagospodarowanie, w celu minimalizacji szkód. Prace w zakresie zagospodarowania turystyczno- rekreacyjnego powinny dotyczyć:

- minimalizacji uciążliwości dla środowiska leśnego istniejących obiektów i urządzeń turystycznych; wskazana jest współpraca z gminami,
- podnoszenie standardu obsługi ruchu turystycznego poprzez: budowę wiat i schronów przeciwdeszczowych, wyznaczenie miejsc postoju pojazdów, miejsc do palenia ognisk, wyznaczenie ścieżek przyrodniczych, ustawianie tablic informacyjnych wyznaczenie tras do jazdy konnej, rowerowej oraz narciarstwa biegowego, a także wydawanie informatorów opisujących atrakcyjność turystyczną Nadleśnictwa.
- kanalizowanie ruchu turystycznego oraz blokowania dzikich przejść czy przejazdów, uniemożliwiając czy zniechęcając do penetracji w głąb obszaru występowania rysia, niedźwiedzia brunatnego, wilka czy też głuszca.

Rozwój niektórych nowych form turystyki przebiega w sposób niekontrolowany stwarzając liczne zagrożenie dla ekosystemów leśnych. Należy dążyć do tego by rozwój ekoturystyki przebiegał przy współpracy Nadleśnictwa z lokalnymi władzami

samorządowymi. Uregulowania wymaga problem sportów motocyklowych (postulowane jest zdecydowanie egzekwowanie zakazu ruchu pojazdów mechanicznych na terenach leśnych).

W Nadleśnictwie szkody wywołane presją turystyczną, mają istotne znaczenie gospodarcze, są rejonami gdzie presja jest naprawdę duża.

W ramach usprawnienia ruchu turystycznego, a zarazem w celu ochrony obszarów leśnych przed szkodliwymi skutkami niekontrolowanego poruszania się po nich turystów, Nadleśnictwo utrzymuje obiekty turystyczne m.in.: wiaty (miejsce odpoczynku i ochrony przed deszczem), miejsca postoju samochodów, punkty widokowe oraz izby edukacji leśnej. Istniejące kosze na śmieci należy zabezpieczać przed dostępem dzikich zwierząt, w tym niedźwiedzia brunatnego.

Inwestycje związane z turystyką i rekreacją w granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa będą w najbliższych latach prawdopodobnie coraz większe, ponieważ strategia gospodarcza większości gmin beskidzkich przewiduje stałe powiększanie sektora usług turystycznych, jako najbardziej przyszłościowego i dochodowego; zarówno dla gmin w postaci podatków, jak i dla mieszkańców – w postaci miejsc pracy i dochodów indywidualnych. Efektem jest presja budowlana na tereny w pobliżu granicy leśnej i, co szczególnie niebezpieczne, na wysoko położone enklawy śródleśne.

6.7. Edukacja ekologiczna i leśna

Istnieje zależność pomiędzy stanem świadomości społecznej a stanem środowiska przyrodniczego. Sposobem na osiągnięcie pożądanego stanu świadomości społecznej jest realizacja programów edukacji ekologicznej, obejmujących wszystkie grupy społeczne a szczególnie dzieci i młodzież. Należy przy tym podkreślić iż na efekty prowadzonych działań trzeba czasem czekać latami.

Edukacyjna działalność Nadleśnictwa może przybierać różne formy m.in:

- wydawanie informatorów, folderów o walorach i zagrożeniach lasów i środowiska przyrodniczego na obszarze swojego działania,
- publikacje artykułów bądź nawet całych czasopism o tematyce ekologiczno-leśnej,
- organizowanie spotkań w szkołach itp.,
- udział w audycjach radiowych i telewizyjnych, zwłaszcza w programach lokalnych,
- stawianie tablic informacyjnych opisujących: walory przyrodnicze terenu oraz dozwolone czynności w miejscach uczęszczanych, cennych,
- organizowanie spotkań w ośrodkach edukacji ekologicznej, klubach, szkołach i przedszkolach,
- urządzanie ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych,
- organizowanie w miarę możliwości konkursów, wystaw, ekspozycji o tematyce przyrodniczo-leśnej.

Nadleśnictwo współpracuje z lokalnymi organizacjami ochrony przyrody i stowarzyszeniami ekologicznymi oraz prowadzi szereg form działalności z zakresu edukacji ekologicznej społeczeństwa.

7. ZESTAWIENIE ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY PRZYRODY

Tabela 46. Tabela XXIII Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody w Nadleśnictwie Węgierska Góra

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
Rezerваты przyrody			
1	Kuźnie Obręb Lipowa 83a	Ochrona zgrupowań wychodni skalnych (piaskowców i zlepieńców warstw goduńskich górnych), jaskiń i drzewostanu świerkowego.	Wg ZO, do września 2023: Prowadzenie obserwacji występowania roślinności naskalnej i stopnia zacienienia wychodni skalnych.
2	Romanka Obręb Węgierska Góra: 53b, 53c, 53d, 53f, 53h , 54a, 53g, 54b, 54c	Ochrona pozostałości pierwotnego świerkowego boru regla górnego, położonego w rejonie szczytu Romanki (1366 m n.p.m.)	Wg Planu Ochrony, do października 2026: 1. Prowadzenie monitoringu zagrożenia gradacją kornika drukarza - w przypadku stwierdzenia wystąpienia silnego zasiedlenia drzew stojących oraz złomów i wywrotów – prowadzenie cięć sanitarnych i korowanie drzew trocinkowych – wg potrzeb. 2. Utrzymanie drożności szlaków turystycznych – usuwanie złomów, wywrotów i fragmentów leżaniny, dopuszcza się także układanie dylówek w okolicach miejsc podmokłych – wg potrzeb. 3.Pozostawienie na terenie rezerwatu do naturalnego rozkładu całości posuszu jałowego, złomów i wywrotów oraz materiału pozyskanego w wyniku prac wymienionych w pkt. 1,2. 4.Ustawienie dodatkowych drewnianych ławek i wg potrzeb ich bieżąca konserwacja. Dla wydzieleń: 53g, 54b, 54c bez punktu 3.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
3	Lipowska Obręb Węgierska Górka: 74a, 74b, 74d, 75a, 75b, 75c	Ochrona górnoreglowego boru świerkowego oraz górskich torfowisk i oczek wodnych.	Wg ZO, do listopada 2024: Obszar wdrażania: 75-a, 75-b, 74-d 1. Tworzenie systemu naturalnych barier poprzez obalenie pojedynczych drzew (w zależności od potrzeb), w celu uniemożliwienia wjazdu pojazdów mechanicznych na teren rezerwatu. Cały obszar rezerwatu: 2. Utrzymanie drożności wyznaczonego w rezerwacie szlaku ruchu pieszego – m.in. usuwanie konarów, gałęzi i przecięcie powalonych drzew do szerokości szlaku. 3. Obserwacja stanu zachowania kompleksu torfowisk.
Parki Krajobrazowe			
4	Żywiecki Park Krajobrazowy	Ochrona walorów krajobrazowych w obszarze o dużym zróżnicowaniu wysokościowym, zróżnicowanym ukształtowaniu terenu położonym w części Beskidów o wyjątkowych walorach przyrodniczych oraz wielu ustanowionych form ochrony.	Brak ustanowionego planu ochrony. Prowadzenie gospodarki na podstawie PUL, który uwzględnia zadania wynikające ze strategicznych kierunków ochrony i funkcjonowania PK zostały Cel ochrony jest realizowany.
5	Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego	Ochrona wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych większości obszaru Beskidu Śląskiego, tj. szeroko rozumianego pasma Czantorii i Pasma Baraniej Góry (inaczej – Pasma Wiślańskiego).	Brak ustanowionego planu ochrony. Czynna ochrona środowiska poprzez: -likwidację lub ograniczenie na terenie Parku działalności gospodarczej szkodliwej dla środowiska -prawidłową politykę przestrzenną -utrzymanie, odnawianie i wzbogacanie zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych -prowadzenie gospodarki rolnej, leśnej i łowieckiej w sposób umożliwiający realizację celów
Obszary Natura 2000			
PLH240005 – „Beskid Śląski” – specjalny obszar ochrony siedlisk		16 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy siedliskowej, w tym bardzo rzadkie dolnoreglowe bory na torfie (Bazzanio – Piceetum)	Brak zatwierdzonego Planu Zadań Ochronnych. W Planie Urządzania Lasu stosowano zapisy z Projektu Zadań Ochronnych.
Przedmioty ochrony dla PLH240005 – „Beskid Śląski”:			

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
6	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> - płaty bogate florystycznie) 6230 Obręb Lipowa 83-h	Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony położonego na trwałych użytkach zielonych.	Działania obligatoryjne: 1. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe (bez szczegółowych warunków), niezbędne do zachowania otwartego charakteru siedliska przyrodniczego. Działanie o znaczeniu priorytetowym dla zachowania siedliska. Działanie fakultatywne: 1. Użytkowanie kośne/pastwiskowe
7	Ziołorośla górskie i nadrzeczne 6430 Obręb Lipowa: 39-c, 68-b, 69-b, 54-a Obręb Węgierska Górka: 222-b, 222-c, 222-d, 227-b	Zachowanie siedliska przyrodniczego z uwzględnieniem naturalnych procesów.	1. Ochrona bierna płatów nadrzecznych i nadpotokowych z uwzględnieniem możliwości rozwoju sukcesji, która powinna być traktowana jako naturalne zjawisko prowadzące do formowania się olszynek. 2. Oznakowanie stanowisk i ich bezpośredniego otoczenia na czas prowadzenia prac leśnych dla zapobieżenia możliwości przypadkowego składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych..
8	Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>) 6520 Obręb Lipowa: 82-f, Obręb Węgierska Górka: 248-g, 135-g, 140-f, 140-g, 140-j, 148-a, 148-h, 148-i, 148-j, 148-l.	Zachowanie siedliska przyrodniczego z uwzględnieniem naturalnych procesów.	Działania obligatoryjne: 1. Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony położonego na trwałych użytkach zielonych. 2. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe (bez szczegółowych warunków), niezbędne do zachowania otwartego charakteru siedliska przyrodniczego. Działanie o znaczeniu priorytetowym dla zachowania siedliska. Działanie fakultatywne: 1. Użytkowanie kośne/pastwiskowe

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
9	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk 7230 Obręb Węgierska Górką: 189-b	Zachowanie siedliska przyrodniczego z uwzględnieniem naturalnych procesów.	Działanie obligatoryjne: 1. Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony położonego na trwałych użytkach zielonych poprzez okresowe usuwanie młodych drzew i krzewów oraz koszenie niezbędne do zachowania otwartego charakteru siedliska przyrodniczego. Działanie fakultatywne: 2. Użytkowanie kośne. Koszenie ręczne powierzchni torfowiska oraz jego otoczenia (do n 4-5 m). Wysokość koszenia 10-15 cm. Zebranie i usunięcie biomasy poza płat torfowiska. Realizacja działania: co najmniej raz na 2 lata, po 15 sierpnia.
9	Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami <i>Androsacion vandellii</i> 8220 Obręb Lipowa: punktowo 50- b, 51-b, 83-a, 83-b, 83-c (Rezerwat Kuźnie), 92-c, 94-c obręb Węgierska Górką: punktowo: 140-d, 181-a, 190- a, 202-b	Zachowanie siedliska przyrodniczego z uwzględnieniem naturalnych procesów.	Zapewnienie ocienienia dla roślinności naskalnej poprzez pozostawienie drzewostanów w bezpośrednim sąsiedztwie stanowiska, tj. co najmniej 30 m.
10	Jaskinie niedostępne do zwiedzania 8310 Obręb Lipowa: 83-c (Jaskinia Chłodna - Rezerwat Kuźnie)	Zachowanie siedliska przyrodniczego z uwzględnieniem naturalnych procesów.	Odstąpienie od wytyczania nowych dróg leśnych i szlaków zrywkowych oraz prowadzenie prac leśnych z użyciem wielofunkcyjnych maszyn leśnych, specjalistycznych ciągników do zrywki drewna i ciągników rolniczych w promieniu 60 m od znanego/znanych otworu lub otworów jaskiń.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
11	Kaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) 9110 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i>, <i>Galio odorati-Fagenion</i>) 9130	Zachowanie siedliska przyrodniczego z uwzględnieniem naturalnych procesów.	1. Dążenie do przywrócenia właściwego składu gatunkowego drzewostanu odpowiadającego warunkom siedliskowym z uwzględnieniem udziału gatunków domieszkowych, takich jak jodła, jawor i świerk dla drzewostanów zaplanowanych w PUL do przebudowy. Dla składów gatunkowych zgodnych z uwarunkowaniami siedliskowymi - utrzymanie takiego stanu. W miarę możliwości bazować na naturalnym odnowieniu lasu. 2. Trwałe w czasie i jednoznaczne w terenie, bez potrzeby oznakowania w terenie, wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie może być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego, w danym płacie siedliska. Pojedyncza kępa nie może być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. Zamiennie dopuszcza się pozostawianie fragmentów drzewostanu, których powierzchnia będzie większa niż 6 arów w odniesieniu do wydzieli/powierzchni przeznaczonych do użytkowania rębego w danym płacie siedliska. Zamiennosć ta ma również zastosowanie w przypadku wykonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% powierzchni manipulacyjnej zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Preferowanie istniejących przestojów bukowych, jodłowych i jaworowych. 3. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych drzew biocenotycznych (np. dziuplastych, martwych, wyrwconych i złamanych), a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne, a także pożarowe przy szlakach komunikacyjnych, w tym turystycznych. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. Celem działania jest zachowanie ilości martwego drewna na obecnym poziomie i nie mniejszym niż 20 m³/ha. Ponadto należy dążyć do zapewnienia odpowiedniej struktury martwego drewna, czyli ponad 5 szt./ ha martwego drewna wielkowymiarowego, zgodnie z zaleceniami Państwowego Monitoringu Środowiska GIOŚ. 4. Stosowanie rębni stopniowych, z długim okresem odnowienia, w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej. 5. Dla siedliska 9110 Stary Bór, Obręb Lipowa wydź. 59-c i 59-d oraz dla siedliska 9130 Zielona, Obręb Węgierska Górka, wydź. 140-d - zachowanie płatów siedliska poprzez uznanie ich jako cenne fragmenty rodzimej przyrody wyłączone z użytkowania.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
12	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion</i> <i>glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe) 91E0 Obręb Lipowa: 67-a, 68-a, 69-b, 70-a, 70-b, 71-a, 73-a	Celem ochrony jest referencyjny stan siedliska rozumiany poprzez utrzymanie lub poprawa stanu poszczególnych wskaźników, uwzględnieniem naturalnych procesów.	1. Zachowanie płatów siedliska poprzez uznanie ich jako cenne fragmenty rodzimej przyrody wyłączone z użytkowania. W przypadku Doliny Zimnika, za wyjątkiem usuwania drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego, tj. przy zabudowie, wzdłuż tras udostępnionych do ruchu i sieci energetycznych, które po ścięciu należy pozostawić na stanowisku.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
13	Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> część - zbiorowiska górskie) 9410	Zachowanie siedliska przyrodniczego z uwzględnieniem naturalnych procesów.	Dla regła górnego: 1. Zachowanie płatów siedliska poprzez uznanie ich jako cenne fragmenty rodzimej przyrody wyłączone z użytkowania Dla regła dolnego: 1. Zachowanie właściwej struktury wiekowej i przestrzennej w szczególności poprzez zapobieganie powstawaniu dużych obszarów opianowanych przez jednowiekowe drzewostany świerkowe. Dążenie do przywrócenia właściwego składu gatunkowego drzewostanu odpowiadającego warunkom siedliskowym z uwzględnieniem w reglu dolnym w domieszcze jodły i buka dla drzewostanów zaplanowanych w PUL do przebudowy. Dla składów gatunkowych zgodnych z uwarunkowaniami siedliskowymi - utrzymanie takiego stanu. Pozostawiać powstające spontanicznie zapusty. Pozostawiać spontanicznie pojawiające się gatunki zarówno w formie jednostkowej jak i powierzchniowej, z wyłączeniem gatunków obcych ekologicznie i geograficznie. 2. Trwałe w czasie i jednoznaczne w terenie, bez potrzeby oznakowania w terenie, wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie może być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego, w danym płacie siedliska. Pojedyncza kępa nie może być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. Zamiennie dopuszcza się pozostawianie fragmentów drzewostanu, których powierzchnia będzie większa niż 6 arów w odniesieniu do wydzieli/powierzchni przeznaczonych do użytkowania rębego w danym płacie siedliska. Zamiennie ta ma również zastosowanie w przypadku wykonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% powierzchni manipulacyjnej zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Preferowanie istniejących przestojów bukowych, jodłowych i jaworowych. 3. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych drzew biocenotycznych (np. dziuplastych, martwych, wyrwconych i złamanych), a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne, a także pożarowe przy szlakach komunikacyjnych, w tym turystycznych. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. Celem działania jest zachowanie ilości martwego drewna na obecnym poziomie i nie mniejszym niż 20 m³/ha. Ponadto należy dążyć do zapewnienia odpowiedniej struktury martwego drewna, czyli ponad 5 szt./ ha martwego drewna wielkowymiarowego, zgodnie z zaleceniami Państwowego Monitoringu Środowiska GIOŚ. 4. Stosowanie rębni stopniowych, z długim okresem odnowienia, w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
14	Tojad morawski <i>Aconitum firmum ssp. Moravicum</i> 4109 Lipowa: 121 a, 122 b, 35 a, 39 f, 127 b, 127 c, 65 b, 65 d, 66 c, 56 g, 57 b, 60 b Węgierska Górka: 181 a, 190 a	Utrzymanie stanu gatunku oraz stanu poszczególnych wskaźników, z uwzględnieniem naturalnych procesów.	1. Oznakowanie stanowisk gatunku i jego bezpośredniego otoczenia na czas prowadzenia prac leśnych dla zapobieżenia możliwości przypadkowego składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych. W przypadku stwierdzenia nowych stanowisk należy postępować zgodnie ze wskazanym działaniem ochronnym. 2. Prowadzenie szlaków zrywkowych z wyłączeniem obszarów źródliskowych oraz potoków i ich strefy brzegowej stanowiących potencjalne siedlisko tojadu morawskiego – miejsca podmokłe, z płatami roślinności źródliskowej, ziołoroślowej i torfowiskowej.
15	Tocja karpacka <i>Tozzia carpathica</i> 4116 Dane wrażliwe	Utrzymanie stanu gatunku oraz stanu poszczególnych wskaźników, z uwzględnieniem naturalnych procesów.	1. Oznakowanie stanowisk gatunku i jego bezpośredniego otoczenia na czas prowadzenia prac leśnych dla zapobieżenia możliwości przypadkowego składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych. W przypadku stwierdzenia nowych stanowisk należy postępować zgodnie ze wskazanym działaniem ochronnym.
16	Wilk <i>Canis lupus</i> 1352	Utrzymanie stanu gatunku oraz stanu poszczególnych wskaźników, z uwzględnieniem naturalnych procesów.	1. Identyfikacja miejsc newralgicznych, w tym na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych do wykonania trwałych przeszkód naturalnych w celu ograniczenia ruchu pojazdów silnikowych, a następnie wykonanie ww. przeszkód. 2. Pozostawianie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. 3. Pozostawienie złomowisk (z wyjątkiem abiotycznych szkód o charakterze wielkopowierzchniowym), stert gałęzi i wykrotów stanowiących bezpieczne miejsca wychowu młodych i zapewniające możliwości ukrycia się wilków w miejscach ich rozrodu. 4. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony wilków.
17	Ryś <i>Lynx lynx</i> 1361	Utrzymanie stanu gatunku oraz stanu poszczególnych wskaźników, z uwzględnieniem naturalnych procesów.	1. Identyfikacja miejsc newralgicznych, w tym na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych do wykonania trwałych przeszkód naturalnych w celu ograniczenia ruchu pojazdów silnikowych, a następnie wykonanie ww. przeszkód. 2. Pozostawianie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. 3. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony rysia.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
18	Podkowiec mały <i>Rhinolophus hipposideros</i> 1303 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> 1308 Nocek orzęsiony <i>Myotis emarginatus</i> 1321 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> 1323 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> 1324 Jaskinia Chłodna	Utrzymanie stanu gatunku oraz stanu poszczególnych wskaźników, z uwzględnieniem naturalnych procesów.	1. Zabezpieczenie obiektu przed przypadkowym uszkodzeniem mechanicznym. Odstąpienie od wytyczania nowych dróg leśnych i szlaków zrywkowych oraz prowadzenie prac leśnych z użyciem wielofunkcyjnych maszyn leśnych, specjalistycznych ciągników do zrywki drewna i ciągników rolniczych w promieniu 60 m od znanego/znanych otworu lub otworów jaskiń. 2. Utrzymanie obecnego arealu i ciągłości terenów leśnych ostoi wraz z drzewami martwymi, obumierającymi i dziuplastymi oraz istniejącej powierzchni drzewostanów liściastych pełniących funkcję żerowisk.
19	Kumak górski <i>Bombina variegata</i> 1193 W miejscach planowanej przebudowy dróg.	Utrzymanie stanu gatunku oraz stanu poszczególnych wskaźników, z uwzględnieniem naturalnych procesów.	1. Przenoszenie kumaka górskiego (wszystkie fazy rozwojowe) głównie z kolein w trakcie prowadzenia prac polegających na modernizacji duktów/dróg leśnych do najbliższego zbiornika wodnego (koleina wypełniona wodą, rów z wodą nie poddawany przebudowie). Zwierzęta należy chwycić i przenosić w pojemnikach z perforowanym przykryciem.
20	Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i> 4014 Cały obszar Natura 2000 w tym znane lokalizacje (dane wrażliwe).	Utrzymanie stanu gatunku oraz stanu poszczególnych wskaźników, z uwzględnieniem naturalnych procesów.	1. Zapobiegnięcie zniszczeniu gatunku i jego siedliska (np. obszary źródliskowe, młaki śródleśne, ziołorośla, miejsca błotniste nad potokami), poprzez odstąpienie od składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych. W przypadku stwierdzenia nowych stanowisk należy postępować zgodnie ze wskazanym działaniem ochronnym. 2. Prowadzenie szlaków zrywkowych z wyłączeniem obszarów źródliskowych oraz miejsc błotnistych nad potokami.
3	PLH240006 – „Beskid Żywiecki” – specjalny obszar ochrony siedlisk	21 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy siedliskowej, 21 gatunków z Załącznika II Dyrektywy	Obszar posiada Plan zadań ochronnych powołany Zarządzeniem Regionalnego Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014 r
Przedmioty ochrony dla PLH240006 – „Beskid Żywiecki”			

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
19	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> płaty bogate florystycznie) 6230 Obręb Węgierska Góra 43-a na pow. 0,11 ha.	Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony położonego na trwałych użytkach zielonych.	1. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe. Działanie fakultatywne: 2. Usunięcie młodych drzew i krzewów. Na dużych powierzchniach pozostawienie 5-10% drzew lub biogrup drzew i krzewów. Początkowo przez pierwsze 1-2 lata, a następnie w zależności od potrzeb.
20	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>)i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>) 6430 Obręb Węgierska Góra 22- a, 60-b, 61-a na pow. 0,43 ha.	Utrzymanie siedliska w obszarze.	1. Wyłączenie płatów siedliska z możliwości składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych.
21	Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) 6510 Obręb Węgierska Góra 125- g, 125-h, 125-i, 125-k na pow. 0,85 ha.	Utrzymanie siedliska w obszarze.	1. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe.
22	Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>) 6520 Obręb Węgierska Góra: 1-d, 1-f, 1-h, 20-g, 20-j, 33-b, 45-c, 51-b, 51-g, 51-h, 51-j, 110-b, 110-c, 112-b na pow. 7,86 ha.	Utrzymanie siedliska w obszarze.	1. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe. Działanie fakultatywne: 2. Usunięcie młodych drzew i krzewów. Na dużych powierzchniach pozostawienie 5-10% drzew lub biogrup drzew i krzewów. Początkowo przez pierwsze 1-2 lata, a następnie w zależności od potrzeb. 3. Zgodnie z wymogami programów rolnośrodowiskowych. Koszenie z usuwaniem biomasy w terminie od 15 czerwca do 30 września, z dopuszczeniem po 20 lipca drugiego pokosu lub umiarkowanego, kontrolowanego wypasu najlepiej prowadzonego późnym latem i jesienią.
23	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotrórczą (żywe) 7140 Cały obszar Natura 2000 w tym: Obręb Węgierska Góra: punktowo 63-b oraz 75-a	Utrzymanie siedliska w obszarze.	1. Zapobiegnięcie zniszczeniu płatów siedliska poprzez odstąpienie od składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
24	Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania 8310 Obręb Węgierska Górka 87-d Jaskinia Boracza.	Utrzymanie siedliska w obszarze.	1. Odstąpienie od wytyczania nowych dróg leśnych i szlaków zrywkowych oraz prowadzenia prac leśnych z użyciem wielofunkcyjnych maszyn leśnych, specjalistycznych ciągników do zrywki drewna i ciągników rolniczych w promieniu 100 m od obiektu.
25	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) 9110 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>) 9130	Utrzymanie siedliska w obszarze.	1. Dążenie do przywrócenia właściwego składu gatunkowego drzewostanu odpowiadającego warunkom siedliskowym z uwzględnieniem udziału gatunków domieszkowych, takich jak jodła, jawor i świerk dla drzewostanów zaplanowanych w PUL do przebudowy. Dla składów gatunkowych zgodnych z uwarunkowaniami siedliskowymi – utrzymanie takiego stanu. W miarę możliwości bazować na naturalnym odnowieniu lasu. 2. Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębного, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej (bez cięć uprzątających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębного. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzątających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Preferowanie istniejących przestojów bukowych, jodłowych i jaworowych. 3. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów po zrębnych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. 4. Stosowanie rębni stopniowych z długim okresem odnowienia, w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej.
26	Górskie jaworzyny ziółoroślowe (<i>Aceri-Fagetum</i>) 9140 Obręb Węgierska Górka 55-c. 58-a na pow. 0,31 ha.	Utrzymanie siedliska w obszarze.	1. Zapobiegnięcie zniszczeniu płatów siedliska poprzez odstąpienie od zabiegów związanych z gospodarką leśną. Stosowanie ochrony ścisłej dla płatów występujących w rezerwach przyrody.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
27	Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> część – zbiorowiska górskie) 9410	Utrzymanie siedliska w obszarze.	1. Zapobiegnięcie zniszczeniu płatów siedliska poprzez odstąpienie od użytkowania rębego i w ramach gospodarstwa specjalnego zachowanie jako cenne fragmenty rodzimej przyrody górnoreglowych płatów siedliska (z wyłączeniem działań zaplanowanych dla głuszcza). Stosowanie ochrony ścisłej dla płatów występujących w rezerwatach przyrody 2. Zachowanie właściwej struktury wiekowej i przestrzennej w szczególności poprzez zapobieganie powstawaniu dużych obszarów opianowanych przez jednowiekowe drzewostany świerkowe. Pozostawiać powstające spontanicznie zapusty. 3. W przypadku zaistnienia konieczności przeprowadzenia wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych należy pozostawić przestoje do ich naturalnego rozkładu, w kępach o powierzchni co najmniej 6 arów, tak żeby ich udział powierzchniowy nie był mniejszy niż 5% na każdej powierzchni. 4. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. 5. Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Preferowanie istniejących przestojów bukowych, jodłowych i jaworowych. 6. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej, 7. Stosowanie rębni stopniowych, z długim okresem odnowienia, w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
28	tojad morawski <i>Aconitum firmum Moravicum</i> 4109	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze	1. Zabezpieczenie gatunku i jego siedliska przed mechanicznym uszkodzaniem poprzez opracowanie i realizację koncepcji udostępnienia tego terenu dla potrzeb zrównoważonej turystyki. 2. Zapobiegnięcie zniszczeniu gatunku i jego siedliska poprzez odstąpienie od składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych.
29	Nocek duży <i>Myotis myotis</i> 1324 Obręb Węgierska Górka 87-b	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze	1. Odstąpienie od wytyczania nowych dróg leśnych i szlaków zrywkowych oraz prowadzenia prac leśnych z użyciem wielofunkcyjnych maszyn leśnych, specjalistycznych ciągników do zrywki drewna i ciągników rolniczych w promieniu 100 m od obiektu
30	Wilk <i>Canis lupus</i> 1352	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze	1. Stworzenie utrudnień i naturalnych barier ograniczających ruch konny oraz pojazdów silnikowych i rowerowych. 2. Wykonanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych. 3. Pozostawienie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. 4. Pozostawienie złomowisk (z wyjątkiem abiotycznych szkód o charakterze wielkopowierzchniowym), stert gałęzi i wykrotów stanowiących bezpieczne miejsca wychowu młodych i zapewnianiające możliwości ukrycia się wilków w strefach ochrony okresowej ich miejsc rozrodu. 5. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów prywatnych oraz właścicieli i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony wilków. RDOŚ Katowice w porozumieniu z Nadleśnictwem: 6. Monitoring stanu populacji. 7. Monitoring dostępności bazy pokarmowej. Monitoring prowadzić co 2 lata.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
31	Niedźwiedź brunatny <i>Ursus arctos</i> 1354	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze	1. Stworzenie utrudnień i naturalnych barier ograniczających ruch konny oraz pojazdów silnikowych i rowerowych. 2. Wykonanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych. 3. Pozostawienie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. 4. Zachowanie miejsc żerowania niedźwiedzi poprzez wyłączenie torfowisk, ziołorośli, oczek wodnych z możliwości składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych. 5. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów prywatnych oraz właścicieli i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony niedźwiedzia brunatnego. RDOŚ Katowice w porozumieniu z Nadleśnictwem: 6. Monitoring stanu populacji .
32	Ryś <i>Lynx lynx</i> 1361	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze	1. Stworzenie utrudnień i naturalnych barier ograniczających ruch konny oraz pojazdów silnikowych i rowerowych. 2. Wykonanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych. 3. Pozostawienie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. 4. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów prywatnych oraz właścicieli i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony rysia. RDOŚ Katowice w porozumieniu z Nadleśnictwem: 5. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów prywatnych oraz właścicieli i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony rysia. 6. Monitoring stanu populacji 7. Monitoring dostępności bazy pokarmowej. 8. Identyfikacja miejsc i rozpoznanie skutecznych metod ograniczania antropopresji.
	PLB240002 – „Beskid Żywiecki” – obszar specjalnej ochrony ptaków	8 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 1 gatunek z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK)	Plan zadań ochronnych powołany Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014 r.
	Przedmioty ochrony dla PLH240002 – „Beskid Żywiecki”:		

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
33	Orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>) A091	Utrzymanie populacji gatunku w obszarze. Zachowanie właściwych dla gatunku warunków siedliskowych. Uzupełnienie wiedzy dotyczącej występowania gatunku w obszarze. Ustalenie miejsc gniazdowania oraz identyfikacja potencjalnych żerowisk.	1. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych.
34	Głuszczyk (<i>Tetrao urogallus</i>) A108	Utrzymanie populacji gatunku w obszarze. Uzupełnienie stanu wiedzy dotyczącej istniejących oraz potencjalnych obszarów tokowania.	1. Wyznaczenie stref ochrony ostoi miejsca rozrodu i regularnego przebywania gatunku głuszczyka. 2. Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów regła górnego. 3. W okresie od 1 lutego do 31 lipca preferowanie zrywki konnej. 4. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. 5. Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. * - zgodnie z Instrukcją Urządzania Lasu 6. Znakowanie ogrodzeń upraw leśnych z siatki metalowej. 7. Stosowanie rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej IVd. 8. Określenie udziału drewna martwego. Pomiar drewna martwego odbywać się powinien w trakcie inwentaryzacji zasobów drzewnych, na powierzchniach próbnych zakładanych do celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną, z częstotliwością 1 raz na 10 lat w każdym nadleśnictwie w trakcie prac inwentaryzacyjnych do PUL. 9. Identyfikacja miejsc i rozpoznanie skutecznych metod ograniczania antropopresji.
35	Derkacz (<i>Crex crex</i>) A122	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze	1. Zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
36	Puchacz (<i>Bubo bubo</i>) A215	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze. Zachowanie właściwych dla gatunku warunków siedliskowych	1. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych.
37	Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>) A217 Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>) A223	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze	1. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. 2. Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzątających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzątających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. 3. Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów regła górnego.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
38	Puszczyk uralski (<i>Strix uralensis</i>) A220	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze	1. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. 2. Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzątających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzątających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. 3. Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów regła górnego. 4. Określenie udziału drewna martwego. Pomiar drewna martwego odbywać się powinien w trakcie inwentaryzacji zasobów drzewnych, na powierzchniach próbnych zakładanych do celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną, z częstotliwością 1 raz na 10 lat w każdym nadleśnictwie w trakcie prac inwentaryzacyjnych do PUL.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
39	Dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>) A234 Dzięcioł białostrzbioty (<i>Dendrocopos leucotos</i>) A239 Dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>) A241	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze	1. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. 2. Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębного, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębного. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. 3. Dostosowanie udziału poszczególnych gatunków drzew do zidentyfikowanych w terenie siedlisk przyrodniczych. 4. Określenie udziału drewna martwego. Pomiar drewna martwego odbywać się powinien w trakcie inwentaryzacji zasobów drzewnych, na powierzchniach próbnych zakładanych do celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną, z częstotliwością 1 raz na 10 lat w każdym nadleśnictwie w trakcie prac inwentaryzacyjnych do PUL.
40	Siwerniak (<i>Anthus spinoletta</i>) A259	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze.	1. Zachowanie siedliska gatunku stanowiącego przedmiot ochrony położonego na trwałych użytkach zielonych. 2. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych.
41	Pliszka górska (<i>Motacilla cinerea</i>) A261	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze.	1. Zapewnienie stabilnych, niezakłóconych czynnikami antropogenicznymi warunków lęgowych w terminie od 16 kwietnia do 31 lipca, to jest w okresie lęgowym pliszki górskiej. 2. Wyłączenie potoków z użytkowania jako szlaków zrywkowych.
42	Pluszcz (<i>Cinclus cinclus</i>) 264	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze. Uzupełnienie wiedzy dotyczącej stanu zachowania siedlisk gatunku.	1. Zapewnienie stabilnych, niezakłóconych czynnikami antropogenicznymi warunków lęgowych w terminie od 1 marca do 31 lipca, to jest w okresie lęgowym pluszcza. 2. Wyłączenie potoków z użytkowania jako szlaków zrywkowych.
Pomniki przyrody			

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne/Podmiot odpowiedzialny za wykonanie Zadania fakultatywne (ustanowione lub proponowane wskazania ochronne)
43	Obręb Lipowa: - Wychodnia skalna „Malinowska Skała” 122b - Jaskinia Chłodna 83c - Jaskinia przed balkonem 83c Obręb Węgierska Góra: -Klon Jawor 47a -Żywotnik zachodni 255g	Zapewnienie ich nienaruszalności, a także zagwarantowanie nienaruszalności warunków siedliskowych.	Porządkować najbliższe otoczenie pomników przyrody, a ewentualne działania ochronne prowadzić w porozumieniu z Radą Gminy; o przeprowadzeniu zabiegów pielęgnacyjnych pomników przyrody decyduje uchwała Rady Gminy.
Strefa ochrony			
44	Strefa ochrony wilka (Canis lupus) Dane wrażliwe	Ochrona miejsca rozrodu i regularnego przebywania gatunku chronionego.	Obszar miejsc rozrodu i regularnego przebywania chroniący najbliższe otoczenie przez cały rok. W strefie nie planuje się żadnych zabiegów.

8. LITERATURA

1. Akademia Rolnicza im. H. Kołłątaja w Krakowie, Wydział Leśny: „Doskonalenie rewitalizacji siedlisk i przebudowy drzewostanów górskich w RDLP Katowice z uwzględnieniem poprawy stosunków wodnych i selekcji genetycznej drzew”. Kraków 2005.
2. Barszcz J., Małek S., Majsterkiewicz K.: Opracowanie zasad postępowania hodowlanego na obszarach źródliskowych i w sąsiedztwie cieków wodnych na przykładzie masywu Skrzycznego. 2012.
3. Barszcz J., Małek S.(red.) Doskonalenie rewitalizacji siedlisk i przebudowy drzewostanów górskich w RDLP Katowice z uwzględnieniem poprawy stosunków wodnych i selekcji genetycznej drzew. Kraków 2005.
4. Ciach M.: Ekspertyza ornitologiczna na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 OSO Beskid Żywiecki. Kraków – Katowice, 2012. Maszynopis RDOŚ Katowice.
5. Durło G. Klimat Beskidu Śląskiego. Kraków 2012.
6. Figiel S., Krzywda P.: „Beskid Żywiecki – Grupa Pilska”. „Powiat Żywiecki – informator przyrodniczo – krajoznawczy”. Szkolne Schronisko Młodzieżowe – Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Rajczy Nickulinie.
7. Jeleśniański M., Jamrozowicz K., Pietraszko J.: Obiekty fizjograficzne o szczególnych walorach krajobrazowych. 2010. Tekst zamieszczony na stronie www.schroniska-ptsm.pl.
8. Lipski C., Kostuch R., Ryzek M.: Charakterystyka hydrologiczna górnej części zlewni Soły na tle warunków fizjograficznych, klimatu i użytkowania. Infrastruktura i ekologia terenów wiejskich. Nr 2/2005. PAN Kraków.
9. Małek S., Barszcz J., Buława K., Kożuch E., Amarowicz M.: Ocena doświadczalnych upraw świerkowych zakładanych sposobem rot na powierzchniach po rozpadzie drzewostanów w Beskidzie Śląskim. Sylwan 154 (6). 2010.
10. Matuszkiewicz W.: Zespoły leśne Polski. PWN Warszawa 2001.
11. Mysłajek R W.: Ekspertyza w zakresie dużych drapieżników – niedźwiedzia brunatnego, rysia euroazjatyckiego i wilka, na potrzeby planu zadań ochronnych dla OZW SOO Beskid Żywiecki PLH240006. Twardorzeczka 2012.
12. Mysłajek R W i in. Nietoperze Chiroptera Żywieckiego Parku Krajobrazowego
13. Ostafin K.: Przyrodniczo – krajobrazowe uwarunkowania optymalizacji granicy rolno – leśnej w środkowej części Beskidu Średniego. Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej. R. 10. Zeszyt 3(19) / 2008.
14. Pierużek-Nowak S., Mysłajek R W., Kurek K.: Inwentaryzacja wybranych gatunków kręgowców na terenie Nadleśnictwa Węgierska Górka. Twardorzeczka 2007. Praca w maszynopisie.
15. Pierzgalski E. i in.: Sprawozdanie z realizacji tematu „Stałe obserwacje procesów hydrogeologicznych i erozyjnych w leśnych obszarach górskich – kontynuacja badań w 2010 roku”. IBL Zakład Ekologii Lasu. Sękocin Stary 2010.
16. RDLP Katowice: Program dla Beskidów. Katowice 2003.
27. Zalewska Gałosz J., Krauze R.: Strategia zarządzania dla obszaru Natura 2000 „Beskid Żywiecki”. IOP PAN Kraków 2011.

9. KRONIKA

l.p.	Opis obserwacji lub wydarzenia	Data	Podpis

